

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO
Visokošolski strokovni program

DIPLOMSKA NALOGA

**ANALIZA DELOVANJA STANOVANJSKE SKUPINE
POSTOJNA SKOZI NAČELA NORMALIZACIJE**

Avtor: Valter Leban

Mentor: Doc. dr. Srečo Dragoš

Ljubljana 2010

PODATKI O DIPLOMI

Ime in priimek: Valter Leban

Naslov naloge: Analiza delovanja Stanovanjske skupine Postojna skozi načela normalizacije

Kraj: Ljubljana

Leto: 2010

Mentor: Doc. dr. Srečo Dragoš

Število strani: 120, *Število preglednic:* 67, *Število virov:* 32, *Število prilog:* 6

Deskriptorji: stanovanjska skupina, normalizacija, otroci z motnjami vedenja in osebnosti, Stanovanjska skupina Postojna

Povzetek: Z raziskavo v Stanovanjski skupini Postojna sem želel izvedeti, kako stanovalci doživljajo življenje v stanovanjski skupini, ali bivanje občutijo kot harmonično, varno, prijetno ali nasprotno kot tesnobno, nepravilno, neznosno. Kakšni so njihovi odnosi z drugimi, kako sprejemajo sami sebe, ali vidijo smisel svojega bivanja in življenja v stanovanjski skupini, ter kako gledajo in vidijo svojo prihodnost? Zanimalo me je tudi, v kolikšni meri so zastopana Brandonova načela normalizacije in kaj se da v skupini izboljšati. Raziskava je pokazala, da mladostniki življenje, počutje in vzdušje v Stanovanjski skupini Postojna v glavnem doživljajo dokaj pozitivno in zanje koristno, kar je, če upoštevamo dejstvo, da so bili na nek način izločeni iz domačega socialnega okolja, dobra ocena. Raziskava je potrdila, da je stopnja zaupanja vzgojiteljem dokaj velika, ter da je psihična bližina med vzgojiteljem in mladostnikom odločilnega pomena, saj se brez nje ne morejo realizirati vzgojni cilji, ker ne pride do procesa identifikacije. Na splošno lahko rečemo, da so načela normalizacije in sicer poglobljanje odnosov, večanje izbire, razvijanje udeležbe, individualizacija razvoja in stopnjevanje druženja v veliki meri upoštevana

GRADUATION THESIS DOCUMENTATION

Full name: Valter Leban

Title: Working analysis of Stanovanjska skupina Postojna through normalization principles

Place: Ljubljana

Year: 2010

Mentor: Doc. dr. Srečo Dragoš

Pages: 120, *Tables:* 67, *References:* 32, *Annexes:* 6

descriptors:: flat-sharing community, normalization, kids with behavioural and personality disorders, Stanovanjska skupina Postojna

Abstract: With my research in Stanovanjska skupina Postojna I have wanted to learn how the residents have been experiencing the life in flat-sharing community, do they perceive the life there to be harmonic, safe, pleasant or on the contrary as anxious, unfair, unbearable. What sort of relationships do they have with others and how do they expect themselves. Do they see a point to their stay and living in flat-sharing community, and how do they see their future? I was also interested in the extent of usage of the Brandon's principles of normalization and in what could be improved inside the community. The research has shown that tenants experience life, feeling and the atmosphere in Stanovanjska skupina Postojna mainly to be quite positive and useful for them, which is a good estimate considering the fact that they were in some way separated from home social environment. The research has confirmed that the level of trust towards educators is quite great and that the psychical proximity between educator and youth is crucial because without it the educational goals can not be realized since there can be no process of identification. In general we can say so that the normalization principles being deepening of relations, increasing of choice, developing of participation, individualization of progress and increase in socializing are being considered in large extent

KAZALO

PODATKI O DIPLOMI	I
GRADUATION THESIS DOCUMENTATION	II
KAZALO	III
1. TEORETIČNI DEL	1
1.1 STANOVANJSKE SKUPINE	1
1.1.1 Zgodovina in razvoj stanovanjske oskrbe	1
1.1.2 O stanovanjskih skupinah	3
1.1.3 Stanovanjske skupine za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti	4
1.1.3.1 Definicija in predstavitev stanovanjskih skupin za otroke in mladostnike ...	4
1.1.3.2 Stanovalci oziroma uporabniki stanovanjskih skupin za otroke in mladostnike.....	5
1.1.3.3 Stanovanjske skupine za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti v Sloveniji.....	7
1.1.3.4 Stanovanjska skupina Postojna.....	7
1.2 NAČELA DELA V STANOVANJSKIH SKUPINAH	8
1.2.1 Načela stanovanjske skupine	9
1.2.1.1 Načelo organiziranosti po družinskem modelu	9
1.2.1.2 Načelo samoregulacije.....	11
1.2.1.3 Načelo integriranosti v socialno okolje	11
1.2.1.4 Dislociranost od matičnega zavoda	11
1.2.1.5 Načelo koedukacije	12
1.2.1.6 Načelo diferenciacije in individualizacije	12
1.2.1.7 Načelo normalizacije	13
1.2.2 Normalizacija in dezinstitucionalizacija.....	13
1.2.2.1 Normalizacija po Brandonu.....	13
1.2.2.2 Normalizacija v stanovanjskih skupinah za otroke in mladostnike.....	15
1.2.2.3 Sprejemanje normalizacije v širši družbi.....	16
1.2.3 Participacija otrok in mladostnikov z motnjami vedenja in osebnosti.....	17
1.2.3.1 Participacija in njene prednosti.....	18

1.2.3.2 Načela participacije	19
1.2.3.3 Stopnje participacije	19
1.2.3.4 Konvencija o otrokovih pravicah	20
1.3 DELOVANJE STANOVANJSKE SKUPINE	20
1.3.1 Namen, cilji in naloge stanovanjske skupine	20
1.3.1.1 Namen stanovanjskih skupin	21
1.3.1.2 Cilji in naloge stanovanjskih skupin	21
1.3.2 Razporeditev časa in prostora v stanovanjski skupini	24
1.3.2.1 Pomen lokacije stanovanjske skupine	24
1.3.2.2 Razporeditev prostorov	24
1.3.3 Sprejem otroka oz. mladostnika v stanovanjsko skupino	25
1.3.4 Hišni red, pravila in sankcije v Stanovanjski skupini Postojna	26
1.3.4.1 Posebna pravila, ki jih je potrebno upoštevati v stanovanjski skupini:	28
1.3.4.2 Osebna higiena	30
1.3.4.3 Učne ure	30
1.3.4.4. Prehrana	30
1.3.4.5 Dežurstva	31
1.3.4.6 Prosti čas in organizirane skupinske aktivnosti	31
1.3.4.7 Skupinski sestanki	31
1.3.4.8. Spremljanje spoštovanja pravil in sankcije	31
1.3.5 Vloga vzgojitelja v stanovanjski skupini	33
1.3.5.1 Vloga matičnega vzgojitelja	34
1.4 OTROCI IN MLADOSTNIKI S ČUSTVENIMI IN VEDENJSKIMI TEŽAVAMI	34
1.4.1 Bregantova etiološka klasifikacija disocialnih motenj	34
1.5 SOCIALNA KLIMA V STANOVANJSKIH SKUPINAH	38
2 EMPIRIČNI DEL	42
2.1 OPREDELITEV PROBLEMA	42
2.1.1 Cilji raziskave	43
2.2 METODOLOGIJA	43
2.2.1 Raziskovalna metoda, potek raziskave in vključena populacija	43
2.2.2 Postopek analize podatkov	45
2.3 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	46

2.3.1. Osebni podatki	46
2.3.2. Poglobljanje odnosov	49
2.3.3 Večanje izbire	67
2.3.4. Razvijanje udeležbe	78
2.3.5. Individualizacija razvoja	87
2.3.6 Stopnjevanje druženja	93
2.3.7. Razno	100
3. SPOZNANJA, SKLEPI IN PREDLOGI	108
3.1 POGLABLANJE ODNOSOV	108
3.2 VEČANJE IZBIRE	110
3.3 RAZVIJANJE UDELEŽBE	112
3.4 INDIVIDUALIZACIJA RAZVOJA	114
3.5 STOPNJEVANJE DRUŽENJA	114
4. LITERATURA	117
IZJAVA O AVTORSTVU	120
PRILOGE	121

1. TEORETIČNI DEL

1.1 STANOVANJSKE SKUPINE

V tem delu teoretičnega uvoda bom predstavil nastanek in delovanje stanovanjskih skupin in drugih oblik stanovanjske oskrbe. Posebej bom predstavil Stanovanjsko skupino Postojna.

1.1.1 Zgodovina in razvoj stanovanjske oskrbe

Stanovanjska oskrba se je pravzaprav začela že v srednjem veku. Takrat sicer še ni šlo za skrb za vedenjsko in osebnostno moteno mladino, poznali pa so pomoč otrokom, ki so bili zapuščeni oziroma so starše izgubili ter pomoč otrokom, katerih starši so bili izredno siromašni. Stiska takšnih otrok je bila namreč od nekdanj opazna in poznana. Tako na Slovenskem kot drugod v srednjeevropskem prostoru v tem časovnem obdobju skoraj ni bilo posebnih ustanov, ki bi skrbele za pomoči potrebno mladino. Vsi pomoči potrebni so bili vključeni v organizacijo imenovano hospital. To ni bila bolnišnica, ampak vseobsegajoča skrbstvena ustanova, v kateri so prebivali vsi, ki zaradi socialnih vzrokov niso zmogli živeti drugače. Nikakor pri teh ustanovah ne moremo govoriti o vzgoji in normalizaciji posameznikov za življenje v družbi, saj so bile ustanove še najbolj podobne samostanom, življenje v njih pa je bilo močno prepleteno z religijo.

Organizirano skrbstvo namenjeno izključno otrokom oziroma mladim se je pričelo šele v drugi polovici 16. stoletja, kar je bilo predvsem pogojeno z industrializacijo, razvojem gospodarstva, povečevanjem populacije v mestih ter drugimi vzroki, ki jih je prinesel napredek družbe. To skrbstvo je bilo v strogo kapitalistično usmerjeni Evropi seveda daleč od pomoči, ki se jo otrokom trudimo nuditi danes. Za zapuščene otroke so začeli ustanavljati sirotišnice, katerih ustanovne listine so zahtevale trdo disciplino in pokorščino, kar je bila podlaga za izkoriščanje otrok za ceneno delovno silo v novonastalih tovarnah. Tudi v našem družbenem prostoru razmere pred drugo svetovno vojno niso bile spodbudne. Prvi posebni zavod za prisilno delo na Slovenskem so odprli v Ljubljani leta 1847. Zavod je sprejemal mladoletnike in starejše mladostnike do 24. leta, ki so bili obsojeni za prekrške, poleg njih pa še mladoletne potepuhe, delomrzneže in falote, kot so jih takrat

poimenovali. Prisilno delo je za tiste brez osnovne šole potekalo v zavodu in njegovi okolici, drugi pa so se priučili za čevljarje, krojače, vrtnarje ...

Kasneje, v začetku 20. stoletja, se je stanje izboljšalo. Pri nas ima za to največ zaslug mladinski sodnik in pisatelj Fran Milčinski, ki je začel izboljševati razmere v najstarejšem ljubljanskem vzgajališču, ki so ga odprli na Rakovniku leta 1901. Začel se je zanimati za usodo zanemarjene mladine in javno mladinsko skrbstvo. Leta 1907 je zahteval popolno ločitev poboljševalnice od prisilne delavnice ter prenovo zavoda iz kaznilnice v vzgajališče. Leto kasneje je bil uveden zakon, da mlajši od 14 let ne smejo biti izročeni v prisilne delavnice, v zavode pa je bil uveden pouk in gibanje na prostem.

Društva za zaščito otrok so začela delovati leta 1936, pa tudi Jugoslovanska unija za zaščito otrok in mladine, ki je bila ustanovljena na podlagi Ženevske deklaracije o pravicah otroka iz leta 1923.

Po drugi svetovni vojni je bilo ustanovljenih kar nekaj vzgojnih ustanov, v katerih so prebivali predvsem mladostniki, ki so ostali brez staršev (vojne sirote). Ti zavodi so bili sicer nameščeni v starih, neprimernih in uničenih stavbah, a spremenil se je odnos do mladostnikov. Zavodov so tudi poskrbeli za vedno boljšo usposobljenost vzgojnega kadra.

Takoj po vojni so vzgojne ustanove imele še vedno večinoma zgolj zaščitno funkcijo, kar pomeni da so mladostnika ščitile pred vplivom družbe ali pa so problematičnim mladostnikom preprečevale vpliv na okolico in tako ščitile družbo pred njimi. Postopoma pa so začeli uvajati tudi usposabljanje otrok, učenje in delo, torej načrtno vodenje gojencev za uspešno prilagoditev v družbo. Oblika delovanja zavodov je postopoma prehajala iz zaprtega v bolj odprt tip, k večji demokratičnosti v stilu vodenja in manjši represivnosti, odnos vzgojiteljev do mladostnikov pa je postal bolj pozitiven. Uporabljati so začeli manj disciplinskih ukrepov, položaj do gojenca je postal bolj razumevajoč, mladostnik sam pa je postal posameznik, ki ima individualne značilnosti in potrebe in ni več le enota v skupini. (Skalar, 2000; Skala, 1962)

Do popolne prenove vzgojnih zavodov v Sloveniji je prišlo leta 1985, ko je Skupščina socialistične republike Slovenije izglasovala zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o stanovanjskem gospodarstvu in tako zagotovila sredstva za prenovo. Prenova je potekala načrtno, strokovno in z upoštevanjem sodobnih rešitev, torej tako, da bi zagotovili:

- normalne življenjske in delovne razmere otrok in mladostnikov, ki pomoč potrebujejo,
- uveljavljanje vsebin dela, ki temeljijo na sodobnih izkušnjah in so prilagojene posamezniku in njegovim specifičnim potrebam, izhajajočim iz vrste in stopnje prizadetosti,
- strokovno ustrezno in organizacijsko pretehtano mrežo ustanov, ki zadovoljuje potrebe po takšnih ustanovah po celotni Sloveniji z upoštevanjem načela regionalnosti, bližine središčem in čim večje vključenosti v okolje.

Načelo regionalnosti pomeni, da je bilo potrebno organizacije za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami vedenja in osebnosti postaviti tudi na območja, kjer takšnih organizacij še ni bilo, so pa bile izražene potrebe. Prenova je tako predvidela zmanjšanje zmogljivosti v klasičnih institucijah in nadomeščanje teh s stanovanjskimi skupinami. Hkrati z bližino in dostopnostjo takšnih manjših ustanov pa smo dosegli tudi, da imajo gojenci praviloma boljše bivanjske razmere kot v velikih zavodih, v manjših skupinah pa tudi vzgojni proces poteka bolje in bolj naravnano na potrebe posameznika. (Kobolt, 1988)

1.1.2 O stanovanjskih skupinah

Stanovanjske skupine so manjše bivalne enote, kjer poteka organizirana oblika bivanja določenega števila ljudi, ki potrebujejo občasno ali stalno družbeno skrb in zaradi svoje majhnosti upoštevajo individualne potrebe in položaj stanovalcev. Dejavnost običajno poteka v povsem navadnih stanovanjskih hišah, ki so umeščene v urbano naselje, ker si stanovalec lahko zgradi širšo socialno mrežo, ki presega okvire skupine.

Življenje v stanovanjski skupini zaradi svoje narave zahteva visoko aktiviranost tako stanovalcev kot vzgojiteljev oz. socialnih delavcev. Odsotnost centralno urejene oskrbe stanovalcem narekuje prevzemanje delovnih obveznosti, ki so zelo podobne tistim v družini ter prevzemanje odgovornosti, ki izhaja iz bivanja v skupnosti. Tudi vzgojitelji so podvrženi stalnemu notranjemu nadzoru ter potrebi po aktiviranosti v skupini, saj majhne

skupine onemogočajo anonimnost in skrivanje zaposlenih v splošne vzgojne sheme. Vzgojitelj v takšni ustanovi je prisiljen v individualno delo z gojenci.

Stanovanjska skupina je pri nas relativno mlada oblika pomoči ljudem, ki družbeno skrb potrebujejo. V Sloveniji takšno obliko skrbstvene ustanove poznamo že od leta 1981, ko je bila Za Gradom v Ljubljani ustanovljena prva stanovanjska skupina, ki je bila pod okriljem vzgojnega zavoda iz Logatca. Na začetku so bile namenjene predvsem mladim, kasneje pa so se v takšne skupine začeli vključevati tudi ljudje z dolgotrajnejšimi duševnimi pa tudi telesnimi stiskami.

1.1.3 Stanovanjske skupine za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti

Ker se ta diplomska naloga navezuje na stanovanjsko skupino Postojna, ki je stanovanjska skupina namenjena otrokom in mladostnikom z motnjami vedenja in osebnosti, se bom posebej posvetil tej obliki stanovanjske oskrbe.

1.1.3.1 Definicija in predstavitev stanovanjskih skupin za otroke in mladostnike

Stanovanjska skupina za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti je manjša enota, ki opredeljuje osnovne socialne interakcije in stil življenja v njej ter omogoča popolno upoštevanje individualnih potreb in položaja otroka oziroma mladostnika. Gre za skupino mladih, ki imajo težave, pri zadovoljevanju svojih potreb znotraj okolja. Zaradi žeje po uresničevanju skupnih življenjskih ciljev ali skupnih interesov živijo skupaj v hiši, kjer te cilje uresničujejo ob pomoči strokovnih delavcev oziroma vzgojiteljev.

Takšna skupina naj bi svojim stanovalcem oz. gojencem omogočala:

- integracijo v normalno življenjsko okolje,
- vključevanje otrok in mladostnikov iz iste regije, torej blizu doma,
- povezovanje in vključevanje v obstoječo mrežo možnosti za rekreacijo, kulturno udejstvovanje in spoznavanje kulture ter družabnega življenja,
- raznolike oblike obravnave kot so intenzivni tretmaji, različne oblike varstva in vzgoje, krizne intervencije, prehod iz zavodov in druge, ki naj bi potekale prilagojeno in individualno glede na gojenca

- povezovanje dejavnikov okolja ter ambulantne oblike obravnave povezane z zavodskimi in pozavodskimi oblikami.

Socialna in emocionalna interakcija med mladostniki in vzgojitelji v stanovanjski skupini je veliko bolj izražena kot pri zavodski obliki ustanov. Tu gre namreč za vključenost v isti življenjski okvir in sodelovanje pri vseh dnevnih prvinah posameznikovega življenja. Tako postane vzgojitelj skoraj član skupine in ni več učiteljsko naravnana profesionalna oseba, ki čustveno ni vključena v bivanjsko enoto. Poleg odprtosti znotraj stanovanjske skupine je pomembna tudi odprtost skupine do soseske in sosedov, saj takšna hiša, kot sem že omenil, običajno ni izolirana od ostalega prebivalstva urbanega naselja. Interakcija stanovalcev s sosedi je pravzaprav nujna za normalno vključevanje posameznika v družbo ter razvoj socialnih interakcij, ki niso pogojene z življenjem znotraj skupine.

Kljub načinu vzgoje in dela v skupini, ki je zelo neinstitucionalno, in omogoča gojencem veliko svobodo odločanja in sodelovanja v dejavnostih zunaj skupine, pa mora biti življenje v skupini še vedno tako vsebinsko in upravljalno organizirano, da opravlja svojo osnovno korektivno in normalizacijsko funkcijo. (Skalar, 1995; Bogataj in sod., 1998)

1.1.3.2 Stanovalci oziroma uporabniki stanovanjskih skupin za otroke in mladostnike

Populacija v stanovanjskih skupinah je podobna tisti v vzgojnih zavodih, saj gre največkrat le za prestrukturiranje zavoda oz. za dopolnitev delovanja matičnega zavoda. »Stanovanjske skupine za mladostnike so namenjene:

- Otrokom in mladostnikom, ki se znajdejo v trenutni ogrožajoči situaciji zaradi različnih vzrokov, kot so: smrt staršev, bolezen v družini in podobno.
- Mladostnikom s krizami v odraščanju, reaktivnimi vedenjskimi motnjami, konflikti v družini in s problemi v šoli, z znanim začaranim krogom. Etiološko pa so lahko vezani na socialno patologijo v družini ali na različne vzroke vzgojne neuspešnosti ali neustreznosti vzgojnega vodenja.
- Mladostnikom ob odpustu iz zavodov z osnovnošolsko populacijo, kjer je pomembno podaljšanje tretmaja zaradi neugodnih družinskih razmer, ko npr. starši iz različnih razlogov niso sposobni vzgojnega vodenja, ali pa zaradi čustvene odtujitve niso pripravljeni prevzeti skrbi za otroka. V nekaterih primerih se otroci ne morejo vrniti v

domače okolje zaradi ogrožajočega domačega okolja, spremembe doma pa niso možne (alkoholizem – ob neuspešnih poskusih zdravljenja, dislociranost staršev, fizični izpadi, nasilniško ravnanje itn.). V tej skupini so tudi otroci, ki po odpustu iz osnovnošolskega zavoda potrebujejo specifično (tudi učno) pomoč in vodenje, pa tega starši iz različnih razlogov niso sposobni nuditi ter so tako izvor nadaljnjih konfliktov v družini.

- Mladostnikom iz rejniških družin – gre za otroke, pri katerih se rejniki niso sposobni ali pripravljeni srečati z vzgojnimi problemi odraščanja.
- Mladostnikom iz socialno ogroženih družin, pri katerih je osebni razvoj v tolikšni meri moten, da ni indicirana vključitev v domove za učence.«

Stanovanjske skupine so namenjene tako dekletom kot fantom, za vse pa velja, da je zanje izključitev iz domačega okolja strokovno utemeljena oziroma nujna. Poleg umestitve v normalno okolje stanovalci potrebujejo tudi normalizacijo in vključitev v socialno življenje in ali drugačno obliko posebne pomoči.

V primeru, ko gre pri otroku ali mladostniku za vedenjske težave, kot so pasivnost, negotovost, zmanjšana učna učinkovitost, psihosomatske motnje so ti praviloma napoteni v stanovanjske skupine v času, ko motnje še niso utirjene, so pa že toliko intenzivne, da svetovalne oz. ambulantne oblike pomoči niso več učinkovite. Gre za stopnjo psihosocialne motenosti, ko so se mladi še sposobni vključevati v redne oblike izobraževanja, interesnih dejavnosti in zaposlovanja v vsakdanjem življenju, zato vzgoja v zavodu še ni utemeljena.

Smernice oziroma splošna pravila, ki se jih praviloma držijo stanovanjske skupine po Sloveniji, za vstop v stanovanjsko skupino in ne vzgojni zavod zaprtega tipa, so:

- prostovoljni pristop v takšno skupino,
- vključenost v izobraževalno ustanovo ali delo za nedoločen čas,
- odsotnost težjih psihičnih motenj in relativno fizično zdravje,
- odsotnost kemične zasvojenosti in
- dalj časa trajajoča odsotnost kaznivih dejanj.

1.1.3.3 Stanovanjske skupine za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti v Sloveniji

V Sloveniji trenutno deluje več stanovanjskih skupin, ki so izšle ali pa so pod okriljem različnih vzgojnih zavodov:

- Stanovanjske skupine Črna gmajna, Kokos, Zeleni tir in Hiša – pod okriljem Mladinskega doma Jarše
- Stanovanjske skupine pod okriljem Mladinskega doma Maribor (enote 1 do 5)
- Stanovanjska skupina Velenje – pod okriljem Vzgojnega zavoda Slivnica pri Mariboru
- Stanovanjska skupina Brod – Vzgojno izobraževalni center Višnja Gora
- Stanovanjska skupina Smlednik – Vzgojno izobraževalni zavod Frana Milčinskega Smlednik
- Stanovanjska skupina Rdeča kljuka – Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec
- Stanovanjske skupine Črnava, Kranj, Mlaka, Stražišče in Škofja Loka – vse pod okriljem Vzgojnega zavoda Kranj
- Stanovanjska skupina Vzgojnega zavoda Preddvor – Vzgojni zavod Preddvor
- Stanovanjska skupina Postojna – Vzgojni zavod Planina

(Bogataj in sod. 1998)

1.1.3.4 Stanovanjska skupina Postojna

Stanovanjska skupina v Postojni je dislocirana enota Vzgojnega zavoda Planina. Ustanovljena je bila oktobra leta 1991. Deluje v naselju individualnih hiš na Kremenci v Postojni. Neposredno v bližini je tudi blokovsko naselje. Lega hiše je zelo primerna, tako zaradi sorazmerne bližine centru mesta, kot tudi zaradi vrta okrog hiše, ki omogoča sprostitev. Kot pravijo Bogataj in sod, 1998, stanovanjska skupina umeščena v urbano okolje omogoča otokom in mladostnikom široko in diferencirano obliko socialno-pedagoške pomoči, saj je izhodišče za dejavnosti, ki soseski, predvsem pa gojencem, dajejo določene prednosti.

Skupina je bila ustanovljena predvsem kot dopolnilo zavodski vzgoji, saj se je ob kontinuiranem spremljanju otrok in mladostnikov po odpustu pokazala potreba po ustanovitvi stanovanjske skupine za to populacijo otrok in mladostnikov. Gre za otroke in

mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti, ki so zmožni vsaj v osnovni obliki funkcionirati tudi v skladu z zahtevami običajnega življenja zunaj zavoda.

V stanovanjsko skupino lahko sprejmemo do 8 otrok oz. mladostnikov. Ob vseh ostalih dejavnikih je skupina heterogena še po spolu in starosti. V skupino vključujemo otroke in mladostnike, ki obiskujejo osnovno šolo, osnovno šolo s prilagojenim programom in mladostnike, ki se šolajo v programih srednje šole.

1.2 NAČELA DELA V STANOVANJSKIH SKUPINAH

V drugem poglavju teoretičnega uvoda bom predstavil konkretne cilje in načine prevzgoje znotraj stanovanjske skupine. Načela dela znotraj stanovanjskih skupin za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti se med stanovanjskimi skupinami ne razlikujejo veliko, saj se morajo vzgojitelji in ravnatelji držati osnovnih, v naprej predvidenih nalog in ciljev. Ta načela so se razvijala skozi dolga leta obstoja zavodov, kot tudi manjših skupin namenjenih socialnemu varstvu in prevzgoji otrok in mladostnikov in se jih v splošnem držimo tudi v Stanovanjski skupini Postojna. V okviru teh splošnih pravil smo znotraj skupine postavili tudi lastne smernice in skupini prilagojen dnevni red, ki jih bom prav tako predstavil tukaj.

Način življenja in dela v stanovanjski skupini je usklajen z načeli samoorganizacije. Pomembno je, da se razvija skupnost, ki jo soustvarjajo vsi (otroci, mladostniki in vzgojitelji), da imajo skupne cilje in da tudi prevzemajo odgovornost za njihovo uresničitev. Osnovni pogoj za delo je ustrezno ozračje, ki ga določajo odnosi med vzgojitelji in stanovalci ter odnosi med njimi samimi. Stik in odnos sta sredstvi, s katerima se vzdržuje trdnost skupine in preprečuje negativno vedenje. Tako se razširja sposobnost mladih, da odločajo, soodločajo in ravnajo samostojno, vzporedno s tem pa se zmanjšujeta njihova negativna samopodoba in zapostavljenost.

»Teorija ravnanja v stanovanjskih skupinah je precej pritlična, ukvarja se zlasti z vsakdanjim življenjem v organiziranem okolju. Socialno delo je umetnost vsakdanjega življenja v novih situacijah. Gre za ustvarjanje vsakdanjosti nevsakdanjega. Nevsakdanje in netipične so situacije, ki jih ustvarjamo, da omogočimo vsakdanje življenje ljudem, ki so

bili do sedaj prikrajšani. Zato moramo ustvariti oblike sožitja, ki so umetne in nevsakdanje. Gre za inovacije na področju človeškega sožitja, za nove oblike bivanja in skupnosti.« (Flaker,1998) V stanovanjskih skupinah se na novo vzpostavljajo nekateri principi komunikacije, vlog in pravil ravnanja.

Za doseganje ciljev je v stanovanjski skupini potrebno ustvariti primerno življenjsko okolje, ki je posledica ustreznega vodenja skupine, ki naj bi sledilo nekim splošnim organizacijskim načelom.

1.2.1 Načela stanovanjske skupine

Skalar in sod. (1995) predvidevajo organiziranost stanovanjskih skupin po naslednjih načelih:

- načelo organiziranosti po družinskem modelu,
- načelo samoregulacije,
- načelo integriranosti v socialno okolje,
- dislociranost od matičnega zavoda,
- načelo koedukacije,
- načelo diferenciacije in individualizacije,
- normalizacija.

1.2.1.1 Načelo organiziranosti po družinskem modelu

Življenje v stanovanjski skupini posnema življenje znotraj družine. To ne pomeni, da je vzgojitelj tisti, ki poskuša nadomestiti starševsko vlogo v gojenčevem življenju, ampak to, da se otrok oziroma mladostnik vključen v stanovanjsko skupino, srečuje z enakimi življenjskimi situacijami in interakcijami, kot če bi živel s starši. Pri tem ima takšne življenjske pogoje, ki mu nudijo občutek pripadnosti ter si pridobiva izkušnje, kar vodi k samostojnosti. Skalar in sodelavci (1995) menijo, da so naloge družinske vzgoje v stanovanjskih skupinah:

- čustvena sprejetost, ki omogoča razvijanje emocionalne pripadnosti in je osnovni pogoj za normalen osebni razvoj,
- razbremenitev občutka, da je otrok oz. mladostnik potisnjen na rob in da je drugačen,
- omogočanje situacij, ki nudijo možnost razvoja interesov in širjenje obzorij,

- omogočanje razvoja samostojnosti in kritičnega mišljenja v običajnih, vsakodnevnih življenjskih situacijah,
- omogočanje situacij, ki pri otroku oz. mladostniku razvijajo odgovornost do sebe in drugih
- omogočanje pogojev za samoiniciativnost ter načrtovanje in prevzemanje odgovornosti za odločitve in ravnanja
- omogočanje pogojev za vključevanje v zunanje okolje brez večjih bojazni.

V stanovanjski skupini, naj bi bili zaposleni tako moški kot ženske, s čimer dosežemo, da sta mladim na voljo oba identifikacijska lika ter se uveljavijo tako patriarhalni kot matriarhalni odnosi in vrednote. Tudi v naši stanovanjski skupini je tako. Vzgojno osebje sestavljamo dveh vzgojiteljici in dva vzgojitelja in smo poleg po spolu heterogeni tudi v starosti, znanjih in interesih.

Skupina deluje na obojestranskem zaupanju in spoštovanju med stanovalci in vzgojitelji. Vzgojno osebje naj bi mladim nudilo zaščito, razumevanje in sprejemanje, ne glede na njihove želene ali nezaželene vedenjske in osebnostne karakteristike, gojenci pa so dolžni spoštovati veljavni red in pravila. Da pravila niso prestroga ali neprimerna, jih stanovalci pomagajo ustvarjati in spreminjati, kar poteka z medsebojnim dogovarjanjem. Med otroci in mladostniki ter vzgojitelji se v stanovanjski skupini vzpostavijo neposredni prijateljski odnosi, sodelovanje, vzajemno spoštovanje ter individualna in skupinska odgovornost. To se pokaže po odpustu iz skupine, ko se mladi velikokrat vračajo nazaj na obiske in pogovore.

Družinski model opazimo tudi pri vsakdanjih opravilih, ki jih z mladimi praviloma opravljamo skupaj: skrbimo za urejenost bivalnih prostorov in okolja, pripravljamo obroke hrane in pripravimo mizo, načrtujemo izrabo prostega časa, izlete ...

Seveda pa ne smemo pozabiti, da je družinski model v stanovanjski skupnosti le ideal oziroma poznan model manjše skupnosti, v katero so otroci in mladostniki vključeni. Potrebno se je seveda zavedati tudi omejitev, saj je stanovanjska skupina navsezadnje le družbena vzgojna institucija, kar kljub prijateljstvu določa profesionalen odnos.

Funkcionalna družina tako ostaja model učinkovitega družbenega sistema, predvsem pri skupinah, kjer so otroci večinoma šoloobvezni.

1.2.1.2 Načelo samoregulacije

Delno je to načelo predstavljeno že z družinskim modelom, saj smo omenili, da opravila v skupini mladostniki in vzgojitelji opravljamo skupaj.

Načelo samoregulacije postavlja otroke in mladostnike v aktivno vlogo, v vlogo samoupravljalcev in s tem oseb odgovorih za vse, kar se dogaja znotraj stanovanjske skupine. Pomagajo postaviti pravila in hišni red ter so se jih kasneje dolžni tudi držati. Z aktivno vlogo, ki jo ima mladostnik v skupini, pridobiva življenjske izkušnje in socialne strategije, kar močno prispeva k procesu njihove socializacije in emancipacije predvsem pa deinstitutionalizacije.

1.2.1.3 Načelo integriranosti v socialno okolje

Tudi tega načela se v Stanovanjski skupini Postojna poskušamo držati. Načelo pravi, da naj bi bila stanovanjska skupina umeščena v urbano socialno okolje, pri čemer je otrokom in mladostnikom omogočeno nemoteno vzpostavljanje stikov z vrstniki in odraslimi v soseski in širši okolici. Otroci in mladostniki v skupini praviloma obiskujejo redne šole ter se vključujejo v različna društva, krožke in klube. Zaželeni so tudi obiski sošolcev, prijateljev in staršev. Vzgojitelji stike z okoljem vzpodbujamo in otrokom oziroma mladostnikom pomagamo pri vključevanju v družbo z nasveti in osebnimi stiki.

1.2.1.4 Dislociranost od matičnega zavoda

Nekatere stanovanjske skupine, vključno s Stanovanjsko skupino Postojna, so nastale pod okriljem matičnih zavodov. Klasinc (1997) pravi, da so izkušnje pokazale, da je za življenje in delo stanovanjske skupine potrebna oddaljenost matičnega zavoda, kar omogoča večjo samostojnost in razvija lastno odgovornost. Poleg prostorske ločenosti je potrebna tudi notranja avtonomija, ki je vezana tako na vsebinski kot na finančni vidik. Vzgojitelji imajo precej veliko oblikovalno svobodo glede dela znotraj skupine.

1.2.1.5 Načelo koedukacije

Načelo koedukacije pomeni, da stanovanjska skupina sprejema otroke in mladostnike obeh spolov. Takšna sestava skupine naj bi mlada dekleta in fante urila za kasnejše partnersko življenje, nudila možnost pedagoške vzgoje, ki je bližje družinski in spodbujala samostojnost, ki je osrednji cilj bivanja v skupini. Heterogenost v stanovanjski skupini prispeva k normalizaciji razmer in normalni socialni klimi. Stanovanjska skupina Postojna že od ustanovitve sprejema tako dekleta kot fante, v nekaterih drugih stanovanjskih skupinah po Sloveniji pa načelo koedukacije še ni uveljavljeno.

1.2.1.6 Načelo diferenciacije in individualizacije

Mladi, ki prihajajo v stanovanjske skupine, se razlikujejo glede na življenjske izkušnje, značajske poteze, intelektualne sposobnosti, starost, spol, telesne karakteristike, nivo motiviranosti za delo, način čustvenega odzivanja ... Večina mladostnikov je ob prihodu v skupino osebnostno in vedenjsko motena, imajo težave pri čustvovanju, odnosih in delovnih navadah, vendar jih kljub podobnim težavam ne smemo obravnavati skupinsko. Vzgoja znotraj stanovanjske skupine naj bi bila naravnana individualno glede na posameznika, saj so skupine majhne in je s tem takšen način dela omogočen. Smotrnost individualnega načina vzgoje poudarja tudi Kobolt (1984), ki individualnost razdeli na naslednje cilje oziroma vidike:

- timski pristop,
- celostna opredelitev posameznikovega položaja, vključno z realnimi možnostmi vzgojnega okolja in vplivanja v ustanovi,
- procesualni vidik (Individualni vzgojni načrt ni statični dokument, pač pa sredstvo, ki omogoča neprestano dopolnjevanje, spreminjanje in rast. Biti mora realen in aktualen.),
- vidik operacionalizacije (Konkretna opredelitev nalog in odgovornosti, časovni potek, metode za realizacijo zastavljenih ciljev...),
- vidik preverjanja in izvajanja individualnega vzgojnega načrta

Pri izvedbi teh vidikov je nujna tudi aktivna vloga in participacija otrok oziroma mladostnikov, tako pri sestavi kot pri izvajanju zastavljenih ciljev.

1.2.1.7 Načelo normalizacije

Načelo normalizacije predlaga naj se v stanovanjski skupini ustvarjajo takšni pogoji za življenje in delo, ki otrokom in mladostnikom omogočijo zadovoljevanje lastnih potreb, ne da bi pri tem naleteli na ovire v režimu, organizaciji, odnosih, v položaju v soseski in podobne, ki bi jim to oteževale ali celo preprečevale. Mladi v stanovanjski skupini naj bi imeli z drugimi vrstniki čim bolj enakopraven položaj. Pravzaprav gre pri tem načelu za vodenje skupine na način, ki zmanjšuje škodo, ki jo prinaša institucionalizacija, na minimum.

Normalizacijo je drugače moč razumeti tudi kot cilj, h kateremu so usmerjene vse aktivnosti v stanovanjski skupini. Podrobneje jo bom poskušal razložiti v naslednjem poglavju.

1.2.2 Normalizacija in dezinstitutionalizacija

Pojma normalizacije in dezinstitutionalizacije obravnavamo skupaj, saj sta pravzaprav medsebojno povezana. Dezinstitutionalizacija pomeni zapiranje velikih, represivnih, totalnih institucij za ljudi s socialnimi in duševnimi stiskami in premik stanovalcev iz azila v skupnost. Obravnava trend zmanjševanja hospitalizacij in časa preživetega v bolnišnicah in drugih totalnih institucijah, kot so na primer zavodi. Dezinstitutionalizacija je strategija socialne politike, ki predvideva vračanje drugačnosti v skupnost, vračanje deviantnih ljudi nazaj v mesta, v središča življenja in družbo samo. Prav to je se zgodilo s preusmeritvijo oziroma dopolnitvijo zavodov s stanovanjskimi skupinami. Pri tem načelu oziroma strategiji je seveda nujna tudi normalizacija in omogočanje osebam, ki socialno pomoč potrebujejo, da so v družbo čim bolj aktivno vključeni. (Flaker, 1998, Lamovec, 1998)

1.2.2.1 Normalizacija po Brandonu

Brandon (1992), ki je eden zadnjih avtorjev, ki v splošnem determinira smernice normalizacije, pri svoji razlagi procesa normalizacije govori o petih principih, ki naj bi enakovredno veljali za osebe in oskrbovance oz. stanovalce. Izhodišča ravnanja so predvsem etična in temeljijo na zahtevi po vključevanju ljudi s posebnimi potrebami v družbo, po prevrednotenju njihove vloge, ponovni vzpostavitvi njihovih pravic in spoštovanju njihove integritete. Pravi, da jim je potrebno najti službo, ki bo omogočala, da

sami odločajo o pomembnejših odločitvah. Bolj ko je to zagotovljeno, manjša naj bi bila verjetnost, da je izbira pogojena z institucionalnimi in strokovnimi potrebami. V nadaljevanju bom na kratko predstavil teh 5 principov. Ti principi so splošni in ponujajo okvirno smer delovanja socialnih institucij v smeri čim večje normalizacije, torej niso prilagojeni za delo v stanovanjskih skupinah za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti.

Poglabljanje odnosov:

Brandon (1992) pravi, da gre pri poglabljanju odnosov bolj za kvaliteto kot za kvantiteto. Takšen način druženja v socialnih ustanovah je odklonski in v postopku normalizacije se morajo stanovalci naučiti vrste pravil, povezanih s človeškim vedenjem in odnosi, ki so drugačni od njihovih dosedanjih. Osebe mora torej stanovalcem pomagati pri ohranjanju starih in vzpostavitvi novih stikov. Zavedati se je potrebno, da se o resničnem življenju ne morejo učiti drugače, kot da ga res živijo. Odnosi pa, tako z osebami, ki so za interakcije plačane, kot tisti s sorodniki in drugimi ljudmi pa naj bi temeljili in se razvijali na osnovi spoštovanja, prijateljstva in ljubezni. Tako naj bodo znotraj socialne ustanove odnosi sproščeni in neformalni, bilo naj bi zabavno, obstaja naj miren prostor za pogovor, ohranja naj se topla atmosfera, prostori za stanovalce in osebe naj ne bi bili preveč strogo ločeni. V zunanjem svetu, pa naj bi odnosi temeljili na vzajemnosti, kjer vsi dajejo in sprejemajo, vsi naj bi imeli vloge, kjer je potrebna odgovornost, kjer so za opravljeno delo plačani in sprejeti kot enaki in vredni spoštovanja.

Večanje izbire:

Pri tem principu gre za večanje možnosti varovancev. Večinoma gre za ljudi, ki so imeli v življenju zelo malo možnosti. Potrebujejo vzpodbudo in veliko podpore, da bi lahko razvili boljši občutek za obvladovanje svojega življenja. Vsakodnevna organizacija življenja mora biti vse bolj pod nadzorom stanovalca. Vedno bolj se mora čutiti zmožnega obvladati svoj dan in vpliv ustanove mora biti čim manjši. Pri večanju izbire Brandon (1992) predlaga zaporedje postopnega uvajanja, ki naj vključuje vzpodbujanje vere v izbiro, zmanjšanje vpletenosti osebja in večanje samospoštovanja, omogočanje, da imajo stanovalci s službo pozitivne izkušnje in tam niso negativno obravnavani ter učenje upravljanja z večjimi vsotami denarja.

Razvijanje udeležbe:

Po Brandonu (1992) je udeležba nekakšna povečana izbira. Dejansko to pomeni, da je varovanec vključen pri vodenju in načrtovanju organizacije, torej vpliva na naravo službe, ki jo uporablja.

Individualizacija razvoja:

Princip individualizacije razvoja govori o nujnosti osebnega razvoja stanovalcev. Imeti morajo priložnost izražati svojo enkratno individualnost, osebje pa mora to podpirati z realističnim optimizmom. Pri osebnem razvoju igra pomembno vlogo tudi zaupanje. Pomembno je tudi, da stanovalci začenjajo razumeti, da se je potrebno stalno upirati skupinskim pritiskom prilagajanja, saj vsakokrat, ko pristanemo na najmanjšega od pritiskov oz. pristanemo na kompromis, izgubimo delček osebne izvirnosti.

Stopnjevanje druženja:

Tukaj gre za idejo, da naj bi stanovalci socialnih ustanov širili krog ljudi, s katerimi se družijo. Uporabljati morajo storitve in prostore, ki niso namenjeni izključno stanovalcem npr. knjižnice, banke, zdravstvene ustanove, športne objekte in javni prevoz. Takšno druženje oziroma vključevanje v družbo je pravzaprav prav tako kot za stanovalce pomembno tudi za druge ljudi, da imajo možnost srečati iz družbe izključene ljudi in se naučijo z njimi komunicirati ter jih spoštovati.

1.2.2.2 Normalizacija v stanovanjskih skupinah za otroke in mladostnike

Ideja oziroma pojem normalizacije je prišla na svet pred približno 50 leti, najprej kot načelo pri skrbi za duševno prizadete. Šele kasneje so ga prevzele tudi druge oblike socialnega varstva.

Stanovanjska skupina je vmesna struktura med totalno ustanovo in delom s posameznikom, oziroma vmesna struktura med družino in zavodom. Stanovanjske skupine naj bi, kolikor je to mogoče oziroma bolje rečeno smotrno, pri vzgoji upoštevale družinski model. To dosežejo z delitvijo dela, odnosi znotraj skupine, načinom življenja, ki je podoben družinskemu. Dejstvo je, da stanovanjske skupine niso družine, a same določajo katere elemente družinskih razmerij bodo prevzele in katerih ne. Kljub trudu, da bi se

mladostnikom čim bolj približalo običajno življenje, je torej stanovanjska skupina še vedno institucija, ta pa si po najboljših močeh prizadeva zmanjšati pritiske institucionalnega življenja, kar razumemo kot normalizacijo. Prizadeva si, da bi zmanjšala vplive:

- bolj ali manj nasilne prekinitve dosedanjega življenjskega ritma posameznika, ki je bil vključen v institucijo, kar lahko doživi kot kazen ali nasilje nad sabo,
- nenormalne, neživljenjske atmosfere v instituciji, ki nastaja zaradi posegov v svobodo, avtonomijo in intimni svet otroka oziroma mladostnika,
- izgube družbenega statusa, potencialnih možnosti za prihodnost in stigmatizacijo,
- zožitev socialnih stikov ter izguba dosedanjih socialnih vlog. (Skalar, 1974)

Da bi stanovanjska skupina lahko sledila načelom normalizacije, mora upoštevati naslednja načela oziroma vidike:

- Ustvariti v stanovanjski skupini takšne pogoje za življenje in delo, ki bi omogočili gojencem zadovoljevanje potreb. Da bi bilo pri tem čim manj ovir v režimu, organizaciji, odnosih, arhitekturi, opremi, položaju skupine v soseski, ki bi zadovoljevanje teh potreb preprečevale.
- V program delovanja stanovanjske skupine uvesti takšne pogoje, ki bi gojencem zagotavljali čim bolj enakopraven položaj z vrstniki izven institucije.
- Življenje v stanovanjski skupini naj bo regulirano s pravili, ki so rezultat dogovora vseh stanovalcev in so v funkciji interesov stanovalcev in njihovega skupnega bivanja.
- Iz arhitekture, notranje urejenosti, režima in načina vodenja od drugih aspektov stanovanjske skupine je potrebno izključiti elemente, ki bi delovali stigmatizirajoče in bi s tem gojence postavljali v manjvreden položaj v primerjavi z vrstniki, ki ne živijo v vzgojni instituciji.

1.2.2.3 Sprejemanje normalizacije v širši družbi

Na nove norme in sprejemanje drugačnih ljudi se večina ljudi počasi privaja. Nekoč so bili vsi ljudje, ki niso spadali v okvir normalnosti, zaprti v totalne institucije. Družba je o njih vedela zelo malo, saj večina ljudi ni prišla v stik z odklonskimi posamezniki. Z odpiranjem zavodov in drugih totalnih ustanov so se njihovi stanovalci začeli vključevati v širšo družbo in ta je bila prisiljena živeti z njimi. S časom so ljudje postali bolj odprti do deviantnih posameznikov, velika zasluga za to pa gre normalizaciji. Brez normalizacije bi

ti ljudje, kljub odprtemu načina bivanja, ostali stigmatizirani in bi se širša družba na življenje v skupnosti z njimi težje navadila. (Skalar, 1993)

Normalizacijo v socialne institucije uvajamo zato, ker stigmatizacija pri odklonski osebi lahko privede do nadaljnje depresije, sovražnosti, strahu pred nespoštovanjem drugih, zato se takšen posameznik težje prilagodi povprečni družbi in postane še bolj slaboten v kontaktih z drugimi osebami. (Božič, 1991) Tako je normalizacija v sodobni družbi postala zavesten cilj, h kateremu naj bi težili vsi posamezniki. (Skalar, 1993)

Pomembna vloga normalizacije, pa ni le sprejetost deviantnega posameznika, ampak se kaže tudi v večji solidarnosti populacije do sočloveka. To se kaže v pomoči in sprejemanju drugačnih od sebe, kar zmanjšuje stigmatizacijo, ki je praktično glaven problem, ki se ga normalizacija loteva. (Skalar, 1993) Tudi Flaker (1993) vidi krepitev družbe v normalizaciji ki naj ima dva procesa. Prvi je, da naveže stike in dialog z deviantno in stigmatizirano izkušnjo oziroma stvarnostjo, da vpelje te vsebine kot eno izmed legitimnih možnosti artikulacije posameznih tem. Da stigma spregovori. Druga pa je kritično raziskovanje normalnosti. Se pravi, kaj je tisto, kar je do zdaj konstituiralo normalnost.

V stanovanjskih skupinah za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti gre pri normalizaciji za to, da te mlade vključujemo v normalno socialno okolje, da se šolajo v normalnih razredih skupaj z drugimi vrstniki... S tem otrokom, mladostnikom, ki živijo v stanovanjski skupini, prizadenemo manj škode, jim prizanesemo s posledicami institucionalizacije in jim, kolikor je to mogoče, olajšamo pot k osebni in socialni integraciji.

1.2.3 Participacija otrok in mladostnikov z motnjami vedenja in osebnosti

Razvoj družbe in proces individualizacije spreminjata tudi vlogo otroka in mladostnika. Otroci so bili v preteklosti največkrat pojmovani kot lastnina staršev, v nekaterih obdobjih pa tudi na bolj ali manj jasno izražen način tudi kot lastnina države. Strokovnjaki so v zdajšnjem času predstavili drugačen pogled na otroke in mladostnike. Mladostnik naj ne bi bil več nekdo, ki je občutljiv, nedozorel in ga je potrebno varovati, ampak je neodvisna

oseba, sposobna participacije. Temu novemu pogledu pravimo pojem participacije in v zadnjih letih prihaja vedno bolj v ospredje. (Peček, 1999)

1.2.3.1 Participacija in njene prednosti

Participacija mladih pomeni, da so mladi vključeni in imajo vpliv na odločitve in dejanja, kar prinaša dobre rezultate, ki so posledica participacije.

Prednosti participacije:

- boljše storitve:
 - kakovostnejše storitve in praksa,
 - kakovostnejša podpora uporabnikom,
 - povečan dostop do storitev in njihova uporaba,
 - povečana praksa uvajanja participacije v vsakdanjik,
- spodbujanje državljanstva in socialnega vključevanja:
 - lažje izpolnjevanje pravic otrok in mladostnikov z 12. člena Konvencije o pravicah otrok,
 - opolnomočenje otrok in mladostnikov,
 - spoznavanje svoje vloge kot državljana,
 - povečana odgovornost,
 - napredek v kakovosti odnosov in pogleda skupnosti, profesionalcev in vrstnikov na mlade,
- razvoj osebnosti:
 - rast samozavesti in verjetja v svoje zmožnosti,
 - razvoj skupinskih veščin
 - pozitivne poklicne izbire,
 - aktivno udejstvovanje v prihodnosti z večjo odgovornostjo,
 - pridobivanje praktičnih veščin (tehničnih, organizacijskih, ustvarjalnih, izkušenj na delovnem mestu, jezikovnih veščin, veščin odločanja, javnega nastopanja ...)

Do participacije otrok in mladostnikov znotraj stanovanjske skupine lahko pridemo s pomočjo formalnih mehanizmov, ki so vključeni v delovanje skupine kot so redni sestanki, nabiralnik za predloge, posvetovanja ... Drug način so neformalni mehanizmi, ki so del vsakdanje prakse in otroku oziroma mladostniku omogočajo, da so slišani takrat in tako kot menijo, da je zanje najprimernejše: preživljanje časa z mladimi, stalni kontakt, opazovanje, poslušanje spontanega pogovora ... (Kirby in sod., 2003)

1.2.3.2 Načela participacije

Kirby in sod. (2003) navajajo naslednja temeljna načela participacije:

- razvijanje pozitivnih odnosov z otroki in mladostniki – grajenje vzajemnega zaupanja in spoštovanja,
- uporaba pozitivnega dialoga med odraslimi in otroci – vzajemno učenje, poslušanje drug drugega, poskusiti razumeti perspektivno drugega, vzpostavljanje konstruktivnih odzivov,
- upoštevanje povratnih informacij glede pogledov in izkušenj otrok in mladostnikov – omogočiti, da so njihove izkušnje in pogledi slišani, da vplivajo na odločitve,
- zmanjševanje neravnovesja v moči, kar pa ne pomeni enake moči v vseh situacijah, ampak odmik od struktur in prakse, ki želi kontrolirati, k bolj fleksibilnem okolju, v katerem se otroci in mladostniki počutijo varno in imajo besedo,
- podpora otrokom in mladostnikom – neformalna, formalna, skupinska, individualna
- sprejemanje primernih odločitev pri čemer je pomemben pomen spoštovanja kompetentnosti otrok in mladostnikov za oblikovanje odločitev in spoštovanje njihovih pravic.

1.2.3.3 Stopnje participacije

Stopnje participacije nam povedo, koliko lahko otrok oziroma mladostnik sodeluje pri odločitvah, npr. znotraj stanovanjske skupine. Kirby in sod. (2003) navajajo naslednje stopnje participacije:

1. stopnja – seznanjenost s pogledi otrok in mladostnikov

Informacije, ki jih podajo otroci in mladostniki, so le eden od virov informacij, ki jih odrasli uporabijo za odločitve.

2. stopnja – otroci in mladostniki so udeleženi v procesih odločanja

Odrasli in otroci skupaj razpravljajo o različnih pogledih. Odrasli prevzemajo odgovornost za odločitve, otroci pa imajo možnost za usmerjanje te odločitve.

3. stopnja – odgovornost in moč za sprejemanje odločitve je deljena med otroke in njihove vzgojitelje

Stopnja vpliva otrok je višja kot pri 2. stopnji, imajo večjo možnost vpliva na odločitve.

4. stopnja – otroci in mladostniki se odločajo avtonomno

Otroci se odločajo samostojno, kljub temu pa pogosto zahtevajo sodelovanje odraslih, njihove odločitve pa so odvisne od sveta odraslih (struktur, odgovornosti, moči).

1.2.3.4 Konvencija o otrokovih pravicah

Osnovni namen Konvencije o otrokovih pravicah je vzpostaviti status otrok kot imetnikov pravic in spoštovanje do izpolnjevanja njihovih pravic z enako pomembnostjo kot pri odraslih. Konvencija predstavlja zasuk od tega, kaj oziroma česa otrok ne zmore, k temu kaj zmore in katere odločitve je zmožen sprejemati. Otrok je vsako človeško bitje, mlajše od osemnajst let, razen če zakon, ki se uporablja za otroka, določa, da je polnoletnost dosežena že prej.

Konvencijo obravnavam tukaj, saj je prvi dokument, pri katerem je izpostavljena tudi participacija, o čemer še posebej govori prvi del 12. člena: *»Države pogodbenice jamčijo otroku, ki je sposoben izoblikovati lastna mnenja, pravico do svobodnega izražanja le-teh v vseh zadevah v zvezi z njim, o tehtnosti izraženih mnenj pa se presoja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo.«* (Konvencija o otrokovih pravicah, 1989)

1.3 DELOVANJE STANOVANJSKE SKUPINE

Vsaka stanovanjska skupina deluje po nekaterih vnaprej določenih pravilih in upošteva predlagane cilje. Poleg okvirnih ciljev ima vsaka skupina tudi vzgojni načrt, ki ga sestavijo vzgojitelji v skupini in je prilagojen delovanju posamezne stanovanjske skupine in njenih stanovalcev.

1.3.1 Namen, cilji in naloge stanovanjske skupine

Namen, cilji in naloge stanovanjske skupine so pravzaprav skupni in se delijo na dva dela. Znotraj skupine naj bi se ustvarila domačnost, zaupnost in dobra komunikacija med vsemi

stanovalci (gojenci in vzgojitelji). Ker pa gojenec stanuje v skupini le krajši čas, v stanovanjskih skupinah delamo tako, da otroka oziroma mladostnika čim bolj pripravimo na osamosvojitve in odhod iz skupine. Po odhodu iz skupine, naj bi bil stanovalec zmožen samostojnega življenja.

1.3.1.1 Namen stanovanjskih skupin

Namembnost stanovanjskih skupin lahko razdelimo na dve ločeni enoti. Terapevtski namen je v tem, da se individualno obravnava vsakega stanovalca, s tem pa se poveča možnost osebnega napredovanja, učenja socialnih veščin in zadovoljevanja stanovalčevih potreb in želja. Pri tem se izboljša socialna interakcija med stanovalcem in strokovnim delavcem, kot tudi širšo družbo, kar posledično privede do boljše samopodobe gojenca.

Drugi namen je rehabilitacijski, kjer gre za cilj pri delu s posamezniki, ki so bili pred tem institucionalizirani v zavodih. Tem se omogoči življenje, ki je bolj odprto navzven in vključeno v družbo. S tem se otrokom stanovalcem zagotovi samostojnejše življenje in razširitev socialne mreže. (Flaker, 1998)

1.3.1.2 Cilji in naloge stanovanjskih skupin

Sistem vzgoje in izobraževanja v vzgojnih institucijah, kamor spadajo tudi stanovanjske skupine, je v skladu z realnimi in objektivnimi možnostmi usmerjanja v celovit in skladen razvoj osebnosti. Skrbi za ustrezno intelektualno, moralno, delavno, higiensko, zdravstveno in fizično vzgojo ter vzgojo za mir, enakost, strpnost, spoštovanje in ima vzgojne in varnostne cilje. Te cilje lahko razčlenimo na vzgojno izobraževalne, socialno varstvene, kompenzacijske, korektivne in preventivne.

Vzgojno izobraževalni cilji so praviloma enaki, kot se po njih ravna šolski sistem, saj so vzgojne institucije del šolskega sistema, sploh pa so v stanovanjskih skupinah večinoma otroci, ki zmorejo hoditi v normalno šolo. Ti cilji so:

- vzgoja in izobraževanje za odgovorno osebno in družbeno življenje, za skupinsko delo, za sodelovanje, za strpnost, za humanost, za življenje v pluralni in demokratični družbi,
- vsakemu posamezniku je potrebno zagotoviti optimalen razvoj njegovih sposobnosti, ustvarjalnosti in njegove specifične nadarjenosti,
- vzgoja za razvoj ustvarjalnega, kritičnega mišljenja,

- izobraževanje za vključitev v nadaljnje izobraževanje in izpopolnjevanje za prevzemanje nalog in odgovornosti,
- vzgoja in razvoj za prilagodljivost na spremembe, za iniciativnost in vedoželjnost.

Socialno varstveni cilji so skrb za fizično varnost in osebnostno integriteto otrok ter upoštevanje človekovih in otrokovih pravic. Zagotavljanje pogojev za zadovoljevanje potreb otrok in mladostnikov ter možnost za nemoten psihofizični razvoj.

Kompenzacijski cilji so tisti, pri katerih se skupina osredotoči na nadomeščanje primanjkljajev, ki so posledica vzgojne, zdravstvene ali higienske zanemarjenosti v socialnem okolju, v katerem je mladostnik živel pred prihodom v skupino.

Korektivni cilji se nanašajo na osebnostne, vedenjske in funkcionalne motnje, ki jih je mogoče s psihoterapevtskimi in socialno-pedagoškimi programi odpraviti oziroma ublažiti.

Zadnjo omenjeno skupino ciljev Skalar (1995) poimenuje preventivni cilji, ki predvidevajo usmerjanje vzgojiteljev v delo s starši, posebej pri otrocih, ki se po bivanju v stanovanjski skupini vrnejo v prvotno okolje.

Poleg naštetih pa Skalar (1995) za stanovanjske skupine poudarja še naslednje cilje:

- »Izobraževanje ali delo v izbrani poklicni smeri v šolah oziroma delovnih organizacijah zunaj stanovanjske skupine,
- aktivnost otrok in mladostnikov v kulturnih, socialnih, športnih, rekreacijskih in humanitarnih ustanovah ali skupinah zunaj stanovanjske skupine,
- pospeševanje procesov zorenja, emancipacije, izboljševanje samopodobe in samoocenjevanja.« (Skalar, 1995)

Cilje stanovanjskih skupin pa v svojem članku Od zamisli preko konceptualnih izhodišč do življenja v stanovanjski skupini Črnuška gmajna povzame tudi Kojič (1994), ki okvirne smernice delovanja stanovanjskih skupin predstavi z naslednjimi točkami:

- pospešen proces zorenja do osamosvojitve,
- izobraževanje ali delo v izbrani poklicni smeri,

- kulturno in socialno udejstvovanje,
- razvijanje in utrjevanje intelektualnih, telesnih in drugih potencialov,
- zadovoljevanje eksistenčnih potreb,
- humanizacija odnosov.

Te točke pa prevede v naloge stanovanjske skupine, ki so zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje (prehrana, higienski in zdravstveni pogoji), nudenje opore in pomoči pri prilagoditvenih težavah, pri razreševanju konfliktov, stisk in drugih problemov, pomoč pri zaposlovanju in učenju, zaščita socialne in osebne integritete, animacija dejavnosti v prostem času in koordinacija notranjih in zunanjih dejavnikov skupine.

S pomočjo teh splošnih smernic smo tudi v Stanovanjski skupini Postojna znotraj Letnega vzgojnega načrta za šolsko leto 2009/10 napisali lastne cilje, ki se jih bomo držali pri vzgoji in izobraževanju svojih gojencev, in sicer:

- da otroci in mladostniki postopno prevzemajo odgovornost zase in se čimbolj pripravijo na samostojno življenje,
- da se uspešno šolajo oziroma z delom usposabljaajo za poklic, ki so si ga izbrali,
- da se kulturno in socialno udeležujejo,
- da oblikujejo in razvijajo obče človeške vrednote in navade, ki so priznane in veljavne v naši družbi in sicer kulturne, socialne, delavne, učne in higienske, ter da se hkrati odvajajo navad, ki so moteče za otrokovo oziroma mladostnikovo osebnostno in socialno delovanje,
- da spoznavajo, razvijajo in utrjujejo svoje interese in sposobnosti, in sicer intelektualne, tehnične, verbalne, telesne in socialne,
- da kolikor je mogoče čustveno dozoriijo in se naučijo obvladati in kultivirati svoja čustvena reagiranja,
- da kolikor je mogoče vzpostavljajo realističen in sprejemljiv odnos do samega sebe in do svoje družine,
- da se naučijo določenih spretnosti, veščin in navad (skrb za svoje telo in zdravje, kuhanje, pranje ...), ki so potrebne za samostojno življenje,
- da zadovoljujejo eksistenčne in eksistencialne potrebe.

1.3.2 Razporeditev časa in prostora v stanovanjski skupini

Razporeditev prostora in časa v stanovanjski skupini sledi načelom normalizacije. Lokacija stanovanjske skupine, prostori in njihova ureditev so pomembni za dobro počutje stanovalcev. Otroci in mladostniki se morajo v hiši namreč počutiti varno in udobno, saj v njej živijo. Stanovanje ljudem predstavlja varnost in intimo pred ostalim svetom.

1.3.2.1 Pomen lokacije stanovanjske skupine

Od lokacije stanovanjske skupine je odvisno predvsem to, koliko možnosti za razvijanje socialne mreže imajo njeni stanovalci. Nekatere stanovanjske skupine so od soseščine oddaljene, večina pa jih je, po zgledu načel normalizacije, postavljenih v mestno okolje. V mestu je tudi večja dostopnost šol in služb ter javnih prevozov, kar je za gojence prednost, saj so izobraževalne ustanove ali službo v času bivanja v skupini dolžni obiskovati. (Flaker, 1998)

Pomembno vlogo pri izbiri lokacije za stanovanjsko skupino naj bi igrale potrebe in starost stanovalcev. Poleg šol naj bi bile hitro dostopne tudi restavracije, trgovine, gledališča, kinodvorane, športne dvorane ... Pomembne so javne prometne povezave, postavljenost v mesta pa pomeni tudi večjo varnost stanovalcev. Vsi ti dejavniki tvorijo celoti, ki mladostnikom pred odhodom iz skupine omogoči, da si izoblikujejo socialno mrežo, zdravo samopodobo in zmožnost samostojnega življenja. (Zagorc, 1993)

Stanovanjska skupina Postojna deluje v individualni hiši znotraj večjega stanovanjskega naselja v Postojni. V neposredni bližini so osnovna in srednja šola, trgovina ter železniška in avtobusna postaja, restavracije, kulturni domovi in površine namenjene športu. Poleg lokacije se nam zdi pomembna tudi sama podoba hiše in okolice, ki nakazuje, da jo stanovalci redno vzdržujejo, ter da je vodena z redom in razumom. Ker stavba od okolice ne izstopa, so mladostniki, ki živijo v skupini, počutijo manj odrinjene ali drugačne od okolice.

1.3.2.2 Razporeditev prostorov

Prostor in oprema hiše, v kateri je stanovanjska skupina, mora stanovalcem omogočiti zadovoljitev potreb po zasebnosti in izvajanju različnih dejavnosti, ki jih narekuje

vsakdanje življenje. Stanovalci morajo imeti možnost za opravljanje gospodinjskih del, vzdrževanje osebne higiene, obedovanje, opravljanje interesnih in sprostitev dejavnosti, učenje.

Mladostniki naj imajo možnost, urejanja lastnega prostora glede na svoje želje in potrebe, seveda, če s tem ne uničujejo pohištva ali svojim naslednikom onemogočijo, da bi imeli enake pogoje za bivanje, kot so jih imeli sami. Če je le mogoče, naj bi otroci in mladostniki imeli svojo sobo, oziroma naj bi jih sobo delilo čim manj, saj potrebujejo nekaj zasebnosti. (Kojič, 1994)

V Stanovanjski skupini Postojna imamo poleg skupnih prostorov: kot so kuhinja, dnevna soba z jedilnico in hobi prostor, so v hiši tudi 4 spalnice in dve kopalnici. Trenutno sta v vsaki sobi po dva fanta oziroma punc, v manjši sobi pa je ena od deklet sama.

1.3.3 Sprejem otroka oz. mladostnika v stanovanjsko skupino

V Stanovanjsko skupino Postojna so vključeni mladostniki, ki so v skupino prišli ali iz vzgojnega zavoda Planina ali pa so prišli na pobudo šole oz. centra za socialno delo in so bili v skupino neposredno vključeni. Kriteriji za sprejem so poleg tega, da otrok oziroma mladostnik spada v ciljno populacijo, naslednji:

- prostovoljnost in pripravljenost sprejeti veljavna pravila v stanovanjski skupini,
- določena stopnja zrelosti in socializacije, da se lahko vključujejo v socialno okolje in v tem okolju ne ustvarjajo ekscesov ali konfliktov,
- odsotnost zasvojenosti z drogo ali alkoholom,
- dalj časa trajajoča odsotnost hujših kaznivih dejanj,
- odsotnost težjih zdravstvenih indikacij,
- primerna motivacija za šolanje, poklicno usposabljanje oz. za zaposlitev.

Seveda navedenih kriterijev ne jemljemo čisto absolutno, temveč se za prejem odločamo pri vsakem posamezniku posebej. Tako bi v skupino sprejeli tudi otroka oziroma mladostnika z diagnozo duševne bolezni, če je mladostnik večino časa sposoben opravljanja rednih oblik izobraževanja in vključevanje v skupinske aktivnosti.

V skupino je posameznik vključen, ko na skupnem (tinskem) sestanku ugotovimo, da je oddaja v stanovanjsko skupino strokovno utemeljena in se s tem strinja tudi posameznik. Prihod v skupino je namreč prostovoljen. To je zelo pomembno, saj mladostnik s tem prevzame določeno odgovornost, hkrati pa se zmanjša njegov občutek, da so odrasli vedno tisti, ki ga pošiljajo kamor želijo in da je bivanje v skupini nekakšna kazen. Tako je manj verjetno, da se bo mladostnik ob prihodu v skupino počutil kot žrtev odraslih. V skupino prihajajo otroci in mladostniki iz različnih krajev Slovenije.

Po prihodu otroka oziroma mladostnika v skupino se strokovni tim skupaj s starši in mladostnikom dogovori o osnovnih kriterijih bivanja v skupini kot so čas sprejema, glavni cilji, okvirni razdelitvi vlog in nalog vzgojiteljev, staršev in mladostnika, o približni dobi bivanja in podobno. Strokovni tim, ki ta razgovor vodi, je sestavljen iz vzgojiteljev stanovanjske skupine, socialne delavke iz vzgojnega zavoda, psihologa, če pa mladostnik prihaja iz zavoda, pa še matičnega vzgojitelja, ki ga je otrok imel v zavodu in ravnatelja.

Čas bivanja v stanovanjski skupini naj ne bi bil vezan na vnaprej postavljen rok, ampak naj bi bil odvisen od doseganja konkretnih ciljev, ki so za vsakega posameznika oblikovani na tinskem sestanku. Čas bivanja je tako odvisen od trajanja šole, če je otrok oz. mladostnik vključen v šolo, od časa poklicnega usposabljanja itd. Praviloma naj bi bil otrok oz. mladostnik odpuščen, ko ima urejene in zagotovljene temeljne pogoje za življenje v lastni družini ali pa pogoje za samostojno življenje; najkasneje pa do njegovega dopolnjenega 21. leta. Če otrok oz. mladostnik ne dosega zastavljenih ciljev, je lahko premeščen nazaj v zavod ali pa se odločimo za njegov odpust.

1.3.4 Hišni red, pravila in sankcije v Stanovanjski skupini Postojna

Bern (1987) govori o tem, da je potreba po strukturiranju časa ena temeljnih človekovih potreb. To pomeni, da si čas strukturiramo vsi, razlikujemo pa se, kako in na kakšen način si ga strukturiramo. Pred prihodom v stanovanjsko skupino, si je večina otrok in mladostnikov svoj čas razporejala neprimerno. Svoj dan so si na primer organizirali tako, da niso opravljali svojih obveznosti na primer šolskih, se potepali in sedeli pred televizijo. V skupini smo zato hišni red postavili tako, da imajo mladostniki dobro razporejen čas, ki pa poleg obveznosti seveda vključuje tudi prosti čas namenjen zabavi in interesnim

dejavnostim. Hišni red je strukturiran tako, da imajo mladi čas zase in za druge, čas za delo, učenje, zabavo, zasebnost, počitek, skupinske aktivnosti in interesne dejavnosti.

Ko smo v skupini določali hišni red smo bili pozorni tudi na naslednja dejstva:

- da je smiselni in ni namenjen le samemu sebi. To pomeni, da je naravnani k temu, da posamezniku in skupini pomaga pri uresničevanju zastavljenih ciljev in omogoča zadovoljevanje potreb,
- da vpliva kot dejavnik večanja moči tega.
- da prek zunanjega reda otrokom z manjšo notranjo kontrolo in težavami z dezorientiranostjo, pomagamo pri vzpostavitvi notranjega reda,
- da otroku ponudimo določen vzorec strukturiranja časa, ki mu lahko pomaga, ko zaključi bivanje pri nas.

Poleg hišnega reda, moramo vsi člani skupine spoštovati tudi določena pravila. Izhodišča, ki smo si jih zastavili pri postavljanju pravil so bila, da naj bi bilo pravil čim manj, da morajo biti funkcionalna, argumentirana in jasna, pomembno pa je tudi, da se izvajajo dosledno.

Namen pravil je:

- omejevanje tistih vedenj in navad mladih, ki imajo lahko škodljive posledice zanj ali za skupino,
- so v pomoč posamezniku in skupini pri uresničevanju ciljev,
- omogočanje sožitja v skupini,
- z določanjem okvirjev in mej pravila prispevajo k občutku varnosti posameznika, skupine in vzgojiteljev
- imajo socializacijsko funkcijo, saj je mladostniki tudi po odhodu iz skupine v vsakdanjem življenju srečujejo s pravili, ki jih bodo morali upoštevati.

Ker je stanovanjska skupina velika družina ljudi, ki skupaj živijo, je v njej nujno potreben red. Zato so postavljena določena pravila obnašanja, ki se jih je potrebno držati.

Pravila, ki odpirajo vsa vrata, so:

- Prijazen in vljuden pozdrav
- Kulturno obnašanje
- Zahvala
- Opravičilo

1.3.4.1 Posebna pravila, ki jih je potrebno upoštevati v stanovanjski skupini:

1. Prihod v stanovanjsko skupino je prostovoljen.
2. S prihodom v stanovanjsko skupino se zavezujemo, da bomo spoštovali skupaj sprejet dnevni red, ki je:

5,30h- 7,30h - bujenje, osebna higiena, zajtrk, odhod na delo oz. v šolo
8h - 8,30h - bujenje, osebna higiena in zajtrk za mladostnike, ki so dopoldan doma
8,30h- 9,30h - opravljanje dežurstev in nabava v trgovini
10h - 11,30h - učna ura oz. pomoč pri pripravi kosila
11,30h- 12h - priprava in odhod na delo oz. v šolo
13h - 14,30h - kosilo
14,30h - 15h - opravljanje dežurstev, nabava
15h - 16h (15.30) - interesne dejavnosti oz. prosti čas
16.00(15.30) – 18.00(17.30) - učne ure
18.00(17.30) – 19.30- interesne dejavnosti izhodi v mesto, priprava večerje
19,30h - 20h - večerja
20h - 21,30h - ureditev prostorov, gledanje TV-ja, večerni izhodi (po dogovoru), individualni razgovori, prostočasne dejavnosti
21,30 - 22h - priprava na nočni počitek, počitek

(V oklepajih je zapisan čas, ki smo ga med letom spremenili na pobudo mladostnikov.)

Dnevni red je med vikendi nekoliko spremenjen. Vzdušje je bolj sproščeno. Hodimo na sprehode v naravo, obiskujemo kino predstave ali druge kulturne prireditve. Več časa imamo za druženje z vrstniki in prijatelji izven skupine. V času vikendov izvajamo projektna dela. Izhodi v mesto so lahko (ni nujno) do 23,30h. Samo izjemoma, ko si

mladostnik pridobi potrebno zaupanje, se lahko ta izhod podaljša, po predhodnem dogovoru z vzgojiteljem.

3. Izhodi iz skupine so predhodno dogovorjeni z vzgojiteljem in so možni, če smo opravili vse svoje obveznosti v skupini in v tem času ni bilo drugih kršitev oz. nepravilnosti.
4. Pravočasno vračanje iz izhodov.
5. Kulturno obnašanje v skupini in medsebojno spoštovanje.
6. Prepoved nasilnega obnašanja med vrstniki.
7. Obvezna prisotnost in sodelovanje na skupinskih sestankih.
8. Skrb za ohranjanje hišnega inventarja in higiene prostorov.
9. Namerno povzročeno škodo v hiši in njeni okolici mladostniki povrnejo na dogovorjen način.
10. V hiši se ne sme kaditi. Kajenje je dovoljeno le za hišo pod balkonom ob uporabi pepelnika.
11. Strogo prepovedano je tudi uživanje alkoholnih pijač in drugih narkotikov, prinašanje in posedovanje le teh. To velja tudi za čas dovoljenih izhodov.
12. Strogo prepovedano je izvrševanje kakršnih koli kaznivih dejanj v času bivanja v stanovanjski skupini.
13. Spalnice so individualni prostor tistih, ki v tem prostoru spi. V spalnice se vstopa s trkanjem. Vstopiti smemo, če je kdo od njenih uporabnikov prisoten.

14. Po hiši hodimo v copatah.

15. V času učnih ur mora biti v hiši mir.

16. Glasbo poslušamo na sobni jakosti, da ne motimo vrstnikov in sosedov.

17. Dolžni smo redno in korektno opravljati zastavljene naloge (dežurstva, šolanje, delovna obveza...).

1.3.4.2 Osebna higiena

Glede na to, da otroci in mladostniki pred prihodom v stanovanjsko skupino pogosto niso bili navajeni na skrb za svojo osebno higieno, mora vzgojitelj posebno v na začetku poskrbeti, da imajo mladostniki pribor za osebno higieno, da se redno umivajo, da imajo čisto obleko in posteljnino.

1.3.4.3 Učne ure

Med učnimi urami, ki so večinoma vedno ob istem času, mladostnik naredi domačo nalogo, se uči in uredi šolsko torbo za naslednji dan. Vzgojitelj otrokom nudi nadzor in učno pomoč. Stanovalci stanovanjske skupine so imeli v preteklosti. pogosto slabe izkušnje s šolo. Nekateri mladostniki imajo tudi specifične učne težave. Do učenja večinoma čutijo odpor. Na učnih urah vzgojitelj nudi učno pomoč posameznikom in skrbijo za nemoten potek učnih ur.

1.3.4.4. Prehrana

V naši stanovanjski skupini za razliko od večine ostalih stanovanjskih skupin pripravljamo hrano sami. Zajtrke, kosila in večerje pripravljamo vzgojitelji in mladostniki skupaj, kar se je pokazalo kot posebna vrednota, saj skupna dejavnost priprave hrane povezuje in zbližuje mladostnike in vzgojitelje ter veliko prispeva k dobrim medsebojnim odnosom. Mladostniki hrano ki jo pripravljajo sami tudi bolj cenijo in so z njo bolj zadovoljni.

1.3.4.5 Dežurstva

Vsak član skupine je poleg skrbi za svojo sobo, dolžan opravljati tudi dežurstva. Namen opravljanja dežurstev je vzdrževanje čistoče in reda v skupini, navajanje mladostnikov na dolžnosti in obveznosti, pridobivanje delovnih navad, učenje različnih opravil kot so pranje perila, pomivanje posode, pospravljanje in kuhanje.

1.3.4.6 Prosti čas in organizirane skupinske aktivnosti

Znotraj skupine, lahko mladostniki svoj prosti čas v dogovoru z vzgojiteljem večinoma sami razporejajo. Obiskujejo organizirane interesne dejavnosti izven skupine, gredo na sprehod, na športna igrišča, k prijateljem ali pa v prostem času v skupini gledajo televizijo, uporabljajo računalnik, se pogovarjajo, igrajo namizni tenis, pikado ali družabne igre, ustvarjajo z oblikovalno maso, slikajo na svilo, izdelujejo voščilnice, sveče ipd. Včasih skupaj obiščemo kino ali pa kakšno kulturno prireditev.

1.3.4.7 Skupinski sestanki

V skupini imamo sestanke vsakih 14 dni, ali pogosteje če se za to pokaže potreba. Na sestankih so prisotni vsi mladostniki in vzgojitelji. Namen sestankov je pregled dogovorov prejšnjega sestanka feed-backi načrtovanje skupinskih aktivnosti reševanje morebitnih konfliktov v skupini osvetljevanje skupinske dinamike.

1. 3.4.8. Spremljanje spoštovanja pravil in sankcije

Za večjo motivacijo in lažje spremljanje spoštovanja pravil in opravljanja obveznosti, smo v skupini na pobudo mladostnikov uvedli tudi ocene vedenja, učnih ur, sob in dežurstev in sicer s šolskimi ocenami od 1 do 5. Če so ocene dobre gojenci dobijo manjšo nagrado, običajno v obliki sladkarij ali kozmetike, za slabe ocene pa kazni niso predvidene. Z ocenjevanjem so mladostniki zadovoljni saj so ocene večinoma dobre in tako dobijo pohvalo v obliki ocen, ki jih večina v šoli le redko dobi in v obliki nagrade.

Kadar govorimo o sankcijah, s tem ne mislimo samo kazni, temveč tudi določene omejitve, intervencije in spodbude. Nekaterе sankcije, ki jih uporabljamo v stanovanjski skupini so: Pogovor, kazni, omejitve in intervencije. Glavni načini, ki jih ima vzgojitelj in skupina na voljo za vplivanje na vedenje posameznika, so vsekakor zgled, odnos med vzgojiteljem in

mladostnikom in pogovor. V primeru, da se nekdo ne vede v skladu s pravili skupine, je potrebno najprej ugotoviti razloge, se z otrokom pogovoriti individualno ali v skupini in skupaj z njim poiskati možna drugačna, sprejemljivejša in učinkovitejša vedenja. Pri tem lahko posameznika pomaga tudi skupina, saj pogosto mladostniki več dajo na mnenje skupine svojih sovrstnikov, kot na mnenje odraslih. Kljub temu pa je, v nekaterih primerih, ko posameznik dosledno krši osnovna pravila, smotno, da vzgojitelj poseže v kombinaciji s pogovorom tudi po kazni.

Če se mladostnik dogovorjenih pravil ne drži, lahko vzgojitelj po pogovoru določi sankcije in kazni. Ker ima kaznovanje na otroke in mlade lahko tudi negativne posledice mora vzgojitelj kaznovanje prilagoditi situaciji. Običajno je dovolj če se vzgojitelj pri kaznovanju drži določenih načel in sicer, načelo pravičnosti in stopnjevanja kazni, potrebno je dati jasno vedeti, da je kazen usmerjena na mladostnikovo vedenje in ne osebnost, kazen moramo argumentirati, kljub temu, da je potrebno upoštevati situacijo posameznika, se je potrebno pri kaznih držati skupnih načel, ki veljajo za vse enako.

Kazni, ki jih uporabljamo v stanovanjski skupini, so običajno omejitvene narave, in sicer mladostniku krajši čas ni dovoljena uporaba računalnika ali mladostnik krajši čas nima dovoljenja za prosti izhod iz skupine. Za večje prekrške mora napisati poročilo o kršitvi, kar je po eni strani kazen, po drugi strani pa ima mladostnik čas, da še enkrat razmisli o dogodku, poskuša poiskati vzroke za svoje vedenje in razmisli o vedenju v bodoče. Kazni se izvajajo izključno ob kršenju pravil skupine, ne pa tudi za šolske ocene in podobno. V nekaterih primerih, ko posameznik dlje časa zavestno krši osnovna pravila in norme skupine (npr. ne hodi v šolo, v skupino prinaša alkohol ali droge, je nasilen do ostalih članov skupine, namerno uničuje skupinsko ali lastnino drugih mladostnikov), se v skupini lahko odločimo tudi za predčasni odpust. Za predčasni odpust se odločimo, šele tedaj, ko smo izčrpali vse druge možnosti. Pred odpustom skličemo tim na katerem se dokončno odločimo ali mu ponudimo še eno možnost ali pa se odločimo za odpust. Poleg tega se pogovorimo o možnih drugih alternativah, če otrok ne bo mogel biti več pri nas.

1.3.5 Vloga vzgojitelja v stanovanjski skupini

Skalar (1995) v Okvirnem vzgojnem programu za delo v vzgojnih zavodih, stanovanjskih skupinah, mladinskih domovih in prevzgojnem domu predstavi vlogo vzgojitelja takole: »Vzgojitelj je odgovoren za vzgojno skupino in za vsakega otroka in mladostnika v njej. Vzgojiteljeve naloge so: skrb za posameznega otroka oziroma mladostnika, skrb za matično vzgojno skupino, v kateri deluje kot skupinski vodja, moderator in animator. Vzgojitelj je na ravni vzgojne skupine in na ravni vzgojne ustanove še organizator, usklajevalec, mentor aktivnosti v prostem času, občasno tudi učitelj in pa svetovalec otroku in mladostniku. Je strokovno kompetenten profesionallec – pedagog, in sicer v odnosu do otrok in mladostnikov, njihovih staršev in učiteljev v šoli. Deluje uravnoteženo med interesi otrok in mladostnikov, njihovih staršev, šole in same vzgojne ustanove.«

Vzgojitelj deluje v stanovanjski skupini sam, brez možnosti sprotne preverjanja lastnih odločitev in izmenjave strokovne mnenja z večjim številom strokovnih delavcev. V večini primerov ima pravico do samostojnega odločanja o stvareh, ki zadevajo posamezne otroke in mladostnike ter skupino. Pri tem mora prevzeti odgovornost za sprejete odločitve. Vzgojiteljeva vloga je v stanovanjski skupini osrednjega pomena, saj prevzame večino vloge institucije. Pri tem je pomembno kakšna osebnost je in kako je usposobljen ter kakšen je njegov odnos do skupine oziroma otrok in mladostnikov. Odnos vzgojitelja lahko nadomešča celo vrsto institucionalnih ukrepov in določi ter spodbuja pozitivno vedenje. Pri tem moramo upoštevati, da so otroci oziroma mladostniki, ki stanujejo v skupini, oškodovani predvsem na področju medsebojnih odnosov, in da je korekcija na tem področju dolg in zahteven proces.

Osnovni cilj stanovanjske skupine je spodbujanje samostojnosti, zato so v ospredju metodološki pristopi, ki zahtevajo participacijo otroka oziroma mladostnika. Mladostnik mora biti ves čas aktiven, odloča in soodloča ter uresničuje svoje odločitve, hkrati pa spoznava in občuti ustreznost oziroma neustreznost svojih odločitev. Vzgojitelj mu pri tem pomaga, ga osvešča, usmerja, istočasno pa mu dopušča odločitve, ki so manj ustrezne, vendar ne povzročajo večjih posledic za mladostnikov razvoj.

1.3.5.1 Vloga matičnega vzgojitelja

Vloga matičnega vzgojitelja zajema spremljanje posameznega stanovalca znotraj skupine, kar vključuje:

- individualne pogovore in dogovore z otrokom oziroma mladostnikom,
- skupno načrtovanje učnega dela za izboljšanje učne uspešnosti,
- dogovore o izhodih iz skupine,
- pogovore o stiskah in skupno iskanje rešitev,
- skupno načrtovanje nakupov,
- skupno planiranje in motiviranje za športne in druge dejavnosti,
- planiranje obiskov in bivanja pri svojcih,
- spremljanje vedenja otroka oziroma mladostnika v odnosu do posameznikov in skupine,
- sodelovanje pri sestavi individualnega načrta otroka oziroma mladostnika,
- aktivno sodelovanje in vodenje pri odpustu iz stanovanjske skupine,
- spremljanje otroka oziroma mladostnika v sodelovanju z zunanjimi institucijami kot so: izobraževalne ustanove in delovna mesta, centri za socialno delo, stiki s svojci, zdravstvene ustanove, zavod za zaposlovanje, interesna društva ...

1.4 OTROCI IN MLADOSTNIKI S ČUSTVENIMI IN VEDENJSKIMI TEŽAVAMI

1.4.1 Bregantova etiološka klasifikacija disocialnih motenj (Bregant, 1987)

Glede na etiologijo oziroma vzroke za nastanek vedenjskih težav Bregant loči 5 kategorij disocialnih motenj, in sicer:

Situacijske, to so reaktivno povzročene motnje kot posledica izjemne obremenitve pri normalni osebnostni strukturi. Kategorija vključuje normalno prilagojene otroke in mladostnike, katerih disocialno ravnanje ni v skladu z njihovo osebnostno strukturo in običajnim vedenjem. V vzgojnih zavodih običajno ne bo otrok s tovrstno etiologijo motenosti, lahko pa jih najdemo v vzgojnih ustanovah, ki imajo predvsem zaščitno funkcijo in sprejemajo otroke, ki niso moteni v razvoju, temveč le ogroženi zaradi neustreznih življenjskih razmer, v katerih so živeli doma.

Sekundarne peristatične (razvojne) motnje kot posledica motenega čustvenega razvoja z dvema podskupinama - z disocialno in nevrotično osebnostno strukturo.

V genezi nevrotične osebnostne strukture ni tako hudega zanemarjanja in neupoštevanja razvojnih potreb, tolikšnega odklanjanja ter surovosti ali tako ekstremnega razvajanja kot pri sekundarni disocialni osebnostni strukturi. Pri nevrotični osebnostni strukturi tudi ni tako daljnosežno moten socialni kontakt, resignacija nad možnostjo lastne sprejetosti in upoštevanja ter enakovrednega tekmovanja ni tolikšna, pa tudi destruktivnost se ne odraža tako neposredno. Osnovna težnja po konstruktivnem vključevanju v družbo ostane ohranjena.

Bistvene razlike med obema podskupinama otrok in mladostnikov so: Otroci z nevrotično osebnostno strukturo se težje odpovedujejo izpolnjevanju želja, otroci z disocialno osebnostno strukturo pa izrazito težijo k takojšnji zadovoljitvi. Otroci in mladostniki z nevrotično osebnostno strukturo doživljajo lastno disocialno ravnanje kot nadležni tujek, pri otrocih z disocialno osebnostno strukturo pa disocialno ravnanje izhaja iz notranjega razpoloženja, ki je usmerjeno proti okolici. Otroci in mladostniki z nevrotično osebnostno strukturo se navežejo na vzgojitelja, otroci in mladostniki z disocialno osebnostno strukturo pa oškodujejo tudi najbližje. Otroci in mladostniki z nevrotično osebnostno strukturo so redko aktivni vzpodbudniki disocialnih ravnanj, otroci z disocialno osebnostno strukturo pa večkrat dajejo pobude in vodijo disocialne akcije. Pri otrocih in mladostnikih z nevrotično osebnostno strukturo življenjska in poklicna pričakovanja niso asocialna in toliko nestvarna kot pri disocialni osebnostni strukturi. V vzgojno izobraževalnih zavodih je najti največje število otrok iz te kategorije.

Primarne peristatične motnje kot posledica direktne miljejske okvarjenosti in zavajanja. Skupina zajema disocialne otroke in mladostnike, ki so odraščali ob disocialnih starših, oziroma so živeli v izrazito zavajajočem okolju z značilnostmi subkulture ali kontrakture. S psihološkega stališča ti otroci običajno niso moteni, ker ne trpijo zaradi čustvene oškodovanosti, temveč so socialno oškodovani. Kljub temu pa v tej skupini najdemo precejšnje število čustveno oškodovanih otrok, saj disocialni starši običajno nimajo posluha za otrokove razvojne potrebe.

Primarne biološko povzročene motnje kot posledica okvar centralnega živčnega sistema in psihoz. Skupina zajema disocialne pojave, ki so posledica psihičnih in organsko cerebralnih okvar in lahko spremljajo psihoze, duševno nerazvitost in organske okvare centralnega živčnega sistema. Med slednjimi so pomembne oblike, ki se označujejo kot minimalne cerebralne disfunkcije. Kot pretežno primarno biološko pogojeno disocialnost označujemo samo tiste primere, pri katerih je biološka okvara ali posebnost tolikšna, da sama po sebi povzroča disocialno vedenje in so pri tem neugodni zunanji razvojni dejavniki nastopili šele pozneje zaradi otrokove posebnosti.

Razvojno ogroženi otroci brez disocialnih motenj. V to skupino štejemo otroke, pri katerih ne zasledimo disocialnega vedenja, s katerim bi neposredno ogrožali interese okolice oz. družbe. Kljub temu pa ti otroci in mladostniki kažejo določeno težavnost pri vzgojnem vodenju. Običajne razvojne težave so lahko pri njih bolj izrazite in se kažejo v šolskih in delovnih motnjah, v težavah pri sožitju z vrstniki in v odnosu do odraslih. Večina otrok te skupine je v mladinskih domovih in stanovanjskih skupinah.

Pomembno pri etiološki klasifikaciji je upoštevanje dejstva, da se posamezne oblike in vrste motenosti med seboj prepletajo in povezujejo.

Strokovna pomoč otrokom in mladostnikom s čustvenimi in vedenjskimi težavami oziroma vzgoja v vzgojnih ustanovah zahteva poleg prepoznavanja mladostnikovih osebnostnih lastnosti v najširšem smislu tudi prepoznavanje vzgojnega stila, ki ga je bil deležen v otroštvu in vzpostavljanje ustreznega razmerja med postavljanjem ciljev, nagrajevanjem in kaznovanjem. To je v teoriji in praksi utemeljeno izhodišče za uspešno strokovno pomoč oziroma vzgojno-izobraževalne postopke, s katerimi je mogoče vsaj do določene mere nadomestiti vzgojne primanjkljaje in vrzeli zgodnjega otroštva.

Pri nastanku vedenjskih in čustvenih težav je ključna primarna socializacija, ki poteka v družini. Primarna socializacija se nanaša na to, kako so starši zadovoljevali otrokove temeljne razvojne potrebe in do kolikšne mere so bili sposobni usmerjati otroka, da se nauči na družbeno sprejemljiv način zadovoljevati svoje potrebe in želje. (Škoflek in sod., 2004)

Cilj vzgoje je usposabljanje otroka za samostojno življenje v človeški družbi. Starši morajo otroku postavljati cilje, usklajene z otrokovimi razvojnimi sposobnostmi in vzpodbujati in nagradjevati doseganje ali omejevati nedoseganje ciljev sorazmerno s pomembnostjo ciljev. Če je razmerje med postavljanjem ciljev, nagradjevanjem in kaznovanjem uravnoteženo in usklajeno z razvojnimi zmožnostmi otroka, odnosi v družini pa takšni, da omogočajo tudi pozitivno identifikacijo, je pričakovati, da se bo otrok primerno socializiral. (Milivojević in sod.2004)

V teoriji in praksi poznamo naslednje najbolj pogoste neustrezne vzgojne stile:

- Zanemarjanje: starši ne postavljajo ciljev in ne nagradjujejo, občasno le kaznujejo.

Otroci, ki so bili zanemarjeni, delujejo pod svojo realno sposobnostjo. Kasneje lahko začnejo govoriti, pisati, operirajo z malo informacijami. Pogosto imajo občutek, da niso vredni, da so neumni itd. V šoli se jih lahko diagnosticira kot manj inteligentne. Ti otroci so hvaležni za vsako pozornost.

- Zlorabljanje, maltretiranje: starši ne postavljajo ciljev ali postavljajo cilje, ki so za otrokovo razvojno obdobje nedosegljivi, ne nagradjujejo, pogosto in grobo kaznujejo.

Otroci, ki so bili maltretirani in zlorabljeni pogosto razvijejo samosovraštvo in prevzamejo vlogo žrtve in se umaknejo vase, postanejo samodestruktivni, lahko pa prevzamejo vlogo agresorja in so agresivni navzven.

- Razvajanje: starši ne postavljajo ciljev in ne kaznujejo, nagrade pa so previsoke in prepogoste. Otroci, ki so bili razvajeni imajo težave pri sprejemanju omejitev, kritik in premagovanju frustracij. Navajeni so, da so njihove želje takoj izpolnjene. Ljudi lahko doživljajo o svoj servis.

- Pretirano socializiranje: starši postavljajo visoke cilje in kaznujejo, malo pa nagradjujejo. Otroci teh staršev imajo pogosto nizko samopodobo in se v svoji koži slabo počutijo. Pogosto so v strahu, ali bodo zadovoljili pričakovanja staršev in ostalih pomembnih ljudi. Odnos do samih sebe enačijo s svojimi uspehi.

- Prezaščitniška vzgoja: starši postavljajo nizke cilje in pričakovanja, neizpolnjevanja zahtev ne sankcionirajo oziroma ne kaznujejo, ampak otroka običajno le (po)hvalijo. Otrok ne dobiva dovolj izkušenj, zato je tudi sam prestrašen in se izogiba tveganim situacijam. (Milivojević in sod.2004)

Predstavljen koncept pomaga vzgojiteljem in staršem na enostaven način razumeti, kje so vzroki za težave v vzgoji, kateri segment vzgoje bi bilo treba ojačati in katerega zmanjšati.

1.5 SOCIALNA KLIMA V STANOVANJSKIH SKUPINAH

Psihosocialna klima je rezultanta odnosov med posamezniki in skupinami v ustanovi. Odvisna je od tega, kako posamezniki in skupine komunicirajo med seboj (enosmerno, dvosmerno; odprto, zaprto), kakšna so medsebojna pričakovanja, vrednote, norme in ne nazadnje, kakšna je vizija posamezne ustanove. Pozitivno psihosocialno klimo je mogoče ustvarjati z vrednotami ustanove, kot so medsebojna pomoč in tovarištvo, toleranca, spoštovanje temeljnih pravic, kot je pravica po zasebnosti, z nudenjem možnosti za popravljanje napak, z medsebojnim zaupanjem, z odprto komunikacijo o težavah in medsebojnih pričakovanjih, s pozitivnimi povratnimi sporočili na osebnost, s kritiko, usmerjeno na konkretno vedenje, z jasnostjo in transparentnostjo pravil in sankcij itd. (Škoflek in sod., 2004)

Vsaka skupina ima svojo posebno klimo. Zaznamo jo lahko tako, da ugotovimo, ali so odnosi prijateljski, ali si prizadevajo za doseganje skupnih ciljev in ali se odprto izražajo. Dobra socialna klima povečuje povezanost med člani skupine in najpogosteje prispeva tudi k večji učinkovitosti skupine in obratno. Socialno vzdušje je odvisno od kohezivnosti skupine in pa privlačnosti skupine za posameznika (Nastran Ule, 1997). Visoka povezanost skupine se kaže v prevladovanju pozitivnih emocij med člani, v pravičnosti skupine za člane in nečlane, v občutku odgovornosti za uspeh skupine in v razvitem občutku pripadnosti skupine (Nastran Ule, 1997). Tako zavodi kot skupine, kjer vzdušje dovoljuje ali zahteva osebno odgovornost, splošno svobodno izražanje in visoko stopnjo sodelovanja med delavci in stanovalci, ustvarja občutek zadovoljstva, medsebojne čustvene povezanosti in s tem tudi razvije sposobnosti in samozaupanje pri delavcih in stanovalcih.

Socialna klima je stanje psihosocialnih odnosov med pripadniki določene socialne skupine in njihovih odnosov do skupine v celoti. Kaže se tako v objektivnih kot v subjektivnih indikatorjih. Objektivni indikatorji socialne klime so: prisotnost ali odsotnost napetosti in konfliktov, osip in fluktuacija, aktivnost ali pasivnost oziroma apatičnost pripadnikov, ustvarjanje podskupin, koalicije in klik, agresivnost v skupini ter povečana raba

skupinskega pritiska. Doživljanje klime je subjektiven proces, saj ima posameznik aktivno vlogo, je soudeležen in tako tudi sam vpliva na doživljanje. Subjektivni indikatorji so psihična doživljanja, ki jih socialna klima povzroči pri posamezniku, najpogosteje se kaže kot občutek pripadnosti, občutek lojalnosti (internalizacija skupinskih ciljev, stališč, norm), občutek solidarnosti, občutek kolektivne moči, zadovoljstvo s skupino in občutek angažiranosti (Nastran Ule, 1997). Prisotnost pozitivnih objektivnih in subjektivnih kazalcev govori o pozitivnem socialnem vzdušju v skupini in obratno.

Po Kheinu (1997) je v stanovanjskih skupinah treba ustvariti terapevtski milje, ki ustvarja pogoj za vzgojo. To pomeni ustvarjanje takega vzdušja v mladostnikovem okolju, kjer se ta čuti sprejetega, varnega in se lahko sčasoma odpre vzgojnim vplivom s strani vzgojiteljev in drugih odraslih, tako da se identificira s pomembnim drugim.

Na socialno klimo v ustanovi vpliva veliko dejavnikov:

- nastanitveni pogoji ter zunanja in notranja arhitektura,
- tog socialen okvir življenja s številnimi omejitvami,
- konceptualni teoretični model,
- struktura delavcev in stanovalcev,
- trendi v stanovi,
- organiziranost in dinamika v ustanovi,
- stopnja integracije v okolju,
- občutljivost za socialno klimo,
- hišni red,
- podtalno delovanje varovancev,
- socialna stigmatizacija,
- enoličnost.
- posebna kultura delavcev (hierarhični odnosi v ustanovi, razdalja do varovancev, nezaupanje do varovancev, premajhna občutljivost za osebne probleme varovancev, odklanjanje novosti).

Odnosi v stanovanjski skupini imajo neprecenljivo vrednost. »Osnovni pogoj za delo v stanovanjski skupini je ustrezna klima, ki jo odločajo odnosi med vzgojiteljem in mladostniki ter odnosi med njimi samimi.« (Toler, 1991). Zato je osrednja naloga vzgojitelja skrb za ugodno klimo, oblikovanje domačega vzdušja, ki bo zagotavljalo potrebno varnost, odkritost in naravnost. Potrebno je usmeriti skrb v ustrezno vodenje in usmerjanje skupinsko dinamičnih procesov ter reševanje pedagoških problemov in podlagi delovanja skupine, saj skupina ponuja široko polje pedagoških zmožnosti, socialnega učenja, je osrednji vzgojni in socializacijski dejavnik. Pozorni moramo biti na potreben čas za oblikovanje povezanosti skupine.

Žižak in Koler Trbovič (1999) skozi raziskovanje ugotavljata, da je socialno klimo v institucijah zelo težko meriti in evalvirati. Pod izrazom socialna klima razumeta stanje medsebojnih odnosov, vpliv okolja na posameznika in obratno, skupek pravil, norm in aktivnosti ter način, kako jih člani institucije doživljajo ter izkušnjo skupnega življenja samo članom določenega socialnega sistema. Avtorici odkrivata razlike med klimo v institucijah, kjer je program obravnave ocenjen kot uspešen in institucijo, kjer je program obravnave ocenjen kot neuspešen.

Značilnosti klime v institucijah, kjer je program obravnavanja uspešen:

- odprtost do socialnega okolja,
- sodelovanje in konstruktivna komunikacija znotraj institucije,
- medsebojno zaupanje,
- vzajemno spoštovanje,
- aktivna vključenost vseh članov,
- podpora osebja uporabnikom,
- otrok postavlja svoje cilje,
- otroci dajejo podporo drugim otrokom,
- usklajenost ciljev otrok in osebja,
- obstajajo perspektiva in cilji izven obravnave ter po njej.

Značilnosti klime v institucijah, kjer je program obravnavanja neuspešen:

- negativna pričakovanja do otrok,

- kaznovanje,
- dolgčas,
- neodgovornost,
- pomanjkanje zasebnosti,
- nefleksibilna dnevna rutina,
- malo pozornosti odraslih,
- negativnost vrstnikov,
- nedoslednost odraslih,
- stigmatizacija,
- malo kontakta z zunanjim svetom.

2 EMPIRIČNI DEL

2.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Način življenja in dela v stanovanjski skupini je usklajen z načeli samoorganizacije. Pomembno je, da se razvija skupnost, ki jo vsi soustvarjajo (otroci, mladostniki in vzgojitelji), da imajo skupne cilje in da tudi prevzemajo odgovornost za njihovo uresničitev. Osnovni pogoj za delo je ustrezno ozračje, ki ga določajo odnosi med vzgojitelji in stanovalci, odnosi med vzgojitelji ter odnosi med njimi samimi. Stik in odnos sta sredstvi, s katerima se vzdržuje trdnost skupine in preprečuje negativno vedenje. Tako se razširja sposobnost mladih, da odločajo, soodločajo in ravnaajo samostojno, vzporedno s tem pa se zmanjšujeta njihova negativna samopodoba in zapostavljenost.

Delo v stanovanjski skupini je usmerjeno v upoštevanje individualnih potreb, želja in možnosti mladostnika ter v zadovoljitev vsega tega. Bistveni cilj je vzgoja samostojnosti. »Pogoj za vzgojo v samostojnost je ta, da je mladostniku priznana svoboda, v okviru katere se lahko uvaja v ravnanje z lastno odgovornostjo. Delavci so pri tem na voljo za pomoč in svetovanje.« (Kiehn, 1997)

Mladostnikom želimo najboljše. Med drugim želimo tudi, da bi bile institucije čim boljše zanje, vendar se pri tem zatakne pri vprašanju, kaj je v resnici za mladostnika dobro.

Včasih so menili, da je otroke in mladostnike potrebno varovati, saj so občutljivi in nezreli. Odrasli so bili mnenja, da najbolje vedo, kaj je zanje dobro. Sedaj se strokovnjaki večinoma strinjajo, da so otroci, predvsem pa mladostniki sposobni izraziti svoje lastno mnenje, kar je uzakonjeno tudi v 12. členu konvencije o otrokovih pravicah, ki pravi, da se o tehtnosti izraženih mnenj presoja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo.

Kakšen je pogled mladostnikov na stanovanjsko skupino in kaj menijo o odnosih znotraj skupine lahko največ povedo mladostniki sami. S pomočjo intervjuja so izrazili svoja mnenja, poglede, prepričanja in stališča. Vedenje o tem kaj nosijo v sebi, je namreč dobra

osnova za nadaljnjo vzgojno pomoč in s tem za oblikovanje in izpopolnjevanje stanovanjske skupine.

Z raziskavo sem želel izvedeti, kako stanovalci doživljajo življenje v stanovanjski skupini, ali bivanje občutijo kot harmonično, varno, prijetno ali nasprotno kot tesnobno, nepravilno, nezno. Kakšni so njihovi odnosi z drugimi, kako sprejemajo sami sebe, ali vidijo smisel svojega bivanja in življenja v stanovanjski skupini, ter kako gledajo in vidijo svojo prihodnost? Zanimalo me je tudi, v kolikšni meri so zastopana Brandonova načela normalizacije in kaj se da v skupini izboljšati.

2.1.1 Cilji raziskave

Raziskava je imela dvoje ciljev, in sicer spoznavni in akcijski cilj.

Prvi cilj je spoznavni, kar pomeni, da sem želel pridobiti povratne informacije o tem, kako mladostniki doživljajo stanovanjsko skupino, odnose in življenje v njej ter preko tega dobiti tudi del slike o procesu normalizacije znotraj stanovanjske skupine.

Aksijski (vzgojni in svetovalni) cilj je bil, da v mladostnikom dam možnost, da začnejo intenzivneje razmišljati o svojem položaju ter aktivno sodelovati pri reševanju problemov in težav. Poleg tega je to tudi prispevek k izboljšanju klime in odnosov med mladostniki in odnosov med mladostniki in vzgojitelji ter izboljšanju delovanja Stanovanjske skupine Postojna nasploh.

2.2 METODOLOGIJA

2.2.1 Raziskovalna metoda, potek raziskave in vključena populacija

Od mladostnikov, ki živijo v Stanovanjski skupini Postojna, smo poskušali pridobiti vrsto kvalitativnih podatkov osebnostne in odnosne narave, zato smo se odločili uporabiti deskriptivno raziskovalno metodo z uporabo kvalitativne analize delno strukturiranega intervjuja. Ker sem v Stanovanjski skupini Postojna zaposlen kot vzgojitelj in sem dnevno prisoten, je raziskava potekala tudi na podlagi mojega opazovanja vsakdanjega življenja v Stanovanjski skupini Postojna.

Vzorec oziroma populacija kateri smo vprašanja zastavljali, so bili vsi mladostniki vključeni v Stanovanjsko skupino Postojna. To so mladostniki s težavami v socialni integraciji, za katere je začasna izločitev iz njihove sredine strokovno utemeljena. V stanovanjsko skupino so vključeni zaradi čustvene, socialne in vzgojne ogroženosti in potrebujejo za postopno normalizacijo ter vključitev v socialno življenje strokovno pomoč. Problemi mladostnikov se kažejo v njihovi pasivnosti, nizki samopodobi, negotovosti, psihosomatskih težavah, zmanjšani učni učinkovitosti in tudi v disocialnih ravnanjih, ki sicer običajno še niso utrjena, a bi se z odraščanjem v socialno nespodbudnem okolju lahko stopnjevala. V stanovanjsko skupino so sprejeti v času njihove ogroženosti v razvoju, ko motnje še niso utrjene, so pa že tako intenzivne, da »ambulantne« oblike pomoči niso učinkovite, stopnja motenosti pa je taka, da so otroci in mladostniki še sposobni sprejemati in uresničevati redne oblike izobraževanja v vsakdanjem življenjskem okolju, prav tako so se še sposobni vključevati v rekreativne in interesne dejavnosti v vsakodnevnem socialnem okolju.

Pri intervjuju je sodelovalo 6 mladostnikov, en mladostnik pa v raziskavi ni želel sodelovati, a o tem ni podal jasne utemeljitve. Populacija tako zajema tri mladostnice in tri mladostnike stare od 14 do 18 let, ki obiskujejo osnovno ali srednjo šolo in bivajo v skupini od 1. meseca do 3. let. Podrobnosti so razvidne iz interpretacije prvih petih vprašanj. Vzorec zaradi majhnega števila mladostnikov in razdeljenosti pri osnovnih karakteristikah seveda ni reprezentativen, zato odgovorov ne moremo posploševati, lahko pa nam omogočijo kvalitativen vpogled v del sveta stanovalcev, njihove poglede in doživljanja stanovanjske skupine.

Raziskava je potekala s pomočjo delno strukturiranih intervjujev. Osnova intervjujev je bil vprašalnik z vnaprej pripravljenimi raziskovalnimi vprašanji. Ta vprašanja pa so nam služila le kot vodilo, saj smo želeli, da imajo intervjuvanci možnost povedati tisto, kar želijo. Med potekom intervjuja sem uporabil tudi dodatna vprašanja, ki so sledila osnovnim raziskovalnim vprašanjem in so mi omogočila bolj natančen vpogled v nazore mladih v skupini.

Intervjuje sem izvedel v sobi vsakega od mladostnikov, saj menim, da se tam najboljše počutijo in lahko bolj sproščeno odgovarjajo na zastavljena vprašanja. Mladostniki so pri intervjuju sodelovali prostovoljno. Izvedba intervjuja je trajala med 30 in 60 minutami, pri čemer sem bil v vlogi spraševalca sam. Intervjuje sem posnel na diktafon ter jih kasneje skoraj dobesedno zapisal (priloga). Pri tem zapisu sem izpustil oziroma zamenjal podatke, ki bi lahko razkrili identiteto oseb vključenih v raziskavo.

2.2.2 Postopek analize podatkov

Pri analizi dobljenega gradiva sem si pomagal z navodili za postopek analize in interpretacije, ki jih priporoča Mesec (1998), pri čemer predlaga izvedbo kvalitativne analize v šestih korakih:

- urejanje gradiva,
- določitev enot kodiranja,
- indeksiranje ali odprto kodiranje,
- izbor in definiranje relevantnih pojmov (selektivno kodiranje),
- odnosno kodiranje,
- formuliranje teorije

Tako sem dobljeno gradivo naprej uredil in označil povedi oziroma dele povedi, ki so se navezovali na raziskavo oziroma so bili zanjo pomembni. Nato sem označenim delom besedila pripisal kode, ki sem jih lahko združil v posamezne kategorije po ravneh abstraktnosti (2. in 3. raven). Pojme na najvišji ravni sem nato združil v kategorije in jih interpretiral. Interpretiral sem večino vprašanj in odgovorov, nekaj pa sem jih, ker niso bila v neposredni zvezi z raziskavo izpustil.

2.3 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

2.3.1. Osebni podatki

1. Koliko si star / stara?

1. raven	2. raven	3. raven
A: 17, moški spol 01	14 ženski 06	Starost:
B: 18 in pol, moški spol 02	15 ženski 04	14 06
C: 18, moški spol 03	17 ženski, moški 01, 05	15 04
D: kmalu bom 15, ženski spol 04	18 moški 02, 03	17 05, 01
E: kmalu bom 17, ženski spol 05		18 02, 03
F: 14, ženski spol 06		Spol:
		Moški 01, 02, 03
		Ženski 04, 05, 06

Iz podatkov je razvidno, da so v raziskavi sodelovale tri mladostnice ženskega spola in trije mladostniki moškega spola. Stari od 14 do 18 let. V skupini je še en mladostnik moškega spola, star 19 let, ki v raziskavi ni zajet, ker je intervju odklonil. Opazimo lahko tudi, da so v povprečju dekleta v skupini mlajša od fantov.

2. In koliko časa si že v stanovanjski skupini?

1. raven	2. raven	3. raven
A: 9 mesecev. 01	1 mesec 05	Krajši čas 01, 05, 06
B: tretje leto. 02	4 mesece 06	Daljši čas 02, 03, 04
C: 3 leta 03	9 mesecev 01	
D: malo več kot 1 leto 04	1 leto 04	
E: Približno 4 tedne 05	3 leta 02, 03	
F: 4 mesece 06		

Čas bivanja v stanovanjski skupini običajno ni točno določen. Odvisen je od različnih dejavnikov, predvsem pa od individualnega vzgojnega načrta vsakega posameznika, oziroma od tega, kdaj prenehajo razlogi za bivanje v stanovanjski skupini. Mladostniki, ki so dopolnili 18 let in so nameščeni v stanovanjsko skupino na osnovi odločbe centra za socialno delo, morajo sami pisno pristati, da želijo še naprej bivati v stanovanjski skupini. Praviloma naj bi bil mladostnik odpuščen, ko ima urejene in zagotovljene temeljne pogoje za življenje v lastni družini ali pa pogoje za samostojno življenje; najkasneje pa do njegovega dopolnjenega 21. leta. Če mladostnik ne dosega zastavljenih ciljev, je lahko premeščen v drugo institucijo ali pa se odločimo za njegov odpust.

Krajši čas so v skupini trije mladostniki, daljši čas oziroma več kot eno leto pa tudi trije mladostniki. Glede na čas bivanja v stanovanjski skupini so mladostniki enakomerno porazdeljeni.

3: Kje si živel pred prihodom v skupino?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Doma. 01	Doma. 01, 03, 04, 06	Doma. 01, 02, 03, 04, 06
B: Doma pri očetu, nekaj časa pa pri mami. 02	Doma pri očetu, nekaj časa pa pri mami. 02	Center za mentalno zdravljenje - CMZ
C: Doma. 03	CMZ, pred tem pa doma. 05	05
D: Doma. 04		
E: CMZ, pred tem pa doma. 05		
F: Doma. 06		

Pred prihodom v skupino je večina mladostnikov živela doma, le eno dekle je prišlo v skupino iz Centra za mentalno zdravljenje, pred tem pa je bivala doma. Večini mladostnikov je bivanje v stanovanjski skupini prva izkušnja bivanja v neki instituciji. Povedati je treba tudi to, da večina mladostnikov za vikend odhaja domov in ima kontakte z vsaj enim od staršev.

4: V katero šolo hodiš?

1. raven	2. raven	3. raven
A: poklicna, avto serviser, 1. letnik. 01	8. razred osnovne šole. 04, 06	Osnovna šola 04, 05
B: strojni tehnik, 4. letnik. 02	gimnazija, 1. letnik. 05	Srednja šola 01, 02, 03, 05
C: strojni tehnik, 4. letnik. 03	poklicna, avto serviser, 1. letnik. 01	
D: 8. razred osnovne šole. 04	strojni tehnik, 4. letnik. 02, 03	
E: gimnazija, 1. letnik. 05		
F: 8. razred osnovne šole. 06		

Večina mladostnikov obiskuje srednjo šolo in sicer dva strojno tehnično, ena gimnazijo in en poklicno srednjo šolo, dve mladostnici pa obiskujeta 8. razred osnovne šole.

5: Imaš kakšnega brata, sestro? Kaj pa starši ?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Enega brata, dve sestri. Imam samo mamo, oče je umrl. 01	Enega brata, dve sestri. Imam samo mamo, oče je umrl. 01, 03	Enostarševska družina 01, 02, 03, 04, 06
B: Enega polbrata in dve polsestri. Imam oba starša, živita ločeno. 02	Imam brate in sestre oz. polbrate in sestre, ter oba starša, ki živita ločeno. 02, 04, 06	
C: Dve sestri, enega brata, mamo, oče je umrl. 03		
D: Dve mlajši sestrici. Imam mamo, oče ne živi z nami. 04	Mlajšo polsestro, mamo in očeta. 05	Dvostarševska družina 05
E: Mlajšo polsestro, mamo in očeta. 05		
F: Dve sestri. Mamo in očeta, ki sta ločena. 06		

Večina mladostnikov živi v družini z enim staršem in brati in sestrami oz. polbrati in polsestrami. Starši so ločeni ali pa je eden od staršev umrl. Le eno dekle živi z obema staršema in polsestro.

2.3.2. Poglobljanje odnosov

6: Kako se počutiš v stanovanjski skupini ?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Za zdaj odlično. 01	Dobro počutje 01-02	Pozitivno, dobro počutje 01, 02, 06 P++
B: Dobro. 02	Dokaj v redu le včasih slabo. 03	
C: Včasih malo slabo, drugače dokaj v redu. 03	Večinoma dobro počutje, odvisno od obnašanja drugih 04,05	Dobro, le včasih slabše 03, 04, 05 P++-
D: Je čisto v redu, razumem se z vsemi, čeprav se kdaj skregamo. 04		
E: V redu. Odvisno od dneva, pa od tega kako se ostali obnašajo. 05	Dobro počutje, če bi bilo več prostega časa bi bilo še boljše. 06	
F: Vse je lepo, samo veliko premalo je prostega časa.. 06		

Psihosocialna klima je rezultanta odnosov med posameznikom in skupino v ustanovi. Odvisna je od tega, kako posamezniki in skupine komunicirajo med seboj (enosmerno, dvosmerno; odprto, zaprto), kakšna so medsebojna pričakovanja, vrednote, norme in ne nazadnje, kakšna je vizija posamezne ustanove. Pozitivno psihosocialno klimo je mogoče ustvarjati z vrednotami ustanove, kot so medsebojna pomoč in tovarštvo, toleranca, spoštovanje temeljnih pravic, kot je pravica po zasebnosti, z nudenjem možnosti za popravljanje napak, z medsebojnim zaupanjem, z odprto komunikacijo o težavah in medsebojnih pričakovanjih, s pozitivnimi povratnimi sporočili na osebnost, s kritiko, usmerjeno na konkretno vedenje, z jasnostjo in transparentnostjo pravil in sankcij itd. (Škoflek in sod., 2004)

Vsi mladostniki počutje v stanovanjski skupini doživljajo kot pozitivno. Trije izmed njih navajajo, da je dobro oziroma odlično, eden ga ocenjuje kot dobro in le včasih slabo, dva pa pravita, da je večinoma dobro in da je njihovo počutje odvisno tudi od tega kako se obnašajo drugi.

7: Kakšno se ti zdi vzdušje?

1. raven	2. raven	3. raven
A: V redu. Včasih preveč mirno, včasih pa res burno. 01	Dobro, včasih preveč mirno včasih zelo burno, skratka dinamično 01	Pozitivno vzdušje 01,03, 04, 06
B: Ko se razumem z vzgojitelji je zelo dobro vzdušje. 02	Odvisno razumevanja z vzgojitelji 02	Odvisno od razumevanja z vzgojitelji 02
C: Je sproščeno, včasih tudi zabavno, kakor kdaj. 03	Dobro vzdušje, sproščeno, zabavno 03	Slabše vzdušje zaradi nekaterih posameznikov, ki so preveč »živi in se ne obnašajo primerno. 05
D: V redu. 04	Dobro vzdušje 04,06	
E: Živo. Preveč živo. Nekateri imajo izpade in kričijo. 05	Preveč živo, nekateri se ne obnašajo primerno in kričijo. 05	
F: Lepo. V 99% redu. 06		

Dobra socialna klima povečuje povezanost med člani skupine in najpogosteje prispeva tudi k večji učinkovitosti skupine in obratno. Socialno vzdušje je odvisno od kohezivnosti skupine in pa privlačnosti skupine za posameznika. Doživljanje klime je subjektiven

proces, saj ima posameznik aktivno vlogo, je soudeležen in tako tudi sam vpliva na doživljanje. Subjektivni indikatorji so psihična doživljanja, ki jih socialna klima povzroči pri posamezniku, najpogosteje se kaže kot občutek pripadnosti, občutek lojalnosti (internalizacija skupinskih ciljev, stališč, norm), občutek solidarnosti, občutek kolektivne moči, zadovoljstvo s skupino in občutek angažiranosti (Nastran Ule, 1997). Prisotnost pozitivnih objektivnih in subjektivnih kazalcev govori o pozitivnem socialnem vzdušju v skupini in obratno.

Po Kheinu (1997) je v stanovanjskih skupinah treba ustvariti terapevtski milje, ki ustvarja pogoj za vzgojo. To pomeni ustvarjanje takega vzdušja v mladostnikovem okolju, kjer se ta čuti sprejetega, varnega in se lahko sčasoma odpre vzgojnim vplivom s strani vzgojiteljev in drugih odraslih, tako da se identificira s pomembnim drugim (Kranjčan, 1995).

Večina mladostnikov vzdušje v stanovanjski skupini ocenjuje kot pozitivno. Navedli so, da je sproščeno in zabavno, včasih preveč mirno, včasih zelo burno. En mladostnik je navedel, da je vzdušje odvisno od tega kako se razume z vzgojitelji, dekle, gimnazijka, ki je prišla v skupino šele pred 4 tedni. pa meni, da je vzdušje preveč živo, oziroma slabše zaradi posameznikov, ki se ne obnašajo primerno in kričijo. Dekle najbrž tako »živega« okolja doslej ni bila vajena in se ga mora šele navaditi. Vsekakor je vzdušje v veliki meri odvisno od dobrih medsebojnih odnosov, na katerih je potrebno vedno znova graditi.

8: Kaj ti je všeč v stanovanjski skupini?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Da gledamo televizijo, da gremo za računalnik, da gremo lahko ven. Da si skoraj samostojen. 01	Gledanje televizije 01 Uporaba računalnika 01, 04	Izhodi in druženje 01, 06 Gledanje televizije in uporaba računalnika 01,04
B: Da nam vzgojitelji skušajo pomagati in svetovati. 02	Izhodi in druženje s prijatelji 01,06 Samostojnost 01 Pomoč in nasveti vzgojiteljev 02	Vzgojitelji 02 Neopredeljen 03
C: Ne vem. 03	Neopredeljen 03	
Marsikaj. Rada pomagam, rada sem za računalnikom. 04	rada pomagam 04 da imam svojo sobo 05	Samostojnost in neodvisnost 01,05
D: Da sem sama v sobi. Drugače je pa normalno, skoraj tako kot doma. 05		
E: Rada sem zunaj, rada se družim s prijatelji. 06		

Iz odgovorov na vprašanje, kaj je mladostnikom v stanovanjski skupini všeč lahko razberemo, da je največ mladostnikov zadovoljnih s tem, da lahko uporabljajo računalnik in gledajo televizijo, da imajo izhode in se lahko družijo s prijatelji ter da so relativno samostojni in neodvisni. Eden izmed mladostnikov je navedel, da mu je všeč to, da mu vzgojitelji skušajo pomagati, eden pa se ni opredelil.

9: Kaj ti ni všeč v stanovanjski skupini?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Prekratki izhodi, rad bi jih vsaj pol ure podaljšal. 01	Prekratki izhodi in premalo prostega časa 01, 02	Niso mi všeč določeni odnosi, pravila in zadolžitve. 01, 02, 05
B: Ni mi všeč, da sem sploh v stanovanjski skupini, ker imam oba starša živa, a ne morem živeti niti pri enem niti pri drugem. Premalo je prostega časa. 02	Ni mi všeč, da sem v stanovanjski skupini. Raje bi bil doma. 02	Ni mi všeč, da sem v stanovanjski skupini. Raje bi bil doma. 02
C: Ne vem. To je pa težko vprašanje. 03	Neopredeljen 03,04	Neopredeljen 03,04
D: Ne vem. 04	Dežurstva in zadolžitve 05	Neopredeljen 03,04
E: Ne maram bit dežurna v kuhinji. Pa enega sostanovalca ne maram, ker nič ne dela. Ena sostanovalka mi gre na živce, ker skozi kriči. 05	Nekateri sostanovalci 05	Neopredeljen 03,04
F: Ni takšnih stvari. 06	Ničesar ni, kar mi ne bi bilo všeč 06	Ničesar ni, kar mi ne bi bilo všeč 06

Kar nekaj mladostnikov ima pripombe na določena pravila, zadolžitve in odnose, dva se nista opredelila, en mladostnik pa je zadovoljen z vsem v stanovanjski skupini. Dva mladostnika sta nezadovoljna s tem, da imata premalo prostega časa in prekratke izhode. Izhode bi podaljšala vsaj za pol ure. Mladostniki so navedli še, da jim ni všeč dežurstvo v kuhinji, ki velja za najtežje med vsemi zadolžitvami v skupini, saj obsega nabavo in pripravo hrane ter pomivanje posode in pospravljanje kuhinje. Kritični so tudi do stanovalcev, ki ne opravljajo svojih dolžnosti in tisti, ki so prepirljivi in se kregajo, kar kaže na to, da imajo raje mirnejše in nekonfliktno vzdušje v skupini. Zanimiv je odgovor mladostnika, ki je dejal, da mu ni všeč, da mora živeti v stanovanjski skupini, čeprav ima živa oba starša, pa ne more pri nobenem živeti. Tak odgovor ni presenetljiv, saj bi najbrž večina mladostnikov raje živela doma s starši v urejenih družinskih razmerah kot pa v stanovanjski skupini. Konvencija o otrokovih pravicah pravi, da je treba narediti vse, da bi preprečili oddajanje otrok in mladostnikov iz njihovih družin. Vedno pa to vseeno ni mogoče. Izločitev otroka iz domačega socialnega okolja je včasih nujna in potrebna, normalno pa je, da je za marsikoga predvsem na začetku tudi boleča in neprijetna.

10: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki in vzgojitelji oz. kakšen se ti zdi odnos med vzgojitelji in tabo?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Razumemo se, skregamo se le redko, drugače pa je odlično. Zadovoljen sem. 01 B: Ko se razumemo je dobro, ko pa se ne razumemo, pa ni dobro. Znamo se skregati, znamo se tudi pogovoriti, najlepše je, ko se pogovorimo, ko se pobotamo, ko najdemo skupen jezik. 02 C: Jaz mislim, da so v redu. 03 D: Kdaj je v redu, kdaj ni, kdaj pa kdaj se skregamo, drugače pa je v redu. 04 E: Odnos je bolj »majav« saj vsi kričijo eden na drugega. Jaz ne kričim, se v redu obnašam in tudi vsi do mene se normalno obnašajo, tako da meni je dobro. Nekateri mladostniki se včasih obnašajo, kot da nimajo spoštovanja do ničesar. 05 F: Vse je v redu. Malo so prestrogi in včasih se preveč derejo. 06	Dobro se razumemo. Spremo se le redko. 01, Odvisno od trenutnega razumevanja. Kdaj pa kdaj se tudi skregamo. 02, 04 Najlepše je, ko se pobotamo. 02 So v redu 03, 04 Odnos med večino mladostnikov in vzgojitelji ni najboljši, ker preveč kričijo drug na drugega. 05, 06 05 Nekateri mladostniki se včasih obnašajo kot, da nimajo spoštovanja do ničesar. 05 Jaz sem v dobrih odnosih z vzgojitelji. 05 V redu so le malce prestrogi. 06	Dobro se razumemo 01, 02, 03, 04, 05, 06 Včasih se dobro razumemo včasih ne. 02, 04, 06 Ne najboljši. 05

Vzgojiteljeva vloga v skupini je osrednjega značaja in zato je njegova osebnost in opremljenost z znanji, spretnostmi in veščinami za kvalitetno opravljanje vzgojnega dela ključnega pomena. Osnovni in bistveni pogoj za delo z otroki ali mladostniki je njegov odnos z njimi in do njih. Odnos nadomešča celo vrsto institucionalnih ukrepov in določil in je pomembno sredstvo, s katerim je mogoče vplivati na osebnostni razvoj otroka in mladostnika in hkrati sredstvo, s katerim vzdržuje povezanost posameznika in skupine. (Škoflek in sod., 2004; Priloga ...)

Odnosi med mladostniki in vzgojitelji so gotovo najpomembnejši dejavnik za uspešno bivanje mladostnika v skupini. Kontakt in odnos sta pomembna ne le zato, ker sta edino sredstvo s katerim se vpliva na osebnostni razvoj otrok in mladostnikov, temveč sta tudi edino sredstvo, s katerim se vzdržuje kohezivnost skupine in preprečuje negativno vedenje. (Toler 1991) Večina mladostnikov ocenjuje odnos med vzgojitelji in mladostniki pozitivno, le dekle, gimnazijka, ki je prišla v skupino šele pred 4 tedni, ga je ocenila kot »majav« oziroma ne najboljši, ker kot pravi, vsi kričijo drug na drugega in se včasih nekateri mladostniki obnašajo, kot da nimajo spoštovanja do ničesar. Tako živega okolja najbrž doslej ni bila vajena. Sama je svoj odnos z vzgojitelji ocenila kot dober. Ostali mladostniki konfliktov, ki včasih nastanejo med njimi in vzgojitelji, ne ocenjujejo tako kritično, čeprav se vsi strinjajo, da je počutje v skupini najlepše, ko najdemo »skupen jezik«, ko se medsebojno dobro razumemo. Vsi si želijo dobrih odnosov z vzgojitelji. Vsekakor, bi vsak vzgojitelj pri sebi moral razmisliti o tem, kako reagira v sporih in se v posameznih konfliktih z mladostniki mogoče odzvati mirneje in bolj kontrolirano kot doslej. Zgled je namreč najmočnejši dejavnik vzgoje.

11: Se vzgojitelji zanimajo zate?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Se, se. 01 B: Zdaj proti koncu ne več toliko, ker sem že malo prerasel stanovanjsko skupino. Nekateri se zanimajo bolj, nekateri manj, vendar si vsi vzamejo dovolj časa zame in mi pomagajo. 02 C: Ja. Dajete mi vzpodbudo za učenje in kakšen dober nasvet, ko ga potrebujem. 03 D: Da. 04 E: Če potrebujem kakšno pomoč so tukaj, na primer pri učnih urah. Včasih še preveč. 05 F: Da. Zanima jih vse, da naredim šolo in ostalo. 06	Da. 01, 04, Nekateri se zanimajo bolj, nekateri manj, vendar si vsi vzamejo dovolj časa zame in mi pomagajo. 02 Da. Zanima jih vse. Včasih še preveč. Dajejo mi vzpodbudo in pomoč pri učenju in kakšen dober nasvet, ko ga potrebujem. 03, 05, 06	Da. 01, 02, 03, 04, 05, 06 Ne

Vsi mladostniki trdijo, da se vzgojitelji zanimajo za njih. Nekateri se zanimajo bolj, drugi manj, vendar si vsi praviloma vzamejo dovolj časa za njih in jim pomagajo pri učenju, jim

dajo dober nasvet in pomagajo. Včasih se to komu zdi celo preveč, večina pa je s tem zadovoljnih.

12: V kolikšni meri lahko zaupaš svoje težave vzgojiteljem?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Vse jim lahko zaupaš in to vsem vzgojiteljem. 01 B: Ravno osebnih stvari ne, če pa gre za stvari, ki mi jih lahko pomagajo rešiti, pa jim zaupam. 02 C: Odvisno, kakšne so te težave, včasih več drugič manj. Kakšnemu zaupam bolj. Včasih si želim, da bi jim lahko več zaupal, čeprav doslej nihče ni izrabil zaupanja. 03 D: Ja. Nekaterim vzgojiteljem zaupam, ko imam probleme, se skupaj usedemo in se pogovorimo. Povem jim čisto vse. Kakšnemu malo manj, drugače pa bolj ali manj zaupam vsem. 04 E: Trenutno nisem imela ravno posebnih težav, tako da nimam ravno izkušenj s tem. Najbrž bi se posvetovala kar z dežurnim vzgojiteljem. Najbrž bi o družini brez težav vse povedala, ker sem že iz bolnišnice navajena odkrito govoriti. Drugače pa če bi bilo kaj glede fanta, pa najbrž ne bi mogla, ker je bolj intimen odnos. 05 F: Zaupam jim, a ne čisto vsega. 06	Bolj ali manj zaupam vsem večino svojih problemov. 01, 04 Večino stvari zaupam, večini vzgojiteljev določenih, pa ne. 02, 03, 06 Včasih si želim, da bi jim lahko več zaupal, čeprav doslej nihče ni izrabil zaupanja. 03 S tem še nimam izkušenj. Zdi se mi, da bi določene težave lahko zaupala vsem vzgojiteljem. 05	Jim zaupam. 01, 02, 03, 04, 05, 06, Jim ne zaupam.

Psihična bližina med vzgojiteljem in mladostnikom je odločilnega pomena, saj se brez njene morejo realizirati vzgojni cilji, ker ne pride do procesa identifikacije. Stopnja zaupanja vzgojiteljem je dokaj velika, saj nihče ni odgovoril, da vzgojiteljem ne zaupa, kar je razveseljujoče. Vzgojiteljem zaupa večina mladostnikov, čeprav nekateri vzgojiteljem ne morejo zaupati prav vsega, predvsem intimnih stvari. Mladostnica, ki je prišla v skupino pred kratkim, še nima tovrstnih izkušenj, predvideva pa, da bi lahko svoje težave lahko

zaupala vzgojiteljem, če bi bilo to potrebno. Mladostniki zaupajo vzgojitelju predvsem takrat, ko potrebujejo pomoč, in ko gre za stvari, za katere predvidevajo, da jih bodo vzgojitelji pomagali rešiti. En mladostnik je izrazil željo, da bi vzgojiteljem lahko več zaupal, čeprav doslej nihče od vzgojiteljev ni izrabil zaupanja.

13: Kako pogosto se spreš z vzgojitelji in zaradi česa?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Redkokdaj. Če pa se, potem se zaradi tega, ker mi ne dovolijo izhoda, ali pa zaradi dela, ki se mi ga ne ljubi opraviti. 01 B: Srednje pogosto. Mogoče zaradi tega, ker si nekaj preveč želim in včasih malo preveč zahtevam. 02 C: Bolj redko. Če se spremo se zaradi kakšnih pravil stanovanjske skupine, na primer zaradi izhodov. 03 D: Kdaj pa kdaj zaradi učenja, ko se mi ne ljubi učiti ali pa se nočem učiti. Ali pa če se kregam doma z mamo, se potem kregam tudi v skupini. 04 E: Se še nisem skregala, če pa bi se, bi se najbrž zaradi izhodov ali učnih ur. 05 F: Dvakrat na teden. Nekateri samo težijo, drugi sploh ne. Ne bi smelo biti kazni za krajše zamude. Kazni se mi ne zdijo pravične, pohvale so pa v redu. 06	Redkokdaj, Zaradi izhodov, zaradi dela v skupini 01, 03 Srednje pogosto, oziroma občasno. Skregam se, ker preveč zahtevam, zaradi tega ker se mi ne da učiti, ker težijo, če zamudim 02, 04, 06 Če se kregam doma z mamo, se potem kregam tudi v skupini. 04 Nikoli. Če pa bi se, bi se najbrž zaradi izhodov ali učnih ur. 05	Pogostost: Nikoli. 05 Redkokdaj 01, 03, Srednje pogosto 02, 04, 06 Razlog: Zaradi izhodov 01, 03, 04, 05 zaradi učnih ur 04, 05 zaradi dela v skupini 01 zaradi nerealnih zahtev 02 zaradi slabih odnosov doma, ki posledično vplivajo na slabo počutje. 04

Polovica mladostnikov pride v konflikt z vzgojitelji le redko ali nikoli, polovica pa spre z vzgojitelji srednje pogosto. Najpogosteje kar 2/3 mladostnikov pride v konflikt z

vzgojiteljem zaradi izhodov, sledijo učne ure, delo v skupini, zaradi slabih odnosov doma, ki posledično negativno vplivajo na slabo počutje, ter zanimiv odgovor zaradi mladostnikovih nerealnih zahtev. Mladostnikom ni všeč, če jim vzgojitelji »težijo«, so preveč dosledni in jih preveč nadzorujejo. Mladostniki v tem obdobju potrebujejo jasne meje in avtoriteto, zavedati pa se moramo, da prav tako potrebujejo tudi to, da se jih upošteva kot posameznike z lastnimi interesi in mnenji, ki so jih sposobni tudi izraziti. Vzgojitelj mora najti način, v katerem ostaja avtoriteta mladostnikom in jim hkrati omogoča aktivno sodelovanje pri vseh stvareh, ki so povezane z njihovim življenjem. To, da prihajajo mladostniki občasno v konflikte z vzgojitelji, je razumljivo in običajno, saj so v življenjskem obdobju, ko se srečujejo z mnogimi nasprotji znotraj in zunaj njih, pomembno pa je, da je mladostnikom omogočen primeren način za reševanje teh konfliktov, ki pogosto vodi v zblizanje odnosov. Kljub občasnim sporom pa večina mladostnikov ocenjuje odnose z vzgojitelji kot pozitivne.

14: Kako pogosto in na kakšen način te vzgojitelji pohvalijo oziroma te kaznujejo?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Pohvalijo te tako, da ti čestitajo, da te ustno pohvalijo. Včasih dobimo tudi sladkarije in podobno. Kaznujejo te tako, da ne smeš iti ven ali za računalnik. 01	Pohvale: ti čestitajo, 01, 03 te ustno pohvalijo, 01, 02, 03, 06	Pohvale: ti čestitajo, 01, 03 te ustno pohvalijo, 01, 02, 03, 06
B: Pohvalijo me, ko se držim reda. Kaznujejo me pa tako, da nimam izhoda nekaj dni, da mi odvzamejo uporabo računalnika. Nagrade dobivamo ob koncu meseca zaradi dežurstev, drugače pa te pohvalijo tako, da rečejo, da smo dobro naredili in podobno. 02	dobimo nagrade 02 dobimo sladkarije 01 nagrada je čokolada 04, 06 pohvalijo me, ko se držim reda 02	dobimo nagrade 01, 02, 04, 06
C: Pohvalijo me tako, da mi dajo roko in me lepo pohvalijo z besedami. Izrečejo tudi kakšno kazen, na primer brez izhoda ali pa brez računalnika en dan. 03	Pohvalijo me, ko naredim kaj dobrega zase. 04	
D: Kaznujejo me, ko naredim kakšno napako, ko ne delam prav in potem kričijo name, naj tega ne počnem več. Pohvalijo pa me, ko naredim kaj dobrega zase ali pa za šolo, za kakšne ocene in podobno. Kazni so brez izhoda ali pa brez	Pohvalijo me, ko dobim dobre ocene. 04, 05, 06 Pohvalijo me, ko dobro opravi dežurstva 06	

računalnika. Nagrada je čokolada. 04		Kazni: Prepoved izhoda, 01, 02, 03, 04, 05, Odvzem uporabe računalnika 01,02, 03, 04, Okarajo me. 04, 06 04, 06
E: Pohvaljena sem bila za dobro oceno, sicer pa doslej nisem dobila kakšnih pohval. Glede graj pasem bila upravičeno kaznovana z odvzemom izhoda. 05	Kazni: Prepoved izhoda, 01, 02, 03, 04, 05, Odvzem uporabe računalnika 01,02, 03, 04, Kričijo name. 04, 06 Kaznujejo me, ko naredim kakšno napako, ko ne delam prav 04	
F: Predvsem kričijo. Pohvalijo pa me zaradi uspeha v šoli, in ko dobro opravi svoja dežurstva, rečejo, da sem pridna. Za nagrado dobim čokolado. 06		

Pohvala oziroma nagrada povzroči številne ugodne posledice, utrjuje in pospešuje zaželeno in pričakovano vedenje ter pospešuje otrokovo aktivnost. Posredno in neposredno pripomore k zadovoljevanju otrokovih potreb po uveljavljanju, dviga otrokovo samozavest in občutek lastne vrednosti, poleg tega pa nagrada tudi moralno obvezuje.

Vzgojitelji največkrat pohvalijo mladostnike tako, da jih ustno pohvalijo in čestitajo, ter da jim dajo nagrade, največkrat v obliki čokolade oziroma sladkarij. Nagrade dobijo ob koncu meseca za dobre ocene dežurstev, sob, aktivnosti na učnih urah in vedenja, ki jih vzgojitelji dnevno ocenjujemo. Kot razlog pohval so mladostniki navedli, da jih pohvalijo ko dobijo dobre ocene, ko se držijo pravil in reda, ter ko naredijo kaj dobrega zase.

S kaznijo preprečujemo in zaustavljamo, ne da bi spodbujali in pospeševali. Kazen lahko povzroči nasprotno posledice od pričakovanih, zato je primerno, da mladostnika kaznuje le vzgojitelj, ki je z njim v pozitivnem čustvenem odnosu. Kazni tudi ne smejo biti prestroge. V kolikor med vzgojiteljem in mladostnikom ni prijateljskega odnosa, bo mladostnik kazen doživel kot sovražno dejanje in krivico, zaradi česar se bo odzval z različnimi obrambnimi mehanizmi, predvsem z agresijo in lažjo.

Najbolj pogost način kaznovanja v naši skupini je prepoved izhoda in odvzem uporabe računalnika ter to, da jih vzgojitelj okara. Kazni običajno niso dolgotrajne.

15: Se ti zdijo te kazni in pohvale v glavnem pravične ali ne?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Meni se zdijo pravične. Pohval je dovolj, graj pa tudi ni preveč. 01	Zdijo se mi pravične. 01, 02, 03, 04, 05	Zdijo se mi pravične. 01, 02, 03, 04, 05
B: So pravične. 02		
C: Meni se zdijo pravične. 03	Pohval je dovolj, graj pa tudi ni preveč. 01	Kazni se mi ne zdijo pravične, pohvale pa so pravične. 06
D: V redu so. 04		
E: Ja. 05	Kazni se mi ne zdijo pravične, pohvale so pa v redu. 06	
F: Kazni se mi ne zdijo pravične, pohvale so pa v redu. Kazni v mojem življenju ni bilo nikoli, če sem imela kazen, je nisem upoštevala. No razen pri očetu, sicer sem jih dobila		

Kriteriji za pohvalo in nagrado morajo biti utemeljeni, kajti v nasprotnem primeru pohvala in nagrada izgubita motivacijsko vrednost. Enako velja za grajo in kazen. Večina mladostnikov ocenjuje, da so pohvale in graje pravične, le ena mladostnica meni, da kazni niso pravične. Omenila je, da kazni doma ni dobivala in jih ni upoštevala če so jih slučajno dali. Mladostniki imajo torej v glavnem pozitiven odnos do pohval in graj in smatrajo, da so pohvale in graje vzgojiteljev v glavnem utemeljene.

16: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki oziroma kako ocenjuješ odnose med tabo in ostalimi stanovalci v skupini?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Z vsemi se odlično razumem. Bolj se ne bi mogli. Do zdaj me ni še nihče izdal. 01 B: En dan se dobro razumemo, kak dan malo manj, ampak na koncu shajamo. Z večino se kar v redu razumem. 02 C: Včasih je kakšna kriza. Ne moreš vsega zaupati, lahko te izkoriščajo in potem izgubim zaupanje vanje. Drugače pa se z večino razumem. Do manjših sporov prihaja, se skregamo. Stepemo se pa ne. 03 D: Z nekaterimi se razumem bolj z drugimi nekoliko manj. Z nekaterimi se tudi skregam zaradi nepomembnih stvari. Pogovarjamo se. Tudi zaupamo si med sabo še kar. 04 E: Poskušam se z vsemi v redu razumeti, tudi ostali se med seboj razumejo. Dva fanta gresta včasih marsikomu na živce. Ena sostanovalka, ki sem jo že prej omenila, gre vsem na živce, tudi vzgojiteljem. Z dvema gremo vsako jutro skupaj v šolo, tako da to je v redu. 05 F: Z večino se dobro razumem. S fanti super. Z eno punco pa zadnje čase zelo katastrofalno. 06	Z vsemi se razumem. 01, Z večino se razumem. 02, 03, 04, 05, 06 Včasih se razumemo dobro, včasih slabše. 02, 04 Do manjših sporov prihaja, stepemo pa se ne. 03, 04 Pogovarjamo se. Tudi zaupamo si med sabo še kar. 04 Z eno punco se ne razumem. 05, 06 Dva fanta gresta včasih marsikomu na živce. 05	Z vsemi se razumem. 01, Z večino se kar dobro razumem. 02, 03, 04, 05, 06 Neprimerno obnašanje posameznikov gre včasih marsikomu na živce. 05,06

Odnosi med mladostniki v skupini so najbolj nestalni in spreminjajoči se. Vsak novinec vnese določeno spremembo v te medsebojne odnose. Odnose med mladostniki v veliki meri določa tudi osebnostna različnost, razlika v intelektualnih zmogljivostih in stopnja osebnostnih in vedenjskih težav. Večina mladostnikov ocenjuje, da se z večino kar dobro razume, dva mladostnika pa sta povedala, da jih neprimerno obnašanje posameznikov moti. Do medsebojnih sporov prihaja, do preteпов pa ne.

17: Si pomagate med sabo, ste med sabo kaj povezani?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja. Posebej, ko si v težavah. 01 B: V bistvu smo vsi prijatelji. 02 C: Niti ne. Povezan sem z bratom in še z enim sostanovalcem. 03 D: Ja. V skupini imam prijatelje. 04 E: Ja. Bolj ali maj smo znanci, se poznamo, ne pa še čisto. Neka vez je. 05 F: Povezani smo. Zelo lepo mi je bilo to, da, so me vsi lepo sprejeli. Ne kregamo se veliko, se spoštujemo, si posojamo stvari. 06	Ja. Posebej, ko si v težavah. 01 Ja. V skupini imam prijatelje. 04 V bistvu smo vsi prijatelji. 02 Z večino ne. Povezan sem z dvema. 03 Bolj ali maj smo znanci. 05 Povezani smo ja. Ne kregamo se veliko, se spoštujemo, si posojamo stvari. 06	Da. 01, 02, 04, 06 Srednje. 03, 05

Večina mladostnikov meni, da so z mladostniki v skupini nekako med seboj povezani, in da si medsebojno pomagajo, če je to potrebno, tretjina mladostnikov pravi, da imajo tesnejše vezi le z nekaterimi posamezniki.

18: Ti kdo kdaj grozi tukaj v stanovanjski skupini?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ne. 01 B: Ne. 02 C: Ne. 03 D: V stanovanjski skupini ne. Grozijo mi drugi ljudje drugje. 04 E: Ne. 05 F: Ne. 06	Ne. 01, 02, 03, 05, 06 V stanovanjski skupini ne. Grozijo mi drugi ljudje drugje. 04	Ne. 01, 02, 03, 04, 05, 06

Nikomur v stanovanjski skupini nihče doslej ni grozil, kar je razveseljivo in kaže na to, da so odnosi med mladostniki dokaj dobri, da ni podtalnega delovanja in da se znotraj stanovanjske skupine lahko počutijo varne. Občutek varnosti je ena od osnovnih človekovih potreb. Če ta potreba ni zagotovljena, počutje posameznika ne more biti dobro.

19: Kakšni se ti zdijo odnosi med vzgojitelji?

1. raven	2. raven	3. raven
A: V redu. Razumejo se, dostikrat se smejijo, še posebej kadar je sestanek. Odličen odnos. 01	V redu. Razumete se, dostikrat se smejite, si pomagata, Odličen odnos. To mi je tudi všeč. 01, 02, 03, 04, 06	V redu se razumete. 01, 02, 03, 04, 05, 06
B: Meni se zdijo v redu in to mi je tudi všeč. 02		
C: Dobri. Si pomagata med sabo. 03	E: Ne vem. Kolikor jaz vidim v redu, se razumete. 05	
D: Razumete se, nikoli se ne kregata. 04		
E: Ne vem. Kolikor jaz vidim v redu, se razumete. 05		
F: Dobri. Vsi se razumejo. V redu. 06		

Odnosi med vzgojitelji se zdijo vsem mladostnikom dobri oziroma v redu. Opažajo, da se v redu razumemo in da si med seboj pomagamo, kar jim je tudi všeč. Opozoriti moram, da vzgojitelj v stanovanjski skupini dela predvsem sam. Z ostalimi se srečuje na sestankih stanovanjske skupine in pri menjavi službe, kjer ima pol ure namenjene za izmenjavo informacij, seveda pa veliko komunikacije poteka tudi prek telefonskih pogovorov in dnevnika, kjer beležimo svoje delo. Enkrat mesečno imamo tudi supervizijo, ki nam omogoča refleksijo dela, strokovno rast, zavedanje lastnih osebnostnih značilnosti in boljšo povezanost med vzgojitelji. Vsekakor pa dobri odnosi med vzgojitelji ter poenotena stališča pozitivno prispevajo k dobri klimi in vzdušju v stanovanjski skupini nasploh.

20: V kolikšni meri se ti zdi, da je stanovanjska skupina podobna družini?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Skoraj je. Kakšna stvar je malo boljša v družini, na primer če se ti kaj zgodi, bi prej povedal družini kakor tukaj. 01 B: Je podobna, ni pa čisto tako kot je v družini, ker nas je tudi malo več. Vzgojitelji nam pomagajo. 02 C: Je podobnost. Skupna kosila in večerje, skupaj opravljamo vsak svoje delo. 03 D: Dosti. Ker živimo vsi skupaj. Sodelujemo kot družina. 04 E: Podobna je po pravilih, po tem, da skupaj jemo in delu. Jaz tega doma nisem ravno navajena, v splošnem pa naj bi bilo tako in to me spominja na družino. Drugače je pa skupina bolj kot en dom, kjer živijo samo mladostniki. 05 F: Zelo podobna. Ker so enaka opravila kot doma, da pospraviš za sabo. Poskrbiš tudi za druge, da jim nič ne manjka. 06	Je podobna, ni pa čisto tako kot je v družini. 01, 02, 03, 04, 06 Podobna je po pravilih, po tem, da skupaj jemo in delu. Drugače je pa skupina bolj kot en dom, kjer živijo samo mladostniki. 05	Je podobna. 01, 02, 03, 04, 06

Večini mladostnikom se zdi stanovanjska skupina v veliki meri podobna družini. Eni mladostniki pa se zdi nekje vmes, med družino in dijaškim domom za mladostnike. Na podlagi rezultatov lahko zaključimo, da stanovanjska skupina res upošteva načelo organiziranosti po družinskem modelu in da življenje v stanovanjski skupini posnema življenje znotraj družine. To ne pomeni, da je vzgojitelj tisti, ki poskuša nadomestiti starševsko vlogo v gojenčevem življenju, ampak to, da se otrok oziroma mladostnik vključen v stanovanjsko skupino, srečuje z enakimi življenjskimi situacijami in interakcijami, kot če bi živel s starši. Pri tem ima takšne življenjske pogoje, ki mu nudijo občutek pripadnosti ter si pridobiva izkušnje, kar vodi k samostojnosti.

21: Kako se morajo ljudje obnašati do tebe, da se ti zraven njih dobro počutiš?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Normalno. Prijazno. 01	Normalno, 01, 05	Normalno in sproščeno 01, 05
B: Da ne manipulirajo z mano. Da smo odkriti eden do drugega 02	Prijazno, 01, 03	Prijazno in spoštljivo 01, 03, 04, 05
C: Prijazno. Iskreno. 03	Da ne manipulirajo, 02, 05 Da so odkriti, iskreni 02, 03, 05	Odkrito in iskreno 02, 03, 05
D: Če sem jaz spoštljiva do njih, morajo biti tudi oni do mene spoštljivi. 04	Da so spoštljivi, 04	
E: Normalno. Da se ne afnajo, da se ne delajo nekaj kar niso, da ne mislijo, da so nekaj več od tebe, da si te ne želijo podrediti, ampak so sproščeni in se z mano pogovarjajo. 05	Da se ne afnajo 05 Da so sproščeni, 05 Da se pogovarjajo. 05	
F: Zelo lepo, elegantno. Ne smejo biti strogi do mene. 06	Ne smejo biti strogi. 06 Lepo in uglajeno 06	

Iz odgovorov lahko povzamemo, da se mladostniki ob ljudeh dobro počutijo, če se ti do njih obnašajo normalno in sproščeno, prijazno in spoštljivo, ter da ne manipulirajo z njimi in so do njih odkriti in iskreni.

22: V trenutkih, ko si slabe volje, ko si jezen, žalosten, ko imaš slab dan, kaj je zate najpomembnejše? Kaj takrat najbolj potrebuješ?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Mojega brata, mir, kdaj pa kdaj koga, da se pogovorim z njim. Glasbo navijem do konca ali pa grem ven, pa se malo ohladim. 01	Osebo, ki mi je blizu. 01, 05,	Osebo, ki mi je blizu in me potolaži. 01, 05, 06
B: Da bi se odprl vzgojiteljem, da bi jim povedal svoje težave in jih tako čim prej poizkušal rešiti. 02	Osebo, s katero se lahko pogovorim. 01, 04	Osebo, s katero se lahko odkrito pogovorim o težavah. 01, 02, 04
C: Mir in dobro glasbo. 03	Odkrit pogovor z vzgojitelji, zato da bi čim prej rešil težave. 02	Mir in sprostitev. 01, 03, 05
D: Nekoga, da se z njim pogovorim. 04	Mir. 01, 03	
E: Mojega fanta in liter sladoleda. 05	Hrano 05	
F: Eno osebo, ki me potolaži. 06	Glasbo. 01, 03	
	Grem ven 01	
	Osebo, ki me potolaži. 06	

Obdobje mladostništva oziroma pubertete ni vedno najlažje. Mladi se pogosto srečujejo z občutki negotovosti, s protislovji in raznimi konflikti ter strahovi, zato je pomembno, da vemo, kaj potrebujejo, ko so jezni, žalostni ali imajo slab dan. Mladostniki navajajo, da ob takšnih trenutkih najbolj potrebujejo mir in sprostitev, da se lahko umirijo, razmislijo o preteklih dogodkih, v enaki meri pa tudi osebo, ki jih potolaži in jim je v oporo ter osebo, s katero se lahko odkrito pogovorijo o težavah, ter se tako lažje odločijo, kako bodo ukrepali v bodoče. En mladostnik je omenil, da pri reševanju svojih težav najraje težave zaupa vzgojiteljem in na ta način skuša čim hitreje odpraviti težave. To nakazuje na dokaj dobro povezanost vzgojiteljev in mladostnikov v skupini. Za vzgojitelja je pomembno, da se zaveda moči in vpliva, ki ga ima, če pa mladostnik nima prijateljev, ki jim lahko zaupa, je vzgojiteljeva vloga še večja.

2.3.3 Večanje izbire

23: Kakšni se ti zdijo pogoji za bivanje v stanovanjski skupini? Kakšna se ti zdi stanovanjska skupina od zunaj in kakšna od znotraj? Kaj bi spremenil?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Fasado je treba novo. Drugače pa je v redu. Znotraj pa tudi, v redu. Lahko bi še uredili hobi prostor, tako da bi poleg namiznega tenisa imeli še fitnes ali pa kaj drugega, da bi se lahko s športom ukvarjali, ko je dež. 01 B: Vse, kar imaš doma, imaš tudi tukaj. Nismo za nič prikrajšani. Meni je skupina všeč. 02 C: Zame so v redu. Mogoče je potrebno kaj spremeniti, ampak ni tako nujno. Lahko bi naredili še en prostor za preživljanje prostega časa, kot je fitnes ali pa kaj podobnega. 03 D: V redu je. Dovolj je velika za vse nas. Vse je v redu. 04 E: Od zunaj je bolj »majava«, drugače pa od znotraj je kar v redu. Pohištvo je bolj staro, ampak mene to ne moti. Želela bi DVD predvajalnik, več TV programov in hitrejši internet. Kad je premajhna. 05 F: Fasada mi ni všeč. Prenovila bi jo. Od znotraj bi lahko dobili nove pgrade in pisalne mize z malo več predali. Kopalnico so nam preuredili, tako da je super. 06	V redu je Fasado je treba novo. 01, 05, 06 Uredil bi prostor za fitnes. 01, 03 Potrebujemo nove pgrade in pisalne mize. 06 Želela bi DVD predvajalnik, več TV programov in hitrejši internet. 05 Zamenjala bi kad v kopalnici, ker je ta premajhna. 05 Pogoji za bivanje so v redu. 02, 03, 04	V glavnem so pogoji za bivanje v redu. Obnoviti in izboljšati bi morali določene stvari. 01, 05, 06, Pogoji za bivanje so v redu. 02, 03, 04

Zagotavljanje primernih pogojev za bivanje in osebna oskrba mladostnikov je ena temeljnih nalog vsake vzgojne ustanove. Okvir osebne oskrbe je bivalni standard, udobje, od mladostnikovega stola in mize do udobnega ležišča (otrokov občutek domačnosti, varnosti, zasebnosti). Osebna oskrba pomeni, da vzgojitelj tako kot skrbni starši osebno skrbi za zadovoljevanje vseh temeljnih razvojnih potreb mladostnika.

Z navidezno povsem preprosto oskrbo z različnimi potrebščinami, kot so higienske, šolske, osebne, denar za osebne potrebe, sladkarije itd., doživlja mladostnik ugodne čustvene izkušnje z odraslimi (imajo me radi). Pri tem je nadvse pomemben način, kako vzgojitelj vse to počne - prijazno, zavzeto, razumevajoče, naravno, itd. Z ugodnimi čustvi pridobljene materialne dobrine imajo za otroka tudi vzgojni pomen, mu pomenijo več, nanje bolj pazi, jih ima za osebno lastnino. (Škoflek in sod., 2004; Priloga ...)

Polovici mladostnikov se zdijo pogoji za bivanje v redu in nimajo večjih pripomb. Drugi polovici mladostnikov se zdijo pogoji za bivanje v glavnem v redu, a bi obnovili in izboljšali določene stvari. Najbolj jih moti zunanja podoba hiše in bi obnovili fasado. Predlagali so še ureditev prostora za fitnes ali česa podobnega, tako da bi se poleg namiznega tenisa lahko ukvarjali še s kakšnim športom, ko dežuje. Ena mladostnica bi zamenjala pograda in pisalne mize, druga pa bi zamenjala kopalno kad, ker je obstoječa premajhna. Želi si tudi DVD predvajalnik, več TV programov in hitrejši internet.

24: V kolikšni meri lahko odločaš o prehrani in kakšna se ti zdi hrana v stanovanjski skupini ?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Hrana je odlična, pojem dosti. Nikoli ne zmanjka hrane. Odlična je. O hrani lahko odločam brez težav. Še vzgojitelj te pride vprašat, kaj bi jedel, potem pa kombiniramo, tako da je za vse prav. 01 B: : Zjutraj se odločimo, kaj bomo jedli, tako da se tako ali tako mi odločimo. Meni je hrana v redu, tako ali tako jemo, to kar želimo, dogovorimo se z vami, sem zadovoljen s tem. 02 C: Hrana se mi zdi čisto v redu. Lahko povem, kaj si želim jesti. 03 D: Hrana je v redu. Drugače glede odločanja je pa tako. Dam lahko predlog in če se drugi strinjajo, potem se kupi takšna hrana, drugače pa je tako ali tako hrana čisto v redu. 04	Hrana je odlična in nikoli je ne zmanjka. 01, 06. Hrana je v redu. 02, 03, 04, O tem kaj bomo jedli se dogovarjamo sami. 01, Lahko povem, kaj si želim jesti. 03 Sami odločamo o prehrani, razen za kosila, ko nam skuhajo vzgojitelji, drugače pa sami odločamo, kaj bomo jedli in nam nič	Hrana je dobra in z njo sem zadovoljen. 01, 02, 03, 04, 06. Imam dieto, ki se je moram držati, tako da nimam ravno veliko izbire, kaj bom jedla. 05 O tem kaj bomo jedli odločamo in se dogovarjamo sami med seboj in z vzgojitelji. 01, 02, 03, 04, 05, 06

E: Imam dieto, ki se je moram držati, tako da nimam ravno veliko izbire, kaj bom jedla. Če pa mi kaj ni prav, si pa tako ali tako lahko sama skuham. 05 F: Hrana je super. Že dolgo časa nismo jedli rib. Sami odločamo o prehrani, razen za kosila, ko nam skuhamo vzgojitelji, drugače pa sami odločamo, kaj bomo jedli in nam nič ne manjka. Lahko predlagamo, če imamo kašno željo jo povemo. 06	ne manjka. 06 Imam dieto, ki se je moram držati, tako da nimam ravno veliko izbire, kaj bom jedla. Če pa mi kaj ni prav, si pa tako ali tako lahko sama skuham. 05	
--	--	--

V naši stanovanjski skupini, za razliko od večine ostalih stanovanjskih skupin, pripravljamo hrano v celoti sami. Zajtrke, kosila in večerje pripravljamo vzgojitelji in mladostniki skupaj, kar se je pokazalo kot posebna vrednota, saj skupna dejavnost priprave hrane povezuje in zbližuje mladostnike in vzgojitelje ter veliko prispeva k dobrim medsebojnim odnosom in k občutku domačnosti. Mladostniki hrano, ki jo pripravljajo sami, tudi bolj cenijo in so z njo bolj zadovoljni. To se je pokazalo tudi v izjavah mladostnikov, ki pravijo, da so zelo zadovoljni s hrano v stanovanjski skupini. Zdi se jim zelo dobra in v redu. Ena mladostnica ima dieto, ki se je mora držati, tako da nima ravno veliko izbire, kaj bo jedla. Sicer pa o tem, kaj bodo jedli, lahko odločajo in se dogovarjajo sami med seboj in z vzgojitelji.

25: V kakšni meri lahko odločaš o izhodih?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Z vami se da najbolj dogovoriti, pa še z enim vzgojiteljem, z ostalimi ne. Z ostalimi je ena ura ena ura, tudi če jim še pol ure govorim, da bi rad izhod dlje, bo isto. 01 B: Prvo kot prvo moram opraviti vse, kar moram, to so učne ure, dežurstva, potem pa se lahko pogovarjamo o izhodu in za koliko časa in se seveda držati ure. Ja, če se dogovorim z vzgojiteljem, in ti ta pusti, se da. 02 C: To pa bolj malo, vsaj glede časa in tega. Lahko odločim, da bi rad šel ven. Za	Odvisno od vzgojitelja. Z nekaterimi se lahko dogovorim o izhodu, z drugimi težje. 01, 02 Lahko povem kdaj bi šel ven, glede dolžine izhoda pa ne morem sam odločati. Običajno bi hotel daljši izhod, kot mi ga določi vzgojitelj. 01, 02, 03, 04, 05, 06 Ven grem lahko šele,	O izhodih se lahko odločam le delno sam. Lahko povem kdaj bi šel ven, glede dolžine izhoda pa ne morem sam odločati. Običajno bi hotel daljši izhod, kot mi ga določi vzgojitelj. 01, 02, 03, 04, 05, 06

koliko časa grem lahko, tega pa ne morem sam odločati. Lahko povem, koliko časa bi bil rad. Včasih se potem tudi upošteva, včasih pa tudi ne. 03 D: Ven grem za toliko časa, kolikor mi dovoli vzgojitelj. Vprašam za do neke določene ure, in če mi dovoli, sem do takrat, če reče manj pa pač manj. 04 E: Če naredim svoje, potem lahko grem za kakšno urico in pol, potem pa spet nazaj, ker je večerja. Ne vem, po navadi poizkušam malo podaljšati z besedami: »Saj večerja bo tako ali tako malo bolj pozno«, pa se potem lahko zmenim recimo za dve uri. 05 F: Ne vem, kaj jaz vem. Pač vprašam, če lahko greš ven, če rečejo ne, se moraš malo skregati, pa potem pustijo 06	ko opravi vse zadolžitve. 02, 05	
--	---	--

Mladostniki so dokaj kritični glede izhodov. Tu čutijo največ omejitev vzgojiteljev. Za izhod morajo vprašati vzgojitelja. Razlik med posamezniki ni. Vzgojitelji pri dovoljevanju izhodov nismo povsem enotni. Z nekaterimi se da lažje dogovoriti za daljši izhod, z drugimi težje. Mladostniki bi si želeli daljših izhodov, kot jim jih običajno določi vzgojitelj. To je sicer pričakovano, vendar bi kazalo razmisliti o večji fleksibilnosti pri dodeljevanju izhodov. Mladostniki z dosedanjim načinom niso povsem zadovoljni. Poleg tega, pa je omejevanje izhodov tudi eden od dveh prevladujočih načinov kaznovanja. Ker si praktično vsi mladostniki želijo daljših izhodov, bi veljalo razmisliti, da bi daljši izhodi postali tudi način nagrajevanja.

26: V kolikšni meri lahko odločaš o tem, s kom se boš družil?

1. raven	2. raven	3. raven
A: To se čisto sam odločiš, s kom se družiš, lahko se z vsemi, lahko se samo z enim, lahko se samo z eno skupinico. 01 B: Vsak sam odloča o svoji družbi, kakšno bo imel, s kom se želi družiti. To je čisto odvisno od človeka. S komer koli. Vzgojitelje zanima le to, da nisem ravno v kakšni slabi družbi. V takih primerih mi vzgojitelji svetujejo naj se ne družim z njimi, branijo, pa mi ravno ne. 02 C: To se jaz lahko sam odločim. 03 D: Ne, sama si izbiram prijatelje 04 E: Ne vem, jaz se čisto sama odločam o tem. 05 F: Sama odločam, s kom se bom družila in s kom ne, tako da mi nihče ne določa, s kom naj se družim.	Družim se s komer koli. Vzgojitelje zanima le to, da nisem ravno v kakšni slabi družbi. V takih primerih mi vzgojitelji svetujejo, naj se ne družim z njimi, branijo pa mi ravno ne. 02 O tem, s kom se bom družil, odločam popolnoma sam. 01, 03, 04, 05, 06,	O tem, s kom se bom družil, odločam popolnoma sam. 01, 02, 03, 04, 05, 06,

Mladi prijateljstvo močno cenijo in ga postavljajo v vrh najpomembnejših reči v življenju.

Vrstniki imajo pri mladostniku pomembno vlogo, zato se radi družijo in pogovarjajo.

Mladostniki si lahko izbirajo prijatelje sami. Vzgojitelji se sicer zanimajo za to, s kom se kdo družil in svetujejo v primeru, da se jim zdi družba slaba, preprečujejo pa običajno ne.

27: Kaj počneš v prostem času in v kolikšni meri se lahko odločaš o izrabi svojega prostega časa?

1. raven	2. raven	3. raven
A: V prostem času ležim, lenarim, gledam televizijo, grem ven, malo grem za računalnik, dvigujem uteži in kolesarim. Glede prostega časa se lahko odločim skoraj sam. 01 B: Najraje počivam, si vzamem čas za televizijo, grem ven s prijatelji. Rad treniram kakšen šport. Treniral sem nogomet, pa sem ga pustil, potem sem treniral sem kick boks pa sem ga pustil. Ne vem, zdaj ko sem zamenjal šolo, tudi nimam več toliko časa, kot sem ga imel prej. 02 C: Večinoma jaz odločam, kaj bom delal. Ko nimam drugih obveznosti, počnem to, kar hočem, grem ven, poslušam glasbo, grem za računalnik ...03 D: V prostem času pišem pesmi, sem za računalnikom, grem ven. Vzgojitelji odločajo. Mislim, ko želim uporabljati računalnik, mi mora vzgojitelj to dovoliti. Drugače pa v prostem času, ko imam čas, po učnih urah lahko počnem kar koli. 04 E: V prostem času se večinoma učim, tako da sem potem čisto zblojena in ne vem, kaj bi počela sama s sabo, ker mi gre samo še učenje po glavi, tako da je prva stvar, ki jo izberem v prostem času, to da grem malo ven, da sem s prijatelji, da se čisto sprostim od šole. 05 F: V prostem času grem ven, naredim kar je treba, pospravim sobo, zalijem moje rožice. Sama odločam, kaj počnem v prostem času, razen če nisem s kom zmenjena. Hodila sem na plesne in k rokometu, pa sem vse pustila, ker se mi ne da. 06	Glede tega, kaj bom počel v prostem času odločam v glavnem sam. 01, 03, 06 Ko želim uporabljati računalnik, mi mora vzgojitelj to dovoliti, sicer pa v prostem času, po učnih urah lahko počnem kar koli. 04 V prostem času grem ven s prijatelji, da se sprostim od šole. 01, 02, 03, 04, 05, 06 Počivam. 01, 03, Gledam televizijo. 01, 02, Poslušam glasbo 03 Uporabljam računalnik. 01, 04 Ukvarjam se z rožami. 06 Hodila sem na plesne in k rokometu, pa sem vse pustila. 06 Ukvarjam se s športom 02 Dvigujem uteži. 01 Kolesarim. 01	V prostem času grem ven s prijatelji, da se sprostim od šole. 01, 02, 03, 04, 05, 06 Bolj pasivno preživljam prosti čas. Počivam, gledam televizijo, poslušam glasbo, uporabljam računalnik... 01, 03, 04, Ukvarjam se s športom. 01,02

Poznamo dve različni obliki prostega časa: popolnoma prosti čas, ki je namenjen počitku, druženju, družabnemu igranju in razgovorom z vrstniki, ipd. in organiziran oziroma aktivni prosti čas. Med oblike organiziranega prostega časa štejemo tudi stalno obstoječe materialne in druge pogoje za spontane oziroma samoiniciativne aktivnosti otrok in mladostnikov, kot so otroška in športna igrišča, razne naprave, skupinska in individualna oprema za preživljanje prostega časa. Organizirano preživetje prostega časa otrok in mladostnikov v stanovanjski skupini in izven nje nudi številne možnosti preventivnega, sprostitevne, razvedrilnega, zabavnega, kompenzacijskega ter osebno in socialno integracijskega delovanja, še zlasti zato, ker se otroci in mladostniki vanje vključujejo prostovoljno, po interesih in lastnih motivih, kar omogoča doživljanje osebne uspešnosti, veselja, navdušenja in osebnega povezovanja otrok in mladostnikov ter vzgojiteljev mentorjev.

Vsi mladostniki v stanovanjski skupini Postojna preživljajo prosti čas tako, da gredo ven in se družijo s prijatelji. Večina prosti čas preživlja bolj pasivno. Skuša se sprostiti, počiva, se ukvarja z rožicami, gleda televizijo, posluša glasbo in uporablja računalnik. V določenih primerih računalnik služi tudi za aktivno preživljanje prostega časa, večina mladostnikov pa ga uporablja za sprostitev. Le dva mladostnika sta omenila, da se ukvarjata s športom, kar je zaskrbljujoče. Nekateri so določene športne dejavnosti opustili. V bodoče bi bilo potrebno več časa posvetiti izrabi prostega časa mladostnikov in jih navdušiti za določene dejavnosti (športne dejavnosti, tehnične dejavnosti, naravoslovne dejavnosti, kulturno-umetniške dejavnosti, praktične dejavnosti, ter doživljajsko pedagoške projekte) ter izboljšati pogoje za izvajanje le teh. Prav gotovo, bi bila nakup naprav za fitnes smotrna investicija, zagotovo pa bi izboljšanje na tem področju dosegli z najemom telovadnice, ki bi jo kot skupina, vsaj enkrat na teden, lahko uporabljali. Razmisliti bi veljalo tudi o tem, da bi skupina imela posebna namenska sredstva za finansiranje dejavnosti, ki bi se jih mladostniki udeleževali izven skupine, pa tudi o spodbujanju mladostnikov, da se vključijo v vsaj eno dejavnost, ki poteka izven skupine.

28: V kakšni meri lahko odločaš o izgledu svoje sobe?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Kaj pa vem, saj je v redu, takšna kot je. Nisem ravno izbirčen glede tega, glavno, da je postelja, pa da je soba topla. Sicer pa me doslej ni še nihče omejeval, če sem hotel kaj spremeniti. 01 B: : Jaz mislim, da lahko o vsem odločam. Pač če imam željo, da bi jo spremenil, prebarval, bi se dogovoril z vami in bi jo prebarval. 02 C: Lahko sem se odločil. Na primer sobo sem že prebelil po svojem okusu, lahko bi še kaj spremenil, ampak še premišljujem, kaj bi naredil. Tudi slike, posterje lahko lepim kolikor želim. 03 D: Sama odločam. Sama si uredim sobo. 04 E: Ja mislim, da kar. Pač ali bo razmetana ali pospravljena. Drugače pa, steno sem že malo polepila s svojimi listki in urnikom. Na omaro sem nalepila sliko, ki sem jo sama narisala, na vratih imam sliko, ki mi jo je narisala prijateljica. Imam pa še v planu, še kaj polepiti. 05 F: Sama se lahko odločim. No bolj težko, ker imam sostanovalko in je vedno bomba v najini sobi. 06	V redu je takšna, kot je. Nisem ravno izbirčen. Sicer pa me doslej ni še nihče omejeval, če sem hotel, kaj spremeniti. 01 Menim, da se lahko v veliki meri sam odločam o videzu sobe. 02, 03, 04, 05, Sama se lahko odločim, a pri urejanju sobe moram upoštevati tudi sostanovalko. 06	V veliki meri se lahko sam odločam o videzu sobe. 01,02, 03, 04, 05, 06

Mladostniki imajo občutek in izkušnje, da lahko brez problema uredijo svoje sobe tako, kot si sami želijo. Pri tem morajo seveda upoštevati tudi sostanovalce in se pred spremembo dogovoriti z vzgojitelji. To, da si mladostniki lahko uredijo sobo po svojem okusu in željah, ima velik pomen za občutek domačnosti. Marsikateri mladostnik, ki je nameščen v stanovanjsko skupino, pogreša dom ali pa pravega doma sploh nima. Občutek doma pa ti lahko dajo le dobri odnosi in prostor, v katerem se dobro počutiš.

29: V kakšni meri lahko odločaš o svojem izgledu?

1. raven	2. raven	3. raven
A: To odločiš sam, kakor hočeš. Po mojem. Zakaj se ne bi? 01 B: Kar si želim, po mojem vzgojitelji nimate preveč vpliva na moj izgled, lahko poveste, da sem grdo oblečen in poveste svoje in to je to. 02 C: V vsej meri. Kakor hočem. 03 D: Kakor jaz hočem. 04 E: Jaz se večinoma popolnoma sama odločam, kako bom izgledala. Mama ima ponavadi kakšne pritožbe glede tega, posebej glede uhanov in piercinga, ki ji sploh niso všeč. 05 F: Največji, kar se da. 06	O svojem izgledu lahko odločam v največji meri. 01, 03, 04, 05, 06 Vzgojitelji lahko povedo svoje mnenje, nimajo pa vpliva na moj izgled. 02	O svojem izgledu lahko odločam v največji meri. 01, 02, 03, 04, 05, 06

Mladostniki so si enotni v mnenjih, da se lahko v največji možni meri odločajo o svojem izgledu. Vzgojitelji in starši jim lahko povedo svoje mnenje, sicer pa o izgledu odločajo sami. Mladostniki se torej počutijo svobodne pri odločanju o svojem izgledu, kar je razveseljivo. Vzgojitelji poizkušamo vplivati na njihov izgled predvsem s tem, da jih opozarjamo na osebno higieno, na umivanje telesa in pranje oblačil. Marsikdo namreč teh navad pred vstopom v stanovanjsko skupino ni imel osvojenih.

30: V kolikšni meri se lahko odločiš, kako boš porabil denar?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Sam zase skrbiš, če pa vzgojitelj vidijo, da malo preveč zapravljaš, je pa prav, da te opozorijo. Da se naučiš delati z denarjem. Da ga ne zapraviš v prvem dnevu, ko ga dobiš. 01 B: Na začetku, ko sem prišel v skupino, ga nisem kaj preveč porabljal, sem ga hranil v sefu, kar mi je svetovala tudi vzgojiteljica. Tukaj se tudi učimo, da ne porabiš vsega denarja, ki ga zaslužiš takoj, da znamo z denarjem. Vzgojitelj mi ne omejujete porabe denarja. Če mi ga zmanjka, mi ga ponavadi še posodite. 02 C: Sam skrbim za svoj denar 03 D: Sama odločam o tem. 0 4 E: Jaz niti nimam ne vem koliko denarja, tako da ga ponavadi zapravim za kakšna oblačila ali kaj podobnega. V glavnem to. Druga stvar so darila, ker jih zelo rada kupujem in veliko denarja porabim za to. Fantu sem za božič kupila darilo za 50 evrov. Parfume in vse mogoče, tako da veliko zapravim za darila. Ne znam varčevati, tako da nikoli nimam ravno veliko denarja. 05 F: Če gre za pametne stvari, bom porabila kakor mi paše, če pa za neumne stvari potem pa ne. 06	Sam odločam o svojem denarju 03, 04, 05 Sam odločam o svojem denarju. Vzgojitelj mi svetujejo pri porabi le, če je to potrebno. 01, 02, 06	O svojem denarju lahko v glavnem odločam sam. 01, 02, 03, 04, 05, 06

Mladostniki o porabi svojega denarja lahko v glavnem odločajo sami, kar pomeni, da ga včasih tudi neracionalno porabijo. Ravnanja z denarjem se lahko naučijo le tako, da z njim sami upravljajo. Velikokrat se ravno na podlagi neracionalnega zapravljanja denarja in slabih izkušenj s tem, naučijo ravnati z njim. Vzgojitelj svetujejo mladostnikom, kako ravnati z denarjem, še posebej, če jih ti prosijo za nasvet ali v primeru, da mladostnik pretirano zapravlja denar. Sicer pa denarja niti nimajo veliko.

31: V kolikšni meri lahko odločaš o učnih urah?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Skoraj nič. Učne ure so učne ure. 2 uri. Od pol štirih do pol šestih. Lahko se kdaj dogovoriš, če je vzgojitelj ravno dobre volje. Lahko pa spremeniš čas učnih ur. Rečeš, da se greš prej učit, lahko se greš učit tudi kasneje, pa imaš potem dve uri. 01 B: Obvezno se je učiti 2 uri na dan, če pa se moraš še, učiti se pa potem še učiš, do desetih. Jaz, ki se šolam v Ljubljani, pridem sem komaj ob štirih, utrujen in lačen in se potem lahko kakšno urico ali dve kasneje učim. Ampak moraš se učiti dve uri na dan, pa če je to do devetih ali pa do desetih. Vedno ravno ni, včasih spregledam učenje, imam preveč obveznosti 02 C: To se večinoma sam odločim, če vem, da jih ne potrebujem, jih nimam, če pa jih potrebujem več, jih imam dlje časa. Se mi pa včasih tudi ne da. Tako pač je. 03 D: Imam svoje učne ure. Če jih potrebujem več, če se imam več za naučiti, potem jih podaljšam 04 E: Pri tem pa nimam ravno veliko besede. Pač dve uri so učne ure, včasih še malo potegnem. Ali pa malo prej začnem, pa potem prej končam. Drugače pa ravno ne odločam veliko o tem, ali bi se rada pol ure učila ali koliko. 05 F: Se zмениš z vzgojitelji, moraš jih imeti 2 uri, drugače pa lahko že takoj po šoli začneš z učnimi urami in prej končaš. Tako, to se mi zdi še najboljše. 06	Dve uri so učne ure. Lahko jih imaš dlje. Lahko malo prej začneš, pa potem prej končaš. 01, 02, 05, 06 O tem se večinoma sam odločam. Če vem, da jih ne potrebujem jih potem nimam, če pa jih potrebujem več, jih imam dlje časa. Se mi pa včasih tudi ne da. 03, Imam svoje učne ure. Če jih potrebujem več, če se moram več naučiti, potem jih podaljšam 04	O učnih urah ne odločam popolnoma sam. Učne ure trajajo 2 uri. Lahko jih imaš dlje. Lahko malo prej začneš, pa potem prej končaš. 01, 02, 03, 04, 05, 06 O tem se večinoma sam odločam. Če vem, da jih ne potrebujem, jih nimam, če pa jih potrebujem več, jih podaljšam. 03,

Šolanje je osrednjega pomena, saj je bila večina otrok in mladostnikov pred prihodom v skupino neuspešna. To področje zahteva precejšno aktivnost mladostnikov in tudi

vzgojiteljev. Pomembno je, da vzgojitelji spremljajo šolanje, sodelujejo z učitelji, mladostnikom zagotovijo ustrezno učno pomoč in jih vzpodbujajo ter pohvalijo ob napredku. Uspešnost na šolskem področju poseže v mladostnikovo osebnostno strukturo. Ugodni šolski rezultati spreminjajo samopodobo, mladostniki postanejo bolj samozavestni. Upoštevanje dosedanje izkušnje je uspešnost na šolskem področju za mladostnike eden pomembnejših elementov pri spreminjanju oziroma krepitvi samopodobe.

Med učnimi urami, ki so večinoma vedno ob istem času, mladostnik naredi domačo nalogo, se uči in uredi šolsko torbo za naslednji dan. Vzgojitelj otrokom nudi nadzor in učno pomoč. Stanovalci stanovanjske skupine so imeli v preteklosti pogosto slabe izkušnje s šolo. Nekateri mladostniki imajo tudi specifične učne težave. Do učenja večinoma čutijo odpor. Na učnih urah vzgojitelj nudi učno pomoč posameznikom in skrbi za nemoten potek učnih ur.

Večina mladostnikov meni, da o učnih urah ne odloča popolnoma sama. Učne ure trajajo 2 uri. Lahko jih imaš dlje. Lahko malo prej začneš, pa potem prej končaš. Le en mladostnik je dejal, da o učnih urah odloča predvsem sam. Uči se takrat, ko se mu zdi, da učenje potrebuje. Vzgojitelji to dopuščamo v primeru, da ima mladostnik primeren šolski uspeh.

2.3.4. Razvijanje udeležbe

32: Kakšen je tvoj vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini? In v kakšni meri vzgojitelji sprejemajo in upoštevajo tvoje želje?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja, upoštevajo želje, če jih imaš. Odvisno kakšne so, če pretiravaš ravno ne. 01 B: Po mojem, ker sem malo starejši, imam zelo veliko vpliva. 02 C: Moje mnenje se upošteva. 03 D: Tudi imam. 04 E: Vpliv, ja no, od kar nisem več v kuhinji, ne morem več vplivati na hrano, ampak tudi drugače nisem jaz tista, ki bi tekala gor in dol po skupini in vse ostale priganjala, naj ponavljajo za mano. Nisem ravno takšna. Pa tudi če bo to hotel doseči kdo drugi, ne bom ponavljala za njim, ker	Imam določen vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini. 01, 03, 04, 06 Imam veliko vpliva na dogajanje v stanovanjski skupini, ker sem starejši. 02 Vzgojitelji upoštevajo moje mnenje in želje, če so le te realne. 01, 02, 03, 04, 05, 06	Imam vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini, če seveda to hočem. 01, 02, 03, 04, 06 Vzgojitelji v glavnem upoštevajo moje želje in mnenje. 01, 02, 03,

se mi to zdi nesmiselno. Glede vzgojiteljev pa, do sedaj ravno posebnih predlogov nisem imela, ste pa upoštevali moj predlog, da se v kopalnico na tla postavi preproga. To mi je všeč. 05 F: Za enkrat so še vse moje izbire izpolnili. Zaenkrat. 06	Občasno imam vpliv, sicer pa ne želim pretirano vplivati na ostale. 05	04, 05, 06
--	--	------------

Mladostniki imajo občutek, da lahko vplivajo na dogajanje v stanovanjski skupini, če si to želijo in se jim to zdi potrebno. Vzgojitelji, če je le mogoče, upoštevajo mnenja in želje mladostnikov odvisno seveda od tega, če so njihove želje realne. To je razveseljivo, saj demokratični odnosi omogočajo dobro počutje v skupini, hkrati pa so mladostniki na ta način tudi bolj dovzetni za razne predloge in sugestije vzgojiteljev.

33: V kolikšni meri se ti zdi, da lahko odločaš o skupnih stvareh, o dogovorih, pravilih, nagradah, kaznih?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Lahko odločaš. Če ti kaj ni všeč, poveš vzgojitelju. Če je treba tudi na sestankih, tako da vsi slišijo, poveš mnenje, potem se oni med sabo dogovorijo in vidijo, če je tako je tako. 01 B: Povem, kaj si mislim in potem se na koncu skupaj odločimo. 02 C: Lahko kaj predlagam, lahko tudi kaj odločam, kako bo potekalo. 03 D: Predlagam lahko. Če se drugi potem strinjajo, se mogoče upošteva. Lahko pa izrazim svoje mnenje. 04 E: Po navadi dam predlog, potem pa če se strinjajo, začnem še bolj govoriti o tem: »Dajmo, dajmo, dajmo, saj bo potem boljše ...« Tako potem poskušam, in upam da bo uspelo. 05 F: Pač povem svoje mnenje, in če se še drugi stanovalci strinjajo, pač spremenimo. 06	Lahko odločaš. Če ti kaj ni všeč, poveš vzgojitelju ali pa to poveš na skupinskih sestankih, tako da vsi slišijo. Potem se pa se med sabo pogovorijo in se odločijo 01 Povem svoje mnenje oziroma predlog in potem se na koncu skupaj odločimo. 02, 03, 04, 05, 06	Lahko povem svoje mnenje in dam predlog. O tem nazadnje odločamo vsi oziroma večina. 01, 02, 03, 04, 05, 06.

Pravila življenja in dela ustvarjajo možnosti sožitja v stanovanjski skupini, prispevajo pa tudi k ustreznemu vedenju tako mladostnikov kot tudi vzgojiteljev ter zagotavljajo izpolnjevanje nalog, kot sledijo iz namembnosti stanovanjske skupine in njenih programskih dokumentov. Pravila življenja in dela pomagajo ohraniti standard, razmere za življenje in delo, ohranjajo organizacijo in zagotavljajo kontinuirano delovanje stanovanjske skupine. Imajo pa tudi preventivno vzgojno in korektivno funkcijo. Prispevajo k strukturiranosti časa in prostora, določajo okvire in meje in ustvarjajo v vzgojni ustanovi situacije, ki so za otroke in mladostnike predvidljive in obvladljive ter jih učijo postavljati sebi in drugim distanco in meje. Pravila življenja in dela prispevajo k občutku varnosti. Imajo tudi socializacijske učinke. Posebej so pomembna kot vzgojno-korektivno

sredstvo pri otrocih in mladostnikih, ki niso zmožni obvladovati svojega vedenja in čustev. Pravila ne smejo biti toga oziroma jih je potrebno obravnavati tako, da upoštevamo razvojne potrebe in značilnosti populacije. Občasno jih je treba analizirati z vidika novih strokovnih dognanj in jih po potrebi spreminjati oziroma dopolnjevati.

Iz odgovorov je razvidno, da imajo mladostniki občutek, da lahko odločajo o skupnih stvareh, o dogovorih, pravilih, nagradah in kaznih. Seveda se njihovo mnenje upošteva, če se ostali strinjajo, oziroma če se strinja večina skupine.

34: Ali lahko odločaš o denarju, ki ga dobimo za stanovanjsko skupino, ali lahko predlagaš, kaj naj z njim kupimo?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ne. Ko smo prodali voščilnice, ki smo jih sami izdelali, smo se potem dogovorili, kaj bomo z njim. Sicer pa bi denar ki ga dobimo v stanovanjsko skupino porabil za odhod na morje. 01 B: Če vidimo, da nekaj res potrebujemo, kar še nimamo, povemo in potem poizkusimo kupiti to, kar potrebujemo. 02 C: Ja tudi. Samo recimo kar zaslužimo, ko izdelujemo kakšne vizitke in podobno. Kar ga imate pa vzgojitelji, pa nimam nič s tem, vsaj kolikor jaz vem. lahko pa predlagam. 03 D: Ja. 04 E: Zaenkrat glede denarja, je bilo samo to, da sem šla v trgovino po stvari. Drugače pa, da bi se jaz odločila oziroma dala kakšen predlog, kam s skupnim denarjem, to pa še nisem. Drugače pa bi kupila DVD predvajalnik, pa nov kavč, čeprav slišim, da ste se o novem kavču že pogovarjali. 05 F: Ja. Mislim, sodeluješ ne ravno, ampak daš predlog, zakaj bi lahko porabili, smo vprašali za kopalnico in so nam jo preuredili. 06	Ne. 01, 03, 05 Ja. 04 Lahko daš predlog za nabavo določenih stvari. 02, 05, 06 Lahko odločam o denarju, ki smo ga sami zaslužili, recimo z voščilnicami. 01, 03	Ne. 01, Ja. 04, Delno. 02,03,05 06

Mladostniki lahko dajo predlog za nabavo določenih stvari, lahko odločajo o denarju, ki ga sami zaslužijo, recimo z voščilnicami, nimajo pa pregleda nad prihodki in porabo. Mladostniki nabavljajo stvari v trgovini z naročilnico. Na ta način se sicer izognemo manipulacijam z denarjem, hkrati pa mladostniki nimajo pravega občutka, koliko porabijo za hrano. Menim, da bi v bodoče mladostnikom morali zagotoviti več vpliva in vpogleda v finance stanovanjske skupine.

35: Si seznanjen/a s hišnim redom?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja. 01 B: Sem. 02 C: Ja. 03 D: Ja. 04 E: Na žalost sem. 05 F: Ja. 06	Ja. 01, 02, 03, 04, 06 Na žalost sem. 05,	Ja. 01, 02, 03, 04, 05, 06

Hišni red in pravila obstajajo v vseh institucijah in seveda tudi v Stanovanjski skupini Postojna. Hišni red in pravila so v raznih institucijah in skupnostih postavljena zato, da omogočajo lažje bivanje v njih in doseganje določenih ciljev zaradi katerih obstajajo. Pravila urejajo odnose med posameznikom in družbo. Namen pravil je za obe strani predmet ureditve medsebojnega življenja in obstoja. Pravila nam torej odredjajo in podajajo napotke, kako se prilagoditi in hkrati zadovoljiti svoje potrebe, ki jih imamo kot posamezniki in kot pripadniki določenih skupin in družb. »Vsaka družba, tudi vsaka skupina ali ustanova, v kateri živi več ljudi skupaj, uveljavlja norme in pravila medsebojnega sožitja. Z njimi poskuša zagotoviti nemoteno delovanje skupine, institucije, ali družbe, zaščititi njene vrednosti, vrednote in pridobitve, pa tudi omogočiti medsebojno sožitje oziroma skupno življenje. Pravila in norme omogočajo posamezniku, da živi in dela z drugimi, da v skupini in s pomočjo skupine zadovoljuje svoje biološke in socialne potrebe. Po drugi strani pa ga pravila in norme omejujejo, da ne more zadovoljevati vseh svojih potreb in motivov, in da si ne more prav vsak trenutek dovoliti vsega, kar bi si zaželel in česar bi se domislil. (Skalar, 1987: 15)

Vsi mladostniki so seznanjeni s hišnim redom. Eden izmed njih je dejal:« Na žalost sem«, kar si lahko razlagamo, da mu hišni red predstavlja oviro in se mu morda ne zdi sprejemljiv.

36: Lahko nanj kaj vplivaš? Se ti zdi sprejemljiv?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja. 01 B: Je sprejemljiv. 02 C: Je v redu, kot je. 03 D: Mah, v redu je. Poizkušam se držati vseh pravil, če gre. 04 E: Ne. Na žalost ne. Kolikor toliko je sprejemljiv. 05 F: Ja. Vse mi je v redu. 06	Ja, je sprejemljiv. 01, 02, 03, 04, 06 Kolikor toliko je sprejemljiv 05 Ne. Na žalost ne morem vplivati na hišni red. 05	Ja, je sprejemljiv. 01, 02, 03, 04, 05, 06 Ne. Na žalost ne morem vplivati na hišni red. 05

Večini mladostnikov se zdi hišni red sprejemljiv, kar je dobro, saj imajo mladostniki tako občutek, da je hišni red v skladu z njihovimi željami in potrebami, le mladostnica, ki je prišla v skupino šele pred enim mesecem ima občutek, da ne more vplivati na hišni red. Najbrž si v tem kratkem času še ni pridobila ustreznih informacij in izkušenj. Če mladostniki skupaj z vzgojitelji določajo pravila in hišni red skupine, je upoštevanje le teh boljše.

37: Kaj bi spremenil/a pri hišnem redu?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Zakaj bi moral kaj spremeniti? Saj je v redu. No, razen za daljši izhod. Dežurstva so v redu, ostalo je tudi v redu. 01 B: Ja, da bi bilo spanje okrog pol enajstih, da bi lahko pogledal kakšen film do konca, ker po navadi se nam ne izide s časom. 02 C: Za spremeniti nimam nič. 03 D: Mah ne, nič ne bi spremenila, tako je čisto v redu. 04 E: Izhode, tako da bi bili malo daljši. No, moraš si zaslužiti izhod, to je dejstvo, ampak pač, tako da ne greš samo za eno urico ven, ampak imaš mogoče malo več	Nič ne bi spremenil. 03, 04 Podaljšal bi izhode. 01, 05, 06 Podaljšal bi čas odhoda k večernemu počitku, zato da bi si določene filme lahko ogledali do konca. 02, 05, 06	Nič ne bi spremenil. 03, 04 Določene stvari bi spremenil, podaljšal bi izhode in odhod k večernemu počitku. 01, 02, 05, 06

časa. Mogoče zato zamudiš večerjo, ampak dobro. No, saj po eni strani je dobro, da je ob desetih ura za spanje, po drugi strani pa ne vem, sploh nisem navajena hoditi ob takšni uri spat. Mislim, saj je dobro, da je taka ura, ker če bi bila na primer ob 11h, bi še tisto zavlačevali. Zdaj je ura za spanje ob desetih, pa potem zavlačujemo in gremo ob 11h spat. Tako da je v redu, pa ni v redu. 05 F: Izhode bi spremenila, da ne dobimo nekih kazni in za izhode bi dala, ne vem, da jih imamo več časa in dala bi, da se hodi ob 11h spat, ker ob devetih začnejo dobri filmi, mi pa moramo že ob desetih iti spat. Tako da bi tudi ob enajstih lahko šli?		
---	--	--

Mladostniki imajo le malo pripomb k hišnemu redu. Predvsem bi podaljšali izhode in čas odhoda k večernemu počitku, zato da bi si določene filme na televiziji lahko ogledali do konca.

38: H komu se obrneš po pomoč v primeru morebitnih nesoglasij v skupini, komu lahko poveš svoje mnenje, se pritožiš?

1. raven	2. raven	3. raven
A: K vzgojiteljem. Če je ravno kakšna takšna tema, potem greš najprej k tistemu, ki te ima čez, k matičnemu vzgojitelju. 01 B: Matičnemu vzgojitelju 02 C: K vzgojiteljem. 03 D: K vzgojiteljem 04 E: Po navadi grem naravnost k vzgojitelju. Se mi je že zgodil takšen primer. 05 F: K vzgojiteljem. 06	Matičnemu vzgojitelju 01, 02 K vzgojiteljem. 03, 04, 05, 06	K vzgojiteljem. 01, 02, 03, 04, 05, 06

Mladostniki se v primeru nesoglasij v skupini obrnejo po pomoč k vzgojiteljem, ki jim lahko povedo svoje mnenje in se pritožijo. Dva mladostnika sta omenila, da najprej poiščeta pomoč pri matičnemu vzgojitelju, ostali pa se obrnejo po pomoč k vzgojitelju, ki jim najbolj odgovarja. Dejstvo, da se mladostniki v primeru nesoglasij obrnejo po pomoč k vzgojiteljem oziroma k matičnemu vzgojitelju, je razveseljivo. saj naj bi bil vzgojitelj oseba, ki ji mladostnik lahko zaupa ter poišče zaščito in pomoč v kriznih situacijah. Po potrebi naj bi bil tudi zagovornik mladostnikovih pravic. Vzgojitelj ureja za mladostnike tudi druge, za uspešno strokovno obravnavo pomembne zadeve. Je oseba, preko katere se skuša optimalno individualizirati delo s posameznikom.

39: V kolikšni meri se upošteva tvoje mnenje o raznih aktivnostih? Če kaj predlagaš in podobno.

1. raven	2. raven	3. raven
A: Se upošteva, se. 01 B: Ne vem, če kaj pametnega predlagam, potem se upošteva, če pa kašne svoje pravice zahtevam, potem pa ne. Če bi se upoštevalo, kar jaz hočem, bi hodil spat ob dvanajstih. Kljub temu da sem že polnoleten, se moram držati enakih pravil, kot tisti, ki so stari 15 let, nič drugače ni kot pri mladoletnikih. 02 C: Ja, se upošteva. 03 D: Bolj ali manj se upošteva. Večkrat se upošteva . Ja, me poslušajo. 04 E: : Če bi se kaj pregovarjali o tem, kaj bomo počeli skupaj, bi verjetno dala dvoj predlog, potem bi pa videli. Pač, vedno bi povedala, kaj si mislim. Če pa ne bi imela nobene ideje, pa bi bila pač tiho. 05 F: Za enkrat se je vse upoštevalo, upam da se bo tudi od zdaj naprej 06	Se upošteva, se. 01, 03, 04, 05 Ne vem, če kaj pametnega predlagam potem se upošteva, če pa kašne svoje pravice zahtevam potem pa ne. Če bi se upoštevalo, kar jaz hočem, bi hodil spat ob dvanajstih. Kljub temu, da sem že polnoleten, se moram držati enakih pravil, kot tisti, ki so stari 15 let, nič drugače ni kot pri mladoletnikih. 02	Se upošteva, se. 01, 03, 04, 05 Včasih se upošteva, včasih ne. 02,05

Večina mladostnikov meni, da se njihove predloge upošteva. Mladostnik, ki je že dopolnil 18 let, pa meni, da se njegove predloge včasih upošteva, včasih pa ne. Do

neupoštevanja pride, ko zahteva spremembo pravil in hišnega reda. Meni, da bi pravila morala biti prilagojena starosti mladostnikov

40: V kolikšni meri vzgojitelji sodelujejo s tabo pri načrtovanju določenih dejavnosti in aktivnosti v stanovanjski skupini?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Skoraj nič, sami se odločimo, če gremo ven igrati nogomet ali kaj podobnega. Kdaj pa kdaj se dogovorimo tudi z vzgojitelji, pa gredo z nami 01 B: Če imamo denar, se lahko dogovarjamo, drugače se pa ne moremo. Nikakor. Če rečem, da bi šel rad na morje, pravijo, da bi tudi oni šli na morje. 02 C: Upošteva se moje mnenje. 03 D: Bolj ali manj sodelujemo, ja skupaj se odločamo. 04 E: Glede aktivnosti, kot so naše dolžnosti, čiščenje in podobno, pri tem ste zelo aktivni. Pa glede učenja, ste tudi zelo aktivni, glede ostalih aktivnosti, pa kaj jaz vem, v tem času še ni bilo nekih aktivnosti, razen sajenja rož, kar pa je bilo čisto enostavno, tako da smo se strinjali s tem. 05 F: V redu. V dobri meri. Zadnjič smo se odločili, da bi šli igrat nogomet in smo pač lahko šli. Lahko se dogovorimo med sabo. 06	Želel bi si več sodelovanja vzgojiteljev pri načrtovanju in izvedbi določenih aktivnosti. 01 Če ima skupina denar za določene dejavnosti se lahko dogovarjamo, če ne pa ne. 02 Dobro sodelujemo. Upošteva se moje mnenje. Skupaj se odločamo. Lahko se dogovorimo 03, 04, 06 Vzgojitelji so zelo aktivni in sodelujejo pri načrtovanju določenih dejavnosti in aktivnosti, ki spadajo med naše dolžnosti, recimo čiščenje, učenje, pri načrtovanju dejavnosti, ki spadajo med naše pravice, pa manj. 05	Dobro sodelujemo. Upošteva se moje mnenje. Skupaj se odločamo. Lahko se dogovorimo 03, 04, 06 Sodelovanje ni takšno kot bi si želel. Vzgojitelji so zelo aktivni in sodelujejo pri načrtovanju določenih dejavnosti in aktivnosti, ki spadajo med naše dolžnosti, pri načrtovanju dejavnosti, ki spadajo med naše pravice, pa manj. 01, 02, 05

Polovica mladostnikov je zadovoljna s sodelovanjem vzgojiteljev pri načrtovanju določenih dejavnosti in aktivnosti v stanovanjski skupini, polovica pa ne najbolj. Ena mladostnica je omenila, da so vzgojitelji zelo aktivni in sodelujejo pri načrtovanju določenih dejavnosti in aktivnosti, ki spadajo med njihove dolžnosti, kot so čiščenje in učenje, pri načrtovanju dejavnosti, ki spadajo med njihove pravice, pa manj. Drug

mladostnik je omenil, da so dejavnosti in aktivnosti zelo odvisne od denarja, ki je na razpolago, ki pa ga kot vedno primanjkuje, tretji pa je izrazil željo po večjem sodelovanju vzgojiteljev pri načrtovanju in izvedbi določenih aktivnosti. Mladostniki si očitno želijo, da vzgojitelji še bolj kot doslej sodelujejo pri načrtovanju in izvedbi raznih dejavnosti in aktivnosti v stanovanjski skupini.

2.3.5. Individualizacija razvoja

43: Ti je bilo omogočeno, da pred prihodom v stanovanjsko skupino prideš na ogled, spoznaš skupino, vzgojitelje in podobno?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja. 01 B: Sem. Mi je bilo omogočeno. Dan preden sem prišel, sem prišel na ogled, imeli smo kakor en sestanek. 02 C: Je bilo omogočeno, le da jaz nisem prišel, ker sem že od prej poznal, ker je moja sestra hodila sem. 03 D: Ja. Skupino so mi razkazali, vzgojitelje so mi predstavili. 04 E: Ja, je bilo omogočeno. Sem pač prišla sem in smo se pogovorili glede tega, da bi jaz prišla sem, ko je bil pač ogled stanovanjske. Čeprav sem bila jaz tukaj že prej, pač imela sem prijateljico, ki je bila tukaj, tako da sem vedela, kako približno zgleda stanovanjska od znotraj. 05 F: Ja. Da pridem v skupino, da pogledam kakšno je tukaj. Predstavili so mi hišni red, rekli so mi, da bo to moja soba in to je bilo to. Pa kje je kuhinja in dnevna soba. 06	Ja, bilo mi je omogočeno. Razkazali so mi skupino, predstavili so mi pravila in hišni red. 01, 02, 04, 05, 06. Je bilo omogočeno, le da jaz nisem prišel, ker sem skupino že od prej poznal. 03	Ja, bilo mi je omogočeno. 01, 02, 03, 04, 05, 06.

Napotitev mladostnika v stanovanjsko skupino je poseg v družino, ki običajno povzroči številne čustveno negativne reakcije staršev in mladostnikov, pri starših občutke krivde zaradi lastne vzgojne neuspešnosti, pri mladostniku pa strah pred neznanim. Poleg tega je v javnosti še vedno prisotno mnenje, da je oddaja v stanovanjsko skupino za otroka kazen, za

družino pa sramota. Vsi ti pojavi lahko povzročijo številne odpore pri starših in mladostnikih do namestitve v stanovanjsko skupino. Zato smo za odpravo vseh teh za stanovanjsko skupino nekoristnih ovir izdelali oblike prijaznega sprejema mladostnikov, ki temeljijo predvsem na načelu odprte informacije.

Mladostniki, starši in predstavniki matičnih centrov za socialno delo se na ogledu stanovanjske skupine seznani in prepričajo o možnostih nadaljnjega izobraževanja, interesnega udejstvovanja in sploh osebnostnega razvoja mladostnika v času bivanja v stanovanjski skupini, pa tudi z osnovnim redom oziroma s spravi življenja in dela. Želeli bi, da se mladostniki vključijo v skupino po lastni odločitvi, čimbolj prostovoljno.

Vsi mladostniki so dejali, da jim je bilo omogočeno pred prihodom v stanovanjsko skupino, priti na ogled skupine, spoznati skupino, vzgojitelje, mladostnike in se pogovoriti.

44: Se ti zdi, da te vzgojitelji in skupina spodbujajo pri tem, da bi postal/a samostojnejši/samostojnejša?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja, zagotovo. 01 B: To v bistvu tudi od nas pričakujejo, da postanemo samostojni, ko odidemo iz stanovanjske skupine. 02 C: Ja. 03 D: Ja. 04 E: Ja in ne. Samostojnejša v smislu, da bi si znala kaj oprati in skuhati, to že tako ali tako znam. Nimam težav s tem, da bi kaj pospravila ali pa kaj drugega naredila. Samostojnejša v smislu, da bi lahko rekla, da zdaj pa znam sama zase poskrbeti, da lahko živim sama, tega pa po mojem ne vzpodbujate ravno. Kakor mladoletniki moramo še vedno imeti nekoga, ki bo skrbel za nas, tako da, ja bolj v stilu, da znamo sami poskrbeti za hrano, obleke in podobno. V bistvu, po eni strani se mi zdi, da je čisto dovolj, če si na primer dežuren v kuhinji, da te vprašajo, ali znaš nekaj	Ja. To v bistvu tudi od nas pričakujejo, da postanemo samostojni, ko odidemo iz stanovanjske skupine. 01, 02, 03, 04, 06 V nekaterih pogledih ja, v drugih ne. Želela bi si več vzpodbujanja vzgojiteljev, da bi postala samostojnejša, tako da bi imela še več znanja in izkušenj za samostojno življenje.	Ja. 01, 02, 03, 04, 06 Vzpodbuja me le delno. 05

narediti, drugače ti pomagajo, da se pač naučiš. Po drugi strani pa, ne vem, mogoče bi lahko imeli tudi tako, da bi bili vsi skupaj in bi nam nekdo pokazal, kako se kaj naredi, vprašal, če sedaj znamo in to bi bilo to. 05		
F: Ja. 06		

Večina mladostnikov meni, da jih vzgojitelji in skupina spodbujajo pri tem, da bi postali samostojnejši. Eden izmed mladostnikov je omenil, da v bistvu od njih pričakujemo, da postanejo samostojni, ko odidejo iz stanovanjske skupine. Ena mladostnica je izrazila željo po večji vzpodbudi vzgojiteljev, da bi postala samostojnejša, ter da bi tako imela še več znanja in izkušenj za samostojno življenje.

45: Se spoštuje tvojo zasebnost, se lahko umakneš v svojo sobo, v zasebnosti telefoniraš, zakleneš svoje stvari?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja, brez problema. 01 B: Lahko. 02 C: Ja. 03 D: Lahko, ja. Na primer, svoj denar imaš lahko pri sebi, ali pa ti ga vzgojitelji pospravijo v sef, tako da drugi nimajo dostopa do njega. Telefoniraš lahko tudi v zasebnosti, sam se lahko pogovarjaš, ne potrebuješ nobenega zraven. V sobi si lahko tudi sam. 04 E: Zakleniti svojih stvari ravno ne morem, drugače pa, lahko grem v svojo sobo, pa v miru kaj delam. Pa tudi če kdo hoče priti v sobo prej potrka, tako da ja, glede zasebnosti je v redu. Res pa je, da vsi vidijo moje hlačke, ko se sušijo, tako da glede tega ne bi okrog zasebnosti, na splošno pa imam zasebnost. 05 F: Ja. Mislim telefoniram lahko, svoje stvari pa ne vem, kam naj jih zaklenem.	Ja. 01, 02, 03, 04, Ja. V glavnem lahko, ne morem pa zakleniti vseh svojih stvari. Recimo oblek. 05, 06	Ja. 01, 02, 03, 04, Večinoma ja. 05, 06

Če bi imela kaj skrivati, bi zaklenila. No, obleke bi zaklenila. 06		
---	--	--

Mladostniki so povedali, da je v stanovanjski skupini omogočeno oziroma večinoma omogočeno spoštovanje njihove zasebnosti. Lahko se umakneš v svojo sobo, lahko v zasebnosti telefoniraš, če hoče kdo priti v sobo prej potrka, denar lahko zakleneš v sef, ki je v vzgojiteljski sobi, ne moreš pa zakleniti recimo oblek, kar nekateri mladostniki pogrešajo. Z majhno investicijo nabave in vgradnje ključavnic ali nabave novih omar, bi lahko rešili ta problem.

46: Kdo poskrbi za tvoje zdravje, če se poškoduješ ali zboliš?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Vzgojitelju rečeš, pa greš k zdravniku. 01 B: Vsak vzgojitelj, tudi moji sostanovalci. Najprej pa sam. Zame poskrbijo tako, da mi nudijo to, kar potrebujem, kot na primer za tablete, ki jih lahko imamo v stanovanjski skupini, ki jih dobimo preko zavoda. Nam jih ni treba samim kupovati, jih dobimo zastonj. 02 C: Jaz sam in sicer tako, da grem k zdravniku, če je to potrebno. 03 D: Vzgojitelji. No, če sem bolna, grem običajno k zdravniku. Lahko gre kdo z mano ali pa grem sama. 04 E: Pojma nimam, nisem še zbolela od kar sem tukaj. Najbrž bi vsak vzgojitelj, ki bi bil dežuren, poskrbel zame, pa še sama zase bi poskrbela. 05 F: Vzgojitelji te pošljejo v zdravstveni dom, in če je res slabo, pokličejo domov in povedo, da si pač zbolel. 06	Jaz sam in sicer tako, da grem k zdravniku, če je to potrebno. 02, 03, 05 Vzgojitelji te pošljejo k zdravniku. 01, 04, 05, 06 Vzgojitelji zame poskrbijo tako, da mi nudijo, kar potrebujem, na primer zdravila. 02, 05	Jaz sam. 02, 03, 05 Vzgojitelji. 01, 02, 04, 05, 06

Če se mladostnik poškoduje ali zboli za njegovo zdravje poskrbi sam oziroma vzgojitelji in sicer tako, da ga napotijo k zdravniku in mu nudijo zdravila.

47: V kolikšni meri se vzgojitelji zanimajo za tvoje osebne probleme? Se ti posvetijo v razgovorih, pri učenju raznih spretnosti, problemih.

1. raven	2. raven	3. raven
A: Če vedo kaj se dogaja, pridejo do tebe, pa te vprašajo. drugače če pa ne vedo, pa pač ne pridejo. Sam jim ne boš šel govoriti. Po mojem, zdaj odvisno tudi kakšna je tema. Če je kaj takega, kar ne bi rad govoril, pač ne prideš. 01 B: Če jim te probleme zaupam, se mi posvetite, če pa jih zadržim zase, mi pa ne morete nič pomagati. Odvisno od mene, koliko sem pripravljen. To ker pa vidite, da delam narobe, mi pa pač poveste, mi svetujete. 02 C: Se zanimajo. 03 D: Ja. Skušajo mi pomagati. Zanimajo se za moje težave 04 E: Po mojem ja, samo nisem imela ravno takšnih problemov, da bi bilo za debatirati, kako se počutim, pa kaj se je zgodilo in podobno. Ampak ja, imam občutek, da bi se dalo pogovoriti z vami, mislim vzgojitelji. Učim se pa sama. F: Ja. Posvetijo se mi. 06		

48: Koliko lahko sodeluješ pri izdelavi tvojih individualnih načrtov? Lahko izbiraš šolo, načrtuješ odpust?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Kolikor hočeš. Samo poveš kaj bi rad delal, potem pa vidiš, če še kaj manjka, ti pa še oni dodajo. Šolo lahko izbiraš. Odpusta ne načrtujem, razen če mi bo šlo slabo. 01 B: Ja lahko. Na začetku se skliče sestanek, tim za vsakega, tam se potem to dogovori in tega se drži. 02 C: Večinoma sam odločam. 03 D: Šolo lahko izberem. Pa recimo kam bom šla čez vikend, ali domov ali k stari mami. Kam bom šla naprej v šolo. 04 E: Jaz svoje načrte že sama pri sebi izdelam, potem pa jih povem, izrazim željo, da bi bilo tako in ponavadi tudi je. Drugače pa poizkušam na kakšen drug način doseči, da je tako. 05 F: Kolikor hočem, če je možno, če se vzgojitelj strinja. 06	Kolikor hočeš. Poveš, kaj bi rad počel, potem pa še ostali prisotni kaj dodajo. Šolo lahko izbiraš. 01, 04, 06 Ja lahko. Na začetku se skliče sestanek, tim za vsakega, tam se potem dogovorimo in to velja. 02 Večinoma sam odločam. 03 05	Ja, sodelujem pri izdelavi individualnih načrtov in lahko v veliki meri vplivam na odločanje o moji prihodnosti 01, 02, 03, 04, 05, 06

Individualni vzgojni program po mesecu dni bivanja v ustanovi pripravi strokovni tim skupaj z mladostnikom, starši in s predstavnikom centra za socialno delo. Načrt na osnovi diagnostičnega materiala in dotedanjih opažanj pripravijo vzgojitelji in ostali strokovni delavci, ki se neposredno vključujejo v delo z mladostnikom. Načrt vsebuje aktivnosti in vsebine, ki so načrtovane dolgoročno, pa tudi dejavnosti, ki so kratkoročne narave in so že predvidene za izvedbo. Mladostnike pri obravnavi razlikujemo glede na njihove razlike v telesnem, kognitivnem, socialnem in v čustvenem razvoju. Vsak mladostnik s čustvenimi in vedenjskimi težavami je enkratno, drugačen od drugih, zato mu je treba omogočiti, kar se da ustrezno in njemu prilagojeno obliko obravnave. K vsakemu otroku ali mladostniku pristopamo torej individualno, glede na njegovo drugačnost od ostalih pa v smeri zdravega osebnostnega razvoja in ustrezno njegovim individualnim značilnostim, sposobnostim in zmožnostim prilagajamo zahteve, naloge, obremenitve, ugodnosti, omejitve, vloge itd.. Vsi

mladostniki so izjavili, da lahko sodelujejo pri izdelavi individualnega vzgojnega načrta in lahko v veliki meri vplivajo na odločanje o svoji prihodnosti, kar kaže na to, da je takšna praksa v stanovanjski skupini Postojna običajna.

2.3.6 Stopnjevanje druženja

49: Ali si v družbi, med prijatelji, sošolci, sosedi, zato ker stanuješ v stanovanjski skupini manj, enako ali bolj cenjen?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Enako. 01 B: Odvisno. Tisti, ki poznajo moje probleme, ki me bolj poznajo, me bolj cenijo kot tisti, ki ne vejo, kako je. Nekateri me manj cenijo, ker mislijo, da sem problematičen. 02 C: Enako. 03 D: Enako. 04 E: Po mojem se večina tistih, s katerimi se družim, obnaša normalno, enako kakor prej. Mogoče si med sabo kaj govorijo o meni. Ali pa kakšni drugi, ki me niti dobro ne poznajo. Kako naj vem, kaj si mislijo. Tudi glede bolnice ni nihče tako reagiral, da bi se sedaj do mene obnašal, kot da sem, ne vem, kako mentalno čudna oseba. Tako da, kaj pa vem, normalno se obnašajo, ni nekih posledic. Se pravi približno enako. 05 F: Isto. 06	Enako. 01, 03, 04, 05, 06 Odvisno. Tisti, ki poznajo moje probleme, ki me bolj poznajo, me bolj cenijo kot tisti, ki ne vejo, kako je. Nekateri me manj cenijo, ker mislijo, da sem problematičen. 02	

Večina mladostnikov je odgovorila, da so v družbi, med prijatelji, sošolci, sosedi, zato ker stanujejo v stanovanjski skupini, enako cenjeni. Ena mladostnica je izrazila dvom, da mogoče kdo negativno govori o njej, ko nje ni v bližini, vendar pa kakih negativnih posledic ne občuti. Zanimiv je odgovor mladostnika, ki pravi, da tisti, ki ga bolje poznajo,

ki poznajo njegove probleme, bolj cenijo kot tisti, ki ne poznajo njegove situacije. Meni, da ga nekateri sedaj manj cenijo, ker mislijo, da je problematičen.

50: Ti je omogočeno, da se družiš z ljudmi, ki niso člani skupine?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja, odvisno, če počneš ravno neumnosti s tistimi, potem ne, kar je edino prav. Ja, če se s tistim prijateljem hodiš ravno tepsti ali pa kaj razbijati ali kaj takega, potem je v redu, da ti potem ne dovolijo več hodit iven s tisto osebo. 01 B: Ja, mi je. S prijatelji v okolici stanovanjske, v Ljubljani pri mami. 02 C: Ja. S komerkoli. Grem ven ali pa se pogovarjamo pred stanovanjsko. 03 D: Ja. S prijatelji, ki jih poznam od drugod, s sošolci, pa tudi tistimi, ki so samo prijatelji tukaj iz Postojne. 04 E: Ja. 05 F: Ja, poveš s kom greš, kam greš. No, saj ni treba niti povedati, samo je lepo, da poveš, s kom se družiš. 06	Ja. Delno je to odvisno od tega, kako se obnašaš v družbi teh ljudi. Če počneš neumnosti, kot na primer pretepanje, vandalizem ali kraja, potem ti vzgojitelji ne dovoljujejo druženja s to osebo. 01 Ja. S sošolci, prijatelji iz Postojne in od drugod, s komerkoli. Grem ven ali pa se pogovarjamo pred stanovanjsko. 02, 03, 04, 05, 06	Ja. 01, 02, 03, 04, 05, 06

Mladostnikom je omogočeno druženje z ljudmi, ki niso člani skupine. Družijo se lahko s komerkoli, s sošolci in prijatelji iz Postojne in od drugod. Gredo ven ali pa se pogovarjajo pred stanovanjsko skupino. En mladostnik je omenil, da je to delno odvisno od tega, kako se obnašaš v družbi teh ljudi. Če počneš neumnosti, kot na primer pretepanje, vandalizem ali kraja, potem ti vzgojitelji ne dovoljujejo druženja s to osebo. Vzgojitelji torej le v redkih primerih, ko ocenijo, da druženje z določenimi posamezniki ni koristno za mladostnika, ki živi v stanovanjski skupini, posegajo tako, da omejujejo druženje, sicer pa ne.

51: Lahko dobivaš obiske?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja lahko. 01	Ja lahko. 01, 03, 04	Ja lahko. 01, 02, 03, 04, 06
B: Ja lahko, ampak vse v dogovoru z vzgojiteljem. 02	Ja lahko, v dogovoru z vzgojiteljem. 02	Obiskov še nisem dobila, ponavadi grem jaz ven, ali pa pridejo pred hišo. 05
C: Ja. 03	Obiskov še nisem dobila, ponavadi grem jaz ven, ali pa pridejo pred hišo. 05	
D: Ja. 04	Ja lahko, a raje vidim, da ne hodijo 06	
E: Obiskov še nisem pripeljala, ponavadi grem jaz ven, ali pa pridejo sem pred hišo. 05		
F: Ja, če hočem. Lahko bi prišli, samo mi je lepše, da ne hodijo 06		

Mladostniki lahko dobivajo obiske in o tem obvestijo oziroma se dogovorijo z vzgojiteljem, le ena mladostnica, ki je v skupini šele kratek čas, je izjavila, da obiskov doslej še ni imela, ker gre ona ven, ali pa prijatelji pridejo pred hišo.

52: Ti je omogočeno, da uporabljaš storitve zunaj stanovanjske skupine? Interesne dejavnosti, knjižnico...

1. raven	2. raven	3. raven
A: Vse to lahko, samo z vzgojiteljem se dogovoriš. 01	Ja. Lahko, samo z vzgojiteljem moraš dogovoriti. 01, 02, 03, 04, 05	Ja. Lahko, samo z vzgojiteljem moraš dogovoriti. 01, 02, 03, 04, 05, 06
B: Je, ja. 02		
C: Ja. Lahko hodim kam delat. 03	Ja, če bi to hotela. 06	
D: Ven grem na sprehode. Nimam kakšnih posebnih interesnih dejavnosti. 04		
E: V klub ravno ne hodim. Na banko pa grem ja, ne plačujem ravno položnic, ampak lahko grem ja. Mi je omogočeno. 05		
F: Ja, če bi hotela ja. 06		

Mladostniki so si enotni, da jim je omogočeno uporabljati razne storitve zunaj stanovanjske skupine, razne interesne dejavnosti, knjižnico, idr. seveda pa se morajo o tem dogovoriti z vzgojiteljem.

53: Kako pogosto hodiš iz stanovanjske skupine?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Skoraj vsak dan. Pride kakšen teden, ko ne grem skoraj nič ven, če nisem razpoložen, se mi ne da iti. B: Trikrat do petkrat na teden. C: Ven lahko hodim pogosto, vsak dan D: Enkrat ali dvakrat na dan bolj ali manj. E: F: Če je mogoče, vsak dan. No, niti ne, odvisno. Če se mi ljubi grem, če ne ne.		

54: Se odkar si v skupini manj, enako ali več družiš z ljudmi izven skupine?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Enako. 01 B: V bistvu več kot v Ljubljani. Veliko časa sem pri očetu, ker se dogovarjam kako naprej. Od prej pa ni razlike. 02 C: Enako. 03 D: Enako se družim. 04 E: Če pogledam za nazaj, se približno enako, saj sem se tudi prej z večino prijateljev in sošolcev videla samo v šoli, ker pač vsi stanujejo v drugih vaseh ali krajih kakor jaz, tako da se že tako nismo nič videli. Po eni strani pa, če bi imela malo več časa, bi se malo več videli, ker jih je veliko tukaj v Postojni, samo se moram pač učiti, pa nimam toliko časa za	Enako. 01, 03, 04, 05, 06 V bistvu več kot v Ljubljani. Veliko časa sem pri očetu, ker se dogovarjam kako naprej. Od prej pa ni razlike. 02	Enako. 01, 02, 03, 04, 05, 06

hodit ven. Tako da, približno enako. 05		
F: Isto. 06		

Mladostniki se, odkar so v skupini, enako kot prej družijo z drugimi ljudmi. Bivanje v skupini torej ne vpliva in ni ovira za druženje, kar je razveseljivo.

55: Koliko stikov imaš s sorodniki, starši?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Vsak vikend se vidimo, kdaj pa kdaj tudi med tednom, če greš domov ali pa če sem pridejo na kakšen sestanek ali kaj podobnega. Ali pa če so v bližini, te pridejo malo pozdravit. 01 B: S starši imam kar v redu stike, z brati in sestrami pa bolj malo, so vsak na svojem koncu, so vsi že samostojni. Razen ta male očetove hčerke. S starši se slišim pa vsak drugi dan, če se ne vidimo, se slišimo pa po telefonu. 02 C: S starši se lahko pogovarjam kadar hočem. Domov grem vsak vikend. 03 D: Slišimo se večkrat na dan. Bolj ali manj s staro mamo in z mamo. Večinoma grem vsak vikend domov. 04 E: Ne vem, z mamo se veliko slišim po telefonu, s sestro bolj malo, ampak se vidimo med vikendom. Z očijem se niti po telefonu niti v živo ne pogovarjava ravno dosti. Ostali sorodniki pa enako, se vidimo, če gremo slučajno k njim na obisk. 05 F: V isti meri imam, ni nič kaj posebnega. 06	S starši se lahko pogovarjam kadar hočem. Domov grem vsak vikend. 03, 04 S starši imam kar v redu stike, z brati in sestrami pa manj. 02 Z mamo se veliko slišim po telefonu, s sestro bolj malo, ampak se vidimo med vikendom. Z očijem se niti po telefonu niti v živo ne pogovarjava ravno dosti. Ostali sorodniki pa enako, se vidimo, če gremo slučajno k njim na obisk. 05	Vsaj z enim od staršev imam pogoste stike. Skoraj vsak vikend grem domov. 01, 02, 03, 04, 05, 06

Starši otrok in mladostnikov in drugi pomembni odrasli iz mladostnikovega primarnega socialnega okolja so pomembni dejavnik v času njihove obravnave v stanovanjski skupini. Večina mladostnikov se po odpustu vrača v domače okolje, zato je pomembno, da

mladostniki ohranjajo stik z njimi. Prekinitev vezi z družino oziroma s starši pomeni za mladostnika čustveno obremenitev. Pri obravnavanju otrok mora biti poudarek na rehabilitaciji v družini, zato mora biti, čim so podane primerne okoliščine, otrok vrnjen v družino. V času ločitve pa mora biti z družino povezan in v nenehnem stiku. (Filipčič, 1998) Vsi mladostniki imajo stik s svojimi starši, kar je dobro. Z njimi so v kontaktu pogosto. Nekateri dnevno komunicirajo prek telefona, vsi pa skoraj vsak vikend hodijo domov. Tudi vzgojitelji si prizadevamo, da z mladostnikovo družino oziroma s starši čim več sodelujemo, saj tudi potrebujejo pomoč pri vzgoji in medsebojnem delovanju.

56: Ali uporabljaš računalnik, internet?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja. Na računalniku in na mobilnem telefonu. 01	Ja. Uporabljam. 01, 02, 03, 04, 05	Ja. Uporabljam. 01, 02, 03, 04, 05, 06
B: Če imam čas, ga uporabljam. 02	Bolj malo, ker je zaseden. Drugače pa če vprašam in če sem bila prida čez dan, potem dobim prenosnega. Če si ga zaslužim. 06	
C: Če kaj rabim, ali pa za sprostitev. 03		
D: Uporabljam. 04		
E: Ja, tako povprečno 5 minut na dan. 05		
F: Bolj malo, ker je zaseden. Drugače pa če vprašam in če sem bila prida čez dan, potem dobim prenosnega. Če si ga zaslužim. 06		

Vsi mladostniki uporabljajo internet. Nekateri več, predvsem tisti, ki ga uporabljajo preko mobilnega telefona, drugi manj.

57: Uporabljaš internet tudi za komuniciranje z vrstniki?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Tudi. To skoraj najbolj. Greš na Facebook, pa se pogovarjaš. Prva uporaba. Za šolo bolj malo, če je ravno kakšna seminarska naloga ali kaj takega. 01 B: Ja. Uporabljam Facebook, in messenger. 02 C: Tukaj ga rabim za šolo, če grem kaj pogledati na internet. Doma pa ga uporabljam večinoma za igrice. 03 D: Tudi. Ja. Facebook. 04 E: V bistvu grem včasih tako, za minutko, pogledati na Facebook. Nisem ravno dejavna na njem, grem samo malo pogledat, kaj se dogaja. Odvisno, če kaj rabim. 05 F: Ja. Odvisno lahko grem kaj gledat na računalnik, lahko pa si pišem s kolegi preko emailov, in Facebooka. 06	Ja. Uporabljam Facebook, elektronsko pošto in messenger. 01, 02, 04, 05, 06 Ne, 03	Ja. 01, 02, 04, 05, 06 Ne, 03

Za komuniciranje z vrstniki uporabljajo internet skoraj vsi mladostniki, le eden ga ne uporablja za komuniciranje z vrstniki, ampak za šolo, igranje igrice in splošno informiranje. Uporaba interneta za medsebojno komuniciranje z vrstniki je med mladostniki dokaj pogosta in običajna.

2.3.7. Razno

62: Kako naj bi izgledala, oziroma delovala stanovanjska skupina, da bi se mladi oziroma ti, počutili še bolje? Kaj bi spremenil, če bi bil ravnatelj, kaj pogrešaš in podobno?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Recimo prvo kot prvo, bi gotovo več ljudi prišlo do hiše, če bi fasada bila lepša, bi več ljudi takoj videlo, kakšna dobra hiša je to. Kakšen računalnik več bi dal, televizija je v redu, samo je premalo programov, doma jih imam 500, tukaj jih je pa samo 60. Kakšne omarice bi lahko dobili, bolj kakovostne, te niso ravno v redu. Za pogoje bi tudi bil že čas, da jih zamenjamo. Mize so pa v redu. Miza je zadnja, mize itak ne potrebuješ, pišeš na tleh, pa na postelji. Kavč smo že naročili, drugače bi tudi to omenil. Pa televizijo, bi dal plazmo ali pa LCD ali kaj ja že, bi dal takšno, da bi bila malo večja. Ja, hobi prostor bi spremenil, bi dal noter fitnes ali kaj takega, da bi se lahko malo sprostiti, malo znoreli, ne da se moramo znoreti tako, da dražimo vzgojitelje, pa da tekamo po skupini. 01 B: Ne vem, da bi mogoče imeli malo več izletov. Saj to smo se že nekaj dogovarjali, da bi šli, pa nismo šli. 02 C: Spremenil bi, da bi lahko dobil žepnino, pa da bi hodili ven na praznovanja, na primer na pico. Tako za rojstni dan. Sedaj pa imamo noter, kupimo torto, jo naredimo in to je to. Raje bi videl, da se gre nekam ven. Na primer, da se gre kam na morje. Da bi kakšen vikend organizirali kopanje v bazenu, da bi šli na sprehod v gore. 03 D: Rada bi, da bi bili malo bolj samostojni, mislim tako, ne da bi počeli ravno, kar bi hoteli, ampak tako, da bi bili	Novo fasado 01 Več računalnikov 01 Več TV- programov 01 Nove omarice 01 Nove pogoje 01 Večji sodobnejši LCD ali plazemski televizor. 01 »Hobi« prostor bi opremil z napravami za fitnes in telovadbo. 01, 05 Organiziral bi več izletov. Na primer na morje, v gore, kopanje v bazenu, ipd. 02, 03 Mladostnikom bi dal žepnino. 03 Za rojstne dneve bi hodili ven, na pico. 04 Daljši izhodi 04 Krajše učne ure 04 Večjo hišo oziroma več prostora za vsakega posameznika 05	Sprememba velikosti in zunanjosti stanovanjske skupine 01, 05 Sprememba opremljenosti prostorov in pripomočkov 01, 05, 06 Organiziral bi več izletov. Na primer na morje, v gore, kopanje v bazenu, ipd. 02, 03 Sprememba določenih pravil stanovanjske skupine kot na primer podaljšanje izhodov, skrajšanje učnih ur, praznovanje rojstnih dni v javnih lokalih, dovoljenje za posedovanje domačih živali in uvedba žepnine 03, 04

recimo lahko dlje zunaj in podobno. Drugega pa nič, no mogoče, da bi malo skrajšali učne ure. 04 E: Kaj pa vem, jaz bi dala drugo hišo, da bi bila lepša, pa malo večja, da bi imel vsak malo več prostora, ne pa, da smo tukaj tako natrpani. Pa tudi dnevna soba, pa kuhinja pa hodniki. Zadnjič smo se pogovarjali, da bi imeli tudi telovadnico, da bi imeli malo več možnosti. Pa da bi bile kopalnice malo bolj urejene, no saj zdaj so omarice, samo voda je pa še vedno problem. »Kaj bi dala, da bi bilo več tople vode?« Kar se tiče zunanosti, bi jaz še večji vrt naredila, tukaj je pač vrtek, kjer je zelenjava in to, ni pa veliko trave. Pa od doma sem navajena, da imamo kužka, sedaj ga sicer ni več, ampak drugače sem navajena, da imamo kužka. Drugače bi se po mojem večina tukaj izživiljala nad živaljo, če bi bila tukaj v stanovanjski, pa nobeden ne bi skrbel zanjo ali kakor koli, samo žival je na nek način tudi odgovornost in se potem pač moramo naučiti tudi te odgovornosti. Na primer punce, kot bodo skrbele za svojega dojenčka ali pa fantje. Enostavno veš, da moraš za nekaj poskrbeti, ne da samo pustiš ležati, tako da to bi bila po mojem zelo dobra obveznost za vse skupaj, da skrbijo za eno živo bitje, ne samo zase. Jaz skrbim za živali, če stopim na polža, mi je hudo. Sem pa slišala, da nekateri tukaj veliko uničujejo, tako da za tiste ne bi bilo ravno dobro, če bi imeli kakšno živo bitje še zraven, za nekatere pa bi bila to smo odgovornost. F: Spremenila bi tako, tam kjer imamo hobi prostor, bi naredila prostor za učne ure, da bi imeli toliko miz kolikor nas je v stanovanjski skupini, da bi bil tam vzgojitelj, da mu ne bi bilo treba hoditi gor in dol in da bi res imeli učne ure, ker nekateri spijo med učnimi urami. Da bi imeli poseben prostor, kjer bi imeli pralni	Več tople vode 05 Večji vrt 05 Dovolila bi imeti domače živali, na primer kužka 05 V hobi prostoru bi naredila prostor za učne ure, da bi bile te bolj intenzivne 06 Poseben prostor, kjer bi imeli pralni stroj, kjer bi bil prostor za likanje in omara za obleke in brisače. 06	
--	---	--

stroj, za likanje in omaro za obleke, za brisače in v eni majhni sobici, da bi bil en računalnik. To bi spremenila, če bi bila jaz ravnateljica.		
--	--	--

Odgovori na to vprašanje so bili pričakovano obširni. Mladostniki so podali kar nekaj konstruktivnih predlogov o spremembi prostorov, opreme, pravil in odnosov. Želijo s novo fasado, več računalnikov, nove omarice, nove pogoje, večji sodobnejši LCD ali plazemski televizor, več tople vode, večji vrt, dovolili bi imeti domače živali, na primer kužka, »hobi« prostor bi opremil z napravami za fitnes in telovadbo, ter tako popestrili možnost za rekreacijo v sami skupini, organizirali bi več izletov, na primer na morje, v gore, kopanje v bazenu, ipd. , spremenili bi določena pravila stanovanjske skupine; podaljšanje izhodov, skrajšanje učnih ur, praznovanje rojstnih dni v javnih lokalih, dovoljenje za posedovanje domačih živali in ponovno bi uvedli žepnine. Predlagane spremembe se mi zdijo povsem utemeljene in potrebne za izboljšanje delovanja stanovanjske skupine. Na žalost pa so nekatere odvisne od denarja. V sobah je res potrebno zamenjati postelje in omare, saj so obstoječe v glavnem že dotrajane in po devetnajstih letih uporabe potrebne zamenjave. Praznovanje rojstnih dni v javnih lokalih in ponovna uvedba žepnine se nanašata na pravice, ki so jih mladostniki pred leti že imeli in se jih še nekateri mladostniki še spomnijo. Prav gotovo bi kazalo razmisliti o ponovni uvedbi žepnine in ponovni možnosti praznovanja rojstnih dni v javnih lokalih, saj bi to delovalo pozitivno na motivacijo in odnos mladostnikov. »Hobi« prostor je edini prostor v stanovanjski skupini, ki omogoča rekreacijo in športno udejstvovanje. V njem je miza za namizni tenis, kar pa ne zadostuje vsem potrebam mladostnikov po rekreaciji. Oprema za fitnes bi izboljšala to stanje. Potrebe po rekreaciji bi lahko rešili tudi z najemom telovadnice v mestu. Mladostniki si želijo tudi več izletov. Šli bi na primer na morje, v gore ali se kopat v bazen, ipd. Res je, da za izvedbo teh dejavnosti potrebujemo več denarja, a vseeno ne toliko, da to ne bi bilo izvedljivo. Letos smo šli na letovanje na morje. Pokazalo se je, da se medsebojne vezi na takih projektih še poglobljajo.

63. Kaj bi pa spremenil glede odnosov, pravil?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Pravil ravno ne bi ukinil, so kar v redu. Razen to za ven, bi podaljšal vsaj do tri ure na dan. Moraš biti tudi zunaj, ne moreš biti skozi tukaj. Recimo tako, da bi bila večerja takoj po učnih urah, to bi spremenil, da bi potem lahko, ko bi učne končal, bi šel delat večerjo, pojedel in potem bi lahko šel ven. Zdaj je pa brez veze, ko končaš z učnimi urami, pa imaš eno uro prosto, potem je večerja, potem imaš pa še eno uro ali pa uro pa pol za ven, kar spet ni ravno v redu. Spanje bi prestavil nazaj na deset, kot je bilo, zdaj moraš biti ob pol desetih že v sobah, pa se pripravljati na spanje. Drugače je v redu, če si lahko zunaj do pol desetih, potem bi pa televizijo mogoče lahko gledali vsaj do pol enajstih. 01 B: Da bi se vzgojitelji prilagajali mladostnikom, ne mi vzgojiteljem. Ko kdo naredi kakšno napako, da se z njim najprej pogovorijo, da se mu da več priložnosti, da se poizkuša naučiti iz tiste napake. Mogoče malo prehitro kaznujete. Vsaj dvakrat, da se ga opozori, da se usede z njim, se pogovori, se pove svoje, če pa ne gre, pa se potem kaznuje. Ja, za kakšne banalne stvari. Če zamudi ali kaj podobnega. Da se takoj ne kaznuje. Pa , da bi hodili spat ob pol enajstih recimo. 02 C: Ne. Pri tem nimam pripomb. 03 D: Rada bi, da bi bili malo bolj samostojni, mislim tako, ne da bi počeli ravno kar bi hoteli, ampak tako, da bi bili recimo lahko dlje zunaj in podobno. Drugega pa nič, no mogoče, da bi malo skrajšali učne ure. 04 E: Odnos mladostnikov v stanovanjski, je čisto od njih odvisen, lahko se obesi na vsako malenkost, ki mu ni prav in bo	Pravila in odnosi so kar v redu. Ne bi jih bistveno spreminjal. 01, 03, 06 Podaljšal bi izhode 01, 04 Večerja naj bi bila takoj po učnih urah. 01 Gledanje televizije bi podaljšal do 10.30. 01, 02 Več samostojnosti. 04 Da bi se vzgojitelji prilagajali mladostnikom, ne mi vzgojiteljem. 02 Prehitro kaznujete. V primeru napak bi večkrat uporabil samo opozorila in razgovore. 02 Skrajšala bi učne ure 04 Pravila bi morala za nekatere biti še bolj stroga, za druge pa pač ne, če je priden se mu lahko še malo popušča, drugače pa ne. 05	Pravila in odnosi so kar v redu. Ne bi jih bistveno spreminjal. 01, 03, 06 Več prostega časa 01, 04, 02 Kazni bi izrekal redkeje. V primeru napak bi večkrat uporabil samo opozorila in razgovore. 02

potem zaradi tega agresiven ali pa kaj. Potem glede izgleda stanovanjske, nimam ravno nekih idej, kako bi morala izgledati, hiša pač. Glede dejavnosti, da bi se boljše počutili, pa se morajo sprijazniti, da so pač učne ure in se je treba tega držati, ker je boljše za njih. Ker kolikor jaz vidim, imajo ti, ki so tukaj, kar velike probleme s šolo. Jaz imam sedaj probleme sicer s tem, da moram sedaj zelo veliko nadoknaditi. Ampak drugače glede učenja nimam večjih problemov. Tukaj bi drugače res rabili učne ure, ne pa da jamrajo: »Joj učne ure, joj.« Pač sprijazniti se moraš s tem, da se moraš učiti in to je to. Po mojem je to njihov največji problem. Pravila bi morala za nekatere biti še bolj stroga, za druge pa pač ne, kolikor je priden, toliko se mu lahko še malo popušča, drugače pa ne. 05 F: Odnosi so v redu. Hišna pravila so v redu. 06		
---	--	--

Kot se je že v odgovorih na prejšnje vprašanje pokazalo, si mladostniki glede spremembe odnosov in pravil želijo več prostega časa. S tem v zvezi bi podaljšali izhode, skrajšali učne ure in podaljšali čas odhoda k nočnemu počitku. Želijo si tudi še več samostojnosti ter da bi se vzgojitelji bolj prilagajali mladostnikom in ne obratno. Enemu mladostniku se zdi, da prehitro kaznujemo in predlaga, da naj v primeru napak večkrat uporabimo samo opozorila in razgovore, nasprotno pa druga mladostnica pravi, da so pravila za nekatere še premalo stroga. Večini mladostnikov pa se pravila in odnosi zdijo kar v redu. In jih ne bi jih bistveno spreminjali.

64: Kako življenje v stanovanjski skupini vpliva nate?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Po mojem, ko bom prišel ven, bom bolj samostojen, ne bom ravno neumnosti počel. Več bom vedel, raje bom pomislil preden bom kaj nameraval storiti ali kaj takega. 01 B: Tisti, ki je prišel s tem namenom, ker ima probleme v družini, se po mojem boljše počuti, kot se je prej. Name v redu vpliva. 02 C: Ja, je koristno, da kaj spremeniš v življenju. 03 D: V redu. Pri računih mi pomagajo, ko rabim za pouk. 04 E: Zaenkrat v redu. 05 F: V redu. 06	Ko bom odšel iz stanovanjske skupine, bom bolj samostojen, ne bom počel neumnosti. Več bom vedel, pomislil bom, preden bom kaj storil. 01 Tisti, ki je prišel zato, ker ima probleme v družini, se po mojem boljše počuti, kot se je prej. Name v redu vpliva. 02 Ja, je koristno. Da kaj spremeniš v življenju. 03 V redu. 04, 05, 06,	Pozitivno vpliva. Postajam samostojnejši zrelejši in odgovornejši. Stvari spreminjam na bolje 01, 02, 03, 04, 05, 06

Mladostniki so ocenili, da življenje v stanovanjski skupini pozitivno vpliva na njih, saj postajajo samostojnejši zrelejši in odgovornejši. Stvari pa spreminjajo na bolje.

65: Je tvoje življenje boljše sedaj, ali prej ko še nisi bil v skupini?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Mah, enako. 01 B: Zame se mi zdi, da je kar boljše. Se počutim bolj samostojnega, vedel sem kaj me čaka, kako se bom moral obnašati. 02 C: Ah, meni je skozi enako. 03 D: Ja, boljše je sedaj. 04 E: V bistvu, če pogledam za tri mesece nazaj je boljše, čeprav po eni strani sem se dobro počutila tudi tam, po drugih pa tukaj. 05 F: Ja, zdi se mi boljše. 06	Enako. 01, 03 Ja, boljše je sedaj. 02, 04, 06 Je boljše, čeprav sem se po eni strani dobro počutila tudi tam. 05	Enako. 01, 03 Boljšje je sedaj. 02, 04, 05, 06

Večina mladostnikov, kar štirje menijo, da je njihovo življenje boljše sedaj, ko so v stanovanjski skupini, dva pa pravita da je enako. Vsekakor je to zelo pozitivna ocena, ki kaže na to, da je Stanovanjska skupina Postojna primerna oblika bivanja mladih, ki zaradi različnih ogrožujočih dejavnikov ne živijo v primarni družini.

66: Se ti zdi bivanje v stanovanjski skupini zate koristno?

1. raven	2. raven	3. raven
A: Ja. Da se vsaj kaj naučiš, recimo kuhati ali pa opravljati kakšna gospodinjska opravila, ne pa da potem, ko imaš dvajset let, ne znaš nič narediti. 01 B: Ja. Sploh, ko se odmaknem od kakšnih osebnih problemov, ki sem jih imel včasih, na primer doma. 02 C: Ja, je koristno. Da kaj spremeniš v življenju. 03 D: Ja. 04 E: Ja, drugače ni bi bila tukaj. 05 F: Ja, da naredim šolo in si ustvarim svoj poklic in si ustvarim svojo družino 06	Ja. Da se vsaj kaj naučiš, recimo kuhati ali pa opravljati kakšna gospodinjska opravila. 01 Ja. Sploh ko se odmaknem od osebnih problemov, ki sem jih imel včasih doma. 02 Ja. 03, 04, 05 Ja, da naredim šolo si ustvarim svoj poklic in si ustvarim svojo družino 06	Ja. 01, 02, 03, 04, 05, 06

Vsi mladostniki ocenjujejo svoje bivanje v skupini kot koristno za njih. Razlogi so podobni: da se kaj naučiš, recimo kuhati ali pa opravljati kakšna gospodinjska opravila, da naredim šolo si ustvarim svoj poklic in si ustvarim svojo družino in se odmaknem od osebnih problemov, ki sem jih imel včasih doma. Tako pozitivna ocena nas je presenetila in nas razveselila.

67: Če nisi mogel/mogla na vprašanja odgovarjati iskreno, ker sem jaz vzgojitelj, ali bi rad še kaj povedal/a ali bi kaj prilagodil/prilagodila, lahko na določena vprašanja odgovoriš tako, da jih napišeš na računalniku, jih natisneš in vržeš v nabiralnik.

A: Vse je bilo v redu. B: Dobro. C: Ne, sem lahko govoril iskreno. D: E: Ja, rada bi sporočila ljudem, da stanovanjska skupina ni takšna kot popravni dom, kjer nimajo niti nadzora nad odnosi ali kaj takega, da se ne znajo obnašati in podobno. Tukaj so pač normalni ljudje z nekimi težavami, ki jih morajo rešiti in to je to. Sicer pa nimam kakšnih zadržkov, ne pred vami, ne pred drugimi vzgojitelji. Ne delujete mi čudni ali kakorkoli, da bi imela zadržke ali pa bi nekaj skrivala. Pač povem, kar mislim. F: Dobro.		
--	--	--

Nihče ni ničesar napisal.

3. SPOZNANJA, SKLEPI IN PREDLOGI

3.1 POGLABLANJE ODNOSOV

Osnovni pogoj za delo je ustrezno ozračje, ki ga določajo odnosi med vzgojitelji in stanovalci, odnosi med vzgojitelji ter odnosi med njimi samimi. Stik in odnos sta sredstvi, s katerima se vzdržuje trdnost skupine in preprečuje negativno vedenje. Tako se razširja sposobnost mladih, da odločajo, soodločajo in ravnajo samostojno, vzporedno s tem pa se zmanjšujeta njihova negativna samopodoba in zapostavljenost.

Raziskava je pokazala, da mladostniki počutje in vzdušje v Stanovanjski skupini Postojna v glavnem doživljajo dokaj pozitivno, kar je, če upoštevamo dejstvo, da so bili na nek način izločeni iz domačega socialnega okolja, dobra ocena. Dobra socialna klima povečuje povezanost med člani skupine in najpogosteje prispeva tudi k večji učinkovitosti skupine in obratno. Socialno vzdušje je odvisno od kohezivnosti skupine in pa privlačnosti skupine za posameznika. Vsekakor je vzdušje v veliki meri odvisno od dobrih medsebojnih odnosov, na katerih je potrebno vedno znova graditi.

Mladostnikom v stanovanjski skupini je všeč to, da lahko uporabljajo računalnik in gledajo televizijo, da imajo izhode in se lahko družijo s prijatelji, ter da so relativno samostojni in neodvisni. Kar nekaj mladostnikov ima pripombe na določena pravila, zadolžitve in odnose, predvsem so izpostavili, da imajo premalo prostega časa in prekratke izhode. Izhode bi podaljšali vsaj za pol ure. O tem bi veljalo razmisliti in v primeru večinskega mnenja prilagoditi dnevni red in pravila v stanovanjski skupini. Kritični so tudi do stanovalcev, ki ne opravljajo svojih dolžnosti in tistih, ki so prepirljivi in se v skupini kregajo, kar kaže na to, da imajo raje mirnejše in nekonfliktno vzdušje v skupini.

Najbolj pogost način kaznovanja v naši skupini je prepoved izhoda in odvzem uporabe računalnika in to, da jih vzgojitelj okara. Kazni običajno niso dolgotrajne. Vzgojitelji največkrat pohvalijo mladostnike tako, da jih ustno pohvalijo in čestitajo, ter da jim dajo nagrade, največkrat v obliki čokolade oziroma sladkarij. Kriteriji za pohvalo in nagrado morajo biti utemeljeni, kajti v nasprotnem primeru pohvala in nagrada izgubita motivacijsko vrednost. Enako velja za grajo in kazen. Večina mladostnikov ocenjuje, da so

pohvale in graje pravične, le ena mladostnica meni, da kazni niso pravične. Omenila je, da kazni doma ni dobivala in jih ni upoštevala, če so jih slučajno dali. Mladostniki imajo torej v glavnem pozitiven odnos do pohval in graj in smatrajo, da so pohvale in graje vzgojiteljev v glavnem utemeljene.

Večina mladostnikov ocenjuje odnos med vzgojitelji in mladostniki pozitivno, kar je razveseljivo, saj je vzpostavitev pozitivnega odnosa med mladostnikom in vzgojiteljem temelj za uspešno delo z mladostnikom. Mladostnica, ki je pred kratkim prišla v skupino, je bolj kritična in meni, da odnosi niso najboljši, ker kot pravi, kričijo drug na drugega in se včasih nekateri mladostniki obnašajo, kot da nimajo spoštovanja do ničesar. Večina mladostnikov konfliktov, ki včasih nastanejo med njimi in vzgojitelji, ne ocenjujejo kot kritične, čeprav se vsi strinjajo, da je počutje v skupini najlepše, ko najdemo »skupen jezik«, ko se medsebojno dobro razumemo. Vsi si želijo dobrih odnosov z vzgojitelji. Vsekakor, bi vsak vzgojitelj pri sebi moral razmisliti o tem, kako reagira v sporih in se v posameznih konfliktih z mladostniki mogoče odzvati mirneje in bolj kontrolirano kot doslej. Sicer pa so mladostniki z vzgojitelji v glavnem zadovoljni, saj trdijo, da se vzgojitelji zanimajo za njih. Nekateri se zanimajo bolj, drugi manj, vendar si vsi praviloma vzamejo dovolj časa in jim pomagajo pri učenju, jim dajo dober nasvet in pomagajo.

Raziskava je potrdila, da je psihična bližina med vzgojiteljem in mladostnikom odločilnega pomena, saj se brez nje ne morejo realizirati vzgojni cilji, ker ne pride do procesa identifikacije. Stopnja zaupanja vzgojiteljem je dokaj velika, saj nihče ni odgovoril, da vzgojiteljem ne zaupa, kar je razveseljujoče. Vzgojiteljem zaupa večina mladostnikov, čeprav nekateri vzgojiteljem ne morejo zaupati prav vsega, predvsem intimnih stvari. Mladostniki zaupajo vzgojitelju predvsem takrat, ko potrebujejo pomoč, in ko gre za stvari, za katere predvidevajo, da jih bodo vzgojitelji pomagali rešiti. Vzgojitelji bi morali tudi v bodoče poglobljati stopnjo zaupanja, saj je eden izmed mladostnikov izrazil željo, da si včasih želi, da bi vzgojiteljem lahko več zaupal, čeprav doslej nihče od vzgojiteljev ni izrabil zaupanja.

Odnosi med mladostniki v skupini so najbolj nestalni in spreminjajoči se. Vsak novinec vnese določeno spremembo v te medsebojne odnose. Odnose med mladostniki v veliki meri določa tudi osebnostna različnost, razlika v intelektualnih zmogljivostih in stopnja osebnostnih in vedenjskih težav. Večina mladostnikov ocenjuje, da se z večino kar dobro razume, dva mladostnika pa sta povedala, da jih neprimerno obnašanje posameznikov moti. Do medsebojnih sporov prihaja, do preteptov pa ne. Razveseljivo je to, da nihče nikomur v stanovanjski skupini doslej ni grozil, kar kaže na to, da so odnosi med mladostniki dokaj dobri, da ni podtalnega delovanja, in da se znotraj stanovanjske skupine lahko počutijo varne.

Odnosi med vzgojitelji se zdijo vsem mladostnikom dobri oziroma v redu. Opažajo, da se v redu razumemo, in da si med seboj pomagamo, kar jim je tudi všeč. Opozoriti moram, da vzgojitelj v stanovanjski skupini dela predvsem sam. Z ostalimi se srečuje na sestankih stanovanjske skupine in pri menjavi službe, kjer ima pol ure namenjene za izmenjavo informacij, seveda pa veliko komunikacije poteka tudi prek telefonskih pogovorov in dnevnika, kjer beležimo svoje delo. Enkrat mesečno imamo tudi supervizijo, ki nam omogoča refleksijo dela, strokovno rast, zavedanje lastnih osebnostnih značilnosti in boljšo povezanost med vzgojitelji. Vsekakor pa dobri odnosi med vzgojitelji ter poenotena stališča pozitivno prispevajo k dobri klimi in vzdušju v stanovanjski skupini nasploh. Vsekakor bi z obstoječo prakso delovanja veljalo nadaljevati.

Večini mladostnikom se zdi stanovanjska skupina v veliki meri podobna družini.

Na podlagi rezultatov lahko zaključimo, da stanovanjska skupina res upošteva načelo organiziranosti po družinskem modelu in da življenje v stanovanjski skupini posnema življenje znotraj družine.

Mladostniki si želijo normalnih in sproščenih, prijaznih in spoštljivih, ter odkritih in iskrenih odnosov ter nočejo, da kdorkoli manipulira z njimi.

3.2 VEČANJE IZBIRE

Zagotavljanje primernih pogojev za bivanje in osebna oskrba mladostnikov je ena temeljnih nalog vsake vzgojne ustanove. Polovici mladostnikov se zdijo pogoji za bivanje

v redu in nimajo večjih pripomb. Drugi polovici mladostnikov se zdijo pogoji za bivanje v glavnem v redu, a bi obnovili in izboljšali določene stvari. Najbolj jih moti zunanja podoba hiše in bi obnovili fasado. Predlagali so še ureditev prostora za fitnes ali česa podobnega, tako da bi se poleg namiznega tenisa lahko ukvarjali še s kakšnim športom, ko dežuje. Ena mladostnica bi zamenjala pograda in pisalne mize, druga pa bi zamenjala kopalno kad, ker je obstoječa premajhna. Želi si tudi DVD predvajalnik, več TV programov in hitrejši internet.

Zajtrke, kosila in večerje pripravljamo v naši stanovanjski skupini vzgojitelji in mladostniki skupaj, kar se je pokazalo kot posebna vrednota, saj skupna dejavnost priprave hrane povezuje in zbližuje mladostnike in vzgojitelje ter veliko prispeva k dobrim medsebojnim odnosom in k občutku domačnosti. Mladostniki hrano, ki jo pripravljajo sami, tudi bolj cenijo in so z njo bolj zadovoljni. To se je pokazalo tudi v izjavah mladostnikov, ki pravijo, da so zelo zadovoljni s hrano v stanovanjski skupini. Zdi se jim zelo dobra in v redu. Sicer pa o tem, kaj bodo jedli, lahko odločajo in se dogovarjajo sami med seboj in z vzgojitelji.

Mladostniki so dokaj kritični glede izhodov. Tu čutijo največ omejitev vzgojiteljev. Za izhod morajo vprašati vzgojitelja. Razlik med posamezniki ni. Vzgojitelji pri dovoljevanju izhodov nismo povsem enotni. Z nekaterimi se da lažje dogovoriti za daljši izhod, z drugimi težje. Mladostniki bi si želeli daljših izhodov, kot jim jih običajno določi vzgojitelj. To je sicer pričakovano, vendar bi kazalo razmisliti o večji fleksibilnosti pri dodeljevanju izhodov. Mladostniki z dosedanjim načinom niso povsem zadovoljni. Poleg tega, pa je omejevanje izhodov tudi eden od dveh prevladujočih načinov kaznovanja. Ker si praktično vsi mladostniki želijo daljših izhodov, bi veljalo razmisliti, da bi daljši izhodi postali tudi način nagrajevanja.

Mladi prijateljstvo močno cenijo in ga postavljajo v vrh najpomembnejših reči v življenju. Mladostniki si lahko izbirajo prijatelje sami. Vzgojitelji se sicer zanimajo za to, s kom se kdo druži in svetujejo v primeru, da se jim zdi družba slaba, preprečujejo pa običajno ne.

Večina prosti čas preživlja bolj pasivno. Le dva mladostnika sta omenila, da se ukvarjata s športom, nekateri pa so določene športne dejavnosti s prihodom v stanovanjsko skupino opustili kar je zaskrbljujoče. V bodoče bi bilo potrebno več časa posvetiti izrabi prostega časa mladostnikov in jih navdušiti za določene dejavnosti (športne dejavnosti, tehnične dejavnosti, naravoslovne dejavnosti, kulturno-umetniške dejavnosti, praktične dejavnosti, ter doživljajsko pedagoške projekte) ter izboljšati pogoje za izvajanje le teh. Prav gotovo, bi bila nakup naprav za fitnes smotrna investicija, zagotovo pa bi izboljšanje na tem področju dosegli z najemom telovadnice, ki bi jo kot skupina, vsaj enkrat na teden, lahko uporabljali. Razmisliti bi veljalo tudi o tem, da bi skupina imela posebna namenska sredstva za financiranje dejavnosti, ki bi se jih mladostniki udeleževali izven skupine, pa tudi o spodbujanju mladostnikov, da se vključijo v vsaj eno dejavnost izven skupine.

Mladostniki si lahko brez problema uredijo svoje sobe tako, kot si sami želijo. Pri tem morajo seveda upoštevati tudi sostanovalce in se pred spremembo dogovoriti z vzgojitelji. Enotni so si tudi v mnenjih, da se lahko v največji možni meri odločajo o svojem izgledu. Tudi o porabi svojega denarja lahko v glavnem odločajo sami, kar pomeni, da ga včasih tudi neracionalno porabijo.

O učnih urah pa večina mladostnikov meni, da ne odloča popolnoma sama. Učne ure trajajo 2 uri. Lahko jih imajo dlje. Lahko prej začnejo in potem prej končajo. Le en mladostnik o učnih urah odloča predvsem sam. Uči se takrat, ko se mu zdi, da učenje potrebuje. Vzgojitelji to dopuščamo v primeru, da ima mladostnik primeren šolski uspeh.

Glede izbire imajo torej mladostniki v Stanovanjski skupini Postojna relativno veliko avtonomije. Izjema so nove investicije, izhodi in učne ure.

3.3 RAZVIJANJE UDELEŽBE

Mladostniki imajo občutek, da lahko vplivajo na dogajanje v stanovanjski skupini, če si to želijo in se jim to zdi potrebno. Vzgojitelji, če je le mogoče, upoštevajo mnenja in želje mladostnikov odvisno seveda od tega, če so njihove želje realne. To je razveseljivo, saj demokratični odnosi omogočajo dobro počutje v skupini, hkrati pa so mladostniki na ta način tudi bolj dovzetni za razne predloge in sugestije vzgojiteljev.

imajo mladostniki občutek, da lahko odločajo o skupnih stvareh, o dogovorih, pravilih, nagradah in kaznih. Seveda se njihovo mnenje upošteva, če se ostali strinjajo, oziroma če se strinja večina skupine.

Mladostniki imajo le lahko dajo predlog za nabavo določenih stvari, lahko odločajo o denarju, ki ga sami zaslužijo, recimo z voščilnicami, nimajo pa pregleda nad prihodki in porabo. Mladostniki nabavljajo stvari v trgovini z naročilnico. Na ta način se sicer izognemo manipulacijam z denarjem, hkrati pa mladostniki nimajo pravega občutka, koliko dejansko porabijo za hrano in ostale stvari. Menim, da bi v bodoče mladostnikom morali zagotoviti več vpliva in vpogleda v finance stanovanjske skupine.

Hišni red se zdi večini mladostnikov sprejemljiv, kar je dobro, saj imajo mladostniki tako občutek, da je hišni red v skladu z njihovimi željami in potrebami, K hišnemu redu imajo le malo pripomb. Predvsem bi podaljšali izhode in čas odhoda k večernemu počitku. Mladostniki skupaj z vzgojitelji določajo hišni red in pravila skupine, zato je upoštevanje le teh boljše. V primeru nesoglasij se mladostniki obrnejo po pomoč k vzgojiteljem oziroma k matičnemu vzgojitelju. To je razveseljivo saj očitno drži, da je vzgojitelj oseba, ki ji mladostnik lahko zaupa ter poišče zaščito in pomoč v kriznih situacijah in oseba, preko katere se individualizira delo s posameznikom.

Polovica mladostnikov je zadovoljna s sodelovanjem vzgojiteljev pri načrtovanju določenih dejavnosti in aktivnosti v stanovanjski skupini, polovica pa ne najbolj. Ena mladostnica je omenila, da so vzgojitelji zelo aktivni in sodelujejo pri načrtovanju določenih dejavnosti in aktivnosti, ki spadajo med njihove dolžnosti, kot so čiščenje in učenje, pri načrtovanju dejavnosti, ki spadajo med njihove pravice, pa manj. Drug mladostnik je omenil, da so dejavnosti in aktivnosti zelo odvisne od denarja, ki je na razpolago, ki pa ga kot vedno primanjkuje, tretji pa je izrazil željo po večjem sodelovanju vzgojiteljev pri načrtovanju in izvedbi določenih aktivnosti Mladostniki si očitno želijo, da vzgojitelji še bolj kot doslej sodelujejo pri načrtovanju in izvedbi raznih dejavnosti in aktivnosti v stanovanjski skupini.

3.4 INDIVIDUALIZACIJA RAZVOJA

Želeli bi, da se mladostniki vključijo v skupino po lastni odločitvi, čimbolj prostovoljno. Ugotovili smo, da je bilo vsem mladostnikom omogočeno pred prihodom v stanovanjsko skupino, priti na ogled skupine, spoznati skupino, vzgojitelje, mladostnike in se pogovoriti. Večina mladostnikov meni, da jih vzgojitelji in skupina spodbujajo pri tem, da bi postali samostojnejši in da jim je večinoma omogočeno spoštovanje njihove zasebnosti. Lahko se umaknejo v svojo sobo, lahko v zasebnosti telefonirajo, če hoče kdo priti v sobo prej potrk, denar lahko zaklenejo v sef, ne morejo pa zakleniti recimo oblek, kar nekateri mladostniki pogrešajo. Z majhno investicijo nabave in vgradnje ključavnic ali nabave novih omar, bi lahko rešili ta problem.

Individualni vzgojni načrt za vsakega mladostnika po mesecu dni bivanja v stanovanjski skupini pripravi strokovni tim skupaj z mladostnikom, starši in s predstavnikom centra za socialno delo. Načrt na osnovi diagnostičnega materiala in dotedanjih opažanj pripravijo vzgojitelji in ostali strokovni delavci, ki se neposredno vključujejo v delo z mladostnikom. Vsi mladostniki so izjavili, da lahko sodelujejo pri izdelavi individualnega vzgojnega načrta in lahko v veliki meri vplivajo na odločanje o svoji prihodnosti, kar kaže na to, da je takšna praksa v stanovanjski skupini Postojna običajna. Individualni vzgojni načrt je namreč del obvezne dokumentacije.

3.5 STOPNJEVANJE DRUŽENJA

Večina mladostnikov ne čuti nikakršne stigme zato, ker stanujejo v stanovanjski skupini in so v družbi, med prijatelji, sošolci, sosedi, enako cenjeni. Ena mladostnica je izrazila dvom, da mogoče kdo negativno govori o njej, ko nje ni v bližini, vendar pa kakih negativnih posledic ne občuti. Zanimiv je odgovor mladostnika, ki pravi, da ga tisti, ki ga bolje poznajo, ki poznajo njegove probleme, zdaj celo bolj cenijo kot tisti, ki ne poznajo njegove situacije. Meni, da ga nekateri sedaj manj cenijo, ker mislijo, da je problematičen. Stigmatiziranje je torej prisotno, vendar v manjši meri.

Mladostnikom je omogočeno druženje z ljudmi, ki niso člani skupine. Družijo se lahko s komerkoli, s sošolci in prijatelji iz Postojne in od drugod. Vzgojitelji le v redkih primerih, ko ocenijo, da druženje z določenimi posamezniki ni koristno za mladostnika, ki živi v

stanovanjski skupini, posegajo tako, da omejujejo druženje, sicer pa ne. Mladostniki lahko dobivajo obiske in o tem obvestijo oziroma se dogovorijo z vzgojiteljem.

Mladostnikom je omogočeno uporabljati razne storitve zunaj stanovanjske skupine, razne interesne dejavnosti, knjižnico, idr. Mladostniki se, odkar so v skupini, enako kot prej družijo z drugimi ljudmi. Bivanje v skupini torej ne vpliva in ni ovira za druženje, kar je razveseljivo.

Vsi mladostniki imajo stik s svojimi starši, kar je dobro. Z njimi so v kontaktu pogosto. Nekateri dnevno komunicirajo prek telefona, vsi pa skoraj vsak vikend hodijo domov. Tudi vzgojitelji si prizadevamo, da z mladostnikovo družino oziroma s starši čim več sodelujemo, saj tudi potrebujejo pomoč pri vzgoji in medsebojnem delovanju in krepitvi vezi.

Mladostniki so podali kar nekaj konstruktivnih predlogov o spremembi prostorov, opreme, pravil in odnosov. Želijo s novo fasado, več računalnikov, nove omarice, nove pograde, večji sodobnejši LCD ali plazemski televizor, več tople vode, večji vrt, dovolili bi imeti domače živali, na primer kužka.

»Hobi« prostor bi opremil z napravami za fitnes in telovadbo, ter tako popestrili možnost za rekreacijo v sami skupini, organizirali bi več izletov, na primer na morje, v gore, kopanje v bazenu, ipd. , spremenili bi določena pravila stanovanjske skupine; podaljšanje izhodov, skrajšanje učnih ur, praznovanje rojstnih dni v javnih lokalih, dovoljenje za posedovanje domačih živali in ponovno bi uvedli žepnine. Predlagane spremembe se mi zdijo povsem utemeljene in potrebne za izboljšanje delovanja stanovanjske skupine. Na žalost pa so nekatere odvisne od denarja. V sobah je res potrebno zamenjati postelje in omare, saj so obstoječe v glavnem že dotrajane in po devetnajstih letih uporabe potrebne zamenjave. Praznovanje rojstnih dni v javnih lokalih in ponovna uvedba žepnine se nanašata na pravice, ki so jih mladostniki pred leti že imeli in se jih še nekateri mladostniki še spomnijo. Prav gotovo bi kazalo razmisliti o ponovni uvedbi žepnine in ponovni možnosti praznovanja rojstnih dni v javnih lokalih, saj bi to delovalo pozitivno na motivacijo in odnos mladostnikov. »Hobi« prostor je edini prostor v stanovanjski skupini,

ki omogoča rekreacijo in športno udejstvovanje. V njem je miza za namizni tenis, kar pa ne zadostuje vsem potrebam mladostnikov po rekreaciji. Oprema za fitnes bi izboljšala to stanje. Potrebe po rekreaciji bi lahko rešili tudi z najemom telovadnice v mestu. Mladostniki si želijo tudi več izletov. Šli bi na primer na morje, v gore ali se kopat v bazen, ipd. Res je, da za izvedbo teh dejavnosti potrebujemo več denarja, a vseeno ne toliko, da to ne bi bilo izvedljivo.

Mladostniki si glede spremembe odnosov in pravil želijo več prostega časa. S tem v zvezi bi podaljšali izhode, skrajšali učne ure in podaljšali čas odhoda k nočnemu počitku, sicer pa se večini mladostnikov zdijo pravila in odnosi kar v redu in jih ne bi jih bistveno spreminjali.

Mladostniki so ocenili, da življenje v stanovanjski skupini koristno zanje in pozitivno vpliva na njih, saj postajajo samostojnejši zrelejši in odgovornejši. Stvari pa spreminjajo na bolje, življenje v stanovanjski skupini pa ocenjujejo kot boljše oziroma enako v primerjavi s časom preden so prišli v skupino, kar je zelo pozitivna ocena.

Akcijski (vzgojni in svetovalni) cilj je bil, da v mladostnikom dam možnost, da začnejo intenzivneje razmišljati o svojem položaju ter aktivno sodelovati pri reševanju problemov in težav. Zasledil sem, da so se mladostniki po intervjujih med seboj, pa tudi z vzgojitelji, kar nekajkrat pogovarjali o življenju v stanovanjski skupini in o možnih izboljšavah. Cilj, da mladostniki vzpostavijo bolj aktiven in kritičen odnos do svojega bivanja v skupini je bil torej dosežen. Poleg tega je ta raziskava tudi prispevek k boljšemu razumevanju mladostnikov, izboljšanju klime in odnosov med mladostniki, ter med mladostniki in vzgojitelji in izboljšanju delovanja Stanovanjske skupine Postojna nasploh.

Spoznanja in sklepi ki sem jih pridobil s pomočjo te raziskave ponujajo vpogled v način razmišljanja in dela mladostnikov, ki bivajo v Stanovanjski skupini Postojna in lahko pripomore k izboljšanju vzgojne pomoči mladostnikom. Intervjuvani mladostniki so s svojimi odgovori pokazali, da imajo svoja mnenja, prepričanja in stališča, ki so pogosto podkrepljena s tehtnimi argumenti. Pokazali so, da so sposobni sodelovati in participirati pri stvareh, ki pomembno vplivajo na njihova življenja.

4. LITERATURA

Bern, E. 1987. Koju igru igraš. Beograd, Nolit

Bogataj B., Dougan K., Klasinc D., Kobolt A. 1998. Supervizija v stanovanjskih skupinah. Maribor, Društvo strokovnih sodelavcev v stanovanjskih skupinah BIVA

Božič D. 1991. E. Hoffman – Stigma, zapiski o upravljanju poškodovane identitete (prikaz). Časopis za kritiko znanosti, 19: 137-154

Brandon, David. (1992). Pet principov normalizacije (interno gradivo). Ljubljana: VŠSD.

Brandon D., Brandon A. 1992. Praktični priročnik za osebje v službah za ljudi s posebnimi potrebami. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Visoka šola za socialno delo in Pedagoška fakulteta

Filipčič K. 1998. Obravnavanje mladoletnih delikventov (primerjalni vidik). Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Inštitut za kriminologijo pri pravni fakulteti. Pravna fakulteta Ljubljana

Flaker V. 1993. Kdor je z majhnim zadovoljen, ne zasluži velikega – teze k normalizaciji. V: Dekleva B. (ured.). Življenje v zavodu in potrebe otrok (normalizacija) zbornik gradiv seminarja, Ljubljana, Inštitut za kriminologijo

Flaker V. 1998. Opis stanovanjskih skupin v Sloveniji in analiza modelov življenja v njih. Socialno delo, 37: 257-268

Kiehn E. 1997. Socialnopedagoška oskrba otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah. Ljubljana, samozaložba Učakar A. in Kranjčan M.

Kirby P., Lanyon C., Cronin K., Sinclair R. 2003. Building a culture of participation. Nottingham, Department for Education in Skills

Klasinc D. 1997. Stanovanjske skupine za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti v Sloveniji. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Kobolt A. 1984. Vloga in mesto individualnega vzgojnega načrta v okviru programiranja vzgojnega in prevzgojnega dela. Ptički brez gnezda 9: 39-54

Kobolt A. 1988. Prenova vzgojnih zavodov: Smo poleg prostorskih tudi za vsebinske novosti? Ptički brez gnezda, 26: 43-51

Kojič N. 1994. Od zamisli preko konceptualnih izhodišč do življenja v stanovanjski skupini Črnuška gmajna. Ptički brez gnezda 17: 70-74

Lamovec T. 1998. O vedi, ki nima dovolj dobrega imena. Socialno delo, 37: 43-47

Mesec B. 1998. Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Ljubljana, Visoka šola za socialno delo

Milivojević Z., Bilban K., Kokelj V., Kramberger M., Steiner T. 2004 Mala knjiga za velike starše: priročnik za vzgojo otrok. Ljubljana, Mladinski dom Jarše

Peček M. 1999. Od odvisnosti do odgovornosti: vključevanje učencev s posebnimi potrebami v procese odločanja. Socialna pedagogika, 3: 357-376

Skala A. 1962. O vzgoji razvojno prizadetih otrok. Ljubljana, DZS

Skalar V. 1974. Nekateri specifični učinki permisivnega in tradicionalnega tretmana vedenjsko motene in delikventne mladine v specialnih zavodih. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Inštitut za kriminologijo

Skalar V. 1987. Vzgojni zavodi. Ljubljana, Slovenski šolski muzej

Skalar V. 1993. Nekatere dileme v zvezi s problemom normalizacije vzgojnih zavodov. V: Dekleva B. (ured.). Življenje v zavodu in potrebe otrok (normalizacija) zbornik gradiv seminarja, Ljubljana, Inštitut za kriminologijo

Skalar V. 1995. Okvirni vzgojni program za delo v vzgojnih zavodih, stanovanjskih skupinah, mladinskih domovih in prevzgojnem domu. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Skalar V. 2000. Vzgojni zavodi v funkciji preprečevanja delikventnosti in dislociranosti pri otrocih in mladostnikih. V: Šelih A. (ured.). Prestopniško in odklonsko vedenje mladih. Ljubljana, Bonex

Škoflek I., Selšek M., Ravnikar F., Brezničar S., Kranjčan A. 2004. Priloga k vzgojnemu programu. Zavodi za vzgojo in izobraževanje, sprejeto na 69. seji SSSI

Škoflek I., Selšek M., Ravnikar F., Brezničar S., Kranjčan A. 2004. Vzgojni program, sprejeto na 69. seji SSSI

Toler J. 1992. Nekaj tem in dilem v zvezi s stanovanjskimi skupinami. Iskanja – vzgoja, prevzgoja, 89-92

Ule N. 1997. Temelji socialne psihologije. Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče

Zagorc J. 1993. Vsebina postavk instrumenta normalizacije. V: Dekleva B. (ured.). Življenje v zavodu in potrebe otrok (normalizacija) zbornik gradiv seminarja. Ljubljana, Inštitut za kriminologijo

Žižak A., Koller Trbović N. 1999. Odgoj i tretman u institucijama socialne skrbi. Zagreb, Edukacijsko rehabilitacijski fakultet

Konvencija o otrokovih pravicah (OZN). 1989. Pridobljeno (2.6.2010) s svetovnega spleta: <http://www.varuh-rs.si/index.php?id=105>

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Valter Leban, vpisan na Visoko šolo za socialno delo v študijskem letu 2003/2004 kot izredni študent, izjavljam, da sem diplomsko delo z naslovom Analiza delovanja Stanovanjske skupine Postojna skozi načela normalizacije napisal samostojno s korektnim navajanjem virov in ob pomoči mentorja Sreča Dragoša.

Datum: 9.10. 2010

Podpis:

PRILOGE

INTERVJU ŠT. 1

A: Koliko si star?

B: 17

A: In koliko časa si že v stanovanjski skupini?

B: Približno 9 mesecev.

A: Kje si žival pred prihodom v skupino?

B: Doma na Blokah, zdaj sem se preselil v Cerknico.

A: V katero šolo hodiš?

B: Šolski Center Postojna.

A: V kateri letnik?

B: Avto serviser, 1. letnik

A: Imaš kakšnega brata, sestro?

B: Enega brata, dve sestri.

A: Očeta, mamo?

B: Samo mamo.

A: Kaj pa oče?

B: Umrl.

A: Kako se počutiš v stanovanjski skupini, kakšno se ti zdi vzdušje?

B: Za zdaj v teh mesecih odlično.

A: Kakšno se ti zdi vzdušje?

B: V redu. Včasih preveč mirno, včasih pa res bujno.

A: Kaj se ti je všeč v stanovanjski skupini in kaj ne?

B: Da imamo priložnosti kot so gledati televizijo, če se dogovorimo gremo lahko za računalnik, če se dogovorimo gremo lahko ven ... Da si skoraj samostojen, to je u redu. Kar pa mi ni v redu, je pa da imamo malo časa za iti ven.

A: Bi si želel več hodit ven?

B: Ja, gotovo?

A: Kje bi pa vzeli čas?

B: Ne vem, iz žepa.

A: Potem bi po tvojem morali podaljšati izhode, še kaj ti ni všeč?

B: Ja to. Ne, drugo je v redu. Izhode pa vsaj za kakšne pol ure podaljšat.

A: Za koliko časa greš pa sedaj lahko ven na dan?

B: Ne vem, odvisno od vzgojitelja, pri nekaterih, skoraj večinoma 1 uro, pri vas pa, mogoče pri vas 2 uri.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki in vzgojitelji oz. kakšen se ti zdi odnos med vzgojitelji in tabo?

B: V redu, razumemo se to je glavno. Kregamo se skorajda nič, kaj pa kdaj. Drugače pa odlično.

A: Si zadovoljen?

B: Sem.

A: Se vzgojitelji zanimajo zate?

B: Se, se.

A: V kolikšni meri lahko zaupaš svoje težave vzgojiteljem?

B: V kolikšni meri? Vse mu lahko zaupaš.

A: Vse?

B: Ja, zakaj pa ne.

A: Enako zaupaš vsem vzgojiteljem ali kakšnemu bolj zaupaš?

B: Lahko vsem brez problema.

A: Kako pogosto se spreš z vzgojitelji in zaradi česa?

B: Redkokdaj. Če pa že se, potem pa če je treba iti kaj ven, pa ne pustijo ali pa za kakšno delo, če se mi ravno ne da delat, pa se potem malo bla bla bla ...

A: Kako pogosto in na kakšen način te vzgojitelji pohvalijo oziroma te kaznujejo?

B: Pohvalijo tako da ti čestita, da te pohvali, da si to ali ono dobro naredil. Včasih dobimo tudi kakšne sladkarije in podobno. S čim so me pa kaznovali? Tako da ne smeš iti ven, za računalnik in to je to.

A: Se ti zdijo te nagrade in pohvale v glavnem pravične ali ne?

B: Ja, pravične so. B: Meni se zdijo pravične.

A: Se ti zdi, da je dovolj pohval?

B: Ja, dovolj.

A: Se ti zdi, da je preveč graj?

B: Ne.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki oziroma kako ocenjuješ odnose med tabo in ostalimi stanovalci v skupini?

B: Z vsemi se razumem, ni problema. Do zdaj me ni še nihče izdal, jaz tudi drugih nisem, tako da, se odlično razumemo, bolj se ne bi mogli.

A: Si pomagate med sabo?

B: Ja, logično. Posebej, ko si v težavah.

A: S kom se najboljše razumeš.

B: Z bratom jasno.

A: Ti kdo kdaj grozi tukaj v stanovanjski?

B: Ne.

A: Kaj pa če pride do sporov, kako jih rešuješ?

B: Prideš do njega, se opravičiš, če si bil ti kriv. Ali pa greš do njega: »Daj, oba sva narobe ravnala ...« Drugače se pa poizkušaš z vzgojiteljem pogovoriti, če bi on lahko pomagal.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med vzgojitelji?

B: Med vzgojitelji v redu. Razumejo se, dostikrat se smejijo, kolikor jih slišimo, še posebej kadar je sestanek. Po mojem si samevice govorijo. Drugače pa v redu, odličen odnos, vsaj tako je videti, slišati.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da je stanovanjska skupina podobna družini?

B: Tako, skoraj je. Kakšna stvarca je malo boljša v družini, kako tukaj, je skoraj tam tam.

A: Katera stvarca na primer?

B: Na primer za spat, ali pa tako, če se ti kaj zgodi bi prej povedal družini kakor tukaj.

A: Kako se morajo ljudje obnašati do tebe, da se ti zraven njih dobro počutiš?

B: Tako, normalno. Z vzgojitelji se tako bolj vljudno pogovarjaš, s prijatelji pa tisto svojo govorico, pa da ravno ne pretiravaš.

A: Ne mislim, kako se morajo oni obnašati, prijazno ali kako.

B: Ja tako, vzgojitelji že, vsi pravzaprav.

A: V trenutkih, ko si slabe volje, ko si jezen, žalosten, ko imaš slab dan, kaj je zate najpomembnejše? Kaj takrat najbolj potrebuješ?

B: Mojega brata, mir, kdaj pa kdaj koga da se pogovorim z njim. Pa kakšna glazba, da jo do konca navijem. To paše, vam priporočam. Ali pa da greš ven, pa se malo ohladiš.

A: Kakšni se ti zdijo pogoji za bivanje v stanovanjski skupini? Kakšna se ti zdi stanovanjska skupina od zunaj od znotraj?

B: Videz od zunaj? Kako izgleda. Najprej fasada, je treba novo. Drugače pa je v redu. Znotraj pa tudi, ne bi morala biti boljša. Lahko bi še uredili hobi prostor, lahko bi kaj pametnega postavili noter, ne da je samo namizni tenis.

A: Kaj predlagaš?

B: Ne vem, da je kakšen fitnes ali kaj takega naredimo noter. Fitnes je glavno kar bi naredil noter, ali pa kaj drugega da bi se s športom ukvarjali ko je dež.

A: Kakšna se ti zdi hrana v stanovanjski skupini?

B: Hrana je odlična, pojem dosti. Nikoli ne zmanjka hrane. Odlična je.

A: Lahko sam odločam o hrani?

B: Ja, to brez težav. Še vzgojitelj te pride vprašat, če bi nekaj, pa se odločiš sam, potem pa kombiniramo, tako da je za vse prav.

A: Torej si zadovoljen?

B: Ja.

A: V kakšni meri lahko odločam o izhodih?

B: Tam tam, z vami se lahko malo bolj, pa z Ivano, z ostalimi ne. Z ostalimi ena ura je ena ura, tudi če mu boš še pol ure govoril da dlje bo isto. Z vami se da najbolj dogovoriti, pa z xxxx.

A: Bi potem rad več izhodov?

B: Ja, lahko bi šel malo več ven, se razume da zaradi učenja moraš biti noter, samo lahko bi te potem pustili malo dlje, tiste pol ure.

A: V kolikšni meri lahko odločam o tem s kom se boš družil?

B: To se čisto sam odločiš s kom se družiš, lahko se z vsemi, lahko se samo z enim, lahko se samo z eno skupinico ...

A: Kaj počneš v prostim času in v kolikšni meri se lahko odločam o izrabi svojega prostega časa?

B: V prostem času ležim, lenarim, gledam televizijo, gremo ven, računalnik ne ravno toliko. Koliko pa odločam je pa tako, poveš vzgojitelji, pa če mu kaj ni prav, ti povem še da kaj ni v redu. Drugače pa lahko se odločim skoraj sam.

A: Imaš kakšne hobije?

B: Ja tukaj sam v sobi dvigujem uteži. Pa kolesarjenje.

A: Kaj pa nogomet?

B: Nogomet ne, je predaleč igrišče.

A: V kakšni meri lahko odločam o izgledu svoje sobe?

B: Kaj pa vem, saj je v redu takšna kot je. Nisem ravno izbirčen glede tega, glavno, da je postelja, pa da je topla.

A: Pa drugače, ti nihče ne omejuje da si kaj nalepiš, posterje in podobno?

B: Ne, do sedaj mi ni še nobeden.

A: V kakšni meri lahko odločam o svojem izgledu?

B: To odločiš sam kakor hočeš. Po mojem. Zakaj se ne bi?

A: V kolikšni meri se lahko odločiš kako boš porabil denar?

B: Sam zase skrbiš, če pa vzgojitelji vidijo, da malo preveč zapravljaš ali kaj takega, je pa prav, da te opozorijo. Da se naučiš delati z denarjem. Da ga ne zapraviš v prvem dnevu, ko ga dobiš.

A: Pa imaš občutek, da znaš delati z denarjem?

B: Ja.

A: V kolikšni meri lahko odločam o učnih urah?

B: Skoraj nič. Učne ure so učne ure. Lahko se pa kdaj dogovoriš, če je vzgojitelj ravno dobre volje.

A: Drugače pa koliko časa trajajo?

B: 2 uri. Od pol štirih do pol šestih.

A: Lahko kaj spremeniš čas?

B: Ja lahko, čas pa lahko spremeniš. Rečeš, da se greš prej učit, lahko pa da se greš kasneje, pa imaš potem dve uri.

A: Pa bi želel kaj več odločati o tem?

B: Več ne, je v redu.

A: Se ti zdi prav, da toliko trajajo učne ure?

B: Kaj pa vem, lahko bi trajali uro in pol. Dve uri je že malo preveč. Odvisno je tudi od dneva, kdaj potrebuješ samo eno uro, kdaj pa potrebuješ ravno dve uri, da vse narediš.

A: Kaj pa več kot dve uri?

B: Ne, to pa nikoli.

A: Kakšen je tvoj vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini? In v kakšni meri vzgojitelji sprejemajo in upoštevajo tvoje želje?

B: Ja, upoštevajo želje, če jih imaš. Odvisno kakšne so, če pretiravaš rano ne.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da lahko odločaš o skupnih stvareh, o dogovorih, pravilih, nagradah, kaznih.

B: Lahko odločaš. Če ti kaj ni všeč, poveš vzgojitelju. Če je treba tudi na sestankih, tako da vsi slišijo, poveš mnenje, potem se oni med samo dogovorijo in vidijo, če je tako je tako.

A: Kaj pa o nagradah?

B: Ja to tudi. Če ti kaj ni v redu, pri tem ko mi dobivamo čokolade, rečeš, da bi raje kaj drugega za isto ceno.

A: Kaj pa o opreми skupine, skupinskih aktivnostih?

B: Oprema je v redu.

A: O denarju, ki ga dobimo za stanovanjsko skupino ali lahko predlagaš, kaj naj z njim kupimo?

B: Ne. Tisto ko smo mi delali voščilnice, smo se potem dogovorili, kaj bomo z njim.

A: Kaj pa o tem, kaj bi kupili novega za skupino, izlete, morje?

B: Za morje bi ga porabil, to zagotovo. Saj garamo ves čas.

A: Pa lahko o tem odločaš?

B: Ja lahko, seveda. Daš predlog, da bi šli na morje...

A: Veš koliko denarja pride za stanovanjsko skupino?

B: Ne.

A: Pa bi želel vedeti?

B: Ja.

A: Ali sodeluješ na timskih sestankih ko gre zate? Pri izdelavi individualnega vzgojnega načrta.

B: Ja sodelujem. Samo sem preveč priden, tako da nimam dosti.

A: Pa se ti zdi, da je tvoje mnenje na teh sestankih upoštevano?

B: Ja, še petkrat te vprašajo.

A: Si seznanjen s hišnim redom?

B: Ja.

A: Lahko nanj kaj vplivaš? Se ti zdi sprejemljiv?

B: Ja.

A: Kaj bi spremenil pri hišnem redu?

B: Zakaj bi moral kaj spremeniti? Saj je v redu. No razen za iti dlje ven. Potem dežurstva so v redu, ostalo je tudi v redu.

A: H komu se obrneš po pomoč v primeru morebitnih nesoglasij v skupini, komu lahko poveš svoje mnenje, se pritožiš?

B: K vzgojiteljem.

A: K vsem vzgojiteljem ali kakšnemu posebej?

B: Če je ravno kakšna takšna tema, potem greš najprej k tistemu, ki te ima čez, k matičnemu vzgojitelju.

A: V kolikšni meri se upošteva tvoje mnenje o raznih aktivnostih? Če kaj predlagaš in podobno.

B: Se upošteva, se.

A: V kolikšni meri vzgojitelji sodelujejo s tabo pri načrtovanju kašnih dejavnosti, aktivnosti v stanovanjski skupini?

B: Skoraj da nič, sami se odločimo če gremo ven ingrati kakšen nogomet ali pa kaj takega. Skoraj sami, kdaj pa kdaj se dogovorimo tudi z vzgojitelji, pa gredo z nami ali kaj.

A: Kaj pa kakšne druge aktivnosti, kaj boste delali, za izlete.

B: Ja to se pa z vzgojitelji dogovoriš. .

A: Ti je bilo omogočeno na pred prihodom v stanovanjsko skupino, prideš na ogled, spoznaš skupino, vzgojitelje in podobno?

B: Ja.

A: Si spoznal samo skupino ali tudi sostanovalce?

B: Nisem sploh, prišel, sem že vedel, kako je tukaj. Sem bil že nekajkrat prej tukaj, tako da sem približno vedel, kdo in kako je tukaj.

A: Pa si lahko odločil o tem?

B: Ja.

A: Se ti zdi da te vzgojitelji in skupina spodbujajo pri tem, da bi postal samostojnejši?

B: Ja, zagotovo.

A: Te spoštujejo kot posameznika?

B: Ne, vsi smo si enaki.

A: Tukaj je bolj mišljena tvoja osebnost, ste enakopravni torej.

B: Ja, smo.

A: Se spoštuje tvojo zasebnost, se lahko umakneš v svojo sobo?

B: Ja, brez problema.

A: Lahko v zasebnosti telefoniraš?

B: Ja lahko.

A: Lahko zakleneš svoje stvari?

B: Ja lahko se dogovoriš z vzgojitelji in zakleneš svoje stvari. Lahko tukaj, največkrat pa pri njih.

A: Se ti zdi to v redu?

B: Ja.

A: Bi želel še kaj več?

B: Ne.

A: Kdo poskrbi za tvoje zdravje, če se poškoduješ ali zboliš?

B: Vzgojitelju rečeš, pa greš k zdravniku.

A: Na kakšen način?

B: Tako da grem k zdravniku, če je to potrebno.

A: V kolikšni meri se vzgojitelji zanimajo za tvoje osebne probleme? Se ti posvetijo v razgovorih, pri učenju raznih spretnosti, problemih.

B: Če vedo kaj se dogaja, pridejo do tebe, pa te vprašajo. drugače če pa ne vedo, pa pač ne pridejo. Sam jim ne boš šel govoriti. PO mojem, zdaj odvisno tudi kakšna je tema. Če je kaj takega, kar ne bi rad govoril, pač ne prideš.

A: Koliko te v stanovanjski spoštujejo kot zrelo osebnost in upoštevajo tvoje mnenje?

B: Ne vem.

A: Upoštevajo tvoje mnenje, če kaj predlagaš in podobno?

B: Ja upoštevajo.

A: Koliko lahko sodeluješ pri izdelavi tvojih individualnih načrtov

B: kolikor hočeš. Sam poveš kaj bi rad delal, potem pa vidijo če še kaj manjka, ti pa še oni dodajo.

A: Lahko izbiraš šolo?

B: Ja, lahko izbiraš.

A: Kaj pa za odpust?

B: To pa ravno ne. Kaj hočeš, če ti gre dobro.

A: Za kdaj pa načrtuješ odpust?

B: Ne načrtujem, razen če mi bo šlo zelo slabo?

A: Kaj pa če ti bo šlo dobro, boš za vedno tukaj?

B: Ne potem bom šel, ko končam šolo.

A: Ali si v družbi, med prijatelji, sošolci, sosedi zato ker stanuješ v stanovanjski skupini manj, enako ali bolj cenjen?

B: Enako.

A: Ti je omogočeno, da se družiš z ljudmi, ki niso člani skupine?

B: Ja. Zdaj odvisno, če počneš ravno neumnosti s tistimi, potem ne, kar je edino prav.

A: Na primer.

B: Ja če se s tistim prijateljem hodiš ravno tepsti ali pa kaj razbijati ali kaj takega, potem je v redu, da ti potem ne dovolijo več hodit ven s tisto osebo.

A: Drugače pa lahko hodiš s komer hočeš?

B: Ja drugače lahko hodiš s komer hočeš.

A: Lahko dobivaš obiske?

B: Ja lahko.

A: Ti je omogočeno, da uporabljaš storitve zunaj stanovanjske skupine? Interesne dejavnosti, knjižnico...

B: Vse to greš lahko, samo z vzgojiteljem se dogovoriš.

A: Kako pogosto hodiš iz stanovanjske skupine?

B: Skoraj vsak dan. Pride kakšen teden, ko ne grem skoraj nič ven, če nisem razpoložen, se mi ne da iti.

A: Obiskuješ kakšno interesno dejavnost izven stanovanjske skupine?

B: Ne.

A: Zakaj ne?

B: Brez veze je po eni strani. Za učiti se imaš in podobno, potem pa ni ravno v redu še interesnih dejavnosti imeti zraven.

A: Kaj ni v redu?

B: Ja, da imaš še interesne, raje najprej za šolo, pa greš potem že sam kaj ven.

A: Se odkar si v skupini manj, enako ali več družiš z ljudmi izven skupine?

B:

A: Koliko stikov imaš s sorodniki, starši?

B: sak vikend se vidimo, kdaj pa kdaj tudi med tednom, če greš ravno domov ali pa če sem pridejo na kakšen sestanek ali kaj podobnega. Ali pa če so v bližini, te pridejo malo pozdravit.

A: Ali uporabljaš računalnik, internet?

B: Ja. Na računalniku in na mobilnem telefonu.

A: Uporabljaš internet tudi za komuniciranje z vrstniki?

B: Tudi ja. To je skoraj najbolj. Prva uporaba. ZA šolo bolj malo, če je ravno kakšna seminarska naloga ali kaj takega.

A: Na kakšen način uporabljaš internet za komunikacijo.

B: Greš na Facebook, pa se pogovarjaš.

A: V kakšni meri se ti zdi, da so med mladimi v stanovanjski skupini prisotni cigareti, alkohol, droge?

B: Če nekoga to ravno privlači, naj kadi, a ne? Lahko mu poveš, da ravno ni v redu, ampak če noče, silit ga tudi ni treba.

A: Koliko pa jih kadi?

B: Ne dosti. Dva, ne trije.

A: Kaj pa alkohol, kako je z alkoholom?

B: Kaj jaz vem. Vsak dan po dva deci. V stanovanjski kolikor jaz vem, ni nič, ko greš pa ven, pa je gotovo kaj, ko greš tako s prijatelji. Jasno, da ne moreš ti, če bodo ostali naročili nekaj alkohola, ti pa sok.

A: Pa se ti zdi, da je pri vseh tako, ali samo en del?

B: En del, kakšni gredo na kakšno kavo.

A: Pa veliko pijete ali malo.

B: Malo, razen če praznujemo.

A: Kaj pa droge?

B: Ne vem.

A: Ne veš sploh če so prisotne tukaj v skupini?

B: Ne da bi vedel.

A: Kako naj bi izgledala, oziroma delovala stanovanjska skupina, da bi se mladi oziroma ti, počutili še boljše? Kaj bi spremenil če bi bil ravnatelj, kaj pogrešaš in podobno?

B: Recimo prvo kot prvo, bi gotovo več ljudi prišlo do hiše, če bi fasada bila lepša, bi več ljudi takoj videlo kakšna dobra hiša. Kakšen računalnik več bi dal, televizija je v redu, kabelsko bi dal.

A: Saj je kabelska televizija.

B: Ja, samo je premalo programov, doma jih imam 500 tukaj jih je pa samo 60.

A: Še kaj?

B: Kakšne omarice bi lahko dobili druge, bolj kakovostne, te niso ravno v redu. Za pograde bi tudi bil že čas, da jih zamenjamo. Mize so pa v redu. Miza je zadnja, mize itak ne potrebuješ, pišeš na tleh, pa na postelji.

A: Še kaj.

B: Kavč smo že naročili, drugače bi tudi to omenil. Pa televizijo, bi dal plazmo ali pa LCD ali kaj ja že, bi dal takšno, da bi bila malo večja.

A: Kaj pa hobi prostor, ki si ga prej omenil.

B: Ja, hobi prostor bi spremenil, bi dal noter fitnes ali kaj takega, da bi se lahko malo sprostiti, malo znoreli, ne da se moramo znoreti tako, da dražimo vzgojitelje, pa da tekamo po skupini.

A: Kako je pa sedaj?

B: Sedaj pa imamo noter, kupimo torto, jo naredimo in to je to. Raje bi videl da se gre nekam ven.

A: Kaj bi pa spremenil glede odnosov, pravil.

B: Pravil ravno ne bi ukini, so kar v redu. Razen to za ven, bi podaljšal, vsaj do tri ure na dan. Moraš bit tudi zunaj, ne moreš bit skozi tukaj. Recimo tako da bi bila večerja takoj po učnih urah, to bi spremenil, da bi potem lahko, ko bi učne končal, bi šel delat večerjo, pojedel in potem bi lahko šel ven. Zdaj je pa brez veze, ko končaš z učnimi urami, pa imaš eno uro prosto, potem je večerja, potem imaš pa še eno uro ali pa uro pa pol za ven, kar spet ni ravno v redu.

A: Torej tako da bi imel skupaj več prostega časa?

B: Ja.

A: Kaj pa ta meja, ki je sedaj ob 21.30?

B: To bi prestavil nazaj na deset, kot je bilo.

A: Saj niso bili izhodi do desetih?

B: Ja samo zdaj moraš biti ob pol desetih že v sobah, pa se pripravljat na spanje. Drugače je v redu, če si lahko zunaj do pol desetih potem, bi pa televizijo mogoče lahko gledali vsaj do pol enajstih.

A: Pa to sedaj ni možno če vprašaš vzgojitelja?

B: Mah bolj redko se to zgodi. Evrovizijo ste samo vi pustili, pa Matej celo, ki ni vedel, da gledamo, ker je bil v vzgojiteljski sobi, jaz sem pa v dnevni sobi potem gledal.

A: Kako življenje v stanovanjski skupini vpliva nate?

B: Po mojem, ko bom prišel ven, bom bolj samostojen, ne bo ravno neumnosti počel. Več bom vedel, raje bom pomislil preden bom kaj nameraval storiti ali kaj takega.

A: Je tvoje življenje boljše sedaj, ali prej ko še nisi bil v skupini?

B: Mah, enako.

A: Se ti zdi bivanje v stanovanjski skupini zate koristno?

B: Ja. Da se vsaj kaj naučiš, recimo kuhat ali pa kakšna gospodinjska opravila, ne pa da potem ko imaš dvajset let ali kaj takega, ne znaš nič narediti.

A: Kako si zadovoljen s šolo?

B: Dokaj sem. Kdaj pa kdaj, preveč morijo v šoli, drugače je pa v redu.

A: Kako si zadovoljen z življenjem na sploh?

B: Zadovoljen sem, zelo, po mojem ne bi moglo biti boljše

A: Kako si zadovoljen/nezadovoljen s stanovanjsko skupino.

B: Zadovoljen sem, sem mislil, da bo slabše, pa je dokaj v redu. Sem si mislil, da ko bom prišel sem, da bo brez veze, pa da bo dolgčas. P tako, ko je novo okolje, sam takoj vse spoznaš, tako če si tukaj.

A: Kako si zadovoljen s svojo družino?

B: Odlično.

A: Kaj načrtuješ, da boš počel, ko končaš šolo ali pa drugo leto?

B: Drugo leto bom šel naprej v drugi letnik, če mi uspe celo šolo narediti, bom šel za avto serviserja, drugače pa že sedaj razmišljam, da bi šel za avtoprevoznika.

A: Če nisi mogel na vprašanja odgovarjati iskreno, ali si kaj prilagodil, ker sem jaz vzgojitelj, če želiš lahko na določena vprašanja odgovoriš preko računalnika.

B: Vse je bilo v redu.

INTERVJU ŠT. 2

A: Koliko si star?

B: 18 in pol

A: In koliko časa si že v stanovanjski skupini?

B: Tretje leto.

A: Kje si žival pred prihodom v skupino?

B: V Ljubljani in Postojni. Pri očetu nekaj časa pa pri mami.

A: V katero šolo hodiš?

B: Teksas v Ljubljani. SPSŠB.

A: To je?

B: Smer strojni tehnik.

A: V kateri letnik?

B: 4. letnik končujem.

A: To je smer 3+2?

B: Ja. PTI

A: Imaš kakšnega brata, sestro?

B: Imam ampak so vsi polbratje/sestre. Imam enega polbrata in dve polsestri.

A: Očeta, mamo?

B: Imam. Živita ločeno.

A: Kako se počutiš v stanovanjski skupini?

B: Dobro, dokler ne bom šel ven.

A: Kakšno se ti zdi vzdušje?

B: Ko se razumem z vzgojitelji super, potem mi je zelo dobro vzdušje.

A: Kadar se pa ne?

B: Takrat se pa potrudim, da bo dobro vzdušje.

A: Kaj se ti je všeč v stanovanjski skupini?

B: Všeč mi je, ko nam vzgojitelji poizkušate pomagati, pa ko kaj počnemo, da nam znate svetovati.

A: Kaj pa rad počneš v stanovanjski skupini?

B: Rad se učim kako postati samostojen. Včasih mi uspe, včasih mi ne uspe, trudim se pa najbolj, da bi mi uspelo.

A: Kaj ti pa ni všeč?

B: Ni mi všeč, da sem sploh v stanovanjski skupini, ker imam oba živa starša in ne morem živeti niti pri enem niti pri drugemu.

A: Bi raje živel doma?

B: Ja. Vsakemu otroku je lepo, če živi s svojimi starši.

A: Kaj pa ti ni všeč v stanovanjski skupini, kaj bi rad počel pa ne moreš in podobno?

B: Ne vem, mogoče bi si rad vzel malo več prostega časa.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki in vzgojitelji oz. kakšen se ti zdi odnos med vzgojitelji in tabo?

B: Ko se razumemo je dobro, ko pa se ne razumemo pa ni dobro. Znamo se skregati, znamo se tudi pogovoriti, najlepše je, ko se pogovorimo, ko se pobotamo, ko najdemo skupen jezik.

A: Se vzgojitelji zanimajo zate?

B: Zdaj proti koncu bolj ne, zdaj ko sem že toliko star in sem že malo prerasel stanovanjsko skupino, kolikor sem razumel, bom počasi moral iti, drugače se pa kar. Nekateri bolj, nekateri manj, ampak dobro.

A: Ti vzgojitelji pomagajo, če potrebuješ pomoč?

B: Mi še kaj pomagajo.

A: Si vzamejo dovolj časa zate?

B: Si vzamejo.

A: V kolikšni meri lahko zaupaš svoje težave vzgojiteljem?

B: Ravno nekih osebnih stvari ne, če pa gre za stvari, ki mi jih lahko pomagajo rešiti jim pa zaupam.

A: Enako zaupaš vsem vzgojiteljem ali kakšnemu bolj zaupaš?

B: Tudi v tem je razlika ja. Če se mi kakšen vzgojitelj več posveča ...

A: Je kdaj kakšen od vzgojiteljev izrabil tvoje zaupanje?

B: Ni.

A: Kako pogosto se spreš z vzgojitelji in zaradi česa?

B: Mogoče zaradi tega, ker si nekaj preveč želim. Mogoče včasih malo preveč zahtevam, čeprav to ni prav. Ampak ne vem.

A: Pa je to pogosto?

B: Srednje.

A: Kako pogosto in na kakšen način te vzgojitelji pohvalijo oziroma te kaznujejo?

B: Pohvalijo me ko se držim reda s tem, da ne zamujam, ko se nekaj dogovorimo. Kaznujejo me pa tako, da se dobimo in na sestanku povedo kaj sem narobe naredil in dobim pač kazen.

A: Kakšno kazen?

B: Da nimam izhoda nekaj dni, da mi odvzamejo uporabo računalnika, tako.

A: Kako pa je z nagradami in pohvalami?

B: Nagrade dobivamo ob koncu meseca zaradi dežurstev, drugače pa te pohvalijo, če smo kaj dobro naredili, rečejo da smo dobro naredili in podobno.

A: Pa ti te pohvale kaj pomenijo?

B: Mi pomenijo.

A: Kaj meniš o ocenah sob, dežurstev?

B: Meni zdi v redu, da imamo neko svojo samostojnost, da se moramo truditi, da pridobimo nek red ...

A: Se ti zdi, da je graj preveč, premalo pohval ali se ti zdi v redu kot je?

B: Kolikor si zaslužimo, toliko pohval dobimo.

A: Se ti zdijo graje, pohvale pravične?

B: So pravične, so.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki oziroma kako ocenjuješ odnose med tabo in ostalimi stanovalci v skupini?

B: Bolj kot odraščajo, prihajajo v puberteto, vsak dan je huje. En dan se dobro razumemo, kak dan malo manj, ampak na koncu shajamo. Z večino se kar v redu razumem.

A: Lahko rečeš, da imaš kakšnega prijatelja tukaj v skupini?

B: V bistvu smo vsi prijatelji, če pa se že kaj spremo, se pa jaz raje odmaknem, da ne bi prišlo do kakšnih težav. Grem v sobo in podobno.

A: Ti kdo kdaj grozi tukaj v stanovanjski?

-B: Ne, toliko pa se že jaz upam, da razumemo.

A: Meniš, da si enakopraven z ostalimi stanovalci?

B: Ja in tudi moram biti.

A: Si med sabo pomagate?

B: Odvisno, če mi nekdo nekaj zaupa, mu poizkušam pomagati na svoj način. Če to sprejme, drugače pa ne.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med vzgojitelji?

B: Meni se zdijo v redu, da se kar v redu razumete. In to mi je tudi všeč.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da je stanovanjska skupina podobna družini?

B: Ko imamo kakršne koli naloge nam poskušate pomagati, pridete na pomoč. Na primer, če kaj potrebujemo, vas prosimo, da pomagate in nikoli nam ne odklonite pomoči.

A: Tako je bilo tudi v družini.

B: Ja, mislim da ja. Pa ko naredimo kaj narobe, nas poskušate ustrezno kaznovati. Da se z vami pogovoriti, tudi če kdaj narobe naredimo včasih popustite, kar je prav. Nam nudite to kar pač potrebujemo.

A: Potem se ti zdi, da je stanovanjska skupina zelo podobna družini, malo, srednje?

B: Je podobna, sam ni pa čisto tako kot je v družini, ker nas je tudi malo več.

A: Kako se morajo ljudje obnašati do tebe, da se ti zraven njih dobro počutiš?

B: Najbolj mi je pomembno to, da ne manipulirajo z mano. Da smo odkriti eden do drugega.

A: V trenutkih, ko si slabe volje, ko si jezen, žalosten, ko imaš slab dan, kaj je zate najpomembnejše? Kaj takrat najbolj potrebuješ?

B: Da bi se odprl vzgojiteljem, da bi jih povedal svoje težave in jih tako čim prej poizkušal rešiti.

A: Torej pogovor z vzgojiteljem ali pogovor s komerkoli?

B: Mislim, da za težje težave, boljše da se z vzgojiteljem, ker z mladostniki tudi ne razumejo toliko, kolikor bi potreboval.

A: Kakšni se ti zdijo pogoji za bivanje v stanovanjski skupini? Kakšna se ti zdi stanovanjska skupina od zunaj od znotraj?

B: Vse kar imaš doma imaš tudi tukaj, normalno vse. Nismo za nič prikrajšani.

A: Kaj pa hiša? Se ti zdi v redu, je dovolj prostora, bi želel kaj drugače?

B: Vsako leto se menjujemo, nekaj jih gre ven, nekaj jih pride notri in če jih gre več ven je pač več prostora.

A: Bi hotel spremembe glede izgleda hiše, soba ti je všeč?

B: Mi je všeč.

A: Kakšna se ti zdi hrana v stanovanjski skupini?

B: Zjutraj se odločimo, kaj bomo jedli, tako da to se tako ali tako mi odločimo. Meni je hrana v redu, tako ali tako jemo to kar želimo, dogovorimo se z vami, sem zadovoljen s tem.

A: Lahko sam odločam o hrani?

B: Ja, vedno ko gremo v trgovino, izrazimo svojo željo.

A: V kakšni meri lahko odločam o izhodih?

B: Prvo kot prvo moram opraviti vse kar moram, to so učne ure, dežurstva, potem pa se lahko pogovarjamo o izhodu in za koliko časa in se seveda držati ure.

A: Pa lahko vplivaš na to, recimo, da greš lahko več, kdaj bi šel in podobno?

B: Ja, če se da dogovoriti z vzgojiteljem, če ti kdo pusti se da.

A: V kolikšni meri lahko odločam o tem s kom se boš družil?

B: Vsak odloča o svoji družbi kakšno bo imel, s kom si želi družiti. To je čisto odvisno od človeka.

A: Kako je pri tebi?

B: Jaz sem tako ali tako večino časa v stanovanjski, grem zvečer tako malo k očetu ali pa s prijatelji kakšen krog.

A: Se torej lahko družiš s komer koli?

B: S komer koli. Vzgojitelji toliko vprašajo, da nisem ravno v kakšni slabi družbi.

A: Kaj pa če bi bil v slabi družbi?

B: Bi mi vzgojitelj svetoval naj se ne družim s takimi, ne bi mi ravno branil, mi tudi niste.

A: Kaj počneš v prostim času in v kolikšni meri se lahko odločaš o izrabi svojega prostega časa?

B: Najraje počivam, si vzamem čas za televizijo, grem ven s prijatelji. Rad treniram kakšen šport. Treniral sem nogomet, pa sem ga pustil, potem sem treniral sem kick boks pa sem ga pustil. Ne vem, zdaj ko sem zamenjal šolo tudi nimam več toliko časa, kot sem ga imel prej. Pač kako si vzamem čas.

A: Imaš kakšne druge hobije?

B: Nimam.

A: V kakšni meri lahko odločaš o izgledu svoje sobe?

B: Jaz mislim, da lahko o vsem odločam. Pač če imam željo, da bi jo spremenil, prebarval, bi se dogovoril z vami in bi jo prebarval.

A: V kakšni meri lahko odločaš o svojem izgledu?

B: Kar si želim, po mojem vzgojitelji nimate preveč vpliva na moj izgled, lahko poveste, da sem grdo oblečen in poveste svoje in to je to.

A: V kolikšni meri se lahko odločiš kako boš porabil denar? Imaš občutek, da znaš delati z denarjem?

B: V bistvu, na začetku, ko sem prišel v skupino, ga nisem kaj preveč porabljal, sem ga hranil v sefu, kar mi je svetovala tudi vzgojiteljica. Tukaj se tudi to učimo, da ne porabiš vsega denarja, ki ga zaslužiš takoj, da znamo z denarjem. Jelka (vzgojiteljica) mi je velikokrat tudi povedala o denarju, koliko in kako ga zapravim.

A: Pa ti vzgojitelji kaj omejujejo porabo svojega denarja?

B: Ne. Če mi ga zmanjka mi ga ponavadi še posodite.

A: V kolikšni meri lahko odločaš o učnih urah?

B: Obvezno se je učiti 2 uri na dan, če pa se imaš še za učiti se pa potem še učiš, do desetih.

A: Kako pa to dejansko izgleda, koliko lahko odločiš o tem.

B: Jaz, ki se šolam v Ljubljani, pridem sem komaj ob štirih utrujen in lačen in se potem lahko kakšno urico ali dve kasneje učim. Ampak moraš se učiti dve uri na dan, pa če je to do devetih ali pa do desetih.

A: Pa je vedno tako, da se učiš dve uri na dan?

B: Vedno ravno ni, včasih spregledam učenje, imam preveč obveznosti.

A: Kakšen je tvoj vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini? In v kakšni meri vzgojitelji sprejemajo in upoštevajo tvoje želje?

B: Po mojem, ker sem malo starejši, imam zelo veliko vpliva.

A: Več kot mlajši sostanovalci?

B: Ja, pri mlajših, če mu kaj poveš, da ni v redu, ga opozoriš, tega potem ne bo naredil.

A: Kaj pa vzgojitelji upoštevajo če kaj predlagaš?

B: Ja, če opazijo, upoštevajo, samo vzgojitelji niso vedno zraven, ko se kaj takega dogaja.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da lahko odločaš o skupnih stvareh, o dogovorih, pravilih, nagradah, kaznih.

B: Povem kaj si mislim in potem se na koncu skupaj odločimo.

A: Se ti zdi, da lahko to velikokrat poveš?

B: Ja, vsak dan lahko povem.

A: Komu pa?

B: Vzgojitelju. Pridem v njegovo pisarno, sobo in mu povem. Pa na sestankih, ki je enkrat na 14 dni.

A: Lahko sodeluješ pri upravljanju z denarjem, ki pride v stanovanjsko skupino, kaj se bo kupilo, kam bo šel denar.

B: Če vidimo, da nekaj res potrebujemo, kar še nimamo, povemo in potem poizkusimo kupiti to kar potrebujemo.

A: Pa se to upošteva?

B: Ja, če je primerno za stanovanjsko skupino, se upošteva.

A: Pa če je denar.

B: Ja.

A: Veš koliko denarja pride za stanovanjsko skupino?

B: Ne, ne vem.

A: Pa bi želel vedeti?

B: Lahko, če boste povedali.

A: Ali sodeluješ na timskih sestankih ko gre zate? Pri izdelavi individualnega vzgojnega načrta.

B: Saj moram sodelovati, drugače ne bi nikamor prišli.

A: Pa se ti zdi, da je tvoje mnenje na teh sestankih upoštevano?

B: Sem upoštevan, smo vsi upoštevani.

A: Si seznanjen s hišnim redom?

B: Sem.

A: Lahko nanj kaj vplivaš? Se ti zdi sprejemljiv?

B: Je sprejemljiv.

A: Kaj bi spremenil pri hišnem redu?

B: Se mi zdi kar v redu, tudi zdaj ko smo predstavili učne ure pol ure prej, je v redu.

A: Bi kaj spremenil.

B: Ja, da bi bilo spanje okrog pol enajstih, da bi lahko pogledal kakšen film do konca, ker po navadi se nam ne izide s časom.

A: Še kaj?

B: Nič, drugo je vse v redu.

A: H komu se obrneš po pomoč v primeru morebitnih nesoglasij v skupini, komu lahko poveš svoje mnenje, se pritožiš?

B: Matičnemu vzgojitelju.

A: Samo matičnemu, ali tudi drugim vzgojiteljem.

B: V bistvu bolj vpliva, če se pritožim matičnemu vzgojitelju.

A: V kolikšni meri se upošteva tvoje mnenje? Če kaj predlagaš in podobno.

B: Ne vem, če kaj pametnega predlagam potem se upošteva, če pa kašne svoje pravice zahtevam potem pa ne. Če bi se upoštevalo, kar jaz hočem, bi hodil spat ob dvanajstih. Kljub temu da sem že polnoleten, se moram držati enakih pravil, kot tisti, ki so stari 15 let, ni nič drugače kot pri mladoletnikih.

A: Torej pravila veljajo za vse enako, tudi zate. Pa se ti zdi to prav?

B: Ja, je prav.

A: V kolikšni meri vzgojitelji sodelujejo s tabo pri načrtovanju kašnih dejavnosti, aktivnosti v stanovanjski skupini?

B: Če imamo denar, se lahko dogovarjamo, drugače se pa ne moremo nikakor. Če rečem, da bi šel rad na morje, pravijo da bi tudi oni šli na morje.

A: Pa se skupaj dogovarjate?

B: Ja, se.

A: Ali vzgojitelji odločajo?

B: Najbolj je seveda odvisno od vzgojiteljev, pa zavoda.

A: Ti je bilo omogočeno na pred prihodom v stanovanjsko skupino.

B: Sem. Mi je bilo omogočeno. Dan preden sem prišel, sem prišel na ogled, imeli smo kakor en sestanek.

A: Si izvedel kakšen je dnevni red?

B: Hišni red. Sem.

A: Kaj pa sstanovalce?

B: Sem, nekatere sem poznal že od prej, ker smo hodili na isto šolo.

A: Si v skupino prišel prostovoljno?

B: Ja, sem.

A: Se ti zdi da te vzgojitelji in skupina spodbujajo pri tem, da bi postal samostojnejši?

B: To v bistvu tudi od nas pričakujejo, da postanemo samostojni, na koncu ko odidemo iz stanovanjske skupine.

A: Se spoštuje tvojo zasebnost, se lahko umakneš v svojo sobo, telefoniraš, zakleneš svoje stvari?

B: Lahko

A: Glede tega nimaš pripomb?

B: Ne, nimam.

A: Kdo poskrbi za tvoje zdravje, če se poškoduješ ali zboliš?

B: Vsak vzgojitelj, tudi moji sstanovalci. Najprej pa sam.

A: Na kakšen način pa poskrbijo.

B: Tako, da mi nudijo to kar potrebujem, kot na primer za tablete, ki jih lahko imamo v stanovanjski skupini, ki jih dobimo preko zavoda. Nam jih ni treba samim kupovati, jih dobimo zastoj.

A: Sicer pa te pošljejo k zdravniku?

B: K zdravniku grem sam. če se mi da.

A: V kolikšni meri se vzgojitelji zanimajo za tvoje osebne probleme? Se ti posvetijo v razgovorih?

B: Če jim te probleme zaupam, se mi posvetijo, če pa jih zadržim zase, mi pa ne morete nič pomagati. Odvisno od mene, koliko sem pripravljen. To ker pa vidite, da delam narobe, mi pa pač poveste, mi svetujete.

A: Pa se kdaj zgodi, da bi se ti želel pogovoriti z vzgojitelji, pa se oni nočejo s tabo ali kaj podobnega?

B: Ne, to se mi še ni nikoli zgodilo. Kadarkoli sem se hotel pogovoriti, sem dobil pogovor.

A: Koliko te v stanovanjski spoštujejo kot zrelo osebnost in upoštevajo tvoje mnenje?

B: Mogoče je vsako leto drugače, ne da sem jaz čisto odrasel. NE vem, kaj sploh pričakujejo od mene. Da znam kuhat, da znam likat, hodit v šolo se učiti.

A: Upoštevajo tvoje mnenje?

B: Ja kar upoštevajo.

A: Koliko lahko sodeluješ pri izdelavi tvojih individualnih načrtov

B: Ja lahko.

A: Na kakšen način?

B: Tisti zjutraj, ki je dežuren, se dogovori, kaj bi rad delal.

A: Kaj pa glede bolj dolgoročnih načrtov, na primer katero šolo boš hodil, kaj boš počel po odhodu iz skupine, kam boš šel na počitnice?

B: Na začetku se skliče sestanek, tim za vsakega, tam se potem to dogovori in tega se drži.

A: Ali si v družbi, med prijatelji, sošolci, sosedi zato ker stanuješ v stanovanjski skupini manj, enako ali bolj cenjen?

B: Odvisno. Tisti, ki poznajo moje probleme, ki me bolj poznajo, me bolj cenijo kot tisti, ki ne vejo kako je.

A: Samo dejstvo da si v stanovanjski skupini torej kaj vpliva na to kako te cenijo?

B: Nekateri me manj cenijo, ker mislijo, da sem problematičen.

A: Ti je omogočeno, da se družiš z ljudmi, ki niso člani skupine?

B: Ja, mi je. S prijatelji v okolici stanovanjske, v Ljubljani pri mami.

A: Lahko dobivaš obiske?

B: Ja lahko, ampak vse v dogovoru z vzgojiteljem, če dovoli.

A: Ti je omogočeno, da uporabljaš storitve zunaj stanovanjske skupine? Interesne dejavnosti, knjižnico...

B: Je, ja.

A: Kako pogosto hodiš iz stanovanjske skupine?

B: Ponavadi po večerji.

A: Vsak dan?

B: Večinoma. Trikrat do petkrat na teden.

A: Se odkar si v skupini manj, enako ali več družiš z ljudmi izven skupine?

B: V bistvu več kot v Ljubljani. V bistvu veliko časa sem pri očetu, ker se dogovarjam kako naprej.

A: Kaj pa od kar si v skupini v primerjavi s prej?

B: Mislim, da enako, ni razlike.

A: Koliko stikov imaš s sorodniki, starši?

B: S starši imam kar v redu stike, z brati in sestrami pa bolj malo, so vsak na svojem koncu, so vsi že samostojni. Razen tamale očetove hčerke. S starši se slišim pa vsak drugi dan, če se ne vidimo, se slišimo pa po telefonu.

A: Ali uporabljaš računalnik, internet?

B: Če imam čas, ga uporabljam.

A: Uporabljaš internet tudi za komuniciranje z vrstniki?

B: Ja.

A: Na kakšen način uporabljaš internet za komunikacijo.

B: Facebook, pa messenger. Preko tega.

A: V kakšni meri se ti zdi, da so med mladimi v stanovanjski skupini prisotni cigareti, alkohol, droge?

B: Cigareti so vsak dan prisotni.

A: Koliko pa jih kadi?

B: Štirje najmanj.

A: Kaj pa alkohol?

B: Enkrat mesečno. Tako, da bi jih vi odkrili.

A: Ne samo ko jih odkrijemo, kako je na splošno glede alkohola v skupini, se ga veliko pije?

B: Kdo občasno kaj spiže, kakšne večje količine se zgodi približno enkrat na mesec, tako da se opazi, da so nekaj spili.

A: Ob kakšnih posebnih priložnostih?

B: Niti ne. Ko mi paše kaj popiti grem spiti. Ampak mi tega ne podpiramo v stanovanjski skupini.

A: Vem, da ne podpiramo, ampak tako v splošnem, je to prisotno pri vseh?

B: Pri meni ni, za druge pa ne vem. Ampak je prisotno. Recimo trije pijejo alkohol.

A: Kaj pa droge?

B: To pa, sem slišal nekaj, ampak me to niti ne zanima.

A: Se ti zdi da so prisotne v skupini?

B: Če niso v stanovanjski so pa zunaj, za vikend ali pa ko so v stanovanjski, če gredo na kakšen sprehod, ne vem kaj počnejo.

A: Je po tvojem tega veliko?

B: Zdaj ne vem, te ta male punce, ki jih imamo, mogoče je malo več pri njih prisotno. Saj veste kakšne so, vsak dan hujše.

A: Pa tudi v skupini, ali samo čez vikend.

B: Ne vem, se kakšen dan malo čudno vedejo, mogoče pa imajo samo slab dan ali kaj podobnega. Nisem jih še opazil.

A: Kakšne droge pa meniš, da so prisotne v skupini?

B: Ne vem, se ne spoznam na droge.

A: Ti nimaš nič s tem?

B: Tako ali tako pa imamo vsako leto THC teste, no letos še nismo imeli.

A: Če je potrebno.

A: Kako naj bi izgledala, oziroma delovala stanovanjska skupina, da bi se mladi oziroma ti, počutili še boljše? Kaj bi spremenil če bi bil ravnatelj, kaj pogošaš in podobno?

B: Da bi se vzgojitelji prilagajali mladostnikom, ne mi vzgojiteljem.

A: Na kakšen način?

B: Da ko kdo naredi kakšno napako, da se z njim najprej pogovorijo, da se mi da več priložnosti, da se poizkuša naučiti iz tiste napake. Mogoče malo prehitro kaznujete. Vsaj dvakrat, da se ga opozori, da se usede z njim se pogovori, se pove svoje, če pa ne gre, pa se potem kaznuje.

A: Se pravi, da pri prekrških ne bi takoj kaznoval, ampak bi se odločil za pogovor. Tudi pri vnaprej dogovorjenih stvari?

B: Ja, za kakšne banalne stvari. Če zamudi ali kaj podobnega. Da se takoj ne kaznuje.

A: Še kaj.

B: Ne vem, da bi mogoče imeli malo več izletov. Saj to smo se že nekaj dogovarjali, da bi šli, pa nismo šli.

A: Kaj pa glede pravil?

B: Ne, mi kar ustrezajo, edino glede tega, da bi hodili spat ob pol enajstih recimo.

A: Kaj pa glede materialnih stvari, bi kaj spremenil?

B: Kar v redu je vse, kot je.

A: S sobo si zadovoljen?

B: Sem, še bolj ste pa vi, ker je pospravljena.

A: Kako življenje v stanovanjski skupini vpliva nate? Je tvoje življenje boljše sedaj, ali prej ko še nisi bil v skupini?

B: Tisti, ki je prišel s tem namenom, ker ima probleme v družini, se po mojem boljše počuti, kot se je prej.

A: Kako je zate osebno?

B: Zame se mi zdi, da je kar boljše. Se počutim bolj samostojnega, vedel sem kaj me čaka, kako se bom moral obnašati.

A: Kako vpliva nate?

B: V redu.

A: Se ti zdi bivanje v stanovanjski skupini zate koristno?

B: Se. Sploh ko se odmaknem od kakšnih osebnih problemov, ki sem jih imel včasih, na primer doma.

A: Kako si zadovoljen s šolo?

B: Dokler je ne naredim do konca, ne bom zadovoljen.

A: Pa delaš na temu, da bi jo naredil?

B: Ko imam dobre dneve, se trudim, ko imam slabe dneve, se pa ne trudim.

A: Torej je šola še vedno problem?

B: Ja, kakor pri vsakemu.

A: Kako si zadovoljen z življenjem na sploh?

B: Mogoče mi manjka malo več resnosti, zrelosti.

A: Kaj pa drugače?

B: Malo več volje, malo več truda.

A: Si srečen v življenju, ali si slabe volje, si zadovoljen, imaš dovolj denarja, kakšni so tvoji odnosi z družino.

B: Odnosi z družino mi niso preveč všeč, ker me tudi moti, ampak na to jaz ne vplivam. Najbolje je da pokažem, da nekaj zmorem, da nekaj naredim sam zase.

A: Kako si zadovoljen s svojo družino?

B: Kakor kdaj. Kakšen teden se razumemo, kakšen teden ne. Ampak saj pravim, se poizkušam izogniti prepirom.

A: Torej si z družino bolj zadovoljen ali bolj ne zadovoljen.

B: Bolj srednje.

A: Kaj pa z življenjem?

B: Srednje.

A: Ali razmišljaš kaj boš počel po odhodu iz stanovanjske skupine?

B: Ne še, se pa pripravljam na odhod. Več stvari mi je že padlo na pamet, ampak se še odločam kaj bom. Razmišljam, nisem se pa še odločil.

A: Mi zaupaš kaj?

B: Nekatere stvari sem že zaupal, nekatere še bom.

A: Če nisi mogel na vprašanja odgovarjati iskreno, ali si kaj prilagodil, ker sem jaz vzgojitelj, če želiš lahko na določena vprašanja odgovoriš preko računalnika in vržeš v skrinjo.

B: Dobro.

INTERVJU ŠT 3.

A: Koliko si star?

B: 18 let

A: In koliko časa si že v stanovanjski skupini?

B: 3 leta

A: V katero šolo hodiš?

B: Šolski Center Postojna.

A: Kje si živel pred prihodom v skupino?

B: Doma

A: V kateri letnik?

B: 4. letnik, za strojnega tehnika.

A: Imaš kakšnega brata, sestro?

B: Ja dve sestri, enega brata.

A: Povej mi kako se počutiš v stanovanjski skupini, kakšno se ti zdi vzdušje?

B: V redu, včasih malo slabo, drugače bo dokaj v redu.

A: Kakšno se ti zdi vzdušje, sproščeno, zabavno ali je bolj zamorjeno?

B: Ne, je sproščeno, včasih tudi zabavno, kakor kdaj.

A: Kaj se ti zdi dobro v stanovanjski skupini in kaj ne?

B: Ne vem. To je pa težko vprašanje.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki in vzgojitelji oz. kakšen se ti zdi odnos med vzgojitelji in tabo?

B: Jaz mislim, da so v redu, potekajo normalno.

A: Se vzgojitelji zanimajo zate, te spodbujajo, ti pomagajo?

B: Dajete mi vzpodbudo, ko se je potrebno učiti in podobno, date kakšen dober nasvet, ko ga potrebujem, tako v redu je.

A: Se ti zdi, da so pravični do tebe?

B: Ja.

A: V kolikšni meri lahko zaupaš svoje težave vzgojiteljem?

B: Odvisno, kakšne so te težave.

A: Lahko primerjaš, katere lahko zaupaš, katerih ne moreš?

B: Kolikor vem, da lahko zaupam, več pa ne.

A: Enako zaupaš vsem vzgojiteljem ali kakšnemu bolj zaupaš?

B: Tudi, kakšnemu bolj.

A: Si želiš, da bi jim lahko bolj zaupal?

B: Ja, včasih ja.

A: Mogoče kdaj izrabijo tvoje zaupanje?

B: Ne.

A: Kako pogosto se spreš z vzgojitelji in zaradi česa?

B: Pride do sporov, samo bolj redko. Če se že spremo, pa zaradi kakšnih pravil stanovanjske skupine. Na primer kakšni izhodi, no v glavnem to.

A: Kako pogosto in na kakšen način te vzgojitelji pohvalijo oziroma te kaznujejo? Se ti zdijo te pohvale in kazni pravične?

B: Meni se zdijo pravične.

A: Na kakšen način te pohvalijo oziroma kaznujejo.

B: Pohvalijo me tako, da mi dajo roko in me lepo pohvalijo z besedami. Kar se pa kazni tiče pa izrečejo kakšno kazen, na primer brez izhoda ali pa brez računalnika en dan. To je po dogovoru.

A: Tudi kakšna druga kazen?

B: Tudi se najde. To je odvisno od vzgojitelja, kaj se odloči.

A: Kaj pa nagrade, pohvale?

B: Tudi dobim, na primer kakšno čokolado, ki jo dobimo za ocene učnih ur, sob, dežurstva, kako se obnašam.

-A: To u bistvu dnevno. Ali smatraš te ocene kot pohvalo oziroma grajo ali ne?

B: Ja. Če so dobre, je kot pohvala.

A: Pa se ti zdi tak način v redu?

B: Ja.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki oziroma kako ocenjuješ odnose med tabo in ostalimi stanovalci v skupini?

B: Mah, včasih je kakšna kriza, pa jim tudi ne moreš vsega zaupati. Določenim. Lahko te izkoriščajo in potem izgubim zaupanje vanje. Drugače pa se z večino razumem.

A: Imaš med stanovalci kakšnega prijatelja?

B: Eden je moj brat.

A: Prihaja kdaj do kakšnih sporov?

B: Do manjših ja, se skregamo. Da bi se pa stepili ali kaj podobnega, to pa ne.

A: Ti kdo kdaj grozi ali kaj podobnega, s pretepom ali kaj podobnega, se to pojavlja v tej skupini?

B: Ne.

A: Se ti zdi da ste z ostalimi stanovalci med sabo kaj povezani?

B: Niti ne.

A: S koliko ljudmi si povezan?

B: Najbolj sem z mojim bratom, drugače pa še z enim sostanovalcem s katerim se pozna že dlje časa.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med vzgojitelji?

B: Kaj pa vem Dobri. Si pomagata med sabo.

A: meniš da bi morali kaj delati boljše?

B: Verjetno bi se kaj našlo.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da je stanovanjska skupina podobna družini?

B: Je podobnost. Jemo skupaj kosilo in večerjo, skupaj opravljamo vsak svoje delo.

A: Kako se morajo ljudje obnašati do tebe, da se ti zraven njih dobro počutiš?

B: Prijazno. Iskreno.

A: V trenutkih, ko si slabe volje, ko si jezen, žalosten, ko imaš slab dan, kaj je zate najpomembnejše? Kaj takrat najbolj potrebuješ?

B: Mir in dobro glasbo.

A: Pa to dobiš?

B: Ja.

A: Kakšni se ti zdijo pogoji za bivanje v stanovanjski skupini? Materialni pogoji.

B: Zame so v redu. Mogoče je potrebno kaj spremeniti, ampak ni tako nujno. Na primer lahko bi naredili še en prostor za počitek, kot je fitnes ali pa kaj podobnega, v tem smislu.

A: Se ti zdi da bi lahko preuredili hobi prostor ali kateri drugi?

B: Hobi prostor ja.

A: Kaj pa sobe, kuhinja, kopalnica.

B: So v redu.

A: V kakšni meri pa lahko odločaš o izrabi prostega časa o interesnih dejavnostih?

B: Ne vem. Večinoma jaz postavim, kaj bom delal. Ko nimam drugih obveznosti počnem to kar hočem.

A: Kaj pa?

B: Grem ven, poslušam glasbo, grem za računalnik ...

A: V kakšni meri lahko odločaš o prehrani in kakšna se ti zdi hrana v stanovanjski skupini?

B: Hrana se mi zdi čisto v redu.

A: Koliko pa lahko odločaš o tem?

B: Lahko povem, kaj si želim jesti.

A: Pa se to kdaj upošteva?

B: Ja.

A: V kakšni meri lahko odločaš o izhodih?

B: To pa bolj malo, vsaj glede časa in tega.

A: Kaj lahko odločaš o izhodih?

B: Lahko odločim, da bi rad šel ven. Za koliko časa grem lahko, tega pa ne morem sam odločati.

A: Lahko izraziš željo o tem koliko bi rad bil zunaj, se ta tvoja želja upošteva?

B: ja lahko povem, koliko časa bi bil rad. Včasih se potem tudi upošteva, včasih pa tudi ne.

A: Bi si želel več izhodov?

B: Ja.

A: V kolikšni meri lahko odločaš o tem s kom se boš družil?

B: To se jaz lahko sam odločim.

A: Nimaš nobenih omejitev?

B: Ne.

A: V kolikšni meri se lahko odločaš o izrabi svojega prostega časa, o interesnih dejavnostih?

B: Ne nimam nobenih obveznosti, lahko vse odločam kaj bom delal in koliko časa.

A: Lahko izbiraš interesne dejavnosti tudi izven stanovanjske?

B: Ja.

A: Ti vzgojitelji ne postavljajo kakšnih omejitev ali te celo spodbujajo?

B: Ne. Ne.

A: V kakšni meri lahko odločaš o izgledu svoje sobe, kako je urejena?

B: Lahko sem se odločil. Na primer sobo sem že prebelil po svojem okusu, lahko bi še kaj spremenil, ampak še premišlujem kaj bi naredil. Tudi slike, posterje lahko lepim kolikor želim.

A: Najbrž se moraš prilagajati tudi sostanovalcu, sobo namreč deliš?

B: Ja, ampak pri meni to ni problem, imam namreč brata v sobi.

A: V kakšni meri lahko odločaš o svojem izgledu?

B: V vsej meri. Kakor hočem.

A: V kolikšni meri se lahko odločiš kako boš porabil denar?

B: Sam skrbim za svoj denar.

A: Pa imaš občutek, da znaš delati z denarjem?

B: Ja znam.

A: Ga tudi sam kaj zaslužiš?

B: Ja, tudi.

A: V kolikšni meri lahko odločaš o učnih urah?

B: To se večinoma sam odločim, če vem da jih ne potrebujem jih potem nimam, če pa jih potrebujem več, se mi pa včasih tudi ne da. Tako pač je.

A: Koliko časa trajajo obvezne učne ure?

B: 2 uri

A: Pa to vedno izrabiš ali prilagodiš?

B: Prilagodim.

A: Kakšen je tvoj vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini? In v kakšni meri vzgojitelji sprejemajo in upoštevajo tvoje želje?

B: Jaz sem čisto v redu fant, delaven priden. Mislim da nimate kakšnih propomb.

A: Nisem mislil tako, se upošteva če kaj predlagaš?

B: Ja, se upošteva.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da lahko odločaš o skupnih stvareh, o dogovorih, pravilih, nagradah, kaznih, opremi stanovanjske skupine, skupinskih aktivnostih.

B: Lahko kaj predlagam, lahko tudi kaj odločam, kako bo potekalo.

A: Na kakšen način?

B: Ne vem. Mogoče na sestankih skupine, ali pa kar povem vzgojitelju.

A: Lahko sodeluješ pri načrtovanju porabe skupnega denarja skupine oziroma se kaj pogovorimo kako bi koristno potrošili skupen denar?

B: Ja tudi. Samo recimo kar zaslužimo, ko izdelujemo kakšne vizitke in podobno. Kar ga imate pa vzgojitelji, pa nimam nič s tem, vsaj kolikor jaz vem.

A: No, nekaj denarja dobimo za stanovanjsko skupino ali lahko predlagaš, kaj naj z njim kupimo, kakšne nove stvari?

B: Ja, lahko.

A: P se tvoj predlog upošteva?

B: Ja.

A: Ali sodeluješ na timskih sestankih ko gre zate? Pri izdelavi individualnega vzgojnega načrta.

B: Ja.

A: Pa se ti zdi, da je tvoje mnenje na teh sestankih upoštevano?

B: Ja.

A: Si seznanjena s hišnim redom?

B: Ja.

A: Lahko nanj kaj vplivaš? Se ti zdi sprejemljiv, kaj bi spremenil?

B: Za spremeniti nimam nič, je v redu kot je.

A: Potem se ti zdi v redu, ali bi kaj ukinil na primer dežurstva?

B: Ne, to mora biti.

A: H komu se obrneš po pomoč v primeru morebitnih nesoglasij v skupini, komu lahko poveš svoje mnenje, se pritožiš?

B: K vzgojiteljem.

A: K matičnemu vzgojitelju, ali je vseeno?

B: Vseeno.

A: Predvsem na sestankih?

B: Tudi, ampak tudi sicer.

A: V kolikšni meri se upošteva tvoje mnenje? Če kaj predlagaš in podobno.

B: Ja, se upošteva.

A: Ali vzgojitelji sodelujejo s tabo pri načrtovanju kasnih dejavnosti, aktivnosti v stanovanjski skupini?

B: Ja.

A: Na kakšen način?

B: Na sestankih ali pa posebej pri pogovoru.

A: Ti je bilo omogočeno na pred prihodom v stanovanjsko skupino, prideš na ogled, spoznaš skupino, vzgojitelje in podobno?

B: Je bilo omogočeno, le da jaz nisem prišel, ker sem že od prej poznal, ker je moja sestra hodila sem.

A: Se ti zdi, da te vzgojitelji podpirajo pri tem, da bi postala samostojnejša, osvojila več spretnosti.

B: Ja.

A: Se ti zdi, da te spoštujejo kot posameznika?

B: Ja.

A: Se spoštuje tvojo zasebnost, v kakšnem smislu?

B: Ja.

A: Se lahko umakneš v svojo sobo?

B: Ja?

A: Imaš telefon?

B: Ja.

A: Pa lahko telefoniraš kadar hočeš?

B: Ja.

A: Kaj pa svoje stvari lahko shraniš na varnem?

B: Ja, v vzgojiteljski sobi?

A: Ša kaj?

B: Mah, ne.

A: Kdo poskrbi za tvoje zdravje, če se poškoduješ ali zboliš?

B: Jaz sam.

A: Na kakšen način?

B: Tako da grem k zdravniku, če je to potrebno.

A: V kolikšni meri se vzgojitelji zanimajo za tvoje osebne probleme? Se ti posvetijo v razgovorih?

B: Ne vem, s kakšnim pogovorom.

A: Pa se zanimajo?

B: Ja.

A: Če potrebuješ pogovor so ti na voljo?

B: Ja so.

A: Koliko te v stanovanjski spoštujejo kot zrelo osebnost in upoštevajo tvoje mnenje?

B: Mene spoštujejo.

A: Koliko lahko sodeluješ pri izdelavi tvojih individualnih načrtov, recimo kaj boš počel, katero šolo boš izbral ...

B: Večinoma sam odločam.

A: Kaj pa za odpust, si udeležen pri tem?

B: Ja, sem. Lahko povem svoje mnenje.

A: Ali si v družbi, med prijatelji, sošolci, sosedi zato ker stanuješ v stanovanjski skupini manj, enako ali bolj cenjen?

B: Enako

A: Ti je omogočeno, da se družiš z ljudmi, ki niso člani skupine?

B: Ja. S komerkoli. Grem ven ali pa se pogovarjamo pred stanovanjsko.

A: Lahko dobivaš obiske?

B: Ja.

A: Ti je omogočeno, da uporabljaš storitve zunaj stanovanjske skupine? Kako pogosto greš lahko ven iz skupine.

B: Ven lahko hodim pogosto, vsak dan.

A: Kaj pa storitve lahko greš kam izven skupine.

B: Ja. Lahko hodim kam delat.

A: Interesne dejavnosti?

B: Ja, tudi.

A: Si član kakšnega kluba?

B: Ne.

A: Se odkar si v skupini manj družiš z ljudmi izven skupine?

B: Enako.

A: Uporabljaš internet za komuniciranje z vrstniki?

B: Mah.

A: Za kaj pa uporabljaš internet?

B: Če kaj rabim, ali pa za sprostitev.

A: Kaj pa računalnik na sploh?

B: Tukaj ga rabim za šolo, pa tako če grem kaj pogledati na internet. Doma pa ga uporabljam večinoma za igrice.

A: V kolikšni meri imaš stike s sorodniki, starši.

B: S starši se lahko pogovarjam kadar hočem. Domov grem vsak vikend.

A: V kakšni meri se ti zdi da so med mladimi v stanovanjski skupini prisotni cigareti, alkohol, droge?

B: Cigaret so pogosti.

A: Ali vsi kadijo?

B: Ne, večinoma pa, oziroma prej je bilo tako.

A: Kaj pa zdaj, koliko jih kadi?

B: Dva

A: Kaj pa alkohol?

B: To pa ne smemo kaj preveč, mislim sploh ne smemo.

A: Vem, da ne smete, ampak me vseeno zanima koliko je prisoten.

B: V mali meri. Kdaj gremo na pivo.

A: Kaj pa droge?

B: S tem pa nimam nič, ne vem nič o njih.

A: Pa se ti zdi da so prisotne?

B: Ne, po mojem ne.

A: Kako naj bi izgledala, oziroma delovala stanovanjska skupina, da bi se mladi oziroma ti, počutili še boljše? Kaj bi spremenila če bi bila ravnateljica, kaj pogršaš in podobno?

B: Spremenil bi da bi lahko dobil žepnino, pa da bi hodili ven na praznovanja, na primer na pico. Tako za rojstni dan.

A: Kako je pa sedaj?

B: Sedaj pa imamo noter, kupimo torto, jo naredimo in to je to. Raje bi videl da se gre nekam ven.

A: Bi še kaj spremenil?

B: Na primer, da se gre kam na morje. Da bi kakšen vikend organizirali kopanje v bazenu, da bi šli na sprehod v gore.

A: Ali se to ne dogaja pogosto tukaj?

B: Bolj redko, zdaj še posebej.

A: Kaj pa misliš da je vzrok temu?

B: Po mojem ravnateljica?

A: Se ti ne zdi, da je tudi to, da ste za vikend doma?

B: Ne vem, jaz bi lahko brez težav ostal tukaj za vikend.

A: Kaj bi še spremenil, na primer v zvezi z dnevnim redom, odnosi?

B: Ne. Pri tem nimam pripomb.

A: Kako življenje v stanovanjski skupini vpliva nate? Se ti zdi bivanje v stanovanjski skupini zate koristno?

B: Ja, je koristno. Da kaj spremeniš v življenju.

A: Je tvoje življenje boljše sedaj, ali prej ko še nisi bila v skupini?

B: Ah, meni je skozi enako.

A: Kako si zadovoljen s šolo?

B: Prej sem bil, sedaj pa nisem več zadovoljen.

A: Nisi več? Zakaj?

B: Ne vem, pač taki profesorji.

A: Kaj pa ocene?

B: Nimam takšnih kot bi hotel.

A: Kako si zadovoljen z življenjem na splošno?

B: Sem čisto zadovoljen.

A: Kako si zadovoljen/nezadovoljen s stanovanjsko skupino.

B: Tudi tukaj sem zadovoljen

A: Kako si zadovoljen s tvojo družino?

B: Mah, tako, gre, sem zadovoljen z vsem.

A: Kaj načrtuješ, da boš počel, ko boš odšel iz stanovanjske skupine?

B: Delat bom šel.

A: Kdaj pa bo to?

B: Ko bom končal šolo, kaj pa vem.

A: Si lahko na vprašanja odgovarjal iskreno, ali si kaj prilagodil, ker sem jaz vzgojitelj, če želiš lahko na določena vprašanja odgovoriš preko računalnika.

B: Ne, sem lahko govoril iskreno.

INTERVJU ŠT. 4

A: Koliko si stara?

B: 31. avgusta bom stara 15.

A: In koliko časa si že v stanovanjski skupini?

B: Kaj pa vem, kakšno leto, zdaj bo drugo leto.

A: Kje si pa prej živel?

B: V Pivki.

A: Doma?

B: Ja.

A: V katero šolo hodiš?

B: Osnovno šolo Antona Globočnika Postojna.

A: V kateri razred?

B: Osmi.

A: Imaš kakšnega brata, sestro?

B: Ja imam dve mlajši sestrici.

A: Očeta, mamo?

B: Imam mamo, oče pa že 8 let ne živi z nami.

A: Povej mi kako se počutiš v stanovanjski skupini.

B: Ne vem, tako, meni je čisto v redu, razumem se z vsemi, čeprav se kdaj skregamo z vzgojitelji in sostanovalci.

A: Kakšno se ti zdi vzdušje.

B: V redu.

A: Kaj ti je všeč? Kaj rada počneš v stanovanjski skupini?

B: Marsikaj, kaj pa vem, rada pomagam, tako no.

A: Kaj pomagaš?

B: Ne vem, če je potrebno kaj narediti pa tako.

A: Še kaj rada počneš?

B: Ja, rada sem za računalnikom.

A: Kaj ti je še všeč?

B: Marsikaj mi je všeč, kaj pa vem.

A: Kaj pa ti ni všeč? Česa ne maraš početi?

B: Ne bi vedela.

A: Ne bi vedela? Lahko še malo pomisliš.

B: Ne vem.

A: Tudi dežurstva se ti ne zdijo prehuda?

B: Ne, dežurstva so v redu.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki in vzgojitelji oz. kakšen se ti zdi odnos med vzgojitelji in tabo?

B: Tako, mislim, kdaj je v redu kdaj ni, kdaj pa kdaj se skregamo, drugače pa je v redu.

A: Misliš da te imajo vzgojitelji radi?

B: Mogoče. Ne vem. (smeh)

A: Te vzpodbujajo?

B: Ja, me ja.

A: Se ti zdi, da so pravični do tebe?

B: Ja. Tako. Ja, še kar.

A: Te kdaj pohvalijo?

B: Ja, me ja.

A: Tudi pograjajo kdaj?

B: Tudi, majčkeno.

A: Si vzamejo čas zate? Te poslušajo?

B: Ja. Nekaterim vzgojiteljem zaupam, velikokrat, ko imam probleme, se skupaj usedemo in se pogovorimo, pač o čemurkoli.

A: No super. Se tudi kdaj zabavaš, nasmeješ skupaj z vzgojitelji?

B: Ja, tudi.

A: Se ti zdi da imaš s kakšnim od vzgojiteljev posebej dober odnos?

B: Ja.

A: Se ti zdi da te vzgojitelji razumejo, da ti skušajo pomagati?

B: Ja.

A: V kakšni meri lahko zaupaš svoje težave vzgojiteljem?

B: Povem jim enostavno vse. Čisto vse.

A: Večini vzgojiteljev ali kakšnemu bolj zaupaš?

B: Kakšnemu malo manj, drugače pa bolj ali manj zaupam vsem.

A: Kako pogosto se spreš z vzgojitelji in zaradi česa?

B: Ojoj (smeh). Ne vem, kdaj pa kdaj zaradi učenja, ko se mi ne ljubi učiti ali pa se nočem učiti. Ali pa če se kregam doma z mamo in mi potem kaj ni prav, pa se potem kregam tudi v skupini.

A: Kako pogosto in na kakšen način te vzgojitelji pohvalijo oziroma te kaznujejo?

B: Kaznujejo me ko naredim kakšno napako, ko ne delam prav in potem kričijo name, naj tega ne počnem več. Pohvalijo pa me, ko naredim kaj dobrega zase ali pa za šolo, za kakšne ocene in podobno.

A: Kakšne kazni dobiš? Dobiš kdaj kazni?

B: Ja. Brez izhoda ali pa brez računalnika. Bolj ali manj to.

A: Kaj pa nagrade, pohvale?

B: Čokolada.

A: Še kaj? Te pohvalijo tudi z besedami?

B: Ja.

A: Poleg čokolade, kaj pa meniš o ocenjevanju znotraj skupine z ocenami? Kako gledaš na to?

B: Mah, v redu. Tako no, kdaj pa kdaj se mi ne ljubi pospravljat, drugače pa v redu.

A: Bolj natančno, kaj ocenjujemo?

B: Vedenje, dežurstva, sobe in učne ure.

A: Se ti zdi to prav? Ti je všeč ali bi raje ukinila?

B: Ne, v redu je.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki oziroma kako ocenjuješ odnose med tabo in ostalimi gojenci v skupini?

B: Z nekaterimi se razumem, z drugimi se pravzaprav tudi razumem, ampak se tudi skregamo pa tako, predvsem okrog nepomembnih stvari, ampak drugače se pogovarjamo in podobno. Tudi zaupamo si med sabo še kar.

A: Se bolj družiš s puncami ali bolj s fanti?

B: Mah, kaj pa vem s puncami in fanti. No, bolj s puncami.

A: Ti kdo kdaj grozi ali kaj podobnega?

B: V stanovanjski skupini ne.

A: Izven stanovanjske skupine pa ti grozijo?

B: Ja.

A: Si s sostanovalci med sabo kaj pomagata?

B: Ja.

A: Se ti zdi da ste med sabo povezani, imaš kakšnega prijatelja, prijateljico?

B: Imam ja.

A: Kako bi še opisala odnose med stanovalci?

B: Ne vem, se razumemo pa tako.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med vzgojitelji?

B: Kaj jaz vem. Razumete se, nikoli se ne kregate.

A: V čem se ti zdi da je stanovanjska skupina podobna družini?

B: Ker živimo vsi skupaj. Sodelujemo, normalno pač, kot družina.

A: Se ti zdi da je veliko podobnosti, ali bolj malo podobnosti z družino.

B: Dosti.

A: Kako se morajo ljudje obnašati do tebe, da se ti zraven njih dobro počutiš?

B: Če sem jaz spoštljiva do njih, morajo biti tudi oni do mene spoštljivi. No to predvsem če so spoštljivi do mene, sem tudi jaz do njih.

A: V trenutkih, ko si slabe volje, ko si jezna, ko imaš slab dan, kaj je zate najpomembnejše? Kaj takrat najbolj potrebuješ?

B: Nekoga da se z njim pogovorim.

A: Kogarkoli?

B: Ja.

A: Kakšna se ti zdi stanovanjska skupina od zunaj? Kakšen je ambient. Kašni se ti zdijo pogoji za bivanje v stanovanjski skupini?

B: V redu.

A: Kako zgleda skupina od zunaj?

B: Mah v redu je. Tako, dovolj velika za vse nas. Tudi znotraj. Vse je v redu.

A: Kaj počneš v prostem času? Imaš kakšne hobije? In v kakšni meri lahko izbiraš svoje aktivnosti, razporejaš svoj prosti čas?

B: V prostem času pišem pesmi, sem za računalnikom, grem ven.

A: Še kakšen hobi?

B: Nič, gledam televizijo, to je vse.

A: V kakšni meri pa lahko odločaš o izrabi prostega časa o interesnih dejavnostih? Lahko sama o tem odločaš?

B: Vzgojitelji odločajo. Mislim, ko želim uporabljati računalnik, mi mora vzgojitelj to dovoliti, za takšne stvari. Drugače pa v prostem času, ko imam čas po učnih urah lahko počnem kar koli.

A: V kakšni meri lahko odločaš o prehrani in kakšna se ti zdi hrana v stanovanjski skupini?

B: Hrana je v redu. Drugače glede odločanja je pa tako. Dam lahko predlog in če se drugi strinjajo, potem se kupi takšna hrana, drugače pa je tako ali tako hrana čisto v redu.

A: Si zadovoljna s hrano torej?

B: Ja.

A: V kakšni meri lahko odločaš o izhodih?

B: Vem grem za toliko časa, kolikor mi dovoli vzgojitelj.

A: Izraziš svoje mnenje o tem za koliko časa bi šla rada ven in potem?

B: Ja potem če vzgojitelj dovoli, grem, če reče manj časa sem do takrat. Vprašam za do neke določene ure in če mi dovoli sem do takrat, če reče manj pa pač manj.

A: Kako pa je običajno. Vzgojitelj upošteva tvojo željo ali ne?

B: Mah, kar ja.

A: Pa greš vsak dan ven ali ne?

B: Ja, če se mi ljubi.

A: Torej greš lahko vsak dan?

B: Ja.

A: V kolikšni meri lahko odločaš o tem s kom se boš družila? Ti kdo narekuje s kom naj se družiš?

B: Ne, sama si izbiram prijatelje.

A: V kakšni meri lahko odločaš o izgledu svoje sobe?

B: Sama odločam. Sama si uredim sobo.

A: Je soba potem taka kot jo ti želiš imeti?

B: Ja. Bolj ali manj je.

A: Seveda imaš tudi sostanovalko.

B: Ja, delim jo s sostanovalko, tako da imava vsaka svoje stavi kakor želiva.

A: Si zadovoljna s svojo sobo?

B: Ja.

A: V kakšni meri lahko odločaš o svojem izgledu?

B: Kakor jaz hočem.

A: Ti nihče ne diktira kako naj izgledaš, se oblačiš?

B: Ne.

A: V kolikšni meri se lahko odločiš kako boš porabila denar?

B: Sama odločam o tem.

A: Pa imaš občutek, da znaš delati z denarjem?

B: Mah tako. Čeprav ga največkrat nimam ravno dosti pri sebi. Kaj pa vem, odvisno je tudi koliko ga dobim.

A: Koliko dobiš?

B: Kaj pa vem, ne veliko.

A: V kolikšni meri lahko odločaš o učnih urah?

B: Imam svoje učne ure. Če jih potrebujem več, se imam več za naučiti, potem jih podaljšam.

A: Kaj pa sicer. Koliko časa trajajo učne ure?

B: 2 uri

A: Pa se ti zdi to v redu?

B: Ja.

A: Kakšen je tvoj vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini? In v kakšni meri vzgojitelji sprejemajo tvoje želje? Imaš kaj vpliva na to kaj se dogaja v stanovanjski skupini?

B: Tudi imam.

A: Lahko izraziš svoje mnenje?

B: Ja, lahko ja.

A: Komu?

B: Vsem.

A: V kakšni meri se ti zdi, da lahko odločaš o skupnih stvareh, o dogovorih, pravilih, nagradah, kaznih, urejanju skupine ...

B: Predlagam lahko. Če se drugi potem strinjajo, se mogoče upošteva. Lahko pa izrazim svoje mnenje.

A: Kdaj in komu pa poveš svoje mnenje?

B: Bolj ali manj vsem. Vsem vzgojiteljem pa tudi stanovalcem.

A: Kdaj pa?

B: Mah, na skupinskih sestankih, pa tudi drugače.

A: Lahko sodeluješ pri načrtovanju porabe skupnega denarja skupine oziroma se kaj pogovorimo kako bi koristno potrošili skupen denar?

B: Ja.

A: Ali sodeluješ na timskih sestankih ko gre zate? Pri izdelavi individualnega vzgojnega načrta.

B: Ja.

A: Pa se ti zdi, da je tvoje mnenje na teh sestankih upoštevano?

B: Ja.

A: Si seznanjena s hišnim redom?

B: Ja.

A: Lahko nanj kaj vplivaš?

B: Mah v redu je. Poizkušam se držati vseh pravil, če gre.

A: Se ti zdi sprejemljiv ta hišni red?

B: Ja.

A: Ali lahko poveš svoje mnenje o hišnem redu, bi kaj spremenila?

B: Ja lahko povem. Mah ne, nič nebi spremenila, tako je čisto uredu.

A: H komu se obrneš po pomoč v primeru morebitnih nesoglasij v skupini?

B: K vzgojiteljem.

A: V kolikšni meri se upošteva tvoje mnenje? Če kaj predlagaš in podobno. Te sploh poslušajo?

B: Bolj ali manj se upošteva. Večkrat se upošteva ja. Ja me poslušajo.

A: V kolikšni meri vzgojitelji sodelujejo z vami pri načrtovanju kašnih dejavnosti, aktivnosti v stanovanjski skupini.

B: Bolj ali manj sodelujemo, ja skupaj se odločamo.

A: Ti je bilo omogočeno na pred prihodom v stanovanjsko skupino, prideš na ogled, spoznaš skupino, vzgojitelje in podobno?

B: Skupino so mi razkazali, vzgojitelje so mi predstavili, stanovalce sem spoznala pa šele ko sem prišla v skupino.

A: Se ti zdi, da te vzgojitelji in skupina podpira pri tem, da bi postala samostojnejša, osvojila več spretnosti.

B: Ja.

A: Se ti zdi, da te spoštujejo kot posameznika?

B: Ja, tako. Ja, me ja.

A: Se spoštuje tvojo osebnost, se lahko umakneš v svojo sobo, lahko telefoniraš, zapreš svoje stvari ...

B: Ja. Lahko ja. Na primer, svoj denar imaš lahko pri sebi, ali pa ti ga vzgojitelji pospravijo v sef, tako da drugi nimajo dostopa do njega. Telefoniraš lahko tudi v zasebnosti, sam se lahko pogovarjaš, ne potrebuješ nobenega zraven. V sobi si lahko tudi sam.

A: Kdo poskrbi za tvoje zdravje, če se poškoduješ ali zbolíš?

B: Vzgojitelji. No, če sem bolna, grem običajno k zdravniku. Lahko gre kdo z mano ali pa grem sama.

A: V kolikšni meri se vzgojitelji zanimajo za tvoje osebne probleme? Se ti posvetijo v razgovorih?

B: Ja. Skušajo mi pomagati. Zanimajo se za moje težave.

A: Se ti zdi to v redu?

B: Ja.

A: Ti pomagajo pri reševanju določenih problemov?

B: Ja.

A: Te vzgojitelji naučijo kakšnih novih spretnosti oz. kaj podobnega?

B: Ja, tudi.

A: Koliko te v stanovanjski spoštujejo kot zrelo osebnost in upoštevajo tvoje mnenje?

B: Hmm, kakor kdaj. Ne vem. Mnenja in to upoštevajo. Kdaj me imajo preveč za otroka, kdaj me imajo mogoče za zrelo, da znam razmišljati pa tako. Drugače pa mogoče preveč za otroka.

A: Koliko lahko sodeluješ pri izdelavi tvojih individualnih načrtov.

B: Lahko sodelujem.

A: Na primer?

B: Šolo lahko izberem. Pa recimo kam bom šla čez vikend, ali domov ali k stari mami. Kam bom šla naprej v šolo.

A: Ali si v družbi, med prijatelji, zato ker stanuješ v stanovanjski skupini manj, enako ali bolj cenjena?

B: Enako

A: ti je omogočeno, da se družiš z ljudmi, ki niso člani skupine?

B: Ja. S prijatelji, ki jih poznam od drugod. Sošolci, pa tudi tistimi, ki niso sošolci, ki so samo prijatelji tukaj iz Postojne.

A: Lahko dobivaš obiske?

B: Ja. Grem pa tudi ven, kjer se družim z njimi.

A: Ti je omogočeno, da uporabljaš storitve zunaj stanovanjske skupine? Imaš kakšne interesne dejavnosti? Ali lahko hodiš ven in stanovanjske in kako pogosto greš lahko ven iz stanovanjske skupine?

B: Ven grem lahko enkrat ali dvakrat na dan bolj ali manj. Na sprehode pa tako. Nimam kakšnih posebnih interesnih dejavnosti.

A: Bi želela biti včlanjena v kašno društvo klub?

B: Ne.

A: Se odkar si v skupini manj družiš z ljudmi izven skupine?

B: Enako se družim.

A: V kolikšni meri ohranjaš stike s sorodniki, s starši?

B: Slišimo se večkrat na dan.

A: S kom?

B: Z vsemi. Bolj ali manj s staro mamo in z mamo.

A: Kaj pa vidite?

B: Večinoma grem vsak vikend domov.

A: Uporabljaš računalnik?

B: Uporabljam.

A: Tudi za internet?

B: Ja.

A: Kaj pa za komunikacijo z vrstniki.

B: Tudi ja. Facebook.

A: Facebook uporabljaš? Veliko ali malo?

B: Veliko.

A: V kakšni meri se ti zdi da so med mladimi v stanovanjski skupini prisotni cigareti, alkohol, droge?

B: Cigaret je veliko, mislim veliko jih kadi.

A: Koliko pa jih kadi? Veliko kadijo?

B: Mislim, da štirje. Ja veliko.

A: Kako je pa z alkoholom?

B: Nekateri ga pijejo tako, včasih ko je kakšen rojstni dan in podobno, da bi pa kdo redno pil pa ne. Bolj malo.

A: Kaj pa droge?

B: Nobeden se ne drogira tukaj. Jaz ne vem za nobenega.

A: Kako naj bi izgledala, oziroma delovala stanovanjska skupina, da bi se mladi oziroma ti, počutili še boljše? Kaj bi spremenila če bi bila ravnateljica, kaj pogrešaš in podobno?

B: Rada bi, da bi bili malo bolj samostojni, mislim tako, ne da bi počeli ravno kar bi hoteli, ampak tako, da bi bili recimo lahko dlje zunaj in podobno. Drugega pa nič, no mogoče, da bi malo skrajšali učne ure.

A: Pa misliš, da bi bilo to dobro za stanovalce?

B: Mah bolj ne.

A: Ampak to bi želela.

B: Ja.

A: Še kaj?

B: Nič več.

A: Potem si kar zadovoljna?

B: Ja.

A: Kako življenje v stanovanjski skupini vpliva nate? Se ti zdi bivanje v stanovanjski skupini zate koristno?

B: Ja.

A: Je tvoje življenje boljše sedaj, ali prej ko še nisi bila v skupini?

B: Boljše je sedaj.

A: Kako vpliva nate?

B: V redu. Pri računih mi pomagajo, ko rabim za pouk.

A: Kako si zadovoljna s šolo?

B: Bolj nisem, ker se bojim, da bom padla ta razred, čeprav se maksimalno trudim, da bi naredila.

A: Kako si zadovoljna z življenjem na splošno?

B: Ne vem, tako, kdaj kaj naredim, kdaj pa ne. Tako, kaj pa vem. Srednje.

A: Kako si zadovoljna s tvojo družino?

B: Tako no, kdaj se skregamo ampak drugače je v redu. Rada jih imam in jih spoštujem, kdaj se sicer skregamo, samo drugače je v redu.

A: Kaj načrtuješ, da boš počela, ko boš odšla iz stanovanjske skupine?

B: Da bi končala šolo, si našla pametno delo in da bi potem bila nekaj v svojem življenju.

A: Hvala za sodelovanje, lepo sva se pogovorila.

INTERVJU ŠT. 5

A: Koliko si stara?

B: Šestnajst in pol. Septembra bom sedemnajst.

A: Koliko časa si v stanovanjski skupini?

B: Približno štiri tedne.

A: Kje si živela preden si prišla v skupino?

B: CMZ, pred tem pa doma.

A: V katero šolo hodiš?

B: Gimnazijo Postojna. V prvi letnik.

A: Imaš kakšnega brata ali sestro, očeta, mamo?

B: Mlajšo polsestro, mamo in očeta.

A: Kako se počutiš v stanovanjski skupini?

B: Mah v redu. Odvisno od dneva, pa od tega kako se ostali obnašajo.

A: Kakšno se ti zdi vzdušje v stanovanjski skupini?

B: Živo. Po mojem še preveč živo. Mislim, nekateri imajo nekakšne izpade potem pa kričijo in tekajo naokrog po skupini.

A: Kaj ti je všeč v stanovanjski skupini? Kaj rada počneš?

B: Ne vem, nimam ravno hobija. Zelo mi je všeč, da imam svojo sobo. Da sem sama v njej. Drugače je pa tako, normalno, skoraj tako kot doma. Imaš obveznosti, ki jih opravljaš, se učiš, spiš, ješ, hodiš v šolo ...

A: Kaj pa ti ni všeč?

B: Ne vem. Ne maram bit dežurna v kuhinji. Pa enega sostanovalca ne maram, ker nič ne dela. Ena sostanovalka mi gre na živce, ker ima skozi kakšne izpade, kriči po hiši, fantazira ... V glavnem ne prenašam je. Ko se učim, pa začne ker nekaj kričat, si mislim »Daj že, bodi tiho«.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki in vzgojitelji oz. kakšen se ti zdi odnos med vzgojitelji in tabo?

B: Če pogledam na splošno, kako se ostali odzivajo na vse skupaj, je bolj tako majavo, ta odnos, ker vsi kričijo en na drugega. Jaz ne kričim nazaj, se v redu obnašam, samo zaenkrat so se tudi vsi do mene normalno obnašali, tako da meni je dobro. Ko pa vidim pri ostalih, da kar nekaj kričijo, se mi zdi nenavadno.

A: Torej mladostniki kričijo na vzgojitelje ali mogoče vzgojitelji na mladostnike?

B: Vsi kričijo. Poteka cel pogovor v kričanju.

A: Torej imaš občutek, da se znotraj skupine preveč kriči oziroma preveč glasno pogovarja.

B: Da, sploh mladostniki, ampak ne vsi, nekateri.

A: Kaj pa drugače pri odnosih med tabo in vzgojitelji? Se zanimajo zate? Kako gledaš na to?

B: Pa ja, no včasih mi gre že malo na živce. Si mislim: »No daj, pusti me malo pri miru.« Drugače ni ravno kritično. So kar v redu odnosi. Pač kolikor vidim do zdaj. Čeprav mladostniki se včasih obnašajo kot, da nimajo spoštovanja do ničesar.

A: Si vzgojitelji vzamejo dovolj časa zate?

B: Ja, po mojem ja. Če potrebujem kakšno pomoč so tukaj, na primer pri učnih urah mi vedno kdo reče naj pridem vprašat, če kaj potrebujem.

A: Imaš občutek, da te razumejo?

B: Zaenkrat ja.

A: Kakšen se ti torej zdi tvoj odnos z vzgojitelji?

B: Zaenkrat se mi zdi v redu. Mislim, jaz ne vem, kako se vzgojitelji odzivajo name, kaj si mislijo o meni, samo po mojem je v redu.

A: Imaš s katerim boljše odnose, s katerim slabše?

B: Nisem toliko časa tukaj, tako da že sedaj razvila kašne posebne odnose, tako da ne bi ravno vedela.

A: V kakšni meri lahko svoje težave zaupaš vzgojiteljem?

B: Trenutno nisem imela ravno posebnih težav, tako da nimam ravno izkušenj s tem, h komu bi šla, komu bi zaupala. Najbrž bi šla kar do tistega vzgojitelja, ki bi bil takrat dežuren.

A: V kolikšni meri lahko govoriš o problemih, o stvareh, ki so se zgodile?

B: Ne vem. Najbrž bi v družini brez težav vse povedala, ker sem že iz bolnišnice navajena odkrito govoriti. Drugače pa če bi bilo kaj glede fanta, pa najbrž ne bi mogla, ker je bolj intimen odnos.

A: Kako pogosto se spreš z vzgojitelji in zaradi česa se sprete, če se?

B: Zaenkrat se po mojem še nisem, če pa bi se bi se najbrž zaradi izhodov. Bi hotela biti dlje zunaj. Ali pa glede učnih ur, recimo, če se že naučim kar bi se morala, da bi lahko šla malo prej ven. Vzgojitelj pa ponavadi reče: »Ne, ne, daj še to ...«

A: Kako pogosto in na kakšen način te vzgojitelji pohvalijo oziroma te kaznujejo ali grajajo? Se ti zdijo te pohvale, graje pravične?

B: Zadnjič me je Matej pohvalil, ker sem angleščino pisala 3, bilo pa je 12 nezadostnih. Tako da, ta pohvala se mi je zdela povsem primerna. Drugače še nisem dobila kakšnih pohval. Glede graj pa, tisto kar se je zgodilo prejšnji teden, je bilo pa čisto upravičeno.

A: Kako gledaš na interne ocene znotraj skupine?

B: Svojih še nisem videla, tako da upam, da so v redu. Za sobo so najbrž malo slabše, ker nisem ravno talentirana za pospravljanje svoje sobe. Doma sem jo danes pospravila po približno štirih mesecih, ker je bila že katastrofa, tako da morajo glede sobe biti bolj čudne ocene. Ostale pa mislim, da bodo kar solidne.

A: Kako pa gledaš na to, se ti zdi to v redu ali ne?

B: V redu. Saj nagrada je tudi (smeh).

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki, oziroma sostanovalci oziroma kako ocenjuješ odnose med tabo in ostalimi?

B: Poskušam se z vsemu v redu razumet, pa ko vidim druge, se tudi razumejo. No dva fanta gresta po mojem že marsikomu na živce, ko kaj najedata. Pa tista sostanovalka, ki sem jo že prej omenila, gre po mojem vsem na živce, tudi vzgojiteljem. Z njo se ne družim kaj preveč, ker mi je antipatična in se ne želim še kaj dodatno skregati z njo, da bi potem zamerila ali kaj. Tako da z njo držim bolj distanco, z ostalimi pa se družim normalno. Z dvema gremo vsako jutro skupaj v šolo, tako da to je v redu.

A: Lahko rečeš da imaš znotraj skupine kakšnega prijatelja, ali še niste razvili takšnih odnosov.

B: Ne, ne še. Je bilo malo premalo časa.

A: Se ti zdi, da si enakopravna v primerjavi z ostalimi stanovalci?

B: Ja. Omenjena sostanovalka sicer meni, da smo vsi deležni posebnih privilegijev. Tako da, je po njenem ona edina, ki ni enakopravna.

A: Prihaja do kakšnih sporov med sostanovalci, med tabo in ostalimi?

B: Samo tisto sostanovalko vidim, da se krega z vsemi, da bi bilo po njeno, čeprav po mojem za to nima pravega razloga. Jaz pa se tudi z nikomer ne kregam, ker nimam razloga za to.

A: Ti kdo v skupini grozi ali kaj podobnega?

B: Ne.

A: Se počutiš kot del skupine, da ste na nek način povezani med sabo?

B: Ja, mislim tukaj smo skupaj, tako da to je že ena stvar. Po mojem smo bolj ali maj tako, kakor znanci, se že poznamo, ne pa še čisto. Tako da ja, je neka vez.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med vzgojitelji?

B: Ne vem. Kolikor jaz vidim v redu, se razumete. Vsaj mislim. Ne vem, mogoče imate kakšne tajne fore.

A: Kaj meniš ti?

B: Ne vem, po mojem ste čisto v redu skupina.

A: V kolikšni meri se ti zdi stanovanjska skupina podobna družini? Kaj imata skupnega?

B: V družini v splošnem, naj bi se skupaj jedlo, imelo pravila, delo ki si ga razdeliš, tako da to je podobno. Jaz tega doma nisem ravno navajena, v splošnem pa naj bi bilo tako in to me spominja kakor na eno družino. Tako da se skupaj usedeš, pa skupaj poješ. To je podobno. Drugače je pa skupina bolj kot en dom, kjer živijo samo mladostniki. Ampak ja, nekoliko na družino spominja.

A: Kako se morajo ljudje do tebe obnašati, da so ob njih dobro počutiš?

B: Hmm, normalno. Da se ne afnajo, da se ne delajo nekaj kar niso, da ne mislijo, da so nekaj več od tebe in ti bodo zaradi tega kaj želeli ubiti v glavo ali kaj. Ne vem, da si te že od začetka ne želijo podrediti sebi, ampak da so čisto naravno sproščeni, in se z mano pogovarjajo. »To si ti, to sem jaz« in je v redu.

A: Kaj se ti zdi v trenutkih, ko si slabe volje, jezna, žalostna najpomembnejše? Kaj takrat potrebuješ?

B: Mojega fanta. Pa recimo liter sladoleda.

A: To je to?

B: Ja, pač fanta, da bo s tabo in te bo malo objel, pocrkľjal. Zraven pa še liter sladoleda poješ.

A: Kakšni se ti zdijo pogoji za bivanje v stanovanjski skupini? Kakšna se ti zdi stanovanjska skupina tako od znotraj kot od zunaj?

B: Od zunaj je bolj majava, drugače pa od znotraj je kar v redu. Pohištvo je bolj staro, ampak mene to ne moti. Doma imamo tudi čisto vse v razsulu. Edino televizija me malo moti, no saj sedaj je kolikor toliko v redu, pač tako, ker ni še DVD predvajalnika, pa ni dosti programov. Pa internet dela tako počasi... Drugače je pa v redu. Aja, pa banja je premajhna.

A: Banja v zgornji kopalnici?

B: Ja, nenormalno majhna je.

A: Ja, se strinjam.

A: Kaj počneš v prostem času? Kakšne hobije imaš in koliko lahko izbiraš te svoje aktivnosti. Kako in koliko lahko razporejaš svoj prosti čas?

B: Hobiji. Hmm, ponavadi je ležanje na kavču, pa da pojem vse kar vidim. Pa da gledam televizijo.

A: To so hobiji?

B: Ja, poleg tega pa tudi spanje. No dobro, dejanski hobiji: veliko delam zapestnice in podobno. Mala ročna dela, da nekaj ustvarjam. Tudi rišem. Bila sem sprejeta na oblikovno šolo, samo potem nisem šla. Ne vem kaj še. Rada sem s prijatelji.

A: V kolikšni meri pa lahko odločaš kaj boš počela v prostem času? Koliko si svobodna v izrabi prostega časa.

B: Jah, v prostem času se večinoma učim, tako da sem potem čisto zblojena in ne vem kaj bi počela sama s sabo, ker mi gre samo še učenje po glavi, tako da je prva stvar, ki jo izberem v prostem času, je to da grem malo ven. Da sem s prijatelji, da se čisto sprostim od šole. Da ne sedim za mizo in kaj počnem.

A: V kolikšni meri se lahko odločaš o izgledu svoje sobe?

B: Ja mislim da kar. Pač ali bo razmetana ali pospravljena. Drugače pa, steno sem že malo polepila s svojimi listki in urnikom. Na omaro sem nalepila sliko, ki sem jo sama narisala, na vratih imam sliko, ki mi jo je narisala prijateljica. Imam pa še v planu še kaj polepiti.

A: Ti je všeč soba?

B: Ja. Majhna je. Jaz imam drugače trikrat večjo, pa še vedno mislim, da je majhna. Ta je pa tako, majhna, vendar po eni strani zelo srčkana. Doma imam veliko sobo in imam vse notri nametano.

A: Imaš pa to prednost, da si sama v sobi.

B: Ja. Saj doma sem tudi sama, samo da je tako razmetano, kot da bi jih deset noter živelo. Pa sem doma samo med vikendi.

A: V kolikšni meri lahko odločaš v svojem izgledu?

B: Jaz se večinoma popolnoma sama odločam kako bom izgledala. Mama ima ponavadi kakšne pritožbe glede tega, posebej glede uhanov (piercing), ki ji sploh niso všeč.

A: Kaj pa vzgojitelji?

B: Nihče se še ni pritožil čez mene. Zaenkrat tudi nimam kakšnega izstopajočega oblačenja, tako da po mojem ne bo problemov glede tega.

A: V kolikšni meri lahko odločaš kako boš porabila denar?

B: Jaz niti nimam ne vem koliko denarja, tako da ga ponavadi zapravim za kakšna oblačila ali kaj. Največ to. Druga stvar so darila, ker jih zelo rada kupujem in veliko denarja porabim za to. Fantu sem za božič kupila darilo za 50 evrov. Parfume in vse mogoče, tako da veliko zapravim za darila. Ne znam varčevati, tako da nikoli nimam ravno veliko denarja.

A: Ocenjuješ da ne znaš delati s svojim denarjem, ali znaš?

B: Znam ga vračati nazaj v blagajno, tudi to je pomembno. Pač ga vračam državi. Eh, saj po mojem če bi se spravila k varčevanju, bi mi uspelo, tako si raje rečem »Ah, bom drugič. Si bom sedaj to kupila, pa bom drugič varčevala.« Tako sama sebe prepričujem, potem se pa ne spravim k varčevanju.

A: V kolikšni meri se lahko odločaš o učnih urah?

B: Pri tem pa nimam ravno veliko besede. Pač dve uri so učne ure, včasih še malo potegnem. Ali pa malo prej začnem, pa potem prej končam. Drugače pa ravno ne odločam veliko o tem, ali bi se rada pol ure učila ali koliko.

A: Pa se ti zdi to v redu?

B: Po eni strani je v redu, ker moram bit v sobi in se moram pripraviti do tega, da se bom učila, ker če bi kdo od vzgojiteljev rekel v redu, se pa ni treba, bi šla pa ven in bi lenarila. Tako da se najbrž ne bi nič učila. Tako da je v redu.

A: Kakšen je tvoj vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini? V kolikšni meri vzgojitelji sprejemajo tvoje predloge?

B: Vpliv, ja no, od kar nisem več v kuhinji ne morem več vplivati na hrano, ampak tudi drugače nisem jaz tista, ki bi tekala gor in dol po skupini in vse ostale priganjala naj ponavljajo za mano. Nisem ravno takšna. Pa tudi če bo to hotel doseči kdo drugi, ne bom ponavljala za njim, ker se mi to zdi nesmiselno. Glede vzgojiteljev pa, do sedaj ravno posebnih predlogov nisem imela, ste pa upoštevali moj predlog, da se v kopalnico na tla postavi preproga. To mi je všeč.

A: V kolikšni meri lahko odločaš o prehrani in kakšna se ti zdi hrana v stanovanjski skupini?

B: Imam dieto, ki se je moram držati, tako da tako nimam ravno veliko izbire, kaj bom jedla. Drugače če pa mi kaj ni prav, si pa tako ali tako lahko sama skuham.

A: V kolikšni meri se lahko odločaš o izhodih?

B: Če naredim svoje, potem lahko grem za kakšno urico in pol, potem pa spet nazaj, ker je večerja. Ne vem, po navadi poizkušam malo podaljšati z besedami: »Saj večerja bo tako ali tako malo bolj pozno«, pa se potem lahko zmenim recimo za dve uri.

A: Se pravi malo lahko vplivaš.

B: Ja malo lahko, če mi uspe prepričati.

A: Greš pa ven skoraj vsak dan?

B: Ne. Včasih se mi res ne ljubi, lahko je slabo vreme ... Mogoče sem šla trikrat ven od kar sem tukaj.

A: V kolikšni meri se lahko odločaš o tem s kom se boš družila?

B: Ne vem, jaz se čisto sama odločam o tem.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da lahko odločaš o skupnih stvareh – dogovorih, pravilih, nagradah, kaznih, skupinskih aktivnostih, opremi skupine ...

B: Po navadi dam predlog, potem pa če se strinjajo, začnem še bolj govoriti o tem: »Dajmo, dajmo, dajmo, saj bo potem boljše ...« Tako potem poskušam, in upam da bo uspelo.

A: Potem vplivaš tudi na ostale tako, da večkrat poizkusiš z istim predlogom in na takšen način poizkušaš še bolj argumentirati svojo idejo?

B: Ja, ja pač povem: »Če boš naredil tako, bo to boljše, pa to se bo spremenilo ...« Saj to ne samo tukaj, povsod.

A: In na koga poskušaš tako prepričati sostanovalce, vzgojitelje?

B: Vse. Vse, ki se jih da prepričati.

A: Se pravi lahko sodeluješ?

B: Ja.

A: Ali lahko sodeluješ pri porabi skupnega denarja skupine, investicijah?

B: Zaenkrat glede denarja, je bilo samo to, da sem šla v trgovino po stvari. Drugače pa, da bi se jaz odločila oziroma dala kakšen predlog, kam s skupnim denarjem, to pa še nisem.

A: Glede investicij recimo, kaj bi bilo dobro kupiti?

B: Saj to sem že povedala kaj vse. DVD predvajalnik, pa nov kavč, čeprav slišim, da ste se o novem kavču že pogovarjali.

A: Ja, nov kavč smo že naročili.

B: Aha, no to je dobro, upam da bo mehek. Drugače me pa res moti, da ni DVD predvajalnika. Ker zvečer tukaj, na naših programih, res ni nobenega pametnega filma, doma pa imam okrog 5000 filmov na DVD-jih, tako da bi jih lahko vsak dan gledali.

A: Prej si omenila tudi kopalnico?

B: Ja, da je premajhna banja, samo tudi če bi kupili večjo, je ne bi imeli kam dati, tako da lahko imamo tudi to majhno.

A: Ali sodeluješ na timskih sestankih, ko gre zate, pri izdelavi individualnih vzgojnih načrtov? Se ti zdi da si upoštevana?

B: Meni se zdi, da sem. Po mojem sem. Povem svoje, pa drugi nazaj, pa potem spet jaz, tako da je kolikor toliko dobro, kar delam oz. kaj bom morala delati.

A: Si seznanjena s hišnim redom?

B: Na žalost sem.

A: Na žalost?

B: Na žalost.

A: Lahko kaj vplivaš nanj?

B: Ne. Na žalost ne.

A: Se ti zdi sprejemljiv?

B: Kolikor toliko.

A: Kaj bi pa spremenila?

B: Izhode, tako da so malo daljši.

A: Bolj natančno, kako bi jih spremenila.

B: Ja, ne vem, da bi lahko bila malo dlje. No, moraš si zaslužiti izhod, to je dejstvo, ampak pač, tako da ne greš samo za eno urico ven, ampak imaš mogoče malo več časa. Mogoče zato zamudiš večerjo, ampak dobro. No saj po eni strani je dobro, da je ob desetih ura za spanje, po drugi strani pa ne vem, sploh nisem navajena hodit ob takšni uri spat. Mislim, saj je dobro, da je taka ura, ker potem, če bi bila na primer ob 11h, bi še tisto zavlačevali. Tako da zdaj je ura za spanje ob desetih, pa potem zavlačujemo in gremo ob 11h spat. Tako da je v redu, pa ni v redu.

A: Torej bi rada spremenila uro za počitek in podaljšala izhode?

B: Ja, ampak se strinjam, da je tako kot je koristno.

A: Kam se lahko obrneš po pomoč v primeru nesoglasij v skupini, komu lahko poveš svoje mnenje, komu se lahko pritožiš?

B: Ponavadi grem naravnost k vzgojitelju. Enkrat sem že šla.

A: V kolikšni meri se te upošteva, če izraziš svoje mnenje o aktivnostih v stanovanjski skupini oziroma če karkoli predlagaš?

B: Če bi se kaj pregovarjali o tem, kaj bomo počeli skupaj, bi verjetno dala dvoj predlog, potem bi pa videli. Pač, vedno bi povedala kaj si mislim. Če pa ne bi imela nobene ideje, pa bi bila pač tiho.

A: V kolikšni meri vzgojitelji sodelujejo z vami pri načrtovanju aktivnosti v stanovanjski skupini?

B: Glede aktivnosti, kot so naše dolžnosti, čiščenje in podobno, pri tem ste zelo aktivni. Pa glede učenja, ste tudi zelo aktivni, glede ostalih aktivnosti, pa kaj jaz vem, ve tem času še ni bilo nekih aktivnosti, razen sajenja rož, kar pa je bilo čisto enostavno, tako da smo se strinjali s tem.

A: Ti je bilo omogočeno, da pred vstopom v skupino spoznaš skupino?

B: Ja, je bilo omogočeno. Sem pač prišla sem in smo se pogovorili glede tega, da bi jaz prišla sem, ko je bil pač ogled stanovanjske. Čeprav, sem bila jaz tukaj že prej, pač imela sem prijateljico, ki je bila tukaj, tako da sem vedela, kako približno zgleda stanovanjska od znotraj. Drugače so pa ostali, ko sem prišla, imeli ravno kosilo, tako da sem si rekla, da jih bom spoznala, bom pač tukaj.

A: Se ti zdi da te vzgojitelji in skupina podpirajo v tem, da bi postala samostojnejša, da bi obvladala več spretnosti?

B: Ja in ne. Samostojnejša v smislu, da bi si znala kaj oprati in skuhati, to že tako ali tako znam. Nimam težav s tem, da bi kaj pospravila ali pa kaj drugega naredila. Samostojnejša v smislu, da bi lahko rekla, da zdaj pa znam sama zase poskrbeti, da lahko živim sama, tega pa po mojem ne vzpodbujate ravno. Pač kakor mladoletniki moramo še vedno imeti nekoga, ki bo skrbel za nas, tako da, ja bolj v stilu da znamo sami poskrbeti za hrano, obleke in podobno.

A: Potem se ti zdi, da dobivaš premalo spodbude za samostojnost? Bi je lahko bilo več?

B: U bistvu, po eni strani se mi zdi da je čisto dovolj, če si na primer dežuren v kuhinji te vprašajo ali znaš nekaj narediti, drugače ti pomagajo, da se pač naučiš. Po drugi strani pa,

ne vem, mogoče bi lahko imeli tudi tako, da bi bili skupaj, pa bi nam nekdo pokazal kako se nekaj naredi, vprašal če sedaj znamo in to bi bilo to.

A: Ali se v stanovanjski skupini spoštuje tvoja zasebnost? Se lahko umakneš v svojo sobo, telefoniraš, zaklepaš svoje stvari?

B: Zaklenit svojih stvari ravno ne morem, drugače pa ja, lahko grem v svojo sobo, pa v miru kaj delam. Pa tudi če kdo hoče priti v sobo prej potrkaj, tako da ja, glede zasebnosti je uredu.

A: Potem si z zasebnostjo zadovoljna?

B: Ja. Mislim, vsi vidijo moje hlačke, ko se sušijo, tako da glede tega ne bi okrog zasebnosti, ampak na splošno pa imam zasebnost.

A: Kdo poskrbi za tvoje zdravje, če se poškoduješ, zbolíš?

B: Pojma nimam, nisem še zbolela od kar sem tukaj. Najbrž bi vsak, ki bi bil dežuren, kaj poskrbel zame, pa še sama zase bi poskrbela.

A: V kolikšni meri se vzgojitelji zanimajo za tvoje osebne probleme? Se ti posvetijo v razgovorih?

B: Po mojem ja, samo nisem imela ravno takšnih problemov, da bi bilo za debatirati, kako se počutim, pa kaj se je zgodilo in podobno. Ampak ja, imam občutek, da bi se dalo pogovoriti z vami, mislim vzgojitelji.

A: Ti vzgojitelji pomagajo pri učenju, reševanju nalog, kakšnih spretnostih?

B: Učim se sama, edino Mateja sem zadnjič prosila, če bi me malo vprašal, koliko kaj znam.

A: koliko te v stanovanjski skupini spoštujejo kot zrelo osebnost, koliko upoštevajo tvoje mnenje?

B: Ne vem, če ne bi upoštevali mojega mnenja, bi jaz nazaj udarila in bi rekla, da ga morajo upoštevati. Drugače pa ja, saj vse upoštevajo kolikor toliko, v mejah normale.

A: Se v skupini do tebe obnašajo kot do otroka, ali kot do odraslega človeka?

B: Po mojem kot do vrstnika, saj smo vsi podobne starostni, ni velikih odstopanj med stanovalci, to mislim mladostnike. Vzgojitelji pa nam tudi ne govorijo, razlagajo na kakšen otroški način, kakor tri leta staremu otroku, ko mu je potrebno kaj razložiti. Obnašaš se kot, da ste na isti ravni, mislim po inteligentnosti ne starosti. Tako da se, vzgojitelj in mladostnik razumeta.

A: Koliko lahko sodeluješ pri izdelavi tvojih individualnih načrtov?

B: Jaz svoje načrte že sama pri sebi izdelam, potem pa jih povem, izrazim željo, da bi bilo tako in ponavadi tudi je. Drugače pa poizkušam na kakšen drug način doseči, da je tako.

A: Ali si v družbi, pri sošolcih, prijateljih sosedih, zato ker si v stanovanjski skupini, bolj, manj ali enako cenjena?

B: Po mojem se večina tistih s katerimi se družim obnaša normalno, enako kakor prej, mogoče si med sabo kaj govorijo o meni. Ali pa kakšni drugi, ki me niti dobro ne poznajo. Kako naj vem kaj si mislijo. Ampak, drugače tudi glede bolnice, ni nihče tako reagiral, da bi se sedaj do mene obnašal, kot da sem ne vem kako mentalno čudna oseba. Tako da, kaj pa vem, normalno se obnašajo, ni nekih posledic. Se pravi približno enako.

A: Ti je omogočeno, da se družiš z ljudmi, ki niso člani skupine?

B: Ja.

A: Lahko dobivaš obiske?

B: Obiskov še nisem pripeljala, ponavadi grem jaz ven, ali pa pridejo sem pred hišo.

A: Ti je omogočeno, da uporabljaš kakšne druge storitve v tvojem okolju, kot so banka, interesne dejavnosti, klubi ...

B: V klub rano ne hodim. Na banko pa grem ja, ne plačujem ravno položnic, ampak lahko grem ja. Mi je omogočeno.

A: Se od kar si v skupini, več, manj ali enako družiš z drugimi ljudmi?

B: Če pogledam za nazaj, se približno enako, saj sem se tudi prej z večino prijateljev in sošolcev videla samo v šoli, ker pač vsi stanujejo v drugih vaseh ali krajih kakor jaz, tako da se že tako nismo nič videli. Po eni strani pa, če bi imela malo več časa, bi se malo več videli, ker jih je veliko tukaj v Postojni, samo se moram pač učiti, pa nimam toliko časa za hodit ven. Tako da, približno enako.

A: V kolikšni meri ohranjaš stike s sorodniki?

B: Ne vem, z mamo se veliko slišim po telefonu, s sestro bolj malo, ampak se vidimo med vikendom. Z očijem se niti po telefonu niti v živo ne pogovarjava ravno dosti. Ostali sorodniki pa enako, se vidimo, če gremo slučajno k njim na obisk.

A: Uporabljaš računalnik?

B: Ja, tako povprečno 5 minut na dan.

A: Uporabljaš internet za komuniciranje z vrstniki?

B: U bistvu grem včasih tako, za minutko, pogledati na Facebook. Nisem ravno dejavna na nem, grem samo malo pogledat, kaj se dogaja. Odvisno, če kaj rabim.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da so v stanovanjski skupini med mladimi prisotni cigareti, alkohol, droge?

B: V kolikšni meri? Jah, ne vem. Po mojem samo trije kadimo tukaj, drugače alkohola nisem zaznala, drog tudi zaenkrat še ne. Cigarete pa samo pri nas treh.

A: Kako naj bi izgledala in delovala stanovanjska skupina, da bi se mladi v njej počutili dobro oz. še boljše? Kaj bi ti spremenila, če bi bila ravnateljica?

B: Odnos mladostnikov v stanovanjski, je čisto od njih odvisen, lahko se obesi na vsako malenkost, ki mu ni prav, in bo potem zaradi tega agresiven ali pa kaj. Potem glede izgleda stanovanjske, nimam ravno nekih idej kako bi morala izgledati, hiša pač. Glede dejavnosti, da bi se boljše počutili, pa se morajo sprijazniti, da so pač učne ure in se je treba tega držati, ker je boljše za njih. Ker kolikor jaz vidim imajo ti, ki so tukaj, kar velike probleme s šolo. Jaz imam sedaj probleme sicer s tem, da moram sedaj zelo veliko nadoknaditi. Ampak drugače glede učenja nimam večjih problemov. Tukaj bi drugače res rabili učne ure, ne pa da jamrajo: »Joj učne ure, joj« Pač sprijazniti se moraš s tem, da se moraš učiti in to je to. Po mojem je to njihov največji problem.

A: Kaj bi ti spremenila, zase, da bi bilo tebi bolj všeč.

B: Kaj pa vem, jaz bi dala drugo hišo, da bi bila lepša, pa malo večja, da bi imel vsak malo več prostora, ne pa da smo tukaj tako natrpani.

A: Misliš, da bi imel vsak svojo sobo?

B: Ja ali pa tudi ne, lahko tudi po dva, samo da bi bile malo večje. Pa tudi dnevna soba, pa kuhinja pa hodniki. Zadnjič smo se pogovarjali, da bi imeli tudi telovadnico, da bi imeli malo več možnosti. Pa da bi bile kopalnice malo bolj urejene, no saj zdaj so omarice pa to, samo voda je pa še vedno problem. »Kaj bi dala, da bi bilo več tople vode.«

A: A zmanjkuje tople vode?

B: Ja, ko se gresta dve puncu tuširat, pa potem pridem za njima in odprem samo vročo vodo, pride ven čisto ledena.

A: Nisem vedel da zmanjkuje tople vode, mogoče če se greste zaporedoma tuširat, se to res lahko zgodi, pa če so ostale punce potratne.

B: Ja, po dve uri so noter. No v glavnem, glede velikosti prostora, pa izgled na splošno, ko prideš sem pa ni ravno moderno.

A: To misliš glede zunanosti ali notranjosti?

B: Glede obojega. Kar se tiče zunanosti, bi jaz še večji vrt naredila, tukaj je pač vrtek, kjer je zelenjava in to, ni pa veliko trave.

A: Se pravi bi rada, da bi bilo več prostora nasploh, zunaj in znotraj.

B: Ja. Pač, da se lahko normalno gibaš. Pa od doma sem navajena da imamo kužka, sedaj ga sicer ni več, ampak drugače sem navajena, da imamo kužka. Drugače bi se po mojem večina tukaj izživljala nad živaljo, če bi bila tukaj v stanovanjski, pa nobeden ne bi skrbel zanjo ali kakor koli, samo žival je na nek način tudi odgovornost in se potem pač morajo naučiti tudi te odgovornosti. Na primer punce, kot bodo skrbele za svojega dojenčka ali pa fantje. Enostavno veš da moraš za nekaj poskrbeti, ne da samo pustiš ležati, tako da to bi bila po mojem zelo dobra obveznost za vse skupaj, da skrbijo za eno živo bitje, ne samo zase. Jaz skrbim za živali, še če stopim na polža mi je hudo. Sem pa slišala, da nekateri tukaj veliko uničujejo, tako da za tiste ne bi bilo ravno dobro, če bi imeli kakšno živo bitje še zraven, za nekatere pa bi bila to smo odgovornost.

A: Bi še kaj spremenila, kakšna pravila na primer?

B: Mah ne, pravila bi morala za nekatere biti še bolj stroga, za druge pa pač kolikor je priiden, toliko se mu lahko še malo popušča, drugače pa ne.

A: Kaj pa odnose, bi kaj spremenila?

B: Ja, zelo. Mladostniki imajo zelo slab odnos. Med sabo in med vzgojitelji in med vsemi in med zunanjim svetom in do predmetov. Seveda eni manj drugi bolj, eni še bolj izstopajo. Saj mogoče se bo slišalo malo pocukrano, ampak: »Ceni tisto kar imaš!«

A: Sebe vidim, da ne prištevaš k temu, kaj pa ostali se vsi tako obnašajo?

B: Jaz večinoma upoštevam stvari, ki mi jih kdo reče, recimo vzgojitelji, da moram nekaj narediti. Še posebej če vem, da je to res stvar, ki jo moram narediti, če pa je čisto tako pa rečem, če mogoče ne bi raje tega naredil tisti, od katerega stvar je.

A: Kako življenje v stanovanjski skupini vpliva nate?

B: Zaenkrat v redu.

A: Je tvoje življenje boljše sedaj, ko si v stanovanjski skupini, ali je bilo boljše prej?

B: V bistvu, če pogledam za tri mesece nazaj je boljše, čeprav po eni strani sem se boljše počutila tam, po drugih pa tukaj.

A: Se ti zdi bivanje v stanovanjski skupini zate koristno?

B: Ja, drugače ne bi bila tukaj.

A: Kako si zadovoljna s šolo.

B: Jaz s šolo nisem ravno najboljši prijatelj, ne maram šole, amak drugače sem kar zadovoljna. Profesorjev ne maram, šole ne maram, sošolci so v redu, ampak recimo, da bom zdržala.

A: Kako si zadovoljna s svojim življenjem na sploh?

B: Recimo, da se trudim sprejemati tisto, kar imam in to preoblikovati tako, da bo zame boljše. Ker januarja je bila čista kriza zame in res nisem videla ne smisla ne pomena. Sedaj se pa trudim, da vidim luč življenja, da vidim za kaj se spleča živeti. Sedaj moram sama pri sebi razmišljati, če nekaj naredim mi bo boljše ali pa če se tukaj potrudim mi bo boljše, ne pa da že takoj na začetku obupam, pa rečem »ah, nič ne bom«. Tako nekako poteka to sedaj, v moji glavi.

A: Če bi na kratko rekla?

B: Trudim se živeti.

A: Kako si zadovoljna s stanovanjsko skupino.

B: Vse skupaj gledano, ima pluse in minuse, tako da bi prišli na kakšno trojko.

A: Kako si zadovoljna s svojo družino, domačimi?

B: Ne ravno. Nisem ravno navdušena, sploh ne. S sestro se razumem, z mamo se tudi razumem, mislim z obema imamo konflikte ampak se razumemo, z očijem pa se definitivno ne. In ne maram niti hiše, pa čeprav je čisto nova in ne maram ničesar glede tega, da smo skupaj. Res antipatično mi je vse skupaj.

A: Zakaj?

B: Že samo zaradi odnosov, ki jih imamo doma, ker oči ker nekaj ... Pa potem je skozi nekakšna naelektrenost v ozračju in čutiš živčnost vseh okrog sebe. Tako da že samo počutje je bolj tako.

A: Pa je bilo vedno tako?

B: Ne, zadnjih nekaj let, se nabira.

A: Zaradi česa?

B: Pač on je poseben.

A: Načrtuješ kaj boš počela po odhodu iz stanovanjske skupine?

B: trenutno se bolj trudim doseči, da mi uspe narediti vse pred koncem šolskega leta in se potem lahko ukvarjam s tem kam bom šla čez poletje. Drugače pa šolo bom tako ali tako morala delati. Drugače pa ne vem, med počitnicami bom malo na štajerskem, malo pri fantu, drugo leto pa ne vem, če bo mama našla stanovanje bom najbrž doma, drugače bom po mojem spet tukaj. Saj ni tako slabo, je samo 5 min do šole, če grem počasi, tako da to je čisto v redu, boljše kot doma, definitivno.

A: Bi želela še kaj povedati?

B: Ja, rada bi sporočila ljudem, da stanovanjska skupina ni takšna kakor popravni dom, da nimajo niti nadzora nad svojimi odnosi ali kaj takega, da se ne znajo obnašati in podobno. Tukaj so pač normalni ljudje z nekimi težavami, ki jih morajo rešiti in to je to.

A: Imaš občutek, da si lahko iskreno odgovarjala, ker sem jaz le tvoj vzgojitelj? Drugače imaš možnost še ponovno natipkati kakšen odgovor in ga vreči v škatlo.

B: Nimam kakšnih zadržkov, ne pred vami, ne pred drugimi vzgojitelji. Ne delujete mi čudni ali kakorkoli, da bi imela zadržke ali pa bi nekaj skrivala. Pač povem, kar mislim.

INTERVJU ŠT. 6

A: Koliko si stara?

B: 14

A: In koliko časa si že v stanovanjski skupini?

B: 4 mesece.

A: Kje si pa prej živela?

B: V Kopru. Doma.

A: V katero šolo hodiš?

B: Osnovno šolo Antona Globočnika Postojna.

A: V kateri razred?

B: Osmi.

A: Imaš kakšnega brata, sestro?

B: Dve sestri.

A: Povej mi kako se počutiš v stanovanjski skupini.

B: Dobro.

A: Ti je všeč?

B: Ja.

A: Kakšno se ti zdi vzdušje.

B: Vse je lepo, samo veliko premalo prostega časa.

A: Kaj ti je všeč? Kaj rada počneš v stanovanjski skupini?

B: Rada sem zunaj, rada se družim.

A: S kom se rada družiš?

B: S kolegi.

A: Kaj pa ti ni všeč?

B: Bolj malo je teh stvari, mislim ni jih.

A: Se ne spomniš nobene?

Pa vzdušje kakšno se ti zdi v stanovanjski skupini?

A: Pa v redu.

B: Kako bi ga ocenila?

B: 99 %.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki in vzgojitelji oz. kakšen se ti zdi odnos med vzgojitelji in tabo?

A: Se vzgojitelji zanimajo zate?

B: Ja.

A: Še kaj?

B: Vse je v redu. Zanima jih vse, da naredim šolo, da se rešim vsega.

A: Kakšni se ti torej zdijo odnosi med mladostniki in vzgojitelji?

B: Super, samo so prestrogi.

A: Kdo?

B: Vzgojitelji.

A: Res?

B: Res.

A: Kaj bi želela?

B: Da se ne derejo toliko. Kar me najbolj moti je da moramo iti že ob desetih spat, da bi se to spremenilo, da bi šli ob 11h.

A: Jim lahko zaupaš?

B: Ja.

A: Se ti zdi da se pošteno pogovarjajo s tabo?

B: Ja.

A: V kakšni meri lahko zaupaš svoje težave vzgojiteljem?

B: Kaj jaz vem. Vsega jim ne zaupam.

A: Večini vzgojiteljev ali kakšnemu bolj zaupaš?

B: To pa ja.

A: Kako pogosto se spreš z vzgojitelji in zaradi česa?

B: Uh, dvakrat na teden zagotovo.

A: Res?

B: Res.

A: Zakaj?

B: Tako, ker samo težijo.

A: Vsi?

B: Eni bolj, eni pa sploh ne.

A: Zaradi česa se spreš?

B: Če zamudiš domov, je kot da bi rekel, da sem pobila pol družine.

A: Tudi jaz?

B: Ne, recimo kakšen xy pa je čisto ...

A: Se dere ali kaj?

B: Ja in mi da celo kazen.

A: In bi raje videla da se ne dere?

B: Ja in da ne daje kazni, če zamudiš 3 minute domov.

A: Kako pogosto in na kakšen način te vzgojitelji pohvalijo oziroma te kaznujejo in ali se ti zdijo te kazni oziroma nagrade pravične

B: Kazni se mi ne zdijo pravične, pohvale so pa v redu.

A: Na kakšen način te pohvalijo?

B: Na primer za šolo, da opravljam svoja dežurstva.

A: Kaj ti rečejo?

B: Da sem pridna, da niso pričakovali tega od mene.

A: Dobiš kakšne nagrade?

B: Čokolado.

A: Kaj pa meniš o ocenjevanju znotraj skupine z ocenami? Kako gledaš na to?

B: Ocenjevanje je v redu, edino sobe mi niso v redu, ker jaz, če imam pospravljene svoje stvari, oni ne vedo kaj je moje in kaj je od sestanovalke in potem dobim jaz slabšo oceno, čeprav je vse kar ni pospravljeno od sestanovalke. To se mi ne zdi pravično.

A: Drugače pa se ti zdi v redu?

B: Ja.

A: Tudi nagrada na podlagi tega?

B: To se mi zdi v redu.

A: Kaj pa glede kazni, kako te običajno kaznujejo?

B: Da ne smem it ven, samo jaz, če ne grem ven se mi meša.

A: So te kazni dolgotrajne?

B: Odvisno. En teden, dva dni, en dan. Tega v mojem življenju ni bilo nikoli, če sem imela kazen, je nisem upoštevala.

A: Nikoli nisi upoštevala kazni ali do zdaj sploh nisi bila navajena na kazni?

B: No dobro, ko sem bila pri očetu ja, če ne sem dobila batine.

A: Tukaj nisi dobila batin?

B: Ne.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med mladostniki oziroma kako ocenjuješ odnose med tabo in ostalimi gojenci v skupini?

B: S fanti super. Z eno punco pa zelo katastrofalno zadnje čase.

A: Zakaj?

B: Zato ker je preveč trmasta, preveč odpira gobec.

A: Pa z drugo punco?

B: Super.

A: Se pravi z večino se dobro razumeš?

B: Ja.

A: Kaj pa botruje sporu?

B: Ni pravično to kar ona dela.

A: Se ti zdi da ste med sabo povezani?

B: Povezani smo ja. Zelo lepo mi je bilo to, da ko sem prišla prvi dan, so me vsi lepo sprejeli. Ni bilo nobenih napak, ne kregamo se veliko, se spoštujemo, si posojamo stvari.

A: Ti je kdaj kdo grozil?

B: Ne.

A: Meniš, da si enakopravna v primerjavi z drugimi stanovalci?

B: Ja. Vsaj mislim, upam.

A: Kakšen občutek imaš?

B: Dober.

A: Kakšni se ti zdijo odnosi med vzgojitelji?

B: Hm, težko vprašanje. Dobri. Vsi se razumejo. V redu.

A: Zakaj se ti zdi težko vprašanje?

B: Tako, ker ne vem, kako se oni razumejo med sabo.

A: kaj pa se ti zdi?

B: Da se dobro razumete.

A: Se ti zdi, da si pomagamo?

B: Ja.

A: Se včasih skregamo?

B: Tudi mogoče.

A: V čem se ti zdi, da je stanovanjska skupina podobna družini?

B: Ker so enaka opravila kot doma.

A: Katera?

B: Pospravljanje, da pospraviš za sabo, poskrbiš za druge, da jim nič ne manjka.

A: V kolikšni meri se ti zdi, da je stanovanjska skupina podobna družini zelo malo?

B: Zelo podobna.

A: Kako se morajo ljudje obnašati do tebe, da se ti zraven njih dobro počutiš?

B: Zelo lepo, elegantno. Ne smejo biti strogi do mene, pa tako.

A: V trenutkih, ko si slabe volje, ko si jezna, žalostna, ko imaš slab dan, kaj je zate najpomembnejše? Kaj takrat najbolj potrebuješ?

B: Eno osebo, ki me potolaži. To.

A: Kakšna se ti zdi stanovanjska skupina od zunaj, od znotraj? Kašni se ti zdijo pogoji za bivanje v stanovanjski skupini?

B: Od zunaj da bi jo prenovili.

A: Ti ni všeč?

B: Ne, ker vse odpada. To mi ni všeč. Od znotraj bi lahko dobili nove pograde in pisalne mize z malo več predali. Kopalnico so nam preuredili, tako da je super. To je to.

A: Kaj počneš v prostem času? In v kakšni meri se lahko sama odločiš kaj boš počela v svojem prostem času.

B: V prostem času grem ven, naredim kar je treba, pospravim sobo, zalijem moje rožice. Sama odločam kaj počnem v prostem času, razen če nimam kaj zmenjeno.

A: Imaš kakšne hobije?

B: Sedaj ne, od kar sem v Postojni.

A: Kaj pa počneš, kam greš?

B: Gremo z vzgojitelji ven, saj tukaj jih je tako ali tako malo. Drugače bolj navajena sem, da smo šle ven, na pijačo, tega pa tukaj ni.

A: Še kakšno drugo dejavnost, šport?

B: Ja, hodila sem k plesnim in k rokometu.

A: Sedaj pa ne hodiš več?

B: Ne, pustila vse.

A: Zakaj?

B: Ni se mi več dalo.

A: V kakšni meri lahko odločaš o izhodih?

B: Ne vem, kaj jaz vem. Pač vprašaj, če lahko greš ven, če rečejo ne, se moraš malo skregati, pa potem pustijo. Drugače pa sam odločaš a ne?

A: V kolikšni meri lahko odločaš o tem s kom se boš družila?

B: Saj opazim sama s kom bi se lahko družila s kom ne, tako da mi nihče ne odloča s kom se družim.

A: V kakšni meri lahko odločaš o izgledu svoje sobe?

B: Sama se lahko odločim. No bolj težko, ker imam sostanovalko in je vedno bomba v najini sobi.

A: V kolikšni meri se lahko odločaš o prehrani in kakšna se ti zdi hrana v stanovanjski skupini?

B: Hrana je super, že dolgo časa nismo jedli rib. Sami odločamo o prehrani, razen za kosila, ko nam skuhamo vzgojitelji, drugače pa sami odločamo kaj bomo jedli in nam nič ne manjka.

A: Lahko predlagaš kaj bo za kosilo?

B: Ja lahko predlagamo, če imamo kašno željo jo povemo.

A: V kakšni meri lahko odločaš o svojem izgledu?

B: Največji, kar se da.

A: Ti nihče ne diktira kako naj izgledaš, se oblačiš?

B: Ne.

A: V kolikšni meri se lahko odločiš kako boš porabila denar?

B: Če se za pametne stvari, bom porabila kakor mi paše, če pa za neumne stvari potem pa ne.

A: Pa imaš občutek, da znaš delati z denarjem?

B: Ja.

A: se pravi se lahko sama odločaš, ti nobeden ne preprečuje, da bi porabila denar za kar bi želela?

B: Ne.

A: V kolikšni meri lahko odločaš o učnih urah?

B: Se zmeniš z vzgojitelji, moraš jih imeti 2 uri, drugače pa lahko že takoj po šoli začneš z učnimi urami in prej končaš. Tako, da to se mi zdi še najboljše.

A: Kakšen je tvoj vpliv na dogajanje v stanovanjski skupini?

B: V redu se mi zdi.

A: In v kakšni meri vzgojitelji sprejemajo tvoje želje?

B: Za enkrat so še vse moje izbire izpolnili. Zaenkrat.

A: Kakšen vpliv imaš?

B: Ne vem zakaj mi tako popuščajo, mogoče zato, ker sem se popravila v šoli. Ne vem.

A: V kakšni meri se ti zdi, da lahko odločaš o skupnih stvareh, o dogovorih, pravilih, nagradah, kaznih, urejanju skupine ...

B: Pač povem svoje mnenje in če se še drugi stanovalci strinjajo, pač spremenimo.

A: Lahko poveš svoje mnenje?

B: Ja.

A: Komu pa poveš svoje mnenje?

B: Ali vzgojitelju ali se najprej med sabo pogovorimo in potem povemo na sestanku.

A: Lahko sodeluješ pri načrtovanju porabe skupnega denarja skupine, investicijah in podobno?

B: Ja. Mislim sodeluješ ne ravno ampak daš predlog, zakaj bi lahko porabili in tako.

A: Na primer?

B: Kaj pa vem. Da smo vprašali za kopalnico in so nam jo preuredili. Ne vem, to je to.

A: Ali sodeluješ na timskih sestankih ko gre zate? Pri izdelavi individualnega vzgojnega načrta.

B: Ja.

A: Pa se ti zdi, da je tvoje mnenje na teh sestankih upoštevano?

B: Ja.

A: Si seznanjena s hišnim redom?

B: Ja.

A: Lahko nanj kaj vplivaš?

B: Ja.

A: Se ti zdi sprejemljiv ta hišni red, kaj bi spremenila?

B: Vse mi je v redu, spremenila pa ne bi nič. Dobro za izhode bi spremenila, da ne dobimo nekih kazni in za izhode bi dala ne vem, da jih imamo več časa in dala bi da se hodi ob 11h spat, ker ob devetih začnejo dobri filmi, mi pa moramo že ob desetih it spat. Tako da bi tudi ob enajstih lahko šli?

A: Pa je problem podaljšati, če je kakšen dober film?

B: Ja odvisno kateri vzgojitelj nas ima po deseti uri.

A: H komu se obrneš po pomoč v primeru morebitnih nesoglasij v skupini?

B: K vzgojiteljem.

A: Kateremu koli?

B: Ja.

A: Še komu drugemu?

B: Tudi sostanovalcem. Lahko tudi mami in se potem ona dogovori.

A: Pretežno se komu?

B: Vzgojiteljem

A: V kakšni meri se upošteva tvoje mnenje, če kaj predlagaš?

B: Za enkrat se je vse upoštevalo, upam da se bo tudi od zdaj naprej.

A: V kolikšni meri vzgojitelji sodelujejo z vami pri načrtovanju aktivnosti v stanovanjski skupini.

B: V redu. V dobri meri.

A: Se pravi skupne aktivnosti skupaj načrtujemo?

B: Pa ja. Zadnjič smo se odločili, da bi šli igrat nogomet in smo pač lahko šli. Tako no lahko se dogovorimo med sabo.

A: Ti je bilo omogočeno na pred prihodom v stanovanjsko skupino spoznaš skupino.

B: Da pridem v skupino, da pogledam kakšno je tukaj ja, drugače pa sostanovalcev nisem spoznala.

A: Kaj pa vzgojitelje?

B: Ja Mateja in enega sostanovalca sem videla.

A: So ti kaj predstavili skupino?

B: Predstavili so mi hišni red, rekli so mi da bo to moja soba in to je bilo to. Pa kje je kuhinja in dnevna soba.

A: Bi se želela drugič več, si lahko kaj o tem odločala?

B: Mislim, če sem hotela priti noter, to sem lahko odločala.

A: Se ti zdi, da te vzgojitelji in skupina spodbuja pri tem, da bi postala samostojnejša?

B: Ja.

A: Te spoštujejo kot posameznika?

B: Ja. Kaj jaz vem. Ja, spoštujejo me. Če jaz njih oni mene.

A: Se spoštuje tvojo zasebnost, se lahko umakneš v svojo sobo, lahko telefoniraš, zapreš svoje stvari ...

B: Ja. Mislim telefoniram lahko, svoje stvari pa ne vem kam naj jih zaklenem. Če bi imela kaj za skrivati bi zaklenila.

A: Kaj pa denar?

B: Ja to ja. Denar, tablete, ne vem kaj še.

A: Pa bi rada imela tudi v sobi več možnosti, da zakleneš svoje stvari?

B: Ja, obleke bi zaklenila.

A: Kdo poskrbi za tvoje zdravje, če se poškoduješ ali zbolíš?

B: Vzgojitelji.

A: Kako?

B: Da pokličejo domov ali pa niti ne kličejo domov, te pošljejo v zdravstveni dom in če je res slabo, pokličejo domov in povedo, da si pač zbolel.

A: V kolikšni meri se vzgojitelji zanimajo za tvoje osebne probleme? Se ti posvetijo v razgovorih?

B: Ja. Posvetijo se mi.

A: Dovolj?

A: Kaj pa pri učenju raznih spretnosti in reševanju določenih problemov?

B: Ja.

A: Koliko te v stanovanjski spoštujejo kot zrelo osebnost in upoštevajo tvoje mnenje?

B: Dobro me spoštujemo. Vse je v redu zaenkrat.

A: Koliko lahko sodeluješ pri izdelavi tvojih individualnih načrtov.

B: Kolikor hočem, če je možno.

A: Na primer kaj lahko načrtuješ?

B: Ne vem, prihodnost in če se vzgojitelj strinja ...

A: Lahko izbiraš šolo?

B: Ja.

A: Si v družbi zato ker si v stanovanjski skupini bolj, manj ali enako cenjena.

B: Isto.

A: Ti je omogočeno, da se družiš z ljudmi, ki niso člani skupine?

B: Ja.

A: Na kakšen način?

B: Ja poveš s kom greš, kam greš. No saj ni treba niti povedati, samo je lepo, da poveš s kom se družiš.

A: Lahko dobivaš obiske?

B: Ja, če hočem. Lahko bi prišli, samo mi je lepše da ne hodijo.

A: Ti je omogočeno, da uporabljaš storitve zunaj stanovanjske skupine? Kakšne interesne dejavnosti?

B: Ja, če bi hotela ja. Vsaj mislim si.

A: Ampak ne uporabljaš tega. Kaj pa na primer na banko greš lahko?

B: Ja to ja.

A: Kako pogosto pa hodiš ven iz stanovanjske skupine?

B: Če je mogoče, vsak dan. No, niti ne, odvisno. Če se mi ljubi grem, če ne ne.

A: Se odkar si v skupini manj družiš z ljudmi izven skupine?

B: Isto.

A: V kolikšni meri ohranjaš stike s sorodniki, s starši?

B: V isti meri imam, ni nič kaj posebnega.

A: Uporabljaš računalnik, internet?

B: Bolj malo, ker je zaseden. Drugače pa če vprašam in če sem bila prida čez dan, potem dobim prenosnega. Če si zaslužim.

A: Uporabljaš internet za komunikacijo z vrstniki?

B: Ja. Odvisno lahko grem kaj gledat na računalnik, lahko pa si pišem s kolegi.

A: Kako pa, preko emailov?

B: preko emailov, Facebooka.

A: V kakšni meri se ti zdi da so med mladimi v stanovanjski skupini prisotni cigareti, alkohol, droge?

B: Cigareti, se je sedaj dosti zmanjšalo.

A: Koliko ljudi kadi?

B: Trije.

A: Kako je pa z alkoholom?

B: Alkohol se je tudi zmanjšalo v zadnjih treh tednih, štirih.

A: Kako se uporablja alkohol?

B: Na skrivaj, v šoli, odvisno.

A: Je tega veliko?

B: Mah niti ni bilo toliko, so pa bile kakšne prilike, ko smo izkoristili, recimo za kakšne rojstne dneve in tako.

A: Kaj pa droge?

B: Ne, da bi jaz vedela. V stanovanjski skupini ne.

A: Se ti zdi da se nihče ne drogira?

B: Ne.

A: Kako naj bi izgledala, oziroma delovala stanovanjska skupina, da bi se mladi oziroma ti, počutili še boljše? Kaj bi spremenila, če bi bila ravnateljica, kaj pogrešal in podobno?

B: Kaj bi spremenila? Spremenila bi tako, da bi v hobi prostoru, tam kjer imamo hobi prostor, bi naredila prostor za učne ure, da bi imeli toliko miz kolikor nas je v stanovanjski skupini, da bi bil tam vzgojitelj, da mu ne bi bilo treba hoditi gor in dol in da bi res imeli učne ure, ker nekateri spijo med učnimi urami. Da bi imeli poseben prostor, kjer bi imeli pralni stroj, za likanje in omaro za obleke, za brisače in v eni majhni sobici, da bi bil en računalnik. To bi spremenila. če bi bila jaz ravnateljica.

A: Kaj pa glede odnosov?

B: Odnosi so v redu.

A: Kaj pa glede hišnih pravil?

B: Hišna pravila so v redu.

A: Je tvoje življenje boljše sedaj, ali prej ko še nisi bila v skupini?

B: Ja, zdi se mi boljše.

A: Kako vpliva nate?

B: V redu.

A: Se ti zdi bivanje v stanovanjski skupini zate koristno?

B: Ja.

A: Zakaj se ti zdi koristno?

B: Ne vem, da naredim šolo in si ustvarim svoj poklic in si ustvarim svojo družino ...

A: Se ti zdi da boš to lažje dosegla, če boš v stanovanjski skupini?

B: Ja.

A: Kako si zadovoljna s šolo?

B: Zaenkrat sem v redu zadovoljna, upam da bom naredila.

A: Kako si zadovoljna z življenjem na splošno?

B: Za enkrat sem super zadovoljna s svojim življenjem.

A: Kako si zadovoljna s stanovanjsko skupino?

B: V redu.

A: Kako si zadovoljna s svojo družino?

B: Dokaj v redu.

A: Kaj to pomeni?

B: Da je nekaj zelo dobro in da je nekaj zelo slabo. Srednje.

A: Kaj pa je dobro in kaj slabo?

B: Spremenila bi, da bi imela boljše razmerje z očetom, da se mama in oče ne bi toliko sovražila med sabo in bi našla skupne rešitve in tudi če sta ločena našla skupno besedo in ne bi govorila en čez drugega.

A: Veliko poveš, lahko bi povedala še kaj o zadovoljstvu s svojim življenjem na splošno.

B: Saj sem začela pisati svojo knjigo o življenju.

A: Res?

B: Ja, samo se mi je zalomilo in potem nisem več.

A: Kdaj si začela pisati?

B: Lani sem začela. Ko se je vse začelo dogajati, pač sem opisala vse moje življenje od kar je šel oči v zapor, pač svoje življenje sem začela opisovati in potem se je vse skupaj zalomilo in sedaj imam nekje to knjigo, samo ne vem kje.

A: Sedaj pa se počutiš boljše kot takrat?

B: Ja.

A: Takrat pa se nisi počutila ravno najboljše?

B: Ne.

A: In to je botrovalo k temu, da si začela pisati knjigo?

B: Ja. Tako, da sem vsaj knjigi izpovedala, namesto kakšni osebi. Knjigo sem lahko zaprla in ni nihče vedel.

A: Ali kaj razmišljaš kaj boš počela, ko boš odšla iz stanovanjske skupine ali pa v naslednjem letu?

B: Razmišljala sem, da bi zapustila stanovanjsko skupino, samo kolegi nočejo, da jo zapustim. Odvisno, če bom naredila šolo, mislim osmi razred, ne bom zapustila skupine, če pa ne bom naredila, pa bom odšla.

A: Če je kaj, česar zaradi tega, ker sem jaz vzgojitelj, nisi mogla iskreno odgovoriti, boš imela možnost to natipkati na računalnik in natisnjeno odvreči v za to namenjeno škatlo.

B: Dobro.